

CONCLUSIONES
THEOLOGICÆ

MARIAN. SUBT. Q; DOCT.

dept. in 1. d. 1. q. 4. & in 4. d. 49. q.

5. & 10. plurib. q. aliis in locis.

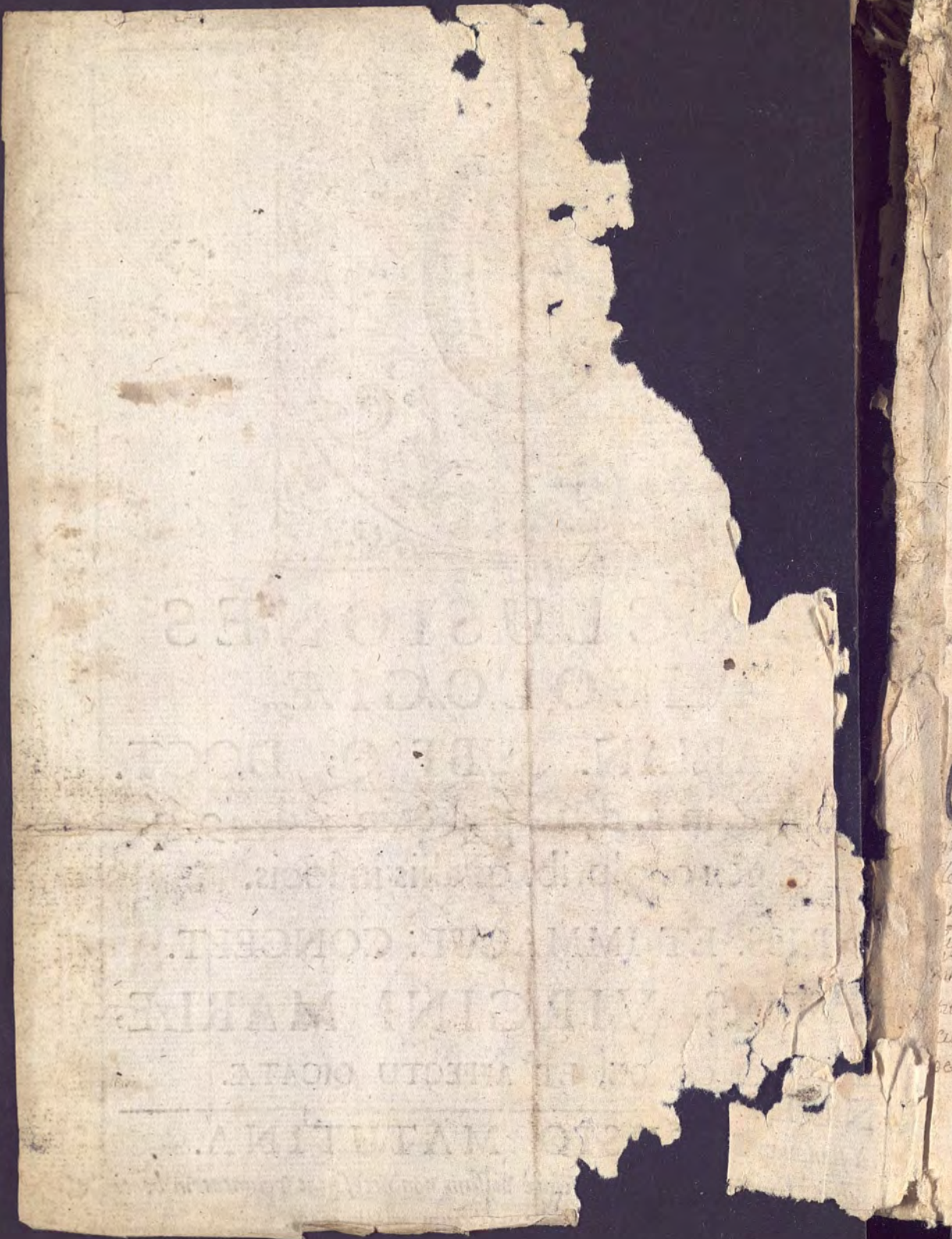
PURISS. ET IMMACUL. CONCEPT.

ET PURISS. VIRGINI MARIÆ,

TOTO CORDE, ET AFFECTU DICATÆ.

ORATIO MATUTINA.

*clarè diffum non necessitat voluntatem beati
ad exercitium ad amorem.*

81-7
M-117

TERTIA PHILOSOPHIA

DE ORTU ET INTERITU
CORPORUM
PHILOSOPHIA PARS VARIJS

DE NERATIONE ET CORRUPTIONE
TRACTATIBVS DISTINTA. M

PRÆMIUM.

Octo philosophorum libri, plures alios Philosophus adiungit, in quibus
magis aptas elucidat naturalium corporum species. Accipimus Corpora generabilia,
et corruptibilia; post modum de Cœlo, Mundo, Clementi, Mortu, ac de
anima, seu corpore animato, sex more tractat. horum omnium obiectum
est partes philosophi sunt, ut ac philosophus cubet esse: ex his et talia de cetero
libris hanc, et vltima naturalium nostri laboris parte, quatuor tracta-
tus componere heret, pene totum conficitur: primus de Ortu, et Interitu
corporum, secundum nonnulla de Cœlo, Clementi, Mortu, ac Mestruo tractat
est, Tertium de putatione multiplici libris de anima componere heret,

Quartus deniq; abstractus a Metaphisicis questionibus absolutis, plura
quod hęc, & difficilia videbuntur, sed excipite animos, necesse deterrere
tractandorum turba; ne dabit Deus hiis quoq; fieri.

TRACTATUS. IV.
DE ORTV ET INTERITV COR-
PORIS NATVRALIS; SIVE DE EIVSDEM
GENERATIONE ET CORVPTIONE

Methodus ana-lytica sexuatq; in generatione & corruptione Corporis na-
turalis, par est, & nobis in eary tractatione sexuat: sicut ergo natura
promittit alterationem, qua subiecty pro parat, atq; disponit ad receptio-
nem; succedat deinde generatio, huius corporis geniti augmētatio, ac-
cessio quod corruptio; ita & nos prius de alteratione, de in-
generatione postmodum de augmētatione, actandis de corruptione tractabimus.

DISPVATIO. I.
DE ALTERATIONE.
SECTIO. I.

PROMISSA ALTERATIONIS NOTITIA
VARIQ; CIRCA INTENSIONIS QUIDI-
TATEM SENTENTIQ; REFERVNTVR.

Alteratio est motus ad qualitatē, hoc est, mutatio subiecti de priuati-
tione qualitatis ad qualitatem: sicut enim per mutationem subiecti tralitem
Vt fit alia, ut per accidentalem Vt manens substy tralitem corp, fit al-
terata, sive altera, ut notauit Porphyrius in pro-
dicabilibus capite

de di. f. p. hinc pro ductio qualitatis in subiecto, cy primus exiit, 2
alteratio pro parte non est, cy ibi non pro ceat in subiecto priuatio eiusdem
qualitatis, prout necesse erat ad rigidity, siue mutationem d. hinc, ut in
ho d. hinc, nota uimus.

Diu dicitur primo alteratio, una cing, seu dia-
ly, que est ipse qualitatis pro ductio; et terminatio, que est ipse qualitas
in subiecto pro ducta, ut connotans pro edicti sui priuatione. Secundo
in parte perfectio, et corruptio: prima et motus ad qualitatem non ha-
bentem contrarium, ut pro ductio lucis in aere; secunda est motus ad qua-
litatem cy expulsiore contrarium, ut pro ductio caloris in aqua cy expulsiore
frigoris: et hoc est que strictissima Aristotelis sensu dicitur alteratio, et
huic maxime conuenit esse motus successus.

Utque pro dicta alteratio
subdiu dicitur in alteratione simpliciter, et secundum quod: prima est motus
ab omnino de priuatione qualitatis ad qualitatem; ut cy primus gradus ca-
loris una qua pro ducta: secunda est motus a minori ad maiorem qualitatem,
siue ad eiusdem augmentum, quod se fiat in nouum subiecti partibus continuis,
dicitur ex tensio; si uero in eadem parte dicitur uisio. et y sioni oppo-
sita contractio, que qualitas a pluribus ad pauciores subiecti partes con-
trahitur; uisio uero uisio, qua de creuit qualitas in eadem subiecti parte.
de extensione compertum est, fieri per additionem partium qualitatis, sicut
et de contractione fieri per earum detractionem; dubium tamen est si uisio si-
militer fiat per additionem partium qualitatis? nec non uisio per detractionem
earum?

Prima sententia, que tri buitur d. hinc ad hunc uisio
fieri per maiorem expulsiore contrarium. Sed impugnatur facile primo; qua ea
expulsiore, ut pote forma negatiua, tribuere nequit effectus formalem utiq; posi-
tium magis calidi uno cy ipse sit effectus secus dicitur maiorem calorem in sub-
iecto, pro supponere debet ante euentum constitutum effectus formalem primarium
positiui ab eodem calore maiorem positivum, qui alius esse non potest, que magis
siue uisio calidi. Secundo quia uel si quis una qua uisio paulatim expulsiore
uel uisio? si primus: ergo partes habebat, quibus erat uisio, et quarum dimi-
nutione fit uisio: si secundum: ergo in unico uisio summa uisio caloris

Conficitur contra experientia. Tertio: quia sine expulsionem contrarij in-
ditur suo contrario. Carens.

Secunda ratio habet Durgdy, d' alio veteri
asente, in quibus fieri per productionem qualitatis perfectioris novae, in dividu-
li, imperfectioni destructa. Reiciuntur tamen; quia Inventa hanc sententiam
Veniunt ab oppposito fieri debet per destructionem qualitatis perfectioris, imperfec-
tiori de novo pro ducta: hoc autem falsum esse constat in Veniunt aquae ferrentis,
dy est tanto ipse paulatim deperit: tunc enim nulla est causa, quae destructo calore
perfecto, imperfecto pro ducat: non aquae, quae caloris pro ductura non est; non
ipsum, qui ex tantis supponitur; non de nihilo naturae. Auctor, qui nihil adit na-
turaliter exigens pro ducturae caloris. Secundo: habitus pro ducit actus, et
hic in eodem instanti pro ducit in quibus habitus; ergo in eodem instanti existit
habitus Veniunt, actus, et in quibus habitus: ex hoc hinc videtur fieri per des-
tructionem habitus Veniunt; ne alioquin in eodem instanti debet habitus, de quo des-
tructio. nec dicas qualitatem Veniunt esse terminum aquae, qui pro inde perire debet
ad veniente termino ad quae; nam qualitas Veniunt est terminus aquae, non ut
cuius; sed ut Veniunt; quo sensu dicitur augmenti qualitatis prius tunc, quae per
ipsum augmetur et clidetur.

Tertia sententia est Thomistarum omnium aseritur,
in quibus fieri per majoris Vadicatorem ejus de qualitatis in subiecto; in quo tamen
hinc major Vadicatio consistit, bene ab alijs explicatur: alij dicunt consi-
tere in eo quod qualitas perfectior habeat existit; alij, quod unione perfec-
tione uniat, alij, quod educatur in ductione perfectioni, alij, in modo ulo, quod
sit mera conditio, ut actualitas in dividuente aequalitate magis actus, atque
ut in informativa magis in formet.

Reiciuntur tamen auctoribus pro du-
omnes in quibus non nisi explicatorem: Prima, quia falso supponit distinctionem
eventus ab existit: deinde; quia minus totum existit, atque ejus est
ctus formali, est eventus ponere est tunc causas, illi quae ex trahere a
hilo, quod ex termino nihil aliud est, quae eventus in existit, excludit
re sui nihil, sive opponi nihil contra dictorem: ergo ut majori existit
sentit, magis opponatur nihil: at quomodo? Si oppositio contradictoria
est maxima, proinde non admittens magis minus. Tertia Inventa

3
militas accidentia erunt per existentiam subjecti: ergo existentia illa
nova perfectior qualitatis est existentia propria subjecti; quod est Iuxta illud,
ut totum Compositum, sive forma simul cum materia, forma per aliam existentiam
perfectiorum perfectius existet, magis Vocabitur in materia, est quod proinde
intentionem Capax.

Revertitur se cydaprino; quia Unio Iuxta Thomam non
distinguitur ab extremis: ergo nequit esse perfectior, cum qualitas est subiecti
perfectiora non sunt. Secundo; Unio sive distincta sive indistincta est conce-
ptus est ultima formalis determinatio ut forma Communicata subie-
cto: ergo nullus Velinquit in forma partialitatis, vel indifferenter, ut perfec-
tiori unione Communicata, alioquin ipsa ultima determinatio non esset:
sicut quia Unio est ultima formalis determinatio ut Corpus sit in loco A.
Vbi nullus Velinquit in corpore indifferenter, a maiori Unione determina-
tione respectu quodam loci. Operatur: formam vel Unionem Communicari subiecto,
est excludere ab illo privationem nisi; sed hoc excludit ut potest consistens in oppo-
sitione contradictoria, non admittit magis distinctum: ergo nec formam vel Unionem
subiecto Communicari.

Revertitur tertias quia qualitas indivisibilis, cum
ex subiecto educitur, tota et totaliter educitur; alioquin alia formalitatis esse
educta, alia vero secus: ergo Vbi nat Eductio, quae magis unius sive educat for-
mam ex parte subiecti; licet cum respectu quodam termini dari potest Eductio
magis imperfectioe entitativa; secus vero in munere educendi; quia
actio est conceptu actionis sequitur unum terminum: cum ergo terminus
entitativus est in actione terminum non augetur, nec augetur actio in ter-
mine actionis. deinde: Eductio non est constitutiva maioris Caloris, nec
magis calidi, sed solum requiritur, vel pro requiritur essentiali, ut existat ma-
ior calor, vel conceptus magis calidi (maxime cum Eductio Iuxta Thomam
est non sit unio) ergo nequit esse forma Caloris unius maioris, sive id per
quod fit unio Caloris.

Et hinc Revertitur quarta: quia si nihil aliud
requiritur, ut Resultet Calor unius, quae modus ille se habens pro se
tamquam conditio ad illud: ergo calor unius non distinguitur esse
formali ter et constitutiva a Calore Vermis. probo consequenter: per se

Calor igneus non dicitur a calore Vermis nisi per illos modos; sed ille modus per se non est constitutus Caloris ignis, sed tantum mixta conditio: ergo calor igneus non dicitur a calore Vermis essentialiter & constitutive a calore Vermis. Tandem explicatio omnis praedictae Thomae tamen vel cunctis argumens illi communi: quia de adventu nova existit, ductio & vel de tantis praedictis, vel cy illa conjungitur? si primum in eis videntur tunc dicitur: si de cy de, admittit existit ductio & additionis gradus ad gradus, quod in qualitate tanto per se fusi, & in qua videntur argumens tua.

SECTIO. II

VERA SENTENTIA

PROBATVR ET AB OBI-

LECTIONIBVS VINDICATVR

E a docet, existens fieri per additionis gradus ad gradus, seu partem ad partem, quod partes appellatur gradus; quia per ipsam conjunctionem asurgit quilibet ad sumum existens, cuius terminus quia nobis notus non est pro Aristotele arbitrio, & concessu, ut confusio sit ut consumatur & concludi dicitur infra octo gradus, ita ut apertissimo gradu Caloris dicitur absolute denominetur subiecti calidi; summe vero non nisi octavo gradu producto. Conclusio est omnium Societatis, cy Eximio Doctore disputante 46 metaphys. sect. 1^a post Nominales cy OKano, & Scotistas cy Subtili. Et in illius probatione dicitur ex aliam impugnationem deum Juxta illas congrue ex praedicti casu nequit existens, & ex de vi cessatio est ad additionis gradus ad gradus.

Probatum ulterius: Calor igneus est, subiecti Verbi mapu calidi; sed nequit Verbi mapu calidi sine additione Caloris: ergo calor existit per additionis Caloris. probatur minus nequit subiecti Verbi mapu calidi sine majori calore; sed calor non fit major, nisi super addatur nobis gradus: ergo. Major patet est

illo proloquio sicut se habet simpliciter, ad simpliciter, ita se habet ma-
gi, ad magi; sed calidus simpliciter, non fit nisi per calorem; ergo nec ma-
ior calor sine maiore calore. probatur minor. Calor est maior, est ha-
bere ex eorum aliquid in calore; sed si nihil caloris super additur, nullus da-
tur excessus, sed perfecta est qualitas in calore. ergo.

Confirmatur primo:

subiecti reddi magis calidi, et dare nobis effectus formales calidi; sed hic
dari non potest sine nouo calore. ergo. probatur minor. Implicat nobis
effectus formalis sine nouo aliquo constitutiuo, quia nobis effectus et
effectus distinctus, requirit autem esse distinctus, si omnia eius constitutiuo
sunt eadem; sed in effectum magis calidi nec super additur nobis subiecti nec
nova omnia constitutiuo. Iuxta Thomam: ergo solum super additur nobis
calor. Secundo: Calor, inquit est ipse auctus se eorum essentia, ut loquitur
D. Thomas secundus secundum quod quest. 24. art. 4. ad 3. per hoc dicitur
Charitas (De est de eorum qualitatibus) dicitur dicitur auctus essentialiter
auctus se eorum essentia; sed sine additione noui caloris non auctus se eorum
essentia: ergo. patet minor: quia auctus se eorum unionis ductionis vel
modi non est auctus se eorum essentia caloris, sed se eorum aliquid realiter ad
calorem distinctus, quia calor auctus se eorum essentia, est denuo dari aliquid
in parte eorum essentia caloris; sed nihil eorum partem apertum nisi sit calor ergo.

Confir-

matum tertio: Beatissima Virgo maior habet gratiam quam reliqui Iusti,
ut nemo negare audebit; sed habere maioris educationis unionis d. non
est habere maioris Gratiam: ergo Gratia d. maior est, non per exce-
sus educationis unionis d. sed per excessum graduale Gratiam. patet minoris
quia maiestas d. excessus unali quo distincto a Gratia cuius mo-
di est educatio unionis d. non nisi falso dicitur potest maiestas Gra-
tiam; sicut enim hinc propositio Gratia est actualis educatio unionis d.
est falsa propter distinctiorem. subiecti a pro d. calid, ita patet ex
hinc maiestas Gratiam est maiestas educationis unionis d. Con-
firmatur tunc. Iuxta Aristoteli definitionem scilicet septima Canonis se-
ptimo per sacramenta nouis legibus datur Gratia semper et
omni tunc: ergo homini iusto. accidenti ad sacramentum Euchar-

ritig. Confectur Gracia tam vere quam peccatori attributa per
Sa sacramentis Penitentis; Sed huic datur absoluta qualitas Gracia, et
non per eius modulum a Gracia dicitur: ergo et homini Iusto: ut
quo proinde Gracia fiat intensior per additionem Gracia ad Gracia.

Obiunt primo Anru to telem quarto phisicorum textu
84 aientem ex calido fit magis calidus nullo facto in materia ca-
lido quod non esset calidus quando erat minus calidum: ergo inten-
sio Caloris non fit per additionem. nego Consequens cuius contradicto-
ria potius inferri debet; ubi et Philosophus inuit solum dicitur
intensio Caloris ab ipsius extensione, in eo Constitutionem quod
per extensionem producat Calor in diuersa parte subiecti, quae an-
tea Calorem non habebat; ac proinde fit Calidum, quod non erat
Calidus; in intensio vero producat nobis Calor in eodem subie-
cto quod iam erat informatum Calore aliquo; ac proinde non fit
Calidus quod non esset Calidus.

Obiunt secundo Dicum Thomam, qui plures in locis hanc tiam docet: primo, qualitate
intendi per maiorem Valuationem; secundo, qualitate intendi que ma-
gius adhuc subiecto, educta ab actu imperfecto ad perfectum; Tertio,
intensio non fit per additionem qualitatis ad qualitatem, sed uero
de Auctoritate Dni Thomae consulendus est Liber Sextus, qui
Dei putatione quinta de generatione tota rectorie quinta sa-
tri probabiliter ostendit Dicum Thomam fauere sententiae nost-
rae. ad primam ergo Sancti Doctoris locutionem Respondeo,
nomine maioris Valuationis intelligere Angelicum famulum quasi
pena citat ad habendum subiecto, quae quidem in eo consistit, quod
qualitas per plures sui partes adhaerens subiecto, fit difficilius ab-
expediibili; ne hoc modo aucta habet maiorem cum Veru terdi con-

Ad recydg: qualitas dicitur per additionem partis 9

ad partem augmentam, magis inhaeret subiecto quia per plures sui partes inhaeret. Dicitur etiam de actu imperfecto ad perfectum quia a dicitur novis partibus advenit et dicitur perfectior et meliori modo se haberi. ad hanc sicut assumptionem laetitia non dicitur fieri per additionem laetitia partis ad partem laetitia, ita nec visus dicitur fieri per additionem qualitatis ad qualitatem, sed per additionem partis ad partem qualitatis. adde quod forma accidentalis individua saltem quoad non, per individuationem subiecti cui inhaeret. dicitur ergo plures partibus qualitatis recipiuntur in eodem subiecto recte dici potest una qualitas quoad non.

Obijcit textus: eadem forma pro diversitate unionis propterea potest diversos effectus, nec non propterea alios et non per se alios: ergo etiam potest in caliditate pro eadem unitate unionis propterea effectus in magis caliditate, et minus caliditate antecedens probant eorum plura primo: anima rationalis communi causa materiam oculorum, et aurium; et tamen oculorum denominat potentia videre, sicut vero aurium: Secundo eadem species visiva recipitur in aere et in portis visiva; tamen haec et non aliter denominat potentia videre. Tertio eadem causa efficiens pro diversitate actionum diversos pro ducit effectus: ergo pariter: Quarto potentia habitualis tunc sunt omni denominationis filii adiectivi, quia non tunc sunt Christo Domino: Quinto eadem quantitas potest reddere corpus magis vel minus extensum ut eventus in defactione et corruptione.

Sed vero hoc est alia nullo modo potest salutaris deus principij a nobis statuti: scilicet forma eadem indivisibili est pars subiecto communicata non potest propterea in magis et minus effectus formales; quod principij hoc alio fulvitur: unio quae forma communicata subiecto capax in relatione unionis nequit admittere magis et minus licet forte diversitas, et multiplicitas quasi eorum ad multa. ad primum etiam est simpliciter pondetur effectus formales primarij esse animati, qui quidem effectus est que ab-

ipra gradatue omnibus materiis partibus eo potius quod in unius
tra sicut etiam effectus absolute potius videtur quod effectus resola
contineat: cy potius Veterquetur exempli aut vero effectus pro
xime potentis videtur ipse sola non continet cy ulterius consistit
tra per particulari organizationi, quod solum in oculis in non
auctus in benti.

Ad secundum: aex non est subiecti capax de
nominationis potentis videtur, e converso potentia videtur ad textum
causa efficiendi tempus aut effectus. In fluxu, qui cy potest
esse major vel minor major vel minor effectus potest producere:
at vero effectus formalis non dicitur tempus aut forma communi
cata, subiecto ea paci, & communicatio, hoc ipso, quod in
onio phisica, non admittit magis & minus. ad quartum: Chaitus
Dominus non est subiecti capax de nominationis sicut Dei ad
ctum ut pote requirere pensio eorum ad optat. ad quintum:
solutio pendet explicandi circa quiditatem sicut & densi nunc
dicuntur faciat major eorum sicut corporis per lacerationem non est
augmety quiditatis: quid ergo multum ^{quid sit} si ne quantitatis additione
et ipse solum augeri eorum sicut formalis, quod in oblatione consi
tit; id autem fit per nos ubi cationis habitus pro capiti: at vero in
rentio qualitatis et eius augmety entia tibi, & quod essentia ad
quod ne cetera est additio qualitatis.

Obicitur quarto: essentia
qualitatis consistit in indivisibili: ergo est indivisibile a quovis
partibus non constat. vult: essentia hominis consistit in indivisibi
li: ergo est indivisibile & non constat partibus: vult: similiter
inquantitate eorum sicut alij. Velpondeo ipse: essentia qualitatis
metaphisice considerata, consistit in indivisibili quia quocumque
dicato addito vel detracto deficit essentia, quosensu dicitur Aristoteli,
quod essentia sunt sicut numerum hoc autem non obest quominus
essentia phisice considerata consistet partibus sicut numerus
unitatibus.

Respondeo: partes caloris quod supra nos supra

ad dicitur quod vel sunt partes essentiali caloris vel integrales? 6
In primis, expo. si nulli sal vaxi nequit essentia caloris quod est
falsum. Si se ex dy, expo. illi de tractu sal vaxi tota essentia muta-
g hūica caloris. Respondet calor a cōsi posse & quatenus calor
est p̄ se, vel quatenus est int̄ se aut semini in primo sensu pra-
dicat sup̄ ex ad diti sunt partes integrales; vnde ex dy vero sunt essenti-
ales, adeo q̄ in dicitur de tractu vel additū dicitur ^{calore} int̄ se vel semini.

Infero: expo essentia caloris non admittit magis & minus. distinguo:
essentia caloris ut calor est, concedo consequitur; ut est calor int̄-
subili aut seminiabilis, nego consequitur. Infero: Vixus: ergo calor
int̄ se est magis calor, quā semini: nego consequitur. Iuxta com-
muni loquū di modo dy; nō calor int̄ se, licet sit major calor, non-
tamen est magis calor quā semini, quā hic & que a cōsi verificat
nōm calor; si aut homo p̄ se ex dy & que verificat de finitrony
animal rationalē, ac homo partibiliū, & contra. Respondeo itery:
implicat quod calor appetitū se ex dy esset; sed si dicitur gradū
dū int̄ caloris appetitū: expo. Respondeo hōc p̄ se instantias
quas nuper attigimus, quibus subiacet aperte impugnat Dicit
Thomā. Respondet expo: appetitū essentia caloris, si hoc sonet
dici plures partes, quarū vnaquēq̄ se cōsi participat eadē essentia
caloris, ut calor est; non vero appetitū, si sonet, in int̄ se calori-
si nō ex addi aliquid p̄ se dicitur essentia constitutus essentia
caloris ut calor est: sic sine ulla se p̄ se nō tū casit & appetitū
essentia animalis, ut animalis, p̄ se multiplicatōny inferiorū
participatōny eandē essentia: vnde eadē manet essentia licet
multiplicata.

Huc faciunt oportuna Verba Dni Thomā se-
cūda seculi quōt. 24. art. 4. ad tertium sic auctor: quid dicitur esse
charitatis non appetitū se ex dy essentia, sed solū se ex dy se dicitur
int̄ se subiecto; sed hi p̄ se p̄ se nō tū casit; cy enī accipere
ut est esse, est esse: vnde nihil aliud est, eadē se ex dy essentia
appetitū, quā magis in se subiecto, quod est magis se dicitur in

subiecto ubi docet ut videt, Charitatis augeri seey dy eventis;
quia nimirum ejus essentia est unum, seu in his ree subiectis, et in
ipso radicari, & hęc in his ree & Radicatio augeret unde vo
fero primo ergo iuxta dicit Thomę unę dicitur qualitas per
augeri in his ree, quę est essentia ipsius qualitatis; seu in
his ree & Radicatio actualis, per quę in actu seey dy in his ree
qualitas subiecto, non est essentia qualitatis, cy ponit hęc divi
nitus existere, quę actu in his ree subiecto: ergo non in hac
ut voluit Thomę, sed in augeri in his ree sumptis in actu primo
& Radicatio consistit in his ree; in his ree autę in actu primo est
novę pars ejus dy qualitatis de novo accedens, & exigit Radica
ti, & in his ree subiecto. refertur Vnus ergo dy qualitas unę
ditur, augetur & crescit seey dy eventis, quatenus augetur si
ve multiplicetur in eodę subiecto partes caloris, quę in unaquę
partę cępat Radionę caloris, ut calor est.

Obiunt tamen: forma
accidentaliter est actus purus: ergo nequit constari ex partibus; alio
quin una pars esset potentia respectu alterius. Confirmatur:
qualitas constans partibus est imperfectio qualitate simplicis;
sed qualitas unę va non est imperfectio Remina: ergo qualitas unę
va non constat partibus. Respondet: forma accidentaliter est
actus purus puritate excludente compositionem ex subiecto & for
ma; non vero puritate excludente compositionem ex varijs gradi
bus sive partibus ex quibus resultat una pars forma accidentaliter
unę va; sicut ex fluxibus punctu materię resultat una pars conti
nuus; licet punctu huiusmodi non habeat inter se tanquę actus
& potę tã; hoc enj solum necessarium ad compositionem substantiale vel
accidentale in se natura, non vero ad omnia entia pars composita.

Ad confirmationem: simplicitas perfectionis est compositione in quo
libet ente, ceteris paribus; secus vero si es terantur imperfecta, ut acci
dit in presenti; nam qualitas unę va licet composita, excludit Remina
in eo quod sit magis perfecti va subiecti, magis activa, magis q

7
Vestibula: d'vnto impuncto materis, quod licet simplex sit
imperfectiustary est composito sub ty tati ex materia d'
forma.

SECTIO IIIA
VTRVM QVAEDAM INTENSIONIS
SINT HOMOGENEI VEL HETEROGENEI?

Erunt homogeni, si sint omnino similes, et quodammodo
sicut gradus, qui nunc est primus, potuerit esse secundus, tertius,
vel ultimus, et vice versa, qui nunc est ultimus potuerit esse primus
et, ac proinde vido, quomodo collocati sunt in subiecto, ut per ac-
cedere, et non exactus ab ipis gradibus. caute autem heterogeni,
si sint inter se dissimiles, sicut primus non per accedere, sed per se
naturam suam sit primus, nec potest esse secundus, et sic de quibus ac
proinde vido, quo vtro ducatur in subiecto, ut ab ipis vtriusque
tractis.

In presenti nulla est contra veritas a Thomisti, ut pote in
quodammodo constitutione vtriusque per additionem gradus ad primus
et vero vtriusque contrarium statuerit duplex eorum essentia est
opposita essentia: prima homogeneity essentia ita Pater Vazquez
Combricensis, Anaya, Quirion, Lloca, Dali, secuti et ceteri in
Cyribali. Secunda essentia heterogeneity dicitur: ita Pater
Axtado, Conion, et Card. vralis de Lupo, Sellar, et L'honius, Pe-
nada, et alij plurimi secuti et ceteri Doctores vtriusque sunt.
Et alij duplex essentia vtriusque, quare vna statuit gradus heterogeneity
in sola qualitatibus operantibus aliam si milibus: alia vtriusque quali-
tatum contrarium habentibus: alij tamen quo hlematice vtriusque su-
erentur.

In tanta vtriusque et Anthony vtriusque varietate praeculij legito
asentire et ceteri, quod sic probo primo: si gradus sunt
homogeni, causa potest producere primus gradus, hoc ipso pote-
rit etiam producere tertius, vel quintus, vel octavus, sed id est falsus: er-
go et quod gradus sunt homogeni. probatur minor: calidus ut
quintus prodest producere in subiecto non calido primus gradus calo-

ali; sed non potest producere seorsus in alio subiecto calido ut
 quondam: ergo falsum est quod libet causa pro duce & primus generis
 producere seorsus, & tertius de parte minor; alioquin potest cali-
 dus ut quondam, pro ducto seorsus gradu in alio calido ut quondam, usque
 ad octavi pro ductorem pro cedens, subiectus & usque ad ignitionem pro ce-
 ducere: potest ut duo calida ut quondam se mutuo in se ducere, ac ut
 homo se ad generis ad formam ignis; imo etiam calidus ut quondam potest ve-
 rity in pro quo subiecto ut dicitur; quod omnia falsa esse, statuit recepti-
 vima Philoponia, quae comprobatur experientia, quae videmus, ut quondam
 a semine nec produci, nec augeri nec capere in quoque ut quondam, sicut
 nec semine in quoque semine, nec ut qualitas & illa se ipsa augere
 in pro quo subiecto.

Ratio autem cur haec omnia falsa si caventur
 in contenta contraria est; quia ubi dicit subiectus capax, et aper-
 tificatus, et esse pro ductus effectus, nec illi obstat contrari-
 ty validus, nihil dicit ad pro ductorem effectus; sed calidus ut quondam
 & capax ut ulteriori gradu sexti septimi & octavi; nec ad est con-
 trariy validus; quia superioris gradus qui sunt in parte super addi potest
 a calido ut quondam; & aliquid illud quod calidus vel aliquid quod dicitur ab eo dicitur
 tunc ut quondam applicatus, eorum gradus pro ductus est: exp.

Contra-
 riatas: si gradus sunt homogenei, eorum erit a ctivitas qua litatis semine
 usque cognoscit octo, ac qualitate ut quondam ut octo; sed hoc est falsum:
 ergo sunt heterogenei. patet minor; quia calor est quondam ut octo, seu octo
 gradus est quondam, & septi ut quondam subiecti dicitur, et quod applicata
 parte, non producent calorem ut quondam ut octo, vel ut quondam quod producere
 potest aliter calor ut quondam ut octo: dicitur a parte est ut quondam, & dicitur
 ut quondam. major vero probatur: octo gradus sunt homogenei,
 non solum & quod, sed et omnes entitates generis factorum habent, sive
 constitutae ut quondam ut quondam: ergo gradus illi est quondam simul sunt
 per se quod habent a ctivitate; aliquid per se ut omnia sufficienter
 applicati per se ita ut constitutae ut quondam ut quondam operari
 per se quod omnia: exponit applicata, producent calorem ut quondam

ut dicitur: est ex eo & qualis actiuitatis. qualitas Venusa est frigida, ac ut
sax potest & producit Venusam utrumque producere.

8

Communis & prae-
cipua huiusmodi solutio est, Calidus ut quinquagesimus, licet con-
tineat sextum gradum, septimum vel octavum, non potest illi producere
vialis subiecto & quae vel magis calido, nec vice versa; quia, cum fi-
nis operatus a natura videtur se ad similem sibi partem vigorem operan-
tem, deficit hinc finis operandi in omnibus praedictis casibus; quae
si producat vialis magis calido divini labit magis sibi partem; calidus
enim ut quinquagesimus divini magis est calidus ut quinquagesimus ut sexagesimus. in se ipso ne-
quit calidus ut quinquagesimus gradum sextum producere; quia nihil potest
esse sibi simile; in calido autem & equali nequit agere; quia cum utrumque
& supponatur simile curat finis operandi.

Sed haec solutio optime ve-
retur ab eodem Doctore dicitur 46 metaph. sect. 1. num. 32; prae-
cipue enim illud simile non capit in simile. sequitur dissimilitudo ut
inter agens & partem, eoque supra habeat formam similem operandi;
capax non est ex utroque accipiendi ab agente; sicut enim nihilominus
ex recipere potest, non est ex ulla conditione dissimilitudo cui necessaria
est, ut operaretur agens; at qui in presenti haec ratio deficit; cum ca-
lidus ut quinquagesimus sit capax recipiendi sextum gradum: exo sicut prae-
cipue illud, ne dissimilitudo obstat potest, quominus calidus ut quinquagesimus
si sextum gradum continet, ipse producat vialis calidus ut quinquagesimus

Con-
tra secundo: quia deficit finis simili gradum partem, id in presenti
non datur facit: unde enim ut summi inferri potest, calidus ut quinquagesimus
non potest, nec quinquagesimus utrumque alterius calidi ut quinquagesimus, aut
in ipso producere sextum gradum, quia active continet; unde autem pro-
venire nequit, quod, ut contingit, semel applicatus alteri calido ca-
paci sextum gradum actionis suae pendat, & sextum gradum non produ-
cat: id ostenditur quia eligi in productione effectus non tantum de-
ficit finis simili gradum partem; sed nihilominus agens, licet effectus
non datur aut quinquagesimus, semel applicatus actionis non datur pendet;

imo nec ipsa cohibere potest naturaliter, sed ne cessario ineg
erit: ergo simul tex debet inpro, enti accidere.

Et Ratio

utrobique; quia quicquid finis deficiat, nequit causa ne cessario
active ad quate contineri effectus applicari parvo capaci, qui ne
cessario effectus, qui potest, producat, si ve inde eis adiat pars, simi
li, si ve dissimili; at qui calidus ut quilibet pars capax scilicet gradus:
ergo si alterius pariter ut quilibet active contineri scilicet gradus semel
applicata, cu causa ne cessaria sit, non potest non producere scilicet gra
dus: ergo quod simile nonapat si simile sufficiens Ratio non est, ut ca
lidi applicati suspendat actionem productivam scilicet gradus; sed eg
vepariu pendet, ut constat ex experientia: aliquid itaque causam appropria
necesse est, quae posita gradus homogeneitate facile inveniri non
potest.

Tertio: quod praecipue aperit videtur in usu operationibus est,
animilari ubi non est pars quae effectus productus seu forma quae
parvo communi dat, per cuius productionem sua copulata utitur
et specy pro frigida; sed calidus uti quae id consequatur per productionem
scilicet gradus, et si pars non fiat simile: ergo non est ut textus gra
dus non producat quicquid deficiat finis pars animilandi. Inpetua
primo calidus veniunt ut quatuor concurrunt simul et ipse adhibe
ad producendum in parvo duobus utitur utitur calidus; si per eum in parvo du
obus contempit ipse produci, qui in medio non producat, quod eue
niri non potest quae pars distans in eodem modo generat, fiat quae summa
calidus, ac proinde utitur, quae pars calidus mediana, in quo non
produci utitur; et nihil minus pars mediana concurrunt cu agente
primum pars sicut deficiat finis animilandi quae distans pars quae super
est altera finis invenendi sicut est agente principali ergo cu in eam
nostas superant finis copulata di neg videtur, specy quae calidus pro
parandi in subiecto copulata, potest calidus ut duo textus gradus
producere.

Vixit se cydo: Calidus utitur ut octo, copulata vero
soly ut unus, potest producere calidus copulata ut quatuor. **U**bi et ni

9
hul minus passy non assimilabit in eorum: expo. Tertio:
apens ut dicitur assimilare ubi passy per formam quig in ipso pro-
ducat: expo licet passy supratra simile per alig formam producta,
potent ut dicitur similitudem, quig passy adhuc non habet, sci-
licet si formam nunc producat, sicut ut capax subiecta;
sed calidus ut quig passy est formam producibilis ab alio calido
ut quig: expo potent apens calidus ut quig ut dicitur similitudem pa-
si si alio calido ab ipso producat.

Contra tertio: quia natiante
conducat ut in illis principis. unde non agit nisi in alio non falsifi-
catur, licet calidus ut quig producat seipsum per alio calido ut
quig: expo natiante ipse continet et alia sequuntur. Ratio non dicit, pote-
rit ipse producat, ante eadem natiante: natiante ut apens apens ut alio,
est supratra aduersus alio, ut dicitur introductio formam in subiecto
alterius, eorum natiante sequitur eorum formam. Contrario occupan-
ti subiecta; at qui calidus ut quig, et si producat seipsum per alio in
alio calido ut quig, aduersus hoc non pugnat, nec eius destructio
aut eorum calidus pro habet machinatur, sed potius in eis formam,
ac uti laborat, cuius pro habet calidus cupiat. Vobis et perficit:
expo per sequit. Simile non agit nisi in alio non prohibetur cali-
dus ut quig producat seipsum per alio in alio calido ut quig.

Tandem quod
calidus ut quig non potest in se ipso producat seipsum per alio; quia de-
fectu dicitur non valet reddere sibi simile ab ipse probat nullus
accidens operari posse in proprio subiecto et quig; et apens et quig
et quig ut dicitur assimilare ubi passy similitudine analogica, quig
et quig dicitur. Requiritur: unde nec huius calidus, nec actus huius,
nec species cognitionis in ipso subiecto producat potest, quod
nemo dicitur: sicut expo a dicitur in operari in subiecto suo;
quia uno dicitur capacitas et in ipso dicitur active et duplicatio; cuius
ob eandem rationem non potest calidus ut quig producat seipsum alio calido
quod in subiecto proprio?

Probat se cyclo conclusio ab abru-

di quod eo opposita sententia deducitur: primo enim in qua
 dixi explicare potest cui forma subiectiva, et si diuinitus
 instantia eius subiecto vague aut utriusque constituitur: si enim in-
 tensio fit per unionem plurium formarum accidentia huiusmodi similitu-
 dy, et sine ulla subordinatione ad ipsa subiecta cuius non fiet utriusque
 per unionem duplicem formam ipsius unitus diuinitus eius subiecto, quod
 est magis ignitum, quod si unitus forma haberet; quod enim huius
 modi forma nullam inter se subordinationem habeant, esse non
 potest utriusque in adorationem sententia. Secundo facit etiam ex
 gradu homogeneitate gradus caloris intro ductus in subiecto an-
 ter summe frigido nulli gradum frigiditatis determinate opponi
 eum omnes sunt similes: ergo ex natura rei non constaret in illo casu
 qualis gradus frigiditatis eo pellit dicitur: sequela autem facile con-
 cedi non debet, quia nec unius ad causam quomodo ut determinet huius
 ex plurius gradus fieri non debet, quod de commo de ex natura
 rei determinate potest, ut fiat propter gradum huiusmodi unitate
 ratione cuius quomodo gradus caloris oppositum determinate betatio
 frigiditatis, illud ex natura rei eo pellit; quia generis est utriusque
 et octabur; . eorum oppositum de terminare septima, et sic deinceps.

Sectio IVA

Adversariory argumentis occurruntur.

Obicit primo: si gradus sunt heterogenei, sunt speciei diversi at hoc est
 falsum: ergo. probatur minor quomodo; quia alioquin qualitas caloris op non
 est specus in forma qualitatis, sed sub altera, quod est falsum. Secundo;
 quia si sunt speciei diversi, non potest unum ad eorum rationem unum per
 se qualitatis utriusque. confirmatur primo: quia si gradus diuersi unum
 possent ad constituendum unum per se qualitatis, potest similitudo huius
 caloris, vel calor est frigidus. Secundo: licet albedo et nigredo conuen-
 niant in ratione coloris, eorumque ratio est substantia coloris per se
 unum, quia speciei diversi: ergo nec ex gradibus caloris speciei diversi
 sunt, licet conueniant in ratione caloris. Ratio: qualitas utriusque ca-
 loris solus per se magis et minus est fieri et seminare; sed magis et mi-

10
nus non variant specij: ergo ut qualitas sit infra necessarij non
sunt gradus diversi speciei; alioquin speciei, & non solum per se ma-
gij & minus differet qualitas infra a se invicem.

Respondes dil-
tius pro maiori: sunt diversi speciei completa, & simpliciter ta-
li, nego; ut completa est cycly quid pro modo maiori & distantia mi-
noris nego consequitur. ad quinq; probationes. Respondes qualitates ca-
loris completi esse specij infima qualitatis; quia calor completus
sub hac expressione participabilis non est nisi ab inflexibus solo nu-
mero differens, scilicet ab hoc est illo caloris completo, quorum unus
quique licet constet gradibus inter se dissimilibus, est omnino si mi-
li alteri calori completo est constiteri gradibus dissimilibus inter se;
at vero qualitas caloris incompleti sub ista expressione speciei
infima non est; quia participatur ab inflexibus inter se dissimilibus,
scilicet ad diversos gradibus; erit tamen speciei infima sub hac
determinata ex parte caloris unij, vel caloris duobus; quia
sub hac expressione caloris unij solum est participabilis a primis gra-
dibus omnino similibus & numero solum distinctis.

In his vero nulla est ve-
pugnancia; omnia enim concedenda sunt in partibus animi dissimilibus
tractantur si sunt heterogenei, ut sunt res in parte ad se invicem; quia
anima equi est speciei infima animi completa participabilis ab hac
et illa anima equi numero solum distinctis; et tamen continet partes in-
ter se differentes speciei incompleta, ut pars, quae oculos, & quae
pedes constituit. Similiter dicendum est de omnibus de organizatione
completa hominis, quae in ratione talis est speciei infima; conti-
net tamen partes heterogeneas, quae proinde speciei incompleta differunt
& incomposito sub tali ratione, quod coma tota est forma speciei
incompleta diversi consistit: quibus exemplum tota doctrina
supra data confirmari poterit.

Ad secunda probationem nego a-
sumptum; quia ratio subordinationis, quae inter se habet est gradus
licet dissimiles, strictius per se videtur ad constituendum unam qualita-

et unum, quod si similes essent: ad id poterunt exponere unum;
 alioquin nec materia nec forma possent constitui unum per se
 substantiale, cum sit speciei diversum in completis: ad id patet in ca-
 teris exemplis, in quibus constat probatis, sicut etiam confirmatio
 prima ad se cyclo. ad utrumque autem dixerit se pondetur, nec fupus
 et calor in albedine et nigra dicitur constitui posse unum per se qua-
 litatis, licet conveniant sub ali qua ratione communi, quia quod li-
 bet ex illis est distincta in specie completa a altero; qualitas autem
 in specie completa distincta non dividitur ad aliam qualitatem,
 cum sit in ea completa in suo genere. Unde et per se dicitur nequit
 resultare una qualitas in se, sed duplex specie distincta, cuiusque
 unum subiecto collocatur.

Ad textum confirmatorium dicitur tempore
 majoris: solum dicitur genus magis et minus eiusdem speciei completis
 concedo; in completis, non in minoribus, et distinguo minoribus: non vari-
 antur speciem completis concedo; in completis, non in minoribus, et consequenter
 quod attinet ad dicitur speciei completis non dicitur aliter simili-
 tus et unum, nisi genus magis et minus; quia utrumque sub eadem specie
 completa calor continetur solum dicitur in eo quod unum per se
 simili plures partes habeat calor; quodammodo in completis dicitur
 quia unum per se non solum plures, sed specie in completa diversitas ha-
 bet partes; prout enim superioribus in foveis distinctis sunt;
 magis ergo et minus entitatis constituti partibus heterogeneis va-
 riant specie in completis ut patet omnia in dividibili tractu, et in
 organizatione humana.

Obtinetur secundo: unum per se illuminatus
 aer per dupliem lucem simili, quod per unum; sed gradus lucis, quos
 producit similes sunt: ergo fit unum per gradus similes. minor
 probatur primo: quia ex lucis, non est qualiter et similiter illumi-
 natus, non est eadem distincta gradus producit. secundo: quia
 si una post aliam adveniat, producat ex eadem gradus, quod produ-
 cuit, et si aliam veniat nulla alia illuminatus; quod enim al-
 terius lucis in veniat omni no accidenta leet; sed tunc producit

11
primus gradus: ex eo quod aeris et lucis illuminat pro du et pri-
mum etiam gradum, vel qui potest esse primus. tertio quae supra
lucerna est tanta, deficit pariter primus gradus ab ipso productus,
non est autem se ex de lucerna per se verum non consistit et se ex de
gradus, se productus, qui proinde videtur esse se ex de non est; hic
est. hinc primo conservari naturaliter videtur.

Respondeo, lucerna
est esse entitatis subiecti, et contineri per modum causae effici-
entis, omnes gradus inferiori luci, ut de se est de se respec-
tu caloris, de gra vitate respectu impulsus, de duplici pondere
simul gravitanti, de aetate equalibus utriusque habitus, ac proinde
de parte quae libet producere, quod vero operatur diversimode ex alterius
ontologia circumstantiis; ex quo non producat se sola et qualis lucis, ac
simul et altera, provenit vel ex eo quod quatuor licet quae libet gra-
dus, se non producat se continere, non tamen tot gradus simul produ-
cendos, et eius virtus finita et limitata, vel ex eo quod non suffi-
ciat conservationi luci productae, simulque productioni novae luci;
quia uterque danda qualitate virtutis impendit ob maiorem distantiam.

Sic etiam quod aliquando primus aliquando secundus gradus produc-
cat, provenit ex diversis statibus positionis, et capacitate subiecti, qui-
bus est parari debet, ac proinde de parte virtutis non ulla gradus, pri-
mum producat; si autem virtutis subiecti primo gradus illuminat, et
tertio du et se ex de, qui congruit statui subiecti incapaci simul
alterius primi gradus: sic ignis producit statum parvi diversimode
operatur; si enim pars erit in summe calido, nullus producat calorem;
si autem sit calidus ut se ex de, tunc gradus producat et duplicem,
si subiecti sit calidus ut se ex de.

Hinc ergo provenit, quod licet du-
plex illa lucerna sit simul in virtute illuminati, diversimode tamen
gradus producat pro diversis de positione, et capacitate subiecti.
unde reperta minoris experimenti, patet et solutio ad primum de
secundum productionem; quod est per accidens et accidens alterius de

caus non obet; quia pro basietate tanty sub tantiali circumsta-
tancy varia tra in casu modis apendi, ut patet in ipse diuer-
sione de aplicato, qui pro majori uel minori diuisione accidentali
ip diuersione de apit, similiter q pro diuersitate subiecti, quod gra-
accidens oriens diuersione de diuorsy.

Ad tertiy Ver pondetur:
cotinua prima luce ra, si recyda nequeat primy grady conseruare
simul cy recyda are producty, suspendet conseruationy secundi, denue
q producty primy, uel soly qumy ab alia producty conseruabit; quia
recyda conseruari nequit naturaliter, sine primo qumy ne cuius ore qumy
q pignorat ratione subordinationis. sic in conseruaret, quod
causa producti effecty pendent uel conseruati uel altero qumy
conseruationy suspendat altero de fi ciente: = = sic uoluntas sus-
penderet conseruationy amoris; deficiente cognitione obiecty, aque
penderet amoris: sic causa producti uisionis q non conseruaret, si
forma uel materia deficeret; In presenty, quod primy gradus forit
fundes si ad uisionem sit ne uaria uisio non soly ad subiecty, sed et
q inter ipos gradus, lucerna recyda suspendet conseruationem
uisionis secundi ad primy deficiente primo.

Obiunt tertio: fueri
potest utriusq per gradus similes. expo. sine causa statuerit ut
diuorsy quia non sunt multiplicy de entitate ueritate gra-
tate antecedens: si plures gradus caloris similes, q dco primy gra-
dus diuorsy uel coloris tra uidey subiecto, constituyt utriusq.
expo potibit utriusq per gradus similes: antecedens utriusq.
gradus illi uel dco subiecty magis caldy; non est tertius, cy sub-
iecty sit utriusq: expo utriusq: expo constituyt utriusq. Con-
firmatay: gradus similes pount uisui ueritate uisione inten-
sua, si cut est tertius; sed primo modo uisui nequeunt non
constituyt utriusq: expo gradus similes pount constituyt utriusq.
utriusq.

Huc caput in uita opposita fundamtyte qumy
Ver pondetur nequmy primy dco cy dco ante cedens. ad uisui

probationem dicimus, plusmodum similes color color diuinitus
 modo, subiecto ipso. Vnde dicitur magis calidus tantum est eius, con-
 tensione non locali aut quatuordecim entitatis conueniente in au-
 pmento forma, nec plus nec diuinitate perfecti subiecti,
 quod ab altera forma per existentem perfecti atque, quod est
 esse eius ordinati, qualitate inter se quod per se est una con-
 titutur non potest: unde subiecti non sunt esse magis calidus, quod
 plusmodum calidus.

Sic si modo subiecto color contra diuinitate diu-
 forma, non ipse non uident magis unitate inter se sed est eius, quod
 est eius et localiter non potest, quod subiecti est unitate, sed potest esse entita-
 tiva. huius autem nulla alia causa sua ratio uide potest; non quod for-
 ma illa non ordinati per se ad conuenientiam unum subiecti unitate, nec
 se cycle diuinitate, plusmodum subiecti perfecti quod altera: sic et si
 animam mul explicentia modo corpore, hoc non uident est eius magis
 animatus, sed tantum est eius: sic si intellectu unitate plusmodum copri-
 tione quod obiecti omnino si nullo inter se et claritate, non uide
 tia intellectu plusmodum inter se copriat tale obiecti; quod quod est
 copriat est per boni eam copriat ac plusmodum omnino si nullo habet:
 id est de duplici unitate simili uide est quod est tantum; de duplici
 actione uide est quod est effectus, et de plusmodum alijs.

Sicut exponit
 sufficit ad cupimus inter se, quod plusmodum copriat unitate terminentia
 ad obiecti, et eius intellectu unitate, ita nec quod plusmodum plus
 similes unitate quod subiecti conuenit copriat, quod aliquid ampli-
 us requirere, quod plusmodum formas similes ad eius subiecti unitate. ad con-
 formationem modo magis: quia unitate inter se est unitate unitate forma-
 rum diuinitate, quod ordinati per se dicunt unitate ad altera: requit
 exponit et est plusmodum similes: unde si unitate unitate unitate, unitate
 est extensua, uel extensione locali, uel entitatis, uel aliquid plusmodum
 conuenit non unitate per se tale, quale est accidens inter se, sed unitate
 per accidens, quale conuenit ad duplici animam, a plusmodum copri-
 tione similibus unitate unitate, a plusmodum actionibus eius effectus.

cliv.
R. eplias primo: exyrio entitativa consistit in continuacione, qua plures partes formae diuisibili unytrae pluribus partibus subiecti: expo in casu caliditate exyrio entitativa, cyret unyca subiecty calidy: at qui est major calidy: expo non exyriue, sed unytrua. unyca corpus duplici forma in formaty et major in formaty; qd intellectus duplici cognicione simili quoyt subiecti et major cognoscens; sed non exyriue entitativy; quia de ficut et qd pignificata continuatio: expo unytrua quod est falsy: sicut expo omne huc qd nos comulay unytray exyriby unice denominationy in formaty animati, et cognoscens, qd se curamus ad partes diuisivas subiecty, ita in casu nostro; vel dic, quonamine appellamus sic exyrius maxy denominationy unyca subiecto si tenet ipy appellare exyriby entitativy?

R. epondetur ipitay, continuaciony, qua plures partes formae unytrae diuisibily partibus subiecty, esse exyriby non entitativam pascere, alioqy hoc non veniret in appositione unytray, sed localem nonqdy formaly, qua exyrius localis formalis consistit in obiectationibus, sed facti caly, quz in unyonibus continuacionis stat. dices, exemplatetozque; quia duplici anima rationali. De. non constitueret cy corpore uny hominy exyriue majory, sed duplici hominy: at qui plures partes unyca unytray subiecto non constituerent nisi unyca calidy: expo non exyriue sed unytrua major. sed vero veteronum uny, vel conyugytilationy non videos. nos eny nondicimus, duplici unyca constitutae majory hominy, sicut plures partes unyca majory calidy constitutay; sed unice constitutae subiecty majory animaty vel in formaty, unyquo stat cy paritatis et unytray; nec exeo quod plures partes unyca constituerent uny calidy, licet unytrua: expo constituerent major unytrua calidy, ut expdicti patet.

R. eplias secundo: in illo casu exyriue unytrua activa calidit: expo d calid unytrua. Respondet unytray activy exyriue non unytrua unytrua, sed quod unytrua, exyriue unytrua quod unytrua producori effectum exyriue ma-

sex quia octo primi gradus poterit plures primos producere quos possunt duo tantum; in quo sensu crederet etiam virtus caloris etiam si non per se non ad id subiectum, sed per se sola continguntur conuergentur octo primis gradibus; non vero crederet virtus quadruplici producendi effectum virtus maioris, quae non continet, sicut nec in hoc sensu crederet virtus per se sola continguntur gradibus.

Replicat tertio: si manus applicaretur subiecto calido per octo gradus sensus sentiret maioris caloris; sed sensatio maioris caloris in subiecto signum est, quo cognoscimus virtus non: ergo ibi crederet virtus. Respondetur: sicut ut manus sentiret calorem tantum extrinsecum maioris; sensatio enim maioris caloris in subiecto est quidem signum virtus non, sed non infallibile quod sine causa posset fallere virtus miraculi, quo plures gradus similes in illo subiecto collocati essent: sic etiam id signum falleret, si octo gradus non essent, sed penetrati essent eius subiecto, vel si octo partes subiecti caloris ut omnes penetrarentur extense.

Obicitur Quarto: si gradus sunt heterogenei, esse inaequales imperfectione; id est falsum esse. probatur minor; quia calidior solus gradus octavus esse perfectior et tertius; contra quod est prima, octavus gradus expelli a subiecto per infirmum gradum simplicitatis, quo nec septimus gradus nec reliqui expelli possunt: ergo octavus perfectior ceteris non est. Secundo, quod subiectum solum eius gradus octavo esse magis calidum, quod eius septem gradibus. Tertio, quod tale subiectum esset calidius ut octo eius omnes gradus ergo reliqui septem essent superflui, sicut superflui sunt in homine animae vegetativa et sensitiva clivantes a rationali, quales se continent eorum perfectior.

Argumento aliqui respondet, respondendo maioris: licet enim sint gradus heterogenei, non tamen deduci potest esse inaequales; quia ut probabitur docetur in arismetica, possunt entitates diversae speciei esse aequalis perfectionis, solaque dissimilitudo gradus, seclusa inaequalitate sufficit ad heterogenitatem, et necesse est ut duo, ut apud omnia ut duo, in quo de pro-

ducat tertius gradum; quia licet tertius gradus non sit majoris
perfectio, quae complexio est prima et secundo est tamen di-
similis utriusque; unde locus est ut non continetur sub eorum con-
stante propter dissimilitudinem, licet primus vel secundus con-
tineatur in tali complexione; eodem ergo modo causa aliqua potest pro-
ducere effectus, quales imperfectione alteri, non videtur, posse
etiam hunc alterum producere, si dissimilis sit.

Communior tamen
solutio, concisa majori, et negata minori ad huius probationem
Respondet, gradus octavius esse perfectior, et tertiū septem, sumptis, non
vero simul sumptis, si aut numerus septenarius excedit senarium,
quinarium, quaternarium de seorsim, et diu tribuitur acceptis, non
vero simul, et collectivis. nec oppositum probat quod octavius calidus
expellatur a primo frigiditate; quia id pro veritate est peculiari op-
positione effectus formalis; effectus enim formalis octavius op-
positus determinate est effectui formali primi frigiditatis.
Ergo nulla conuenitur imperfectione gradus octavius comparati-
ua ad reliquos; ergo per formam perfectior facilius quae imperfec-
tor, et ab altera imperfectione expellatur: sic facilius ex-
pellitur anima rationalis, quae forma est puritatis, cedit quae for-
ma est aurius imperfectioni: sic etiam anima quae habet citius exci-
tatur a materia quae forma lapidis; peccati patris frigidus, et si eadem
est in numeris.

Sequitur autem quae secundo loco opponitur, negatur
quia ut sola perfectio octavius gradus est major, quae perfectio
reliquorum, ac proinde redderet subiectum magis calidum, necessarium
erat quod tertiū esset eorum unius gradus ad alterum, ut utrumque
duplicaretur perfectio supra inferiorum, seu quod esset duplo ma-
ior perfectio gradus superiorum, quae perfectio inferiorum unius
diati; tantum autem est citius non requiritur, ut gradus sint ungue-
les, sed minor sufficit: sic numeri binarius, ternarius, quater-
narius et de se gradatim excedunt, quae unitates inferiorum duplici-
tate in superioribus: ergo licet gradus octavius sit et tertiū diu tribuitur

ue perfectior, non reddet se solo subiecty major, nec eque calidus,
ac reddetur a septy simul. 12

Ad tertiy Res pondetur, subiecty cy octavo tanty gradu non esse calidus ut octo; quia calor ut octo non solo perfectior est tabi, sed et eorum omny Requirit et includit: erit ergo solo calidus gradu octavo qui nullatenus reddat super flus gradus inferioris, licet ipso vix tualiter contineat, eo quod sit eoruy productivus; quia eos formaliter non continet: sunt ergo ne cessarij gradus inferioris, et subiecty denominatione formaliter calidus ut unus, ut duo, tri: unde diu paritas est ad animy Rationalis, que est formaliter vegetativa et sensitiva. proterea ne cessarij sunt, ut ad superiores diu ponant, ipso q. particulariter adiuvant ad op. ex di: t. q. quia subiecty nunquam erit eque calidus cy solo gradibus superioribus ac cy superioribus et inferioribus simul; licet ergo superioris sint major perfecti que inferioris tanty complexy eo omnibus est quid majus et perfectius solo gradibus superioribus.

Dices primo: ergo Iustus habens prout ut centy plus meriti tua actu v. al. de venio, que Iustus habens ut duo per acty v. t. simony; hic ergo meriti tua aliquot gradus prout eo inferioribus, quos omnis etig simul sumptos superat gradus centy unus primus, que salty meriti tua alter Iustus per acty venio. Respondeo meriti carere etig eo dignitate persony operati: unde minus novit Iustyally, cuius dignitas est longe major plus etig meriti actu venio; si eor. actus, que ty tu expius Christi domini erit infinite magis meritorius, que quilibet actus noce etig v. t. simony: nihil omnium; et meriti carcat etig eo v. t. none actus, tanta hoc esse possit, ut meriti Iusti habentis prout ut duo, q. quant meriti alterius.

Dices secundo: ergo sa exempla non conferunt q. qual. prout. Respondeo, quod tam est esse q. qual. prout conferre eo opere operato; per actus vero in q. qual. productivo statu subiecty, quod in communem

non est. dicitur tunc: nisi gradus superior eo cedat inferiori simul
sumptis potest simile aperire in simili. Ergo. Calor ut quatuor in ab-
teris ut quatuor; quia quatuor gradus simul sumpti eo cedunt gra-
dus quinti producendi: Ergo non est cuius ipse nequeant producere. ne-
go consequitur; quia eo volat quod sitate perfectionis non inferiori
clari luxuriam actus ad effectus: licet ergo quatuor gradus possint
producere primis, secundis, tertiis, aut quartis, non videtur expulsi-
one etiam quintis, cum sit dissimilis. inquit: Similitudo non debet
quia possint quintis continere virtualiter, sicut gradus superiores
virtualiter continent inferiores, licet dissimiles.

Respondeo, con-
tingit virtualiter solum experientia ditionis, quae probat gradus super-
iores virtualiter continere inferiores; calor enim ut supra ut octo
facilius citiusque producit primis, secundis, tertiis, quae calor ut tria
vel ut quatuor, quod supra est superioris etiam influere in quatuor;
at vero e contra docet experientia calor ut quatuor applicationem
pari capaci, quae est alteri ut quatuor non producit magis
gradus exponit fundamentum ad alios gradus inferiores vir-
tualiter continere superiores.

Inter: quatuor primi gradus con-
currunt partialiter ad productionem quinti: ergo sal-
tem partialiter continent superiores: ergo si aliusde ipse excedant in
perfectione, totaliter continentur. Respondeo continere partiali-
ter, sed per modum causae in proportionata, cuius perfectio, quan-
tum ad esse est, non quae sibi proportionata, nec se sola potest ef-
fectum producere, aut ipse virtualiter adaequate continere: id patet
in motibus provenientibus ex commixtione diversarum causarum,
quarum quae libet virtualiter partialiter continet effectum, qui to-
taliter non quae producere potest, licet ipse perfectione adaequat,
vel etiam superet; quia ob dissimilitudinem in proportionata et reso-
luta effectus productioni.

Sectio. VA

Satis fit aliquibus dubijs.

49

Dubitatur primo, quae sint interiorum capacia? Respondetur
nec formas substantiales; quia unaquodque eorum se sola occupare
materiam primam, estque perfectius eius completivum, quod providet ad al-
terum ad eam inaequaliter, ut interiorum per se constituat: nec et formas omnes
accidentales; nam quae sitas interiorum denegat; nec actio et passio respectu
quodam termini, aut subiecti; quia eius effectus non admittit magis et
minus, nisi extensus, qualitates vero plerumque capacis sunt interiorum,
exceptis potentiarum vitalibus, si anima dum tanguntur, et etiam earum
actibus; quae omnia augumentum graduale non habent, ac provide nec
proprie interiorum.

Dubitatur secundo an interiorum habeat terminum
profectum, ultra quem augeri nequeat? civilitas non haberi certum
esse debet; nulla enim est possibilis interiorum, quae major aliqua dextera non possit
distribui; eorum naturaliter terminum habent qualitates veteris
licet nobis incertis, nec omnibus quibus; quia est orientia ab a-
peritibus dignitate virtutis et finis elevavit, huic necessaria non
est nec infinita nec maxima interiorum, ut dispositioni ad formas
substantiales, vel naturaliter inanimato, et perfectioni substantiae; qua-
litate vero super naturalis, et adeo ut super naturaliter temperate
quantum, nullis habent limitationem nec ex parte quae eorum, nec etiam
ex parte subiecti huic enim non confertur ut naturaliter debet;
unde potest assignari limitatio aliqua sed ut videtur.

Dubitatur
tertio, an gradus interiorum non solum ex subiecto sed etiam inter se vari-
antur? affirmative Respondetur quia gradus non solum unum per se ca-
lidi constituitur ex subiecto, ad quod necessaria est unio eorum ad subie-
ctum sed etiam unum per se qualitate interiorum, ad quod necessaria est etiam
unio inter ipsos, quae eorum de terminat ad hanc compositionem: unde ca-
lor ipse conversatur sine subiecto, est qualitas infra in abstracto,
licet non constituat calidum ipsum in concreto. Dubitatur quarto
an qualitas interiorum partem organo similis omnino, et qualem interiorum
producat? Respondetur negativiter non potest; non quia eorum non continentur
sed quia vel in se tenentur de qualitate, vel aliter virtutem ex gerunt.

unde huius reclusi potest, in p[ar]te aut[em] q[ue] informata aliquibus ex-
actibus qualitat[um] potest ita operari, ut illud ad similitudinem d[omi]ni
roy p[er]ducat, calor ip[s]e ut octo potest in calido ut sept[em] octab[us] grad[us]
producere.

Dubitatia Quinto, quatenus fiat unio p[er] reflex-
tionem? Qualitas dicitur produci p[er] actionem non dicitur, sed Refle-
xio, quando qualitas qu[ae] ab agente p[ri]ncipali longius extendi[n]da
erat, impedita aliquo p[ar]te quasi p[er] se dicitur t[er]minus agentis p[ri]ncipalis,
eo scilicet est quod producat[ur] in alio p[ar]te medio p[ro]ximiori agenti,
quod p[ar]te q[ue] erat aliquibus gradibus p[ro]ximior[um] qualitatis informatae. U[nde] ex-
perimur in luce, qu[ae] in aere p[ro]ximo p[ar]te unio[n]e, qu[ae] in aere
medio; similit[er] calor est major in aere t[er]tio, qu[am] in alio
circum p[ar]te p[ri]ncipali, scilicet soli. Specu[m] q[ue] usuali est speculo re-
flectitur versus obiectu[m] aquo p[er] emergit. Respondetur ex Co[m]muni Do-
ctoru[m] dup[lex] 1° metaph. sect. 2^a num. 34, agentis p[ri]ncipalis ip[s]e sol[us], produ-
cere unio[n]e non luce, vel in speculo, vel in superficie p[ar]te p[ro]fecta ma-
jori subiecti d[omi]ni p[ro]terior; ab hac aut[em] unio[n]e luce videtur t[er]minus p[ro]fecta
aeris p[ro]ximi.

Dubitatia Sexto, qu[ae] sit causa unio[n]e p[er]
Anaperi[us] th[er]m[us]? Anaperi[us] th[er]m[us] est circ[um]st[an]tia, seu ob[er]atio con-
trarij; contingit aut[em] qualit[ate] unio[n]e d[omi]ni contrarij aliquo ex ob[er]atione,
et ex cursu t[er]m[us]e; Supputat[ur] qu[ae] sit tunc sit causa qualit[ate] unio[n]e d[omi]ni?
Respondetur Communi t[er]m[us]e ex Co[m]muni ubi nuper, dup[lex] est causa huius
unio[n]e d[omi]ni, prima est ex ob[er]atione aliquid agentis, quod occasione contrarij
ibi conciditur et detinetur quod qualit[ate] unio[n]e d[omi]ni; secunda est substantia
ip[s]a, in qua est qualit[ate] tanquam propriet[ate], qu[ae] debet unio[n]e d[omi]ni sub pro-
prietate recuperat, eo quod ead[em] occasione recedit agentis aliquid contrarij,
quod unio[n]e d[omi]ni impedebat.

Sic contingit, quod putol[us] aqua tempore
hyemali calefacit eo quod calor unio[n]e d[omi]ni ex eo halationibus ab-
calidat, qu[ae] unio[n]e d[omi]ni ex eis t[er]m[us]e exerat, erumpent, aer q[ue] consistit ex nequeunt,
quia hyemali fign[is] d[omi]ni d[omi]ni t[er]m[us]e ab alijs ex halationibus, qu[ae] p[er]
aer d[omi]ni fign[is] hyemali fign[is] fign[is], ad subteranea se recipiunt; quia

vero tempore istius hū ex halationibus calidi abditus patet, eoad-
 diū locū, aqua hoc agente venoto, propter frigiditatem interdit,
 aditū propter alij exhalationū frigidū istius calore abesse frigidū:
 sic etiam stomachi calor intensior est tempore hyemino; quia frigiditate
 obtutū spiritus in una detingitur; hū vero laxati tempore
 istius, exhalantia spiritus caloris naturalis vomitatur.

Dubitatione

Septimo, quod duplex sit qualitas Veritatis? Respondetur, propter negationem,
 quod in capacitate subiecti consistit, propter Veritatem non sit, esse du-
 plicem, alij formalem, alij actiōem. Veritas pure formalis est ipsa actuali
 informatio formę competentis sui conservatio in subiecto, ac proinde non
 intro ductionis formę Contrarij: sic calor receptus in aqua quę aliquid
 supra producat, ex se ipso non potest videri, solum formaliter Veritas
 intro ductionis frigiditatis: id consistit ex eo quod aqua non stat, sed
 paulatim frigiditatem recipiat, quod opponitur, ab ali qua Veritate veteri
 clari. Veritas actiō est actio, qua forma vel esse producit aliquid,
 quod intro ductionis Contrarij impedit, vel vipro Contrarij aliquid for-
 ma inducit, qua Contrarij debilitate, Dea propterea dicitur.

Sic

ferri cadens aqua in mare ab aqua in frigidatur, sed aqua calefa-
 cit; deoq; actio hęc, qua agens in Contrarij aliquid producit dicitur
 Receptio, prout procedit ab agente; prout vero in passio Contrarij Reci-
 ptio, dicitur Receptio: unde hū d' alij obij fundatur prologuū illud
 agens agendo Receptio; quia agens in Contrarij propter non aliquid etq;
 ab ipso Contrarij actiōe Veritate patitur, non tamē semper; aliquando
 est agentia ni hū Receptio; vel quia in capacia, ut Deus, Angeli,
 vel quia contra spem alterius agentis, ut Corpora celestia, vel quia pro-
 ducunt qualitates alteri non oppositas, ut obiecta producens speciem
 videri, vel ludū producens lucem. difficultate aliqua contra hęc
 communę doctrinę vide apud Contor.

Disputatio. II.
 De Generatione Substantiali.

De conversione, augmentatione
Diminutione usque de raro et denso.

Sectio. I^a

De generatione substantiali et conversione.

Generatio in communibus productio vel ex proprio subiecto, quod, ut terminus sit actus eius, dicitur accidentalis. Subiecto equali vero sit subiecta. generatioque substantialis definit Philosophus primo de generatione capite 4° per hoc quod sit mutatio totius virtutis, nullo sensibili remanente ut subiecto est: id est tunc unum compositum substantialiter, ita per unum compositum procedentem, ut nullus maneat subiectus, quod sensibile transiret, seu sensus ipse appareat. eorumque haec definitio convenit solum huius generationibus, quae vocantur Philosophus, scilicet quae mutabiles sunt, vel transibiles ab una ad alteram formam, eo tempore possibile per se sit, ut ex Philosopho constat quod transibiles tali non sit, ut in prima de generatione: ut ex eo omni definito conveniat, sic melius explicata generatio substantialis productio subiecto ex proprio subiecto.

Generatio ipsa, ut videtur, est actio cuius terminus adequatus sit subiecto completa, seu compositum substantialiter, quod inlatione compositi generari dicitur de nominibus de generatione vel solutione, ut compositum in homine, vel unum simul et forma, ut in eis compositum sit substantialiter. Et nota contra Thomam prima et secundam et Carnelium complentibus, generationem substantialis actionem esse dicitur, vel alterabitatione: quia sit motus ex prima Aristoteli primo philosopho fieri potest demonstrari per generationem substantialis ab alteratione dicitur, sicut et in Aristotele tertio contra gentes capite 13: quia alteratio procedit generationem substantialis: est enim actio videtur eius per se ad generationem ad formam, quae posita, adhuc potest dicitur impediri productio formae substantialis: ac nec alteratio generationem procedere potest, nec ipsa existente impediri productio formae substantialis, nihil sita non sit operatione, ut est clarum, per se, quae forma substantialis est effectus primarii talis actionis, quo nec dicitur et per se contra Thomam prima potest actio, nec quod quod movetur contra conclusorem et per se potest.

viventis, non quia hoc producantur a causis vniuersalibus, aut non
 videntur, ut quod exputa generantur, quia generatio vbi Natione
 terminari dicitur supra explicata; sed quia a principio vniuersi, vel pro-
 priis particularibus per propagationem videntur generantur, Vt enim cuius ge-
 nerationis generans dicitur Pater & genitus Filius. hoc ergo ex Aristotele est
 duo ista communiter definitur: origo videntis a vidente ut principio con-
 iuncto in similitudine naturae. hoc vbi indicat influxum digni actibus Patris
 in Filium, ex cuius defectu Adamus Deus Pater non fuit. per verba illa viden-
 tis ab vidente excluduntur generationes videntis a non videntibus, ut a se-
 cundario dicitur tantum, videntis genitus debet esse superioris distinctus a generante,
 ita ut genitus non sit pars generantis, per quod illa generatio excluditur, qua
 pars videntis producta per vultum totum ab ipso vidente.

Additur ut a princi-
 pio coniuncto, quo igni factus, aliquid penetrat in mare videntis, quod
 in creati semper generat, fetus formationi deservient hinc Deus Pater non
 est videntis quod producit, nec homo animalculorum, quod conditio generantur,
 hic enim non patet, sed ex exemplis; patet quoque quod homo actiuus non influit: nec
 patet sua aliena foueri, pullorum mater quod educit, non est; quia semen
 videntis elusum non est huius patris, sed alterius, cuius propria sunt vici quod ter-
 ty proinde exit mater: unde prouenit, quod pulli non patet in cubantia simi-
 litudine referant, quando ova sunt a videntis speciem, sed aliam similitu-
 dinem habent, ipse participans. parti videntis hoc requiritur etiam per illa videntia
 in similitudine naturae. similitudo autem debet esse perfecte specifica, quanto
 parentes eisdem speciei sunt; secus vero sufficit maior similitudo, quae hic
 et nunc dari potest geniti ad completum ex vtroque parente: unde Mullus filius
 dicitur patris Asini et Equi.

Tradita haec de finibus generationis videntis & ter-
 minis etiam generationis videntis diuini a Patre ad optatum a Spiritu; Verbi enim
 procedit a Patre, ut a principio vidente, quo ego naturae diuinae partici-
 pat. quare autem Spiritus Sanctus, cuius a Patre et Filio natura diuina
 communicatur, Filius etiam non sit sibi distinctus, quod Theolo-
 gici non parum negotij faciunt: alij vident, Naturae enim quae secunda per-

sona speciali modo procedit in similitudine naturae; eo quod eorum pro-
cisionis forma licet ipsi primario communis naturae intellectio diuina, in-
qua formaliter potius, quam in alio attributo diuina natura consistit, vel
qua Verbo procedit per intellectus, quod in similitudine; et Sanctus spi-
ritus per voluntatem, quod in similitudine non est. alij vero docent, id eorum pro-
cedere, quod Verbo per spiritum sancto accepit naturam secundum ad aliam
personam, ac per consequens sub mixtae naturae, cuius est esse principij. Sed
haec examinent Philosophi, plura scilicet circa eorum generationem videtur
substanti apud Corinthios in presenti.

Conuersio de qua alibi plura
dedimus est triplex vniuersi uel in altero: transitus hic primo requirit duplici-
ter terminus positus a quo & ad quem, ut quando lignum triplex sit ut in ignem, lignum est
terminus a quo; ignis uero ad quem: Requirit secundo, quod terminus a quo
aliquatenus esse debeat, ut eorum nomine conuersionis satis constat; debet
tamen deficere, non ut cygus, sed eorum productus terminus ad quem, eos si licet
quod actio productiua terminus ad quem sit in hoc ductio forma expellenti
forma a quo per eorum in termino a quo: hinc conuersio non de re tua, quod
vniuersi vniuersi quo in aere introducta hinc deficit calor; quia cygus for-
ma opposita non est, sed corruptibiles vniuersi subiecto, in hoc ductio vniuersi
non est causa expulsiuonis alterius, nec calor tunc deficiet ut productioni
lucis, sed per accidens ad ipsum.

Tertio requiritur aliquod quod sit communis
terminus a quo & terminus ad quem, ut vniuersi communis terminus ad quem in aere
terminus a quo, ut est subiectus, pro quo occupando quoniam in aere forma opposita,
hanc necessitate est actio aliqua quod sit actiua conuersio, si cuius fiat hic for-
malis triplex vniuersi in altero, quod est formalis conuersio: haec autem conuersio
Phisica alia est accidentalis, ut conuersio spiritus in e alio; alia est substanti-
alis, ut lignum in ignem: alia est totalis absolute & simpliciter, ut lignum in ignem
inqua terminus a quo absolute desinitur in aere conuersio, si est in hoc
eodem defectu vniuersi constitutiua; alia est totalis strictior, inqua omnia con-
positi constitutiua peruenit, succedit scilicet ad quem de unitate, & huius-
modi est conuersio eucharistica, inqua panis & cygus materiae & forma
perit, succeditque corpus Christi Domini sub specibus accidentalibus, quod

in hac conversione sunt tertia illud commune duplici termino aquo
d'adqy. 18

Inquiritur hic primo, utrum salutaris conceptus strictus conver-
sionis, quia terminus aquo entitativo per se, seu an. op. daretur vera
conversio panis in Corpus Christi, si Deus panem nondum crearet, sed ab acce-
dentibus separatus aliter conservaret? affirmat aliqui, sed negatur commu-
niter: quia id quod absolute adhuc existit, anemine dicitur conversum
fuisse in aliud, et non tunc sunt in aliud esse, quod proprium esse non amittit:
et quia analogus anima rationalis, et a corpore se habet, ipsi in formam de-
sunt, daretur conversio in formam cadaveris et in Corpus Christi conver-
sio speciebatur daretur conversum in carne; quod omnia falsa sunt, non
alia ratione nisi quia, licet anima desinat esse in corpore, et Corpus Chri-
sti sub speciebus, tamen se ipsa non perit entitativo: ergo ad conversionem
requiritur des tracta termino aquo entitativo.

Inquiritur secundo,
utrum ad conversionem ne crearetur, quod terminus adqy in se entita-
tivo producat? ita de facto contingere in conversionibus naturalibus
contingit, ut patet in ductione: sed utrum id ita eventuale sit conceptui
conversionis et Eucharistica vere talimodis nisi Corpus Christi forma-
ta sub speciebus vi actionis productus ejusdem, contra veritatem rama-
texta de Eucharistia; negant quidam necessarii Scotus, Vazquez, Su-
rianus, Belarminus, delupo, et plurimi alij fragyctas. sed affirmant
communis tom 3° in tertio parte dissertatione 5^a; Valencia, Henri-
quez, Mercatus, Sannerus, Huetus, et Huron; quia conversio
substantialis fieri debet vi actionis substantialis, atqui in
Eucharistica conversione nulla agitari potest, nisi quod sit produ-
ctiva Corporis Christi Domini; ergo actio adductiva Christi Domini solum
terminata ad quod presentis sub speciebus, erit tertia accidentalis, ut
potest accedere terminata: ergo necessaria est actio productiva Corpo-
ris Christi, seu termini ad quod quoad ejus entitativum.

sectio II^a De augmentacione et conversione.

Augmentatio in communi est motus a minori ad maius, di-
uiditur q̄ in accidentali, & substantiā, prout fuerit augmentus: si est in sub-
stantia, est augmentatio substantiā, si est in accidentali, est motus a minori ad maius in substantia, sicut in
substantia, est augmentatio substantiā, si est in accidentali, est motus a minori ad maius in accidentali, au-
gmentatio accidentali alia est qualitati, de qua supra, alia quantitati, quae accretio dicitur, & est motus a minori ad maius in quantitate, huius autem
augmentatio accidentali opponitur diminutio etiam accidentali, quae est mo-
tus a maiori ad minus, & quae dicitur diminutio est in quantitate, & peculiari no-
mine dicitur decurtio.

Augmentatio in substantia est opposita diminutio
tali diminutio, quae est motus a maiori ad minus in substantia, ubi videtur for-
maliter importari in augmentatio, & diminutione actionis, ubi videtur sub-
stantia appetit, quae actio debet esse productio bonorum continuatio, ubi
partem adquiret, & praecorruptio, in qua actione formaliter consistit
hic motus proprius augmentationis, unde supra, substantia est sola generatrix,
non tamen continetur substantia praecorruptio bonorum continuatio, & inte-
preta, non dicitur augmentatio, ut est clarum.

Item augmentatio & dimi-
nutione differunt, quia augmentatio respicit ut terminus a quo in minori
substantia, scilicet substantia praecorruptio, & corruptio augmentatio substantia
ali, & ut terminus ad quem substantia maius, seu substantia praecorruptio
& augmentatio illo super addito: unde terminus a quo est negatiuus, & termi-
nus ad quem positivus; & contra in diminutione terminus a quo est positivus,
scilicet maius substantia, & ad quem est negatiuus, scilicet corruptio maius
substantia; quae omnia similiter intelligenda sunt de augmentatione & di-
minutione accidentali.

Triples est species augmentationis substantiā
ali: alia augmentatio simplex est, quae scilicet consistit in productione
bonorum continuatio partem substantia, & antea producta, ut quae dicitur aqua
aeris in funditur: secunda est apperatio, quae dicitur, quando pars
illa substantia, quae continuatur oritur, tunc primo de novo producta,
ut quae dicitur ignis in ligno generat partem ignis, quae simul sibi sunt con-
tinuatio: huiusmodi augmentationes conueniunt non ubi ubi sunt.

at augmētatio propria in ventu di extra nu trātio; Et actio ultra
 tā, qua bivent post alteratione, Et varias concoctiones alimentū, ad
 omnes videntū partes attractū, producit in unū illū partū materigū
 Reliquas, quā partū denuo ad quīstū vel eādū animā in format, ut in
 hominē, vel partū animū diūta, denuoq; producta, quādo bivent con
 stat animā diuinitū.

Difert hōc accētū augmētationū, quā non
 biventū conuēnit; quā pētū subitūta cūctū totū per fūta po
 sitionē, scilicet tū tū corā aliqua parte, illā namq; cū inmediate in itū
 augmētū; Et sic ignū cūctū corā illa tū tū parte, fūta quā posita ē ma
 terie combūstibilī, non corā illū; at vero in nutūtionū cūctū biventū pētū
 vūmptionū, id est, cūctū omnes quā partes corā formite di formite; cūctū
 nāmq; capite, cūctū sua etiā proportionē nasū, cūctū manū, et
 pētū tā.

Dubitatū primo, an augmētatio subitūta sit motū in
 tantaneū, an succēssū; cūctū motū succēssū si augmētatio corā
 in plūribus actionibus vērē succēssū, quā nullā ad quā simul
 plūres partes subitūta; vērē tantaneū vērē die contra vērē in tūta au
 gmentū plūres partū ad quāratū; sive an ignū. In plūribus partibus ma
 terigū producat simul formū ignū, an vero corā post aliq; ignū faciat, pri
 mo pro omniū, deinde remotionū? Vērē pōdo primo augmētatio ē ut
 plūrimū motū succēssū; quā cū agentia naturalia, ut dicitur Communī
 ter opē tā corā formite di formite, scilicet prius vērē pro remotionū, quā
 in remotionū, illud etiā prius quā hoc vērē cū ponit ad formū; Et conse
 quētū prius vērē forma vērē dūctūta, quā auctūta subitūta,
 quā in remō.

Respondeo se cūdo, hūc motū non ē meliū cūctū tā
 nām quā facile accidere potuit, quōd pari pari remotionū sit quā aliqua
 tenū di posita potius quā pro remotionū; vnde potest compensari in auctū
 tūta, et vērē pro pūgūta; quā propter potest agere simul vērē
 partū pari vērē ad vērē di positionū; pōdo, ac pōdo in vērē
 simul vērē dūctūta formū; tūta autē augmētatio ē motū in tantaneū
 seu quāratū, an quādo succēssū ē, ut continuū? Vērē pōdo prius non

ere continui, quia ratione vel debilitatis virtutis, vel virtutis
passi retardati operentur, ac proinde motus aliquis intercedunt inter organa
& alios actus, quos motus successus constitunt.

Dubitatur secundo,
an ubi organa diuisibilia & capacia sunt rationis & diminutionis terminos
habent magnitudinis & paruitatis, quos nec per quosdam terminos, nec per diuisi-
onem transgredi possunt. Sex minus magnitudinis ubi est duplex, alius ubi
secum, alius ubi seorsum; ubi seorsum, quod verba habere potest substantia, licet
ipsa nequeat excedere, dicitur quod minus magnitudinis; et ubi seorsum ad quod nequeat
accessere superat per excessum substantia, dicitur quod minus magnitudinis: simili ter
duplex est terminus paruitatis ubi seorsum, quod valde est ut minus habere debet
substantia ut naturaliter conseruetur, dicitur quod minus magnitudinis; et ubi seorsum
aut est, in quo solo nequeat conseruari substantia, & dicitur quod minus magnitudinis.

Dubio tertio respondetur, virtutem habere proprios terminos magnitudinis
& paruitatis; quia, cum virtutis partes mutuo se inuent ad suas operationes,
& diminutiones, sicut plura ab una dependant, quae omni bus quae sequuntur,
pro parte dicitur virtutis & alimty, aliqua requiritur pro pinguitate inter ipsas;
sicut nullus esset terminus magnitudinis, posset pars aliqua ita distare ab
stomacho & aliis officinam facultatibus, quae alimty pro parte, ut ipsi nullatenus,
vel difficillime subuenire possent.

Similiter operationes quas habent
virtutes, & operationes quas exercent, aliquae requirunt materiam lati-
tudinis & extensivam; nequeunt enim pergere omnes in quo libet etiam minutissi-
mo puncto collocaxi & exacerari: habent igitur virtutes terminos paruitatis
etiam ubi in minimi non possunt quae naturaliter pereant. at vero non
virtutes posse loquendo, terminos nec sunt humores; nec enim est cui-
cory forma in quo libet puncto etiam minutissimo virtus dici nequeat; nec
cui data occasione, quae libet etiam substantia, quae tam bene magna, alteri
virtuti nequeat continuare, ac proinde augeri.

Sectio IIIA
De raro & denso.

Raresfactio, quae specus quaedam est augmentati
 belipii potius quod modo simili, nonita facile explicatur, ac subto-
 tralis augmentatio: definitur Vary ab Anitotele 2° phisicony capite 2°.
 quod sub magni dimynonibus parv habet materis; Densy vero, quod
 sub parvi dimynonibus multy materis habet; ubi si parv & multy sumy-
 tur comparatue ad ipsa dimynon, quae sunt extrinsecas localy; ut exy
 Corpis sine additiore materis ad ipsy, seu quae augeretur, & quae diminu-
 atur, nunc magis nunc minus extyditur quoad locy: unde comparatue ad
 dimynon, seu extrinsecy quae habet, dy Vary fit, dicitur habere parv materis,
 quae sub minori dimynone eady habet, quando condensatur; dy exy lac
 ebullens & cetera calefacta Vary fiunt, magis occupant spaty quae antea,
 ut docet experientia

Provenit auty Vary factio & condynatio vel ab ex-
 trinsecy, ut quaedam aex in pte maritu comprimatur aut Chorda in-
 trinsecy mudi tenditur; vel ab aliqua qualitate uty sece inherente cor-
 poris, ut a calore Vary factio gery, & a frigore condensatio: Sed huius modi
 sunt taty vel causy efficietes, vel dy positiones ad Vary factioy; dubiy auty
 est de causy uty sece, & contritibitib, origo scilicet formaliter con-
 stat Vary factio, & de consueo condynatio; eo quibus provenit quod dy con-
 pus nunc magis nunc minus spaty occupet quae inde sequatur, parts
 corporu aut pere traxi per condensatioy, aut per Vary factioy belocary
 origo difficultate plures sunt modi loquy di potius quae nem explicy-
 di, plurimoy & senty ty, quary nulla satis placet.

Dus sunt aliy proba-
 bitiones, & communis Recepty. prima Vary exiit ad punta inflata, seu vir-
 tualiter dividibilia, statuit qd eady materis punta admittet pro varia di-
 positione nunc magis nunc minorx exty riony localy, seu obicatioy, de
 dy con gona Vary fiunt quod libet punta viduiri bile extendi ad magis
 spaty occupandy. Vary hae Vary explicari possunt sine bilocatione quy-
 dy punta: quare seey dy senty ty ut cyb pro baty, & ab impugnationi-
 bus protecty pro pong ceteru omni bus calere Tusu unuay Velycti proba-
 bilitate.

Et a guta tenet Vary factioy fieri per dilataciony pporum

De conuenio condensationis per eam dilatationis. sunt autem poru
cavitatis que ad minutissimas, & imperceptibiles corporis poros teretes
inequod corporis partes non uide quales, seu ex omni latere conueniunt
inter se, quas in corporibus ad eam, etiam solidissimis, nemini dubi
taret, ut testatur manifeste sudor, non solum in corpore uerentis,
sed etiam in arborum durissimis. per dilatationem exo hanc cavitatem uenit con
pulsus, qui inde repulsi eas manum uacuas. Repulsi enim corpusculi hinc
inde accurrunt, que in condensatione expelluntur uenit autem hinc corpus
cula varia, & dissimilia; non inane uarietate multitudine atomi, que ut
tyroni luce uisio per cipimus particulas etiam ex halatione & vaporum;
impro uarietate acui gustu, & alijs ab alijs corporibus deorsum in se re
fectione aliorum corporum.

Hoc opus suadet etiam probis; quia ab uide bi loca
tionis & penetrationis per certum bitat. Secundo; quia corpora que pauciores
poros habent, densiora sunt, ut ferrum, aurum, &c. & contra que plures habent
rariora sunt, ut spongia. Ratio quia ea que facilius prius dilatationem
admitte, facilius rare fiunt. De contra que sunt duriora, magis q. resistunt
huic dilatationi, que conuicta in eadem continuatione aliqua partem, diffi
lius rare fiunt, ut ferrum, lapidum, &c. Quarto quia calore colligitur, quare
poru medio calore rare faciat corpus; namque quia ubi calorem diu continu
antur partes corporis, & consequenter poru laxantur, introductione corpus
culorum patet; & contra super condensat; quia poros adstrangit.

Sed
opponitur primo: Condensatio fit sine expulsiore corpusculorum; ergo
patet ante cadere; non ut testatur aqua plenum, diuina cooperit, com
pellitur frangitur, redetur uacuum eo quod aqua condensata minus
spati occupat; ergo in hac condensatione nullas sunt corpuscula expulsi
sionem erant aliqua, hinc sufficerent ad replendum spatium uelictum ab aqua,
& uacuum non daretur. Ut pondetur, uasellum frangi solum ex nimia inten
sione superari, quod si partes adstringuntur, alioquin similiter si fran
geretur propter uacuum uelictum, frangeretur, quod uel oleum plenum, uel
etiam si uisus erit densus, que falsasunt.

Opponitur etiam seorsum de eorum generibus.

cucurvitibus, videlicet, vel po ventosa, qua applicata, caro intumescit
 ad Repletio, vacui aliqum futuri de condensatione aeris; hoc tamen
 non erit in sensu nostris. Corpus cili eni Repletur expulsu qui
 condensatione aeris. Respondetur, si calorem Vaxe fieri carni, admittit
 q corpus cula expulsa ab aere: unde nisi intumescit, daretur tra-
cun; quia Corpus cula in aliud corpus Vaxe factu, trahunt, ac proinde
nequeunt spatium velicis ab ere condensato Repleri.

Oppositio tertia:

ergo inter inflatu dicitur Vaxe fieri, ex ejus partib; cu la tertia, quod
trahit cili est neq; condensatio; ibi en; solum datur explicatio, et ma-
for di trahit partib; qu; ante erat glicatio; non vero cu continuat io
partib; unitari; in qua dilatatio poro ry consistit. Oppositio Quarto:
pulvis transitarius cu in scopulo ascendit, usq; adeo excrescit, ut nu-
lla ibi possit esse sufficiens corpus cili turba cu trahit Vaxe factio. Re-
pondeo, sufficiens in esse, et consolare posse particulas aeris quib; Vaxe
refiat igni.

Oppositio tertia, non valens inter ventosa, quod ex cor-
pus Vaxe factu magis occupet spatium; illud en; magis spatium quod Repletur
non ab ipso corpore Vaxe facto, sed a corpore cili in intra intra occupatur. Re-
pondeatur, ex corpore Vaxe factu occupare magis spatium, quatenus ad magis
se extendit, non ipsum ad equate Replere, sed Velinq; do inter intra intra illas
cauitates Replendas per corpore cula, quod hunc in construibilem fat si ui
cu huius modi corpore cula sensibus non percipiuntur, si ficus, ut com-
muni modo de logica dicitur magis spatium occupare.

Disputatio IIIA
 DE corruptione Substantiali.
 Sectio IA

Quo sit corruptio Substantialis et an
 In ea fiat Resolutio vs q ad materiam primam.

Corruptio est delectio, seu delectio vel per magis subiecto: unde corru-
ptio de est ob an hilatione, in qua tota substantia vel entitas ad equate
perit, secus vero accidit in corruptione, vicinus, licet compositus ut tale

pereat, non tam secydy omnis suas partes, sed solum ex defectu totius
constitutivi nampe forme. Corruptio opponitur generationi: unde sic ut
in generatione terminus ad quod est positivus, & productus in ignis, ita est
in corruptione terminus ad quod est negativus, scilicet caecitas com-
positi in corruptione destructio: corruptio autem forma licet talis actio po-
sitiva non sit, sed potius suspensio actionis conservativae compositi, quae
suspensio inducitur ex actu generatione novum compositi; Dicitur tamen
in elicitur generatio unius, corruptio alterius.

Circa corruptionem inquiri-
tatem modo andy de lignis corruptis, & tunc in ignis, non solum pe-
reat forma subalterni ligni, uti accidit defecto, sed etiam pereant omnia
omnino accidentia quae erant in materia sub forma ligni in eis tantum
ante ad ipsam generationem ipsam, ita ut in ipsa generatione nihil eorum quae
prius erant remaneat praeter materiam suam; quod subalterne terminum est,
fuit resolutio usque ad materiam primam, ita contingere afoxing & Tho-
mütz, & exortu Barquet, Phoscor, & Rubius. Contra haec tam
doxa sententia negat ex OK, & omnino Doctore disputatore in
metaph. sect. 3, Fluitado Arriaga & Breda, nos tamen de fere omnibus

Prostatia primo palpabili experimento: in eadem aures remanent sub forma
cadaverica plurima accidentia eorum quae prius ceceant sub formati-
bente, nimirum organizationem, quantitatem, colorem, calorem, rugam, cicca-
tices, & huiusmodi alia, ut oculi testatur ex eo in corruptione sub-
alterni, qualem est hominum mori, non fit resolutio usque ad materiam pri-
mam. sed mani festo testimonio fieri nolunt adhibere Thomütz aures, &
sensus falli, esseque conpendio; quia illa accidentia cadaverum non sunt
quae prius ceceant, haec enim omnino evanescunt; sed alia si nihil quidem om-
nino; numero tamen distincta, quae substituta sunt. sed contra primo: quod
sine rationabili causa sensus nullarum correctione digni; nulla autem
vires, sentit, vixet ratio.

Contra se quod; quia nulla ad est causa,
quae de novo producat ea accidentia, praeter cedentibus corruptis: ergo eorum
numero sunt, & non de novo producta; neque sunt enim produci ab anima,

22
quod si non esset in eis tunc per se rationis formam. Cuius auctoris non
amateria, quod eorum activa non est; non a forma. Cuius auctoris non
majori ex parte huius non videtur; non ab agente produci illa forma
Cuius auctoris; quia hoc potius videtur destructionis utonem acciderit,
quod pro gratia non formam videtur: Dignus: & innoxius a furore nimio cau-
setur, quo pacto super producit calorem super eis in ea de materia non
satis; a causa prima; tunc quia hic recurrit, ut pote parum Philosophi-
cus iuxta Thomam ipsi non licet sine crimine in consuetudine; tunc
quia nulla est experientia ratione cuius causa prima naturali ea
accidentia producat; quod enim accidentia quod per se existunt, postula-
verunt aliorum similium substitutionem pro eis tunc & egerit, ut ajunt
Thomam, voluntarie dicitur; quia accidentia illa mutantur conser-
vationem experient, non aliorum substitutionem.

Tunc quia aliorum existit,
ipsi per se nihil producit: tunc quia aliorum hoc secunda accidentia
postulabunt etiam aliorum substitutionem, Sic in infinitum: unde nunquam
deficient a subiecto accidentia huius speciei: quare enim potius horum
experientia atque det Deum, quod experientia aliorum? inquirunt specialem
evolutionem in huius tantibus corruptionem & penetrationem, pro unoque
ante cedenti; quia aliorum materia prima tunc aut subito de extre-
mo ad extremum omnino oppositum; Cuius autem est ad huiusmodi
inconvenientem: puta, ne saluti materiam primam parum consulatur;
tunc ut enim huiusmodi periculose est iuxta Galenum; ceterum ma-
teria tunc a forma videtur ad eam auctoris non ulla periculo aut
dependit salutis: ergo securius tunc se poterit ab his ad alia acci-
dentia; forma enim subiectiva extrema sunt plus longe opposita, ut
pote quod nec divinitus cohaerere possunt in eadem materia iuxta Thomam
ipsi, quod iuxta ipsos possunt conjugi in eis, subiecto de potentia Dei
absoluta.

Probatum secundo conclusio calor per se materialem in di-
ponitur ad formam ipsam, per se existat in eis tunc per se rationis ipsi: ergo pro-
batum antecedens materia prima pro se pro se ad formam ipsam in-
tellectus ultimo de se de se, sed non potest ita intelligi, si per se

omni calor procedens intarsi generationis; expo. tunc dicitur in ipso:
superius omni calor procedens, utellip exitea pro ipso no quom nulla
entia materia primis; sed hoc non est ultimo dicitur posita ad formam; expo
non utellip exitea materia ultimo dicitur posita ad formam ipsam. Consequ
ta est clara, major constat; quia dicitur dicitur omnibus accidentibus
solum relinquatur materia rudis; minor est certis; quia nulla entitas
materiam non est dicitur posita potius ad formam ipsam quae ad aliam; & quid
dignitas non nisi materia in forma dicitur ex dicitur ponit; quae autem non
conferunt requirunt in formare materia.

Plus Aristoteles secundo dicitur
mutatis primis dicitur utellip dicitur posita ad formam, & formam ipsam;
ratione cuius, licet calor procedens generat, calor tamen dicitur. unde dicitur ma
nari tanquam pro dicitur a forma ipsam potest esse ultima dicitur posita
ad formam, ipse qd generat esse in eis qd generat, sed mutata primis
ta aut causalitas physica ut impossibile sit ad huc de po tertia dicitur abso
luta. Reiecta est efficaciter ubi dicitur Philosophus. deinde contra est primo; quia
cy dicitur Aristoteles calor recipitur in toto composito ipsam, claritas mu
ta causalitas in dicitur penes, calor enim esset causa materialis formam
ipsam, & hanc formam ipsam causa materialis recipitur calor.

Secundo:
calor dicitur emanari ab ipso pro dicitur dicitur Aristoteles ut terminus se
cundarius per eod dicitur actum, qua forma ipsam; sed pro quom ad formam ipsam
nequit dicitur forma ipsam, quae est terminus primarius: expo nec calor;
quia nequit dicitur terminus secundarius non generat dicitur primario; sed
ultima dicitur posita est pro quom ad formam ipsam; expo calor emanari ab ipso
nequit esse ultima dicitur posita. tertia; posita ultima dicitur generatione ad
formam posita dicitur unitus in dicitur eod dicitur tertia forma; sed posita calore dicitur man
te ipso ipsam, nequit adhuc dicitur unitus in dicitur eod dicitur forma ipsam; expo
calor ille non est ultima dicitur posita. patet minor; quia pro ducto calore
per emanationem, esset actio productiva formam ipsam tanquam termi
ni primarij, dicitur Aristoteles, & ipsam calorem tanquam terminum secundarij;
posita autem actione productiva formam, nec dicitur unitus in dicitur eod
formam eod dicitur.

Secundo Vt ponunt alij, quod in accidentia prout 23
materiae tanquam velint in ultimo dū ponitur ad formam ignis; quia remanet
materia simpliciter protrae forma de terminata. Sed contra primo:
hæc simpliciter non est sola entitas materiae, alioquin semper exit simpliciter
ad formam ignis: vel ex eo est materia cum aliquo accidente; et hoc
accidens autem exit ex proprio accidente, et habemus instans autem ex simpliciter
tibus a forma ignis, et sic impugnat igitur: vel materia simpliciter est
ipsa ut connotans accidentia præterita, quae existerant pro ductione formae
ignis, et contra est quomodo, quod illa accidentia nulla tunc poterant
existeri pro ductione formae ignis; nam huius generatio futura est
eius accidentis ex pultis et destructio quam tunc existerent sui
dū destructione.

Secundo: ^{hæc} simpliciter in materiae generatione nihil
est præter entitatem nudam materiae, sed hæc entitas ultimo dū ponitur
non est: ex eo simpliciter in materiae generatione non est ^{ultima dū}
positio ad formam ignis: tunc accidentia præterita ^{quod materia} dū
positio in materiae generatione: ex eo existerant quod materia pro illo
instanti informaretur aliquo accidente, ^{instans} tunc, quod igitur
est, vel quod materia intelligitur ex tunc pro se non præterit generatione
sua ulla accidente, et dicitur illa ^{est} accidente existeri
sui destructione. ^{Instans} illorum accidentis existerentia non fuit in
instanti ante eadem ultimam dū ponitur ad formam, alioquin hæc tunc
esset introducta: ex hoc in materiae generatione, quod dicitur non
existeri; quia nulla existerentia existens materiae ultimo dū ponitur
non valuit multo minus quando igitur non existit.

Opponunt primo, ^{instans} tunc tunc, operatione nulli censibile per manere ut
subiectum dicitur in super de principiis carnalis capite dū substituta docentem
destructi primo substituta impossibile esse aliquid remanere. Sed
audiat ipse Philosophus primo dū generatione capite 24 inquirens:
quidam eius dicitur rationis qualitas inuenitur in pectore et conu-
pto, non oportet aliquid esse unum ac in alio, sed est eadem numero
in utroque. Ad primum igitur tunc ponitur, ^{instans} tunc tunc loquitur de censibili

ut quod quale est solum compositum subiectuale nullum autem manet
 in generatione compositum subiectuale quod sit ut quod quod maneat
 in materia eadem accidentia. ad se ceterum per se detru-
 ctum quod subiectum est taliter scilicet non solum per se formam sed
 etiam per materiam nihil posse remanere non tamen per se eadem
 eadem sola materia.

X X X X

Opponunt secundo Verby Thomae primo de genera-
 tione lectione 16 ceterum, in principio de corrupto non esse numerum acci-
 denti. Respondo magister Thomae in loco allegato, sumo de Angelis cui
 doctor certus est author eorum operum, adesse esse claram presentiam Thomae
 tamen, ut nulla nisi violenta interpretatione admittat: Verby sententiam nos-
 tram tradidit iniquam distinctionem 11 art. 1. d. 1. ubi alibi, quod sic Thomae
 tu contendat retractat esse ad duo Thomae 1. parte summa, Verby potius
 Thomae sententiam retractat inveniunt texta parte summa questione 2.
 art. 3. ad secundum, ubi ait, per calorem dum ponitur materia ad suscipiendum for-
 mam ignis, quae tamen adveniente, calor non curat, sed remanet.

Opponunt
 tertio: deficiente fine deficiunt mediae, sed accidentia sunt media tra-
 duntur ad formam ut fignis: ergo forma deficiente in corruptione deficiunt
 accidentia. sed retrahitur: quia calor est medium ad formam ignis: ergo defi-
 ciente non debet adveniente formationi. deinde plura sunt accidentia quae non
 minus ad formam corruptam ordinari possunt, quae ad formam generatam. Quae quae
 haec ergo non debet deficiere in generatione non formae. Respondo, mediae etiam
 illae, quibus deficiunt in eis eorum finem, non debent deficiere statim, et in generatione
 seu venum et gualat, ut patet in calore cadaverum, sive in igne dum est in
 aqua procedente, et in calore pro ducto in aqua, qui remanet ignis, non statim defi-
 ciat licet finem deficiat, nempe formationi pro duenda.

Opponunt quarto:
 ergo formae est unio accidentium, quae forma subiectuale; haec enim corrup-
 tibilis, alia generatur. ubi: ergo unio accidentali habetur, d. 1. ceterum.
 ad animam rationalem perseverans unquam etiam separata a corpore caret formae

24
ratione subiecti totali a seorsum ad corpus. claudere consequenter negatur quia
quod unum subiecti totali generat, unum ducta nova forma, non vero unum ac-
cidentium pro ueritate solummodo quod forma per se oppositio habeat et forma
subiecti totali. Et nihil omnino sit componibili et pluribus accidentibus: quare
pro ducta nova forma, antiqua subiecti totali expellitur, eiusque proinde unum
consequenter non vero unum accidentium.

Opponunt Quinto: accidentia
requiritur unum to composito: ergo hoc per se unum, altero per se, diffidunt
aliquo modo sunt de uno unaltero subiectis. omnino, ante cedenti, eoque
postea consequenter negatur quia licet accidens requiritur naturaliter sub-
iectis adequatis mutari; quia hoc transmutatio, que solummodo dicitur Augusti-
ano dicitur improbatum, omnino inutilis sit, potest tamen in principio et ho-
minibus subiectis in adequatis mutari; quia tunc in ipsos anima trahi videtur
inutilis mutat subiectis in adequatis; ne loco materis de se de se in forma
materis per se in unum ad quibus: ut apud Thomam a eto, qua materia
concreta fuit simul et forma elementari ignis, perseverat et de-
structa forma ignis, que respicitur ut subiectis saltem ad hominem: ergo etiam
si deficiat forma, que ut subiectis in adequatis accidentium hoc non effi-
citur, alia pro se forma succedente.

SECTIO II. An totum compositum sit subiectum receptivum accidentium?

Suggeritur, totum compositum esse subiectum denominationis; lignum esse igne
absolute dicitur calidum a calore; ad id namque necessarium est, quod unum
composito recipitur calor, sed sufficit, si recipitur in aliqua eius parte:
sic ab intellectu et anima solummodo in anima vel intellectu receptum, dicitur homo intel-
ligens: unde constat etiam accidentia spiritalia solummodo in anima recipi,
ipsaque agnoscitur de quo cum vitali accidenti. dubium igitur est
totum de reliquis accidentibus, ut de quantitate, de primis qualitatibus,
scilicet calore, frigore, humiditate, et siccitate, et aliis, que exprimuntur
resultant, ut de colore, an hoc unumque accidentia recipiantur unum to com-
posito, et quomodo in subiecto in hominem, eoque educantur? a formate Thomae

ty omnes scilicet communiter, Barzquez, & Dubius. Negant vero
bit cy Patre Suarez, d. p. 14. metaph. sectione 3.

Conclusio pro-
batur primò: quia tota receptura in sola materia hominis & non in anima
rationali: expo. dicit de reliqui accidentibus præter supra excepta. Conse-
qua tenet; quia in materia corpore est capacitas habet & actualitatis nisi eorum,
ut in sola receptura quæritur, Vult Thomæ tunc fundamty, nulla q̄ super-
est ratio negandi, materiam vero la posse quod in aliud accedens recipere, an-
tecedens constat: quia ex anima rationali spiritualis est, & individua, &
est in capacitate effectus formali primarij quæritatib; hic ex est vedere sub-
iecty eorum radicaliter, et aut occupat occupare singulas loci partes distan-
ti partibus; animalis naturalis nullas habet partes: sed recipiat
quod forma naturaliter receptura in subiecto in capaci de nominatio ni
primarij; duo ex recipiat, quod intellectus receptura naturaliter inla-
pide: expo quæritur non receptura in anima rationali.

Secundo probatur:
generatio subty trali, seu actio generativa, quæ a termino de nominatio
subty trali, est accedens, hinc deducentibus Thomæ, postq̄ immedi-
ate actio debent accedens, ut actio & potentia sunt quæq̄ lineæ; sed hæc
actio non receptura in forma: expo accidentia non recipiuntur in toto com-
posito. minor videtur eorum; alioq̄ terminus huius actionis scilicet
forma subty trali est causa materiali actionis productivus sui: Unde est
pro priori ad actionem perq̄ accipit primus est, & in super est causa sui ip-
sius quod primus est; quia causa materiali actionis est causa materiali
termini: expo si forma est subiecty actionis perq̄ supra pro ducitur quo
ad primus est, est sui ipsius causa.

Tertio: calor pro inductus in ligno
non receptura in toto composito ligni: expo. ostenditur antecedens: quia
culle calor pro eum, & occupat de tractiony formæ ligni, si occupat recipere
ta eorum sui subiecti de tractiony, quod est chy mexy. Quarto: calor
quærit ultima dispositio in istoy generationis nequit recipi in forma pri-
mi: expo receptura in sola materia. patet antecedens: triq̄ quia calor est
pro priori ad formam est q̄ receptus in solo suo celo, cy causet pro illo proxi-

ty quia aliqui sequeretur mutua causalitas in eod. genere caus. 29
materiali inter calory, & formam igni.

Obiiciunt primo: materia pri-
ma est quae potest esse quae, sed sine forma subiectuali, non habet esse ac-
tuale sufficiens ad suscitandum accidentia: ex hoc se sola non potest a causa
recipere. respondetur ante eadem: ty quia materia prima habet posse actualiter
tali & eorum ty ty pro prius: ty quia etiam si oppositae permutatur Thomistae,
habet esse sufficiens, licet non actuale, ut sit causa materialiter accidentis ty.
Constat id manifeste experientia Thomistae: nam materia sola secedit
esse potentiale praecedere, & est causa materialiter formae subiectuali: ex hoc
facilius potest secedere illud esse causare accidentia materialiter. deinde
etiam pro illo priori verificatur materia velatione similitudinis ad aliam quae
potest, & ad similitudinem ad veliqua entia: huiusmodi velationes
sunt iuxta Thomistae modum ty, & accidentales materiae, quae recipit
proinde pro priori ad formam: ex hoc dicitur velata ad cetera accidentia.

Replicabitur primo: inter receptionem formae subiectuali, & receptionem
accidentis ty hoc interit dicimus, quod materia tendit ut recipiat eorum
ty a formae, adeo q. sufficit quod valiter tunc, existat ad causandum ma-
terialiter formae subiectuali, at vero ex accepta existit per eorum ty su-
becti, subiecti receptionem ty tendit ut ipse communicet eorum ty ty:
unde debet existere perfecte, quae sufficiat eius eorum ty ty. Respon-
deo hinc solum inferri, quod accidentia pro priori ad formam non potest
aliquid eorum ty nisi valere participare a materia: id autem a Thomistae a trou-
dy centum non debet; sed non verificatur, quod materia sit pro priori
ty sola eorum ty ty, aut de accidentibus similiter censendum non est,
propter ty ty eorum ty ty sufficiat accidentibus ut causet materialiter for-
mam, sicut sufficit etiam materia: accidentia ex parte patientis sui tenent dil-
ationem eorum ty ty completam, donec recipiat materia a forma subiectuali;
& post ipse dicitur tunc accidentibus.

Replicabitur secundo: si materia
prima recipit accidentia, quae formae subiectuali, non recipit formam su-
biectuali immediate, quod absurdum est. Verum replicata est de beatissima;

ay ex forma nulla tenus in accidētibus recipiatur, sed in sola materia,
quod prius accidētibus recipiatur quo pacto tollit in mediato recipi-
tione; tunc ex tollitur, si forma subiectiva recipitur in accidē-
tibus, & deinde hęc recipiatur in materia: sic licet unum accidētis
prius alio recipiatur in composito, omnia tamen in composito immediate
recipiuntur iuxta Thomam. Replicat tertio materia non ē que respicit
actus subiectiva, & accidentalia: ergo prius recipit subiectiva, qui est
primus. Respondet, prius respicit actus subiectiva in interioribus, in qua
est primus, non in exterioribus, in qua prius sunt accidentalia, quę sunt me-
dia ad actus subiectiva: unde prius debet hęc recipere.

Replicat

Quarto: nequit materia habere prius esse secundum quod ē accidentale,
quod est simpliciter, nempe subiectiva: ergo. Confirmatur: prius de-
bet materia completi in propria linea, scilicet subiectiva, quę est ac-
cidentalibus: ergo. Insto: prius debet materia habere esse simpliciter scilicet
actuale & completum, quod est secundum quod: ergo non potest prius
habere esse potentiale & incompletum. Nego ista antecedens; quia anti-
quissimo incipendū est, ut materia proprie dicitur ad perfectum & maximum:
prius ergo debet habere esse secundum quod, quod est simpliciter, prius
& quando est secundum quod est via dispositio & medium ad esse simpli-
citer. Hinc patet ad confirmatorium, scilicet materia prius esse com-
pletam in linea accidentalis; quia hoc completum prius requiritur ut
dispositio ad completum subiectiva.

Obiciunt secundo: non sola

materia sed etiam forma materialis denominatur ex propria agugitate.
& in omnibus reliquis accidentibus totum compositum suscipit denomi-
nationem, sicut homo dicitur albus ab albedine: ergo accidentia in to-
to composito recipiuntur. Respondet compositum esse subiectum denomi-
nationis, quod unice probat argumētum; ad id autem sufficit, quod in aliqua
ex parte recipiatur accidētis, ut patet in denominatione vite lupentis
ab intellectu non in toto, sed in parte hominum recepta: sic ergo com-
positum denominatur quę agugitate solę recepta in materia.

Nec ita ut forma denominetur eorum a augmentate, nec ut auctus, 26
quod recipiat quantitate, sicut ut Verbo denominatur unitate. Si unitati, nec ut auctus non est, quod recipiat unitate. Sufficit autem si quantitas recipiatur in materia cum forma unitate immediate, ut forma denominetur eorum, si capacis sit huius denominationi; quia hoc ipso quod quantitas eorum datur subiecto, datur minime formae subiecto unitate ad eorum, quod si eorum non datur nequeat informari subiecto eorum: sic albedo, et quodlibet accidens denominatur eorum a augmentate compositi, quod si hoc accidens non recipiunt: si vero forma in capacis sit eorum ut anima rationali, non denominatur eorum a augmentate licet unitate anime materiae quantitate.

Quaeritur hic an omnia accidentia immediate recipiantur in materia, an vero solum augmentate quod immediate recipiatur in materia. hoc ultimum mens est. Cominus dicitur eorum quod accidentia Eucharistica recipiantur in augmentate hoc solum remanente sine subiecto immediate. Vultur colligi ex eo quod operis naturalis in hostia consecrata operatur, et naturaliter producit. hoc calorem, quod non potest ibi esse subiecto immediate et pro portione tantum huic accidenti et similibus, quod aliud esse non potest propter augmentate. Existet negant plures connotari; quia inquit, in hostia consecrata agentia naturalia non operantur naturaliter, sed deo ipsa elevante, nec sensibus percipiuntur, ut percipiuntur si applicati agentibus, nulla sequitur operatio. Tenent igitur solum materiae immediate recipere omnia accidentia; quia de ipsa solum nobis constat esse subiecto, commune recipiendum, et alteri assignandi non est sine operanti fundamento. unde adeo eorum in omni loquere, ut malitiam.

Sectio. IIIA

An entitas destructa possit naturaliter reproducti?

Certum est, si deus tunc recipiat se deus, nec in partibus non fieri, nec enim per deum tunc ad eum statum possibilitatis utriusque, quod per se habuit ante quod primo produceretur; nec eorum stituit in solbit per sui producatu essentialibus aliquo reproducti. Quare dubium pro se solum est.

an propter est, reg uacuis et reg corruptionis datur in Vagina natura
exigentia aliqua sed eis naturaliter impo ubi pro ductione effectus
semel destructi. Incompossibilitate naturalis. tunc communis sententia
inter Thomistas et nostros; possibilitate vero defendit Scotus et nostri
plures. Sed placet Iudicij et unij Doctorum Disputatiore. Et meo aph-
sect-3° numero Valentii. super hac se assumimus dici posse esse magis con-
sentaneum naturae Vag ut semper concurat (scilicet causa quing) Ve-
cipiant ad novos effectus.

Idem magis consentaneum naturae Vag suadet
quing; quia per hunc modum dicitur terminatur agentis ad nos effectum
in natura naturae per se dicitur. Et confitendo, quod alioquin voluerit, si
effectus destructi Vago dicitur. Secundo quia ex virtute agentis da-
ta ut ad multiplices causas induit dicitur, in hanc eorum et naturaliter incli-
nant, et potius abs dubio aequitate pro ducendo novos effectus, quod dicitur
destructos reproduciendo: ex eo eorum magis ex ipso non effectus pro ductione
quod semel corrupti. hoc quid, Ratio majori tantis componentis, ab ipso,
ut valde frequentes effectus reproduktionis impo ubi naturaliter cur-
antur huius ut pote parum constanti inclinationi agentis, satis effica-
cia naturalis utitur, quod aut una vel altera accidat Vago effectus re-
productio, ne quod efficaciter impugnantur potest.

Ig vero nihil solius,
in hoc dubio solui posse, clarius mihi constat eo efficacia Vagionis
utriusque sententia, quas ad unum et utriusque authoris placidissime et sum-
ma facilitate dissolvit. pro sententia communis sapientie possibilitate
reproduktionis aliquid vult primo, omnium pulchritudinis ex ipso non
effectus pulchritudinis. secundo, causam eorum hanc in modum effectus
ipso semel producto. Tertio, quod alioquin hominum Verum est non esset
mira culosa. Quarto, quod neque effectus tigris deus in alium instans,
quod existat in medio, ut contigit in tagitu locali. Quinto, quia in
possibilitate reproduktionis effectus, semel existens ex ipso ut bonis non possi-
bile: ipso hic pro alio pro ducendo ut erit necessario; quia huius datur
exigentia; non vero effectus nunquam pro ducit.

Sed Respondeo ad

primi, uniuersy & que pulchra esse hoc vno iudicio ab alio separata 27
Op. It. ac Ed. -- videtur vel non sit antea producta. ad secundum,
falsum esse, videtur productum & effectus ut potest identificari cum causa
amiti posse effectum productum ad tertium, Verumque est, hominum semper
esse mixta causa; quia productio hominum, ut naturalis sit fieri
debet utraque generationis ex parentibus. ad Quartum, trinitas illi non Repu-
nare licet locali Repugnet, quando fit per motum proprium; quia hic
debet esse successibus conueniens; in presentibus non fuerit trinitas
motu continuo, sed in duplici actione cum independentia vni ab
altera. ad quintum, Respondetur, si nulla tenet compere Reproductionem,
sed soli sui conservationi; et tunc habere compertum, quod necessarium, de
sua tenet per se esse debet ad statum in quo sit omnino verificari; quia
vniuersa causantia destructionem, omni compertia vel destructa, sicut
Tommasius ad eundem dicitur loquitur, & nullius in omni; hoc a ceteris
compertia Repugnat.

Sed vero non maioris efficacis sunt quae pro contra-
ria sententia adduci solent. Primum est quod causa productiva eadem ma-
neat vna, et in effectibus destructis. Equum manens vna semper est actus fa-
cere id. Secundum quia quod dicitur antea explicitum, modo est nihil;
ergo nequit impedire Reproductionem. Tertio: aut dicitur domus Reparata:
ex natura potest Reproducere effectus. Quarto: quia in naturaliter
Repugnat Reproductionis effectus, superflua hic continentur in pluribus
causis, frustra sunt productiva illius per plures actiones totales. hoc
tam, alij minus efficaciter omnium, parum urgent.

Ad primum Respon-
detur, proloquium illud esse verum, si cum constantibus et integritate seorsum
sed in presenti aut variantur ratione corruptionis praesentis: sic
vniuersa nequit producere effectus, qui nunc ab altera causa ad quae-
ta producitur, licet hoc sit circumstantia agentis extra se, ad secundum
Respondetur, cum constantibus extra se, et in presenti sit nihil, posse
impedire Reproductionem, ut potest contrarium videri, de compertis naturis:
sic Vacuum formaliter nihil est, et tamen impedit influxum, de
ratione causam esse actus. ad tertium: aut nihil Reproducere; quia do-

nus quod dicitur Reparata phisice dicitur tunc est, saltem quoad formam artificia-
 riam ad omnia dicitur. ad ultimum contingit quidem effectus influi tunc cau-
 si necessariis esse, nec unquam deficiat causa illius productiva, et ut effectus
 possit variis temporibus et locis, pro ut oportuerit produci: actionis etiam plu-
 ris necessarius sunt, ut si semel productus sit, possit afluere tunc Causa conservari.

TRACTATUS. IIII.
 DE CORPORIBUS ELEMENTARI,
 MIXTO, METEOROLOGICO ET
 CÆLESTI.

Plura circa materiam in titulo præfixam satius quàm digna sunt et Philosopherum na-
 turalium animis oblectantia; sed angustia temporis nos capere a tua omni tunc, alia-
 que tantis prælibare. cui plura sciendi capulo, si quis abultat, quæ hic tractat prætanpe-
 mus non sufficiunt tunc libris Coniunctis, qui curat hoc dabunt. quod quid
 doctus, præpiciat, et exultationis dixerant potest.

Disputatio. I.

DE CORPORE ELEMENTARI ET MIXTO.

Sectio unica.

DE ELEMENTORUM NATURA, NUMERO, SITU.

DISTINCTIONE À MIXTIS, ET CÆLESTIUM QUALITATIBUS.

Elementum definitur ab Aristotele: corpus simpliciter, in quo alia corpora se solvunt.
 corpus, scilicet compositum ex materia prima, et forma substantiali. Simpliciter
 non quoad partes eventuales, sed quoad qualitates, quas ut proprietates habet, et
 quæ debent esse primæ, scilicet non mixtæ ex primis. in quo dicitur significat
 elementum esse compositum, in quo tamen sunt ex tunc corpore mixto, dicitur per se, scilicet
 per se mediata, vel immediate: sic cinis abest in terra, fumus in aere,
 vapor in aqua, et halitus calidus in igne. numerus elementorum nullus est tunc
 ignorare esse dicitur, et omnibus notis sit esse quatuor, nempe Terræ, aeris,

Cy autem elementa hoc consistunt materia prima tan-
 quā subiecto communi forma subiecti, dubitatur hic an elemētorū
 formae initio in diuina creatura fuerint, seu conproductae per ege-
 aliū materiae; an vero fuerint in illo primo in tantū pro ducta per educationē
 ex materia prima? illud quod iam est Thomae in omnibus hū potest fieri
 clausū primū ex Genesi: in principio creauit Deus caelum & terram. Sequitur
 quia generatio debet esse in situ a generatione; tunc autem nulla praesentat
 Cy in primo in tantū eō uentura materia prima pro ducta fuerit forma elemē-
 tarū. Patet; quia per generationē materia quae erat in potentia erigit ad ac-
 tuū formae; non potest autem in totū esse in potentia in actu. Verū hoc
 omnia dupliciter scilicet in nostro.

Quamvis enim Veriparans non censeatur,
 quod a potentia Dei absoluta per eandem actionem creaturam pro ducantur
 materia & forma; diuerso potius inuoluntate fuerit etiam in eodem in-
 di; cy non ulla difficultate potuerit forma educi contra naturam et ius-
 ta primum ex potentia ex materia creata per aliam actionem; quia ut for-
 ma educatur ex materia, nihil refert quod materia tempore praesens
 vel recuset; uniceque requiritur praecedentia natura, sicut in generali causi
 est manifestum. nec obest testimonium Genesi, in quo dicitur illud cre-
 auit non in hypotesi sed in liberali significatione sumitur pro ex-
 to pro ducit, nec sequitur; quia generatio in communi praecedit
 ab illo in genere. nec tenetur; quia in eo in genere materia est in actu
 in potentia tantum praesens; praesens autem ab actu proprio non excludit
 actum proprio tenetur, ut est notum.

Sicut quae in hoc globo sublunari
 occupant elementa, eodem modo diuinitatur, ut terra sit sub aqua, et sub
 aere; supremum autem locum supra aere, proximumque locum con-
 cato aere nat
 igitur in communi; nec hinc diuinitatur obest, quod locus quae
 nunc tenet aqua, sit inferior superficie terrae, si uoluerit tra-
 lo condiderit; quia in comparatione facta inter elementa, hic locus
 secundus est; cy in uoluntate aere proximo aqua, quae nunquam supra
 se terrae sustinet, uno potius terra inuoluntatur. ideo autem aqua in pro-

labitur; quia si locus in firmis a terra non replatur, ad aqua altitudo
ipsi replere. ceterum ut terra & aqua concurrant terra in firmis subterre
cat loci, ut patet in la p d e pro ucto in mari.

Circaprius sphaera, seu loci
Vesiduo explorata non est; quia licet doceat ex patientia, ipsi in supre-
my loci summa libentera ferri; id tamen solum naturali eius libentia tribu-
yter, qui sphaera illi suprema ignis repant, ut sunt plures pro sexto ex
moderati mathematici: ducy tunc primo; quia ignis in illo loco omnino
inutiliter consistit, uno enim pernitiosus, quia naturalis bonitate
corpora breuia absumunt. secundo & principis; quia sicut aer sphaera
ignea consistit, cuius ignis ille non videtur pro sexto noctis; ne nec diu terra
obscure potest, ex distantia hinc & stellarum splendore; & tamen oculi per-
cipitur; nec ita raritas, quae, ut inquitur, summa pars et ignis in propria
sphaera; neque ignis, quo rarior, eo lucidior est, ut patet in flamma.

Hoc equi-
dy balde dubium ostendunt quod pro facto loco ignis perpetuo consistit etiam;
loci si aliubi se uerandum est, ex loci esse sed ignis pro pro, ex patientia
consistit; ne quod suum ad eandem immediate quae pro uent ex libentate
ignis; ut quod tamen hinc pro alia pro quietate uideretur, nisi quia iusta
sua natura est, supra cetera elementa ferri: sic apud uitate pro uent, quod
terra in firmis loci occupat; & tamen in e de duconui, id esse iusta eius na-
tura, & modo p. claudere non inutiliter, sed natura, & ueritatem perfectione ne-
cessarium est, quod ignis pro pro accidet minima tunc habet sphaera, in qua
perpetuo consistit, sicut cetera elementa; quod sine ulla aliorum corporum
claudere tunc ferri potest; eo quod climaticum in capax sit sine ueritate
sua eo tunc se ad mitemi alia forma, & in super ignis patulo corpus in-
pity ut aer; ac tamen, licet temperata raritas luci recipiendae sit apud
quae consistit, foris summa raritas obesse potest. Receptioni lucis.

Mixta
sunt corpora, quae mixtura ex quatuor primis qua libentibus componunt,
quarum naturam temperantem aduersi formis mixturae uel dicatur: &
hinc dicitur communiter elementa manere in mixta, non formaliter, ita
ut subiectuales formae elementum constituent ex qua mixta, quod quid

29
gestat aduerso Medicorum turbas que ex pacto ignis formaliter
tati, aquis Oceanis cunctis conueniuntur in igne; Sed tantum
tueliter, scilicet per se qualitates proprias elementorum, que eorum virtutes
accidentales sunt. Sed quibus elementa ratione formis subiectis
diferret amicitia intrinseca et specifica diuersitate; quata nos hinc
nobis nota est ex diuersitate qualitatum, ideo elementa diuisiua amicitia
dicimus; quia mixta tempera non tamellum ex primis qualitatibus
in aliquo gradu vel nullo vegetantur; elementa autem singula ex quibus
primis qualitatibus dupliciter radicant, quarum altera debet esse in gradu
summo, et altera in eo celeriter, seu prope summo.

Cum autem ex communi
conuersu quatuor primis qualitatibus sint calor, frigiditas, siccitas et humi-
ditas, ignis conuenit calor in summo, et prope summo siccitas; aer humiditas
summa, et prope summa calor; aqua summa frigiditas, et humiditas prope summa;
terra summa siccitas, et frigiditas prope summa. hinc ex elementis variis inter
ipsa facta comparatione, alia dicuntur symbola, et alia dissymbola; illa
sunt, que in aliqua qualitate conueniunt, ut ignis et aer in calore, ignis
et terra in siccitate; aer et aqua in humiditate; aqua et terra in frigiditate.
dissymbola sunt que in nulla qualitate conueniunt, ut ignis et aqua; aer
et terra.

Enumerata qualitates dicuntur primis; quia nec esse se mutuo, nec
eodanis sunt, sed eorum alii truantur, quibus communi eorum de finitio. non
sunt eodanis; quia nulla mixtione constant; sunt alii eorum, que communi-
ter proprietate sunt corporum sublunarium. in partibus ulari sic ab aliis op ho des-
cribuntur calor et qualitas congregari homogenea et uniformia, et diuisum
heterogenea, seu diuisum; ut si calorem autem, sep. in bonis colligitur, seicet aliis
metalicis, que ex ipso inter mixta sunt: frigiditas est qualitas congregari
homogenea, que heterogenea; frigiditate enim ad ornatum impella, aqua, lapides,
fientis, et quidquid in aqua sit.

Humiditas est qualitas facilis et munda in li-
tamine alano, et difficilis et in proprio, id est qualitas, per cuius corpus hu-
midum difi cultea sex est proprius figuris, que semel ad quibus facile tanquam
aptata aliens figuris corporum continentis, ut aqua que ex facile figuris in-

in adfectu, quoniam tam non contraria, statim habetur, & si purg amittit.
siccatas est qualitas facile terminabilis termino proprio, & si facile termino
alieno, ut patet in terra, quae si facile adaptata figurae contrarietatis, facile
tam pro figurae convexat.

Qualitates secundae sunt quae resultant ex
motione primarij qualitatis, ut color, sapor, et odor, dicitas
& mollitas, asperitas, & lenitas: sic ex motione qualitatis predominantis frige
resultat albedo, rubeo autem ex motione caliditate predominantis coloris. Sunt ta
m alijs qualitates, quae motu non sunt contrariae, ut lux & impulsus, & tar
m nec sunt prius, nec appellatur, quia ex proprio nullo resultant. alij propterea
quae non omnia, sed aliquantant ex primis motibus habent, ut rubeitas & le
bitas, quae qualitates in dicitas. constat autem motu tria praevidi, & quia in
eu charitas in rebus, & inveniuntur praevidi: & quia in homine praevidi non
consuetudine nec in materia, quae eorum est in se, ut in se praevidi, ut in se
vel levij, ut in se praevidi, nec in se in animala rationali, quae in se praevidi,
praevidi, & in se: ut ex praevidi qualitas dicitas.

Levitas est principij
motus deorsum, levitas principij motus sursum: convenit autem levitas aeris &
ignis, praevidi terrae & aquae. Sed Levitas an elementa praevidi vel levij
in propria sphaera? Respondeatur quod negatur: ubi enim essentia propria loci obtinet,
non est curavit aliam occupare; rubeitas autem, & rubeitas, quia pro
bitate nihil aliud est, quae praevidi actus pro curare, & motus deorsum;
quod confirmatur ratione experientia, quae si rubeitas totus habeant occu
pant, nulli sentiant pondus; eo quod concurrentibus Corpore humore & aqua,
proprium locus ab unoquoque occupatur, si Corpus infirmum teneant, & aqua hu
pra ipsi fuerit, & hinc aqua non rubeitas Corpus ab inferiori loco pellit.

Quaes, qualem motu qualitatis ex parte corpora mixta? Cuius sola
te docet experientia; sicut enim innumeris deducunt sunt Corporum specij,
ita etiam multiplex & variata est qualitas mixta, quae hanc esse praevidi, alij
de Corpore in uno, alij in alio temperamento hae mixtio convenit, est
autem temperantia qualitatis nihil aliud, quae praevidi, quae hanc ad
temperantia, seu temperantia mixta. dicitur temperantia in

30
Uni forme, & di forme: Uni forme, quod tempera iustitiam dicitur, est
in quo omnes quatuor qualitates omnino & qualiter adu coniunguntur,
ita ut nulla altera excedat, quare appellatur tempera iustitiam ad pondus, &
quod quasi & quo pondere tractatur.

Di forme e contra ut in quo qua-
litate non in pradu & quali coeunt. Sed altera altera superat; et q duplex, con-
posita & simplex: Simplex est in quo una tota qualitas superat, quod Vixum
est quadruplo suo tenuitatem quatuor qualitatibus, quae pro dominari possunt.
di forme composita est, in quo duas qualitates duas alteras excedunt, & etiam
est quadruplo: primus in quo pro dominari & caliditas & siccitas, quod tempera ius-
tiam dicitur in ney; inanimantibus vero appellatur Colicis: secundus est in quo
vincunt calor & humiditas, quod est aeris; inanimantibus vero sanguis-
neis: tertius in quo abigitur frigiditas, & humiditas, & hoc est aquae, & in
animantibus flammata dicitur: Quartus in quo excedunt frigiditas & siccitas,
quod est terreis, & inanimantibus melis colicis. Temperamenta di forme
dicitur tempera iustitiam ad iustitiam; quia scilicet non Aristotelis materia & qua-
litate corporibus consistit, sed geometrica pro portione, quae in qualitate
sed iustitiam dicitur in virtute iustitia bonis cuius q corporis naturae, & generis.

Inter
omnia autem temperamenta quod corpori humore conuenit perfectissimum est;
tamen quia & conuenit nobilitati animae rationali, quae ex teras formas perfec-
tione superat; tamen quia perfectior est elicit operatione; tamen quia in homi-
nis temperamento nobilitate dicitur nominantur, scilicet geni & aere
quod conuenit quatuor qualitates caloris & humiditatis, nec tamen propterea
ex utroque est in omnibus hominibus ut prorsus esse temperamenti:
ut neque summe vixit & acutissimum; uno nec ut homo ut tempe-
ramenti perpetuo veniat, sed paulatim mutat; quia scilicet qualitates
nunc remittuntur, nunc augentur, & inmutantur pro varietate cibi aut
potus, tempore etiam & locorum, alijs q mutationibus quae variandi qualitati-
bus conueniunt.

Et hoc temperamento maxime per in homine digne
dicitur plura spiritus habitus, ut sanetas & pulchritudo, & non parum etiam
ingenium. uno sanitas nihil latius est quae hoc temperamenti inveni ta

proportione; Et contra motus est ab hac proportione duplex; quorum
 non quorum duplexio levissima absolute dicitur et appellatur. per se et
 pulchritudo; quorum non est solo tempore et in omni; est est apta in
 trony compositione et quadam coloris sua estate. per se et est in
 licet animi rationalis facultate, quorum est ex parte animi, sunt in omni
 tus et quali perfectioni, tamen in omni operationibus pendunt a corpore et
 optima est proportione comparari in quo eas concordant; Et hinc ad nobilitate
 in per se; Et acuminis per se et plura in confert quod corpus qualita
 tibus bene afficiatur.

Disputatio II^a
DE CORPORE METEOROLOGICO
et Cælesti.
SECTIO I^a

Quid sit Meteoron et Quotuplex?

Cæca vis Meteoron dicitur ac sublimis: hinc dicitur loquendo Me
 theora dicitur corpora, quorum generatio per se et in sublimis propu
 luit tamen et visus supra se cæci hoc nomine alia corpora, quorum mix
 tibus generationis contingunt cæca et in terra. per se et per calorem igni
 y delitescentis sub terra, atque et per calorem solis. Et aliorum corporum cælestium
 excitantur et aqua et terra fumos quosdam halitus vocant Phlogiston qui
 ad se per aerem ascendunt. et huiusmodi halitus alij dicitur vaporis, alij
 exhalationis: Vapor est halitus humidus et calidus proveniens ab aqua:
 exhalatio est halitus calidus et siccus a terra proveniens: sed quia et
 terra et aqua pro diversitate locorum diversas habent affectiones, diversos
 et halitus emittit. Ideo et alij sulphurei, alij nitrosi, vituminosi, pingui
 Crassi et: et nunc deo sunt proprie corpora mixta, quippe non armantur
 proprio elementari formæ aquæ vel terræ, licet videri alterata sint quali
 tatebus generantur.

Igvero Meteora alia sunt ignita, alia aquea: in
 ter ignita quorum locum tenent Cometa: Cometa est terra et ignita concas
 tio in ignem se per aerem aperit; ejus materia est exhalatio sicca, calida,
 pinguis, crassa, viscosa, atque adeo apta ad retinendum multo tempore in fla
 matione; unde evenit quod tempore generationis Cometa, huiusmodi generantur

31

Ventis, quod super exhalationis copia eterna emittitur; et sunt etiam magna siccitas; quia ea copia exhalationis accendit virtutes praedictas super exhalationis tenax concavitio bene incenditur et ignescit, vel aliquid solaribus vel a fulmine vibrato asubit inferunt. Ceterum Regiorum super exortu aeris hinc Cometa lucet luce propria committente forma propria.

Cometa Iuxta diversitatem figuram varia nomina subdit. dicitur crinitus vel comatus, quando habet figuram circuli densioris in medio, et sublimior in circumferentia; unde facit apertum quiddam Vachonij quod vocatur coma; dicitur barbatus, quando aperit densiores versus unam partem modicam partem Vachonij vocatur vitta barbata; dicitur caudatus quando ex partem Vachonij extendit vitta caudae; dicitur eorum quodam crinitus, quando in cauda vel capite praefert figuram stellae, quod ab aliquo dicitur videretur, statim aspicientes dum cernunt nequeant inter lucem videri et Cometa.

Circa locum quo generantur, et existit Cometa, varie dicuntur Auctores; alij existunt generari et existere in regione sub lunari; nec in eo tempore generari in regione superioribus; quia nimium calor materiam eorum dissiparet; nec in regione inferioribus, ut constat ex altitudine ab aethere nominis disparitate; generantur ex parte superioris in regione aeris superioris. alij aliter sentiunt; praedicta tempore sententia est Aristotelis quae sequitur omnium Philosophorum et Astrologorum veterum, et plurimorum recentiorum. moventur Cometae frequentius ab aethere deorsum; praenuntiant Regni et principum mortes, quod communiter Cydonicus Damasus esse tributa divinae voluntati assumpti Cometae videntur praedictae effectus.

Cometae succedunt tonitruum, Fulgur, et nubes. tonitruum et sonus factus in nube violenta per cunctationem exhalationis calidae et viscae; vel etiam nubium inter se collisione; aliquando ea exhalatio concutit nubium latera, et exumpens causat tonitruum; aliquando etiam concutit nubium latera quae cumpat sed hinc inde videntur nubium dum cunctantur, et in easdem partes intropens causat fragorem; ideo autem exhalatio causat eas percussiones quia clava intra nubium spirituum praedictarum

Vare facta, quod locy amplior. vaporis ex ha latumy ubi cetera nubt-
y event. vel quia vaporis equi bus nubes formatae ascendunt gemm-
et ex halationibus, vel quia ex halatione subitua ascendunt, sere qd vni-
pnuant vtra bi cetera ubi ig formata: sed quomodo de cyff d coeniat,
tenendy et, quod ex cu ex ha lationibus proluentant tonitrua, fulgura,
et fulmina; propterea d istuo tempore, vique maiore ex ha latione copia
fugyter tonat, cox cat, fulminat,

Fulgura est ex halatio in nube accen-
sa, quod saepe cox cat rone tonitruo, ex quod nubes facile scindatur. ful-
mpe ex halatio descendit ex aere ^{in nube} descendit; cursus fulminu ducendy est
obliquus; deo qd frequenter videt in eminentiora; vq cy hinc inde tortuose
di vapetur, facilius inuenit sub latione. fulmny aliquo do cu cendit cy lapid,
tunc nimiry cy materia est multa vel al de sicca et cu coxa. mirabiles sunt
fulminy effectus de quibus Plutarchus videndi.

Nubes est vapor fupore
densatus in multa regione aeri: densatur auty ty arietio fupore, ty a fupore
illius regionis: in ea nunt et vaporatur nubes donec p affecto aere dny-
dunt resoluty in plumbz, quz in halatid et, quz nubes una quz resoluta: videt
clat minutissimi guttuli, dicitur vnde, si densioribus et impetuosy, dicitur
nubis si mediocri copia et impetuy dicitur pluvia. quando est nubes resoluta
in plumbz, quz congelatur in aer, prius quz pueniat ad terrz; videtur ut
auty quia immiscetur vny ex halatione terris, et sicca, vel spiritus
sali et nitri nunc consistit in nubel vaporu filantiy, quz prius quz con-
crescunt vna quz guttas, fupore p elascunt, et obsug tenuitate qd dixerunt
in flocos, quibus aer immiscetur: hinc prouenit albor vny, sicut spumans
albor ut; quia miscetur aeri.

Ros est vapor subtili aere refrigerato diuerso
calore excitatu, et nocturno fupore concretu. cadit summo mane di-
persus vntenuissimas guttas: si proptex nimiy fupore condensatus, dicitur
pruina: si illi omnium creatu halitus terris et subtili, accedente calore
soli et astroruy influxu purpureus est flos succus dulcis, qui in herbis,
et floribus excipitur, diciturq. mali: quod si vapor p dicitur ut modice
humidus, de quo quatuor soli calore resultat liquor candidus, et me-

liti vaporis, qui dicitur *manna*. nebula est vapor calidioris, qui 32
et potest exarsu terra circumbit, nec ascendit ad medius Regionis aeris, deo
quod nec condescit vragus; quia in vltima Regione aeris non est frigus suffi-
cienti.

Ex materia vaporis generatur Iris, qui sic de eadem potest: aeris
dum color aperit ex Reflectione & Receptione luminis solari in nube vo-
luta. nubes apta ad formationem Iridis debet esse atersa opaca, & exter-
na facie diaphana, atque prode vnde Resolubili vragus, et ad plurimas
habeat guttas, quasi concastratas. Communiter caerulea Color Iridis
tantus est apertus. ex quibus omnibus inferatur, nubi, Vix, Iridi, & Methu-
oraeve aquae. Hoc de Methuori sufficiant.

Sectio. II. DE Caelo Sydereo et Planetario.

Notum nobis sermo de Caelo Empyreo, cuius speculatio ad Theologos spe-
ctat: agendum est Philosopho est celestialium: et quibus de Caelo Sydereo
supponitur, sicut etiam de corpore et spiritibus, integraliter et diuisi-
biliter, atque etiam compositis et materia, ut tenet Scriptura Communiter ma-
teriam eorum diuersam esse speciem et substantiam. si sunt ab vltimo loco in conu-
pntibilia Iuxta dicta spiritualia; si vero in corruptibilia, materiam habe-
bunt quod species.

Ex auditu enim nostri Cornelius A lapide in caput
primi Genesis ex communis doctrina Patrum probat sequitur: nimirum
quando Deus in principio creauit Caelum & Terram, scilicet Empyreum, cre-
auit etiam Aethera, id est aquas, quibus Replebatur totus spatium quod interpa-
cebat inter Empyreum & Terram: deinde ex materia aquarum formabitur
firmamentum, id est Caelum Stellarum fixarum, formatur etiam Caelum Planetarium,
& Elementum aeris, quod in sacra pagina lege dicitur Caelum, ut Cy dicitur Co-
lucus Caelum, Chetaracta Caelum, sub Empyreo & supra firmamentum sunt
aqua pro quibus & naturales Iuxta illud: fiat firmamentum in medio aquarum,
& diuidat aquas ab aquis: ita tenent Communiter Patres apud
citatus Cornelius. aquae vno loco deo non sunt vno loco; quia forte non
habent gravitatem, & specie differunt ab aqua sub lunari. ita praedictus Author.

Ex huius colligitur

tertia modo de dicitur Caeli, nimirum Empyreum, Siderium, & Planetarium, quod
 confirmatur ex Divo Paulo testore se lapsus fuisse usque ad tertium Caelum
 videlicet Empyreum. Caelum Planetarium est fluidum vitæ aeris, per quod
 discursant Planete, quasi si in mari nautes. hanc sententiam
 tenuere plerique eorum Patrum, & antiqui Doctores apud nos tam Celsa
 tomæ de benedictionibus Patriarcharum in caput primæ Genesios; pro
 ea stant omnes Astrologi veteris & recentioris. firmamentum est quia non
 videtur alter corporum ex quibuslibet motibus Planetarum motus. Mer-
 curius, Venus, quæ sunt infra & supra solem vapantur. Similiter circa
 Iovem & Saturnum vapantur stellæ quædam, quæ dicuntur esse satelles.
 accipiunt, quod si ~~solidæ~~ sunt solidæ, ad motum cuiusvis Planetæ debent
 moveri, quod non magis est verisimile quæ quod tota terra motui cele-
 stium ad motum unius arborum.

Firmamentum est solidum, quia in eo non
 militant Nationes neque adueta; tertia quia ita corporum applicantes
 plures Authoritates Scripturæ & Patrum pro Caeli soliditate. nec est
 quod hæc Authoritates loquuntur de Cæli ingratitudine, ne possunt intelli-
 gi de Empyreum & Siderio. Et præterea in hæc tres Idioma Cæli carere sin-
 gulari. forma Cæli & Siderii non est anima, nec vegetativa, nec sensiti-
 va, nec loco motiva nec Nationalis: ita Communis Philosophorum & Phi-
 sologorum sententia. firmamentum & Planete non moventur loca litera
 ab invicem, sed ab extrinseco motore, nimirum ab Intellectibus, quos
 in mundi Verum Deus divinavit: una Intellectiva movet firmamen-
 tum Cæli & Stellæ, & omnes Planete designata est partiiculari Intelli-
 gentiæ cuius Planete sunt corpora ita diastria & in conspectu, non possunt
 illa omnia movere.

Ex huius colligitur, motus Cæli non esse retrogradus in
 centum; si enim talis esset, proveniret ab extrinseco, sicut motus quo lapides
 præcitantur; nec deo talis motus est volentis; quia nimirum voluit Cæli
 intra proprium centum. Colligitur etiam extra firmamentum non dantur Cæli
 aliud quod sit præter mobile. Dicitur apud Astrologos in Cæli Verum
 ultra motus Contrarius, alius ab Oriente in Occidente, alius tandi-

minus ad occidente in orientem, & alius qui dicitur in gradatione 33.
que Cylindrica corpora et accedunt ad hunc Polus. In eadem. Bery
universum negandi est quod corpus est quod dicitur in ^{unum} contrariis motibus;
ingrude sequitur, quod dicitur habent naturaliter plura presentia
Locales: quare dicitur quod dicitur unico motu in unum ab oriente in
occidentem; quia tamen motus iste dicitur modis peragitur ab Angelis mo-
toribus propter mundum stabilitatem, deo aspiciente sumptis occasionem au-
tumentem in sideribus motus dicitur.

Formae Caeli & Planetarum sunt
specie diversae a formis sublimioribus, & inter se, ut ex diversitate pro-
prietatis & operationis colligitur. Sed quid Caeli corruptibilitate? Re-
spondeo, plures eadem Latere stare pro naturali corruptibilitate; sicut
etiam Astronomi recentiores, qui assumpserunt, probant de novis Cometis,
novis Invenit & stellis, quos beneficia dicitur optice per eorum in phy-
ca Caeli derivantibus, corruptis, crescentibus, de cunctis quae diu
durant.

Planetae hunc ordinem servant inter se: Saturnus videtur pri-
mus prope firmamentum; infra Saturnum videtur Jupiter; tertius locus tenet
Mars, post quem sequitur Sol, post Solem Venus, dehinc Mercurius,
ac postremo Luna; dicitur sidera eadem cogit non ex parte orbis
semper eadem distantibus; sed ita moventur ut in mapis et minus dicitur.
Observatione apparet de hinc firmamenti dicitur firmo. Sicut, omnibus
permanet, Cylindrica corpora in orbibus in flare, de quo sicut et
de alio consulendi Auctores.

TRACTATUS III.

DE ANIMA.

Animatus tractatus, qui inter ceteros Philosophos facile primatus tenet,
pro obiecto attributionis nobis pro se corpore animatus, de quo dicitur Animate
per tres libros, quos de anima in capite. Cuius tota est in corpore animati
naturae pro pietate de operatione contemplando: ad hunc ex operatione con-
templationis autem accipimus; ut de hinc methodo procedamus, primus de ani-

ma secundum se tractatum, deinde de eius potentia, et
de potentia de operantibus.

DISPUTATIO. I.
DE NATURA VIVENTIS
ET ANIMI.
SECTIO. I.

DE ESSENTIALI CONCEPTU VIVENTIS, ET VITAE.

Præmittimus explicatorem viventis, qui conceptus est univocus aliorum quorum anima.
Cujus conveniat etiam deo et Angelis, quia anima format: pro mittimus utique,
ut sic clarum percipatur conceptus animæ et animati. itaque puta alia est
in actu primo, alia in actu secundo: illa subleat aliud, quod ipse principij
potest in actu, seu operationis vitalis esse esse. in actu secundo est ipsa vita-
lis operatio. utraque dividitur in pure phisicam, pure vegetativam, et mixtam:
pure phisicam, quæ per actionem phisicam, et quæ nulla tenus vegetativa sunt,
exercetur, ut per nutritionem, quæ vita non solum animalis, sed etiam plantæ competit:
pure vegetativa licet, utique nulla actio phisica interuenit; et huiusmodi vita
deus tantum competit. Cuius actus intellectus et voluntatis, ut potest esse pro deventi-
ficati, nulla actione phisica producantur: immorta est, quæ consistit in actu
aliquo vegetativo tendente habentibus, et insuper phisica actione producti, ut
sunt actus potentiarum sensitivæ, vegetativæ, alioquin, etiam.

Hic præmi-
si, non parum in præsentem laboratorem de functione viventis et vitæ, quæ
in communi comprehendat omne obiectum per se: plurimum ergo aliorum de fun-
tionibus omnium, phisicam sic explicant vitæ, scilicet quæ potest se movere
ab extrinseco in intrinsecum; vitæ quæ in actu secundo sic motu actuali ab
extrinseco in intrinsecum. de vegetativam distributionem communiter a ceteris et utiliori-
bus vegetativam: sequitur. Quarta illas vitæ quæ libet sub tactu, solum. Quæ
sunt productiva suis proprietatibus: ceteram. Quarta omni nec vitæ ipsi, nec vita
et talis actio.

Nec sufficienter occurrunt phisicam, nec alio talis actio
vitalis est, cogit non ab ipso ipse, in quo maxime proprietatibus, sed solum
ab agente productivo: ipsi talis actio, quæ quia id est aperte factum,
impossibile, cum actio agentis est receptiva sine proprietatibus. deinde

non obest; quia *Ius* et *Thomitas* prima cognitio Angeli non a se pro
ad hoc pro ducta est, et tunc per se quod Angelus: ergo id est de actio-
ne pro ducta pro ducta in se, licet ab ipse non omni actu vel e contra
sicut actio pro ducta pro ducta in se, licet ab ipse non omni actu vel e contra
manet vitali non est, quia actus non procedit a substantia, ad eum necesse
saria conditio ad vitalitatem; sed hinc conditio deficit in prima cognitione,
quod habuit Angelus: ergo vitali non fuit; quod est falsum.

Tertium est
ratione selecta, *Aristoteles* nostri ex doctrina *Cornij* Doctoris in *disputatione* 30
metaphysicorum se etiam *14* numero 7 sic communiter explicant bibens, sicut est,
quod et ad quodam *statu* naturali potest se se actuare ex proprio *inclinatione* per
operationem ex specie sua *inmanente* per statum autem naturalis *intelligitur* ille *in*
quo *vis* in *inmanente* est *violencia* ex se non potest. *Explicatio* hinc confirmatur
ex *duo* *Thoma* *1^a* parte *questionum* 14 *articulo* 1° *ante*: ad secundum *quod* *quod*
quod *congruit* *pra* *ut* *in* *libris* *non* *competit* *motui* *nisi* *secundum* *quod* *in*
contra *dispositionem* *naturam*, *ut* *potest* *cognit* *contra* *locum* *proprium*: *Quod* *est* *in*
loco *proprio*, *et* *con* *naturali* *quiescent*: *sed* *plantis* *et* *aliis* *vis* *liber* *motu*
in *motu* *vitali* *secundum* *hoc* *quod* *in* *omni* *dispositione* *naturali*, *non* *aut*
in *actu* *actu*, *vel* *in* *actu* *actu* *ab* *ea*.

Proterea omnibus et soli libentibus con-
tendit: omnibus; quippe nullus est bibens quod constitutus in suo *statu* *natura*
litate, nequeat se ulterius *inmanente* actuari ex proprio *inclinatione* per *opera*
tionem *inmanente* ex specie sua: sic *deus* *supra* *in* *libentibus* potest se actuare *mo*
do *proprio* *dei* per *cognitionem* *obiecti* *con* *tempente*, *et* *per* *de* *creta* *libera*: *Ang*
elus *homo* *et* *brutus* *per* *actus* *cognit* *cordi* *et* *aper* *endi*, *et* *plantis* *per* *actus* *in*
petendi. *Con* *venit* *soli* *libentibus*, *non* *inanimata*, *soli* *removere* *potunt* *ad* *ob*
tinendum *statum* *con* *naturalem*, *quo* *ob* *tento* *in* *non* *possunt* *ulterius* *se* *inmanente*
actuare: sic *se* *habent* *substantiam* *in* *ordine* *ad* *ad* *quiescendum* *proprietate*,
at *que* *primum* *et* *hinc* *in* *ordine* *ad* *certum* *ob* *iectum*.

Ex hac explicacione
colligitur quod sit *vitali* *secundo*, nempe *et* *operatio* *ex* *specie* *sua* *in*
manens *pro* *ter* *in* *actu* *actu* *ex* *proprio* *inclinatione* *sub* *ratione* *sub*
qua *potest* *se* *actuare*, *et* *ad* *ad* *quiescendum* *in* *actu* *actu*. *Explicatur*: *duo* *sunt* *per* *creta*

actus immortali, alij qui constitunt statum contrarium: sic Tunc et
dogma prima cognitio Anselmi constituit statum ubi contrarium non est
et si minus debita quae calorem: sic etiam cognitio Divina Deum contrarium
constituit statum Dei contrarium: alij vero actus supponunt se constitutum
instatam contrarium, Distingueruntur. In vero actus superuenientis
statum contrarium sua debita sunt vitalis et vitalis actus secundo; actus
vero constituentes statum contrarium sunt etiam vitalis, dicitur sunt debita
actus qui statum contrarium superueniunt: unde colligitur, actus vitalis non de-
betur supponere statum Dei contrarium constitutum: quia non est potest illi con-
stitui, Deum vitalis, eoque ut debita coram actus, quod superueniunt statum
contrarium, seu producta a principio suba ratione, sub qua pro ducuntur actus
superuenientis.

Dico tunc: emanatio potentiarum ab anima non est vitalis;
et tunc prouenit ab anima suba ratione, sub qua se actuare potest eo pro quo
inclinatio ultra statum contrarium, Quae emanatio intellectus est ab anima
ut intellectus, voluntatis ut voluntas et exo explicatio nostra non est debita
tunc competit. Concedunt plures, eo emanationem esse vitalis propter rationem
inducit: respondit alij, quia emanatio non est debita illi actus quibus
anima solent se actuare ultra statum contrarium; nam potentia intellectiva
non oritur ab anima ut pro se intellectus, sicut ut a principio primo
intellectionis, sed solus ab anima ut completi est perfectio huius suba-
tis radicaliter intellectus, proinde ab anima oritur ut suba tantum, et non
ut potentia ad alios actus potentes exerceantur habito statum contrarium; quia
tali productio nulli ex huius actibus similis est, nec ad eorum legem pertinet.
eadem etiam ratione nec productio ubi actus animae, nec ubi actus aut dux-
tionis intellectus, sicut aliter potentia est vitalis; quia solus procedunt ab ani-
mae intellectus, vel alia potentia, ut sunt quae dignitates phisicas; ac proinde
eius modificationes sunt actus debita pertinent ad potentia generalis, quae
conuenit omni phisicae entitati et vitalis non est.

Dico secundo: actio qua
intellectus producit speciem intellectibilem non est vitalis; et tunc prouenit
ab intellectu ut tali, sicut suba ratione sub qua producit intellectiones:
exo. sed negatur quod productio speciei proueniat ab intellectu

tali, Dicitur operari nomine proprio; pro cuius ergo ab eo ut videtur tunc, 39
obicitur; quare non est deinde aliorum actuum quibus intellectus ut operari
nomine proprio se let se actuare ultra statum conaturalis. dicitur tunc
actio regenerativa, quae igni sibi coniungit non leg. part. igni, su-
periorum statum conaturalis ignis accendunt; aliunde perficitur ignis non
minus quae actionis virtus: ergo est vitalis.

Respondetur ex actione
nomine vitali; quia non oportet perse, nec est debita igni, sed per accidens
dicitur currit; eo quod tunc adit materia dicitur parata ad formam ignis
ad unionem conaturalis. E converso actio nutritiva comparatur perse, et
perse est debita sibi veni nutritiva; et dicitur hoc per se illa provenit a pri-
ncipio ex propria inclinatione; quae conditio in definitione requiritur
alioquin respondere potest ad partem de accenditione, numerus; tunc unio con-
tinuativa, tunc nova pars ignis esse paratam provenit ab existens; pro-
inde operatio ipsa non est expectanda inmanens; e converso accidit
in forma nutritiva.

Dicitur Quarto: Cera condensata est vitalis con-
naturalis: ergo dicitur Vane fit, ille motus ad nobis locum supponit statum conatu-
ralis, ac proinde est vitalis. Respondetur: Secundo per in temporatione: vel
Qualitas Vane factiva est conaturalis, et debita cera, vel non? Ignis
Cera Vane facta est violenta, et dicitur materia qua libere Vane factiva mou-
etur ad nobis locum, pendet ad ad quendam statum conaturalis, ac proinde
tali motus non est vitalis si secundum: motus ad nobis locum non magis
est vitalis quae motus lapidum sursum projectis: sicut ergo motus lapidum,
quia proveniens ab impulsu lapidum est trahente a loco conaturalis non
est vitalis: ita pariter. Respondetur: motus ad nobis locum est conaturalis in cera
ut affectus qualitate Vane factiva, sicut potentia virtus est conaturalis
actus videndi, si supponatur a facta specie organa. Respondetur: actus vi-
talis esse fert non minus statum sui conaturalis; et hoc motus Vane
factionis destruit statum conaturalis cere condensatae, nec super-
venit illi ut condensatae: e converso accidit in actu respectu potentiae vi-
siva. in summe dicendum, per dicitur ergo motus, si cond. tribuat statum con-
aturalis, non est vitalis; si vero non constituat etiam non est vitalis quae est

Contra naturalis vel propter naturalis.

Ex dictis colligi potest quibus
conueniat vita et in actu primo et in actu secundo: in actu primo con-
uenit sicut tantis respectibus, sensibus, appetitibus, et intellectibus
creatis: Deo autem a plerisque Philosophis negatur vita in actu primo, eo quod
omnino definitur secundum actum secundo. et potentia ab anima di-
tinguantur, dicitur et assident principia bibentia per actum quos a creature produ-
cuntur. dicitur etiam secundum communem sententiam, potentia vivere saltem ut quae
quia sunt proprietates animae. Vnde dicitur ab ipso: **De hoc speciali titulo pro ha-**
bitus et species sunt id quo subsistentia quibus anima vivit: licet enim species
et habitus accue in fluxu in actu vitale, et in anima recipiantur non tam
emanant ab ipso ut proprietates: unde eorum influxus requirit tubum animae
et proprietate qua potentia in fluxu. Deo autem nec potentia nec species
habitus vivere dicuntur ut quod: quia ita vivere est proprium solum sub-
stantis; ut enim inquit Dicitur Thomas 1^a parte questione 1^a articulo 2°: no-
my vita, importat et ad significandum substantiam, cui conuenit secundum suam
naturam moueri se ipso.

Vita in actu secundo omnibus conuenit actibus co-
gnoscendi, et intelligendi, appetendi et angeli, sentiendi et nutriendi; non
autem conuenit actioni, quae subiecta vivere, vel alterat aliter, vel in ipso
producat formam nouam; quia est actio transiens ad extrinsecum subiectum: et
licet vitale est actio, quia vivere sibi inuit continua tunc pars subiecti
generatur; quia licet volu in materia noua pars vegetatur hoc actio,
sufficit quod percipit, fiat propria ipsi materiae illi, ut actio
sit inmanens; nam ad omnia ista actionum sufficit, quod actio vegetatur
in parte per se et ad superiora, ut tota superiora dicatur operans im-
mersa; Deo et ita si creatio materialis in sola materia vegetatur,
tamen tota subiecta dicitur operans immersa, et uiuens.

Circa
motum autem localem certum est, motum illum qui procedit ab impulsu extrin-
seco, actionem vitalem non esse; quia est actus potentiae essentiali loco mo-
tus, ut talis, quae conuenit cuiuslibet corporis, et quasi nullatenus
in uat: unde eius huius potentia in alio non est vita in actu primo,

nichil est in eis ventibus; ac proinde eius actus ut vitali potest 36
 trahant, vitalis esse non potuit: quando autem motus non habere ex-
 trinseci impulsus, sed solum ab intrinseco principio procedit, ut pro-
 prietas est vitalis, non solum extrinsece sed et modo dicitur signi, sed forma-
 liter; quia procedit ab agente se eundem specialiter potest, quod ipsi solent
 bene, plerumque tenent; alij vero e contra tenent non esse vitali formaliter
 sed extrinsece tantum; quia talis motus non est operatio eorum specie immu-
 nens. hęc ultima sententia expeditius soluit intrinsecas de facultates
 quę eorum contraria sunt: et hinc nec motus cordis nec arteriarum, nec
 ceterorum hęc sunt nec agentibus hęc bulbo atque, in quo dicuntur hęc
 vitalis non sunt.

SECTIO II. Quid est quod duplex sit ANIMA?

Animę eorum quę negantur non anima censendus est Iudicium dicitur Sta-
 pultinę bene circa naturam dicitur animę eorum plerumque, uno de-
 lictis veterum Philosophorum scholę, adeo ut ipsos non motu Philosophorum
 tradiderit, sed amplexu veterum in animę eorum. alij placet exere, animę
 esse nihil; alij esse ignis; alij aer, alij aquę; alij elementorum omnium
 partem culas de se eorum, vel uti eorum quę eorum; alij esse alho-
 mony complexy; alij numerory; alij harmony quę eorum in concertu
 musico poterint dicitur consuetudine in hęc dicitur eorum proflo-
 pandu totum primis libris impendit. An tu totius summa laude dignus,
 quę eorum quę longe ab eorum eorum, et solus feliciter sequitur.

Ex

ipso ipse libro secundo capite primo anima de se dicitur: actus primus
 corporis phidici operis potentia vitę habetur. per hoc quod ut actus pri-
 mus conuenit anima eorum veliqui formę sub eorum vitalibus, denotatur quon-
 prius eorum executionis, ut Igitur, sed per se eorum, dignitatu, et hęc eorum,
 inter omnes actus pertinentis eorum, superioris. Verba illa corporis phidici
 operis dupliciter intelligi potest. hęc eorum in phidici: vel
 eorum signi fecit sola materia eorum eorum, cuius ani-
 ma est actus in formis: non quia in formis eorum, sed quia
 non in formis materię nisi alij potest per eorum eorum, vel eorum

possunt pro corpore subiecto completo & generali eam tali, cuius actus cons-
titutus est anima.

Verba ultima potentia utq; habentia intellectiva
sunt diuisione de Iusta diuisione acceptioy corporu pluriu organiciu natura
vix in prima hęc verba pro materia organica, illa ultima signi-
ficat, cuius est actus corporu quod est potentia passiva & receptiva utq; in actuprimo, seu
principij viuenti: sicut in secundo versus sumatur corpus organicy significata,
adtingit actus constitutiuus corporu subiectuali potentia videtur in actu secun-
do, seu quod est principij utq; actualis: actuali, inquit, per modum operationis;
inquit per modum principij operatiuū corporu viuens in vita actuali, ad huc non
intellecta actu ulla actione vitali.

Diuisione animę, in Vegetatiuę, Sensiti-
uę & Rationalis; que exte-riora ut sic explicata non se-
cundum eam in eadem entitate conuertiunt: ut autem fiat diuisione per membra eorū
dentia, sic diuisione triuisione sunt: in Vegetatiuę que conuenit plantis, quare
vitalis operatio sola est nutritio: in Vegetatiuę & Sensitiuę tantę, que
vitalis est propria; non solum exercunt per intellectum, sed etiam sentiunt:
in Vegetatiuę Sensitiuę & Rationalis simul, que solum homini est propria
nutritio, sentit, operationis & Rationalis exercit. Thomis & Consequen-
tes, diuisiones esse diuisiones, addunt quartę exte-riorę, scilicet animę Sensiti-
uę, & non loco motuę, que habent, ut inquit; ut tunc, & alia Consequen-
tia. Vix in prima hęc anima habet motu localę contra etiam & dilata-
tionem. diuisione diuisione constituerent exte-riorę diuisiones, pertineret ad sub-
diuisiones animę Sensitiuę in loco motuę, & non loco motuę; non autem ad diuisiones animę
in communi, in qua versamus.

Circa animę Rationalis dubitatur hic an
sit formaliter, an solum vitaliter Vegetatiua? unde videtur placet Thomis.
Certe licet non eorū sensu sit vegetatiua, que anima materiali diuisi-
bilis, que non solum non materia, sed non etiam partę animę adquiret per nu-
tritionem; sed nihilominus propria est formaliter Vegetatiua; quia ad id sufficit
quod est principij in se, seu eorū recessus perfectione, formalis nutri-
tionis, videtur & formaliter per se; id autem competit animę Rationalis que
unica & indiuisibilis forma est hominis; non eorū in se sunt tres animę

Realiter dicitur, alia Vegetativa, alia Sensitiva, & Rationalis alia, 37
ut placuit quibusdam antiquis, nec duplex ut placuit alijs, una Vegetati-
ua & Sensitiva, & altera pura Rationalis: neque praeterquam quod duplex for-
ma subordinata. Negatur, unilatera esse tranquillitas animus; sicut enim in bra-
bi eadem est principij nutritionis, & sensationis, ita in homine eadem esse potest
sive de se cultura principij nutritionis sensationis & operationis Rati-
onalis.

DISPUTATIO. II^A DE INFORMATIONE ANIMAE.

SECTIO. I^A

QUAS PARTES SOLIDAE CORPORIS INFORMENTVR ANIMA?

Animae esse corporis formas, non procul abest, ut intellegendis Respec-
tu Celorum, sed procul abest, ut informant, Certum est, ex definitione Con-
cilio Vicensis, et Rationali autem enim homo non est compositus; quia sur-
illa esset unio physica determinationis animae Rationalis ad constitutionem Cuius Corporis:
nec esset generabilis; quia se elusa unione nihil est in ipso generabile, seu pro-
ductibile per educationem; anima enim Rationalis, & materia creatur. Ipse anima
Rationalis corpus informat, & ipsi unio physica, ergo per se Rationalis
est; et Rationalitas sit per seclatam Realiter unio fecit animam, & homo ut com-
positus sit Rationalis, quod notatur contra Caeteros autem animam non unio
secundum per seclatam Rationalitatis.

Notatur superius circa informationem
animae, quae non ad unam tantam partem Corporis se extendit ut Caput & Cor, sed
ad plures, Quisritur modo, quae sunt beneficia isto per seclatam? sunt autem in Corpore
aliquae partes solidae, ut ossa, Caro, nervi, &c. alij fluidi, ut sanguis & reliqui
humores; & huiusmodi per seclatam partibus veliculis unio est, & sectionis, brevis tenen-
tibus deorsum circa primas, in quibus alij principali sunt, ut prope me esse
mentis, de quibus certum est animam, constat quod eorum unio est operationibus ser-
vandi, & vegetandi, quae unio est exercentur. Solum ergo dubitatur de minoribus prin-
cipalibus, scilicet Unguibus, dentibus, & Capillis, & Unguibus sunt huiusmodi:
eadem Ratio est dubitandum de Cornibus & Unguibus belluarum, de Vorticis & plu-
mibus avium, de piliis & lanis pecorum, & de piliis squamulis.

DE his omnibus sit assertio con-

muniter recepta, animam, seu in forma animam. Probatur: quia partes istae crescunt per virtutem sumptionis, & augentur debita proportionem & cursum omnes partes; Capilli enim creationis sunt in cavitate quae in puerulo, in quo sunt subtilissimi dentes, dumque decursu temporis Congulutionis, & lateoris fuerit non ergo crescunt per virtutem proportionis; cum materia non fuerit in omnes partes nisi deo per virtutem sumptionis & attractionis alimentis per venulas, quod est signum virtutis sumptionis. Confirmatur: quia Capilli si vere creantur, crescant in cavitate, sicut & omnes; sed in illa parte materia nulla est quae crescant, nisi ab eis naturis: ergo, si non sunt copiosius observati est tunc Maxima, Capillos, cum certitate habere virtutem animam in medulla Vesiculae, quae, nisi ad ipsius nutritionem brevino foret inutilis.

Sed Pub-

ritate an Capilli originem & in formam suam animam in homine scilicet anime Rationali; aut alia anima distincta pure vegetativa? eadem in formam suam sentit; quia si una essentia fundamto dicitur unum, anima non sunt, nec alii addit in partem; quia anima Rationalis, sicut in Vesiculae partibus Congulutionis est principium vegetativum, ita potest in Capillis etiam & in Unguibus. nec ex eo quod visus sola operatio vegetativa exerceatur, licet inferre animam esse distinctam, alioquin foret etiam distincta, & quae sensitiva anima in formam suam Maxima Corporis partem, in qua nulla operatio Rationalis exerceatur. dicitur: post separationem animam crescunt ut antea unquam & Capilli; ergo Verminum anima quae originem est principium huius operationis: sed non movet Rationalis; ergo distincta est quae eas partes in formam suam. Res pondetur Capillos & unguibus in cavitate non crescant, sed magis deorsum demerere exsiccata & contracta carnis.

Contra praecipua aliorum oppositorum, quod dentes sponte sua decidant in enibus, nec continuati sunt cum maxilla. Verum arborum folia vivunt, dum huiusmodi sponte sua decidunt: idem non probat, dentes non vivere, sed nonne delapsa alioquin de se esse, sicut ex huiusmodi defectu ex bonis mundantur folijs; vel videntibus superius huiusmodi ex eorum virtute, quae non est in se, sed in alijs, quibus alioquin contingit ex defectibus & dyscrasiam alijantur, & continuatur dentes ad maxillas mediate, licet non immediate, quod se facit ut in formam suam eadem anima.

Illos amputati cessant: ego non habent terminum magnitudinis; sed hoc terminus est proprius viventis: ego non vivunt. sed vero amputantur sicut palmites vitis, cessant quod, & nihil omnino vivunt: Vel pondetur quod Capilli & Unguis habent terminum magnitudinis, quod tamen vivens essent, sicut non impedirentur Vegetatione, sicut ipsi vivuntur pili & Unguis animalium. Vero autem tunc per se cessant cessant, quia Vegetantia & ad terminum, in quo vivunt videtur per se vivere non vivunt. opponitur tertio, quod capilli & Unguis excedunt in esse dicantur. Vel pondetur, dicitur excedunt tamen quia Cessant aliter, tunc, & accipiunt partibus, quod de ceteris vivunt, Vegetant utuntur; non quia formaliter excedunt tamen.

SECTIO. II. A

AN PARTES FLUIDÆ ANIMENTVR?

Major est difficultas circa animationem hanc partem, quatuor scilicet humorum vitæ flavo, bilio, alio, & sanguinis, qui altum vixit ergo assumitur inquiratur quod, an vivat sicut formetur anima? Vixit de animam a firmat prima sententia Cy Casetano 3^a parte questione 5^a articulo Medina, Vasquez, Cardinale, Folio libro de eorum de anima questione 4^a Galentia, Alexander Ariaga, Obiedo, & Linca sicut de sanguine humano quorum sententia amplectuntur plures recentiorum nos tamen Thomam hunc dupliciter dicitur esse sanguinis, alij perfectionem, qui animam inquirunt, alij imperfectionem, qui hoc carit nutritivam, non animam. secundum sententiam absolute negat sanguinis animam: ut debet Thomas 1^a parte questione 106 articulo 1° ad 3°, Doctor Seraphicus in 4° dicitur tamen 44 questione prima ad 1° subtili inquiratur dicitur tamen 1^a questione 1^a articulo 2° Durandus halentius, sicut, Eximius thomo 1° inter alia partem disputacione 1^a sectione 6^a quaeritur homo 1° inter alia partem disputacione 3^a Capite 5°, delugo Vrbis Constantini ceteris, Constantini & majoribus eorum partem.

Hæc ultima probabilior est, et sic ostenditur primo: sanguis est alimentum, quo nutritur anima; sed alimentum non anima tamen: ergo nec sanguis. Consequenter constat, & major est merito sicut libro secundo de partibus animalium capite 3° & libro 3° ca-

que 2°; medicorum etiam fere omnium; suadetur; et quia in hunc pro-
cipue finem alendi diffunditur sanguis per totum corpus, teste Aristotele
ubi supra; sicut enim in herbis ex uno fonte humor derivatur, et in omnes
partes diffunditur, ut flores et plantas, ipso alantur, et cibantur, sic natura
sanguinis per totum corpus tenuit clavi vado, cyli omnium materia. ut
tunc quia ut omnibus extaret Vena carota sunt, qui tunc in omnes cor-
poris partes ducitur alimtus; perhas autem sanguis pro capite et parte ducitur
ex sanguine est alimtus.

Minor vero primi soluti mi pro batore alim-
tus conuertitur in substantiam aliam sed quod conuertitur in aliud, habet for-
mam substantiam diuinitatem a forma illius, in quod conuertitur: ergo alimtus
animali non habet eam formam ac animam in quod conuertitur: ergo non
habet animam. patet minor; si enim alimtus pro habet eam formam sub-
stantiam, hoc est conuersio, ac pro in nutrimento non dicitur conuersio sub-
stantiam, sed accidentalium, et pura alteratio, cy non sit motus ad maiorem formam sub-
stantiam; id autem est contra communem omnium sensum; omnes enim supponunt
nutrimento esse speciem aut mutationem substantiam; si autem in ipsa soly con-
uertitur conuersio accidentalium alimtus, bibens non augetur substantiam per
nutritionem, cy nulla materia denique reformetur, et consequenter ad quod
formam substantiam, quod antecedenter non est formaret.

Respondent plurimi
Sanguinis conuersionem in carum esse soly accidentalem; adeo q nutrimento,
quod in hac conuersione conuertitur, soly presupositum et non formaliter esse
substantiam conuersionem, quatenus pro supponit conuersionem substantiam
aliam, aut Chyli in sanguinem. Contra tamen; quia sic sanguis ex tractura
alatione veni alimtus, contra quod supra constituit. patet manifeste:
nam alimtus est quod transt in substantiam aliam; sed sanguis iuxta solu-
tionem non est in substantiam animalium, cy est in formam eam formam, nu-
llus sit habitus substantiam, sed pure accidentalium: ergo.

Contra dicitur
dicitur nutrimento est augmentatio substantiam, seu motus animi ad maiorem
substantiam, per quam actionem existit substantiam libens, ut ex conuersione
et prima apprehensione nutrimento sit clarum; sed in conuersione non acci-

tali non est sub ty tralitea bibens: ergo hęc non est nutritio. dicitur
 ut exeat bibens sub ty tralitea non sequitur quod sanguis non ani-
 matus in formetur anima, sed sufficit ty animatus continuatur
 briaatur carni; nq in hac actione continuativa stat formaliter nu-
 titio. Sed contra: sanguis animatus est ty unicus continuatur car-
 ni immediate vel mediate, dicitur pars sub ty ty bibentis: quare per
 nosq continuatione soly briaatur unio; non tany ad quę rēta nova
 pars sub ty ty bibentis: ergo animal non causat sub ty tralitea per
 actione continuative ty sanguinis ty anima; sed nutritio est sub-
 ty tralitea cui cere: ergo per ty actione non nutritio.

Propter hęc dicitur

ter duxos facilius dicitur absolute ty sanguis esse alimentum; ideoq
 Respondet secundo, ani mal non nutritio sanguine, ideo fundat primo, quia
 in vixatione vixitendū est Beati alimento non videtur: secun-
 do quia alioq potentia nutritio ut pote necessaria d sanguis ni apli-
 cato, toty absumeret sanguis d in carny. Conuulter: tertio, quia licet
 homo sanguine plurius abundet non minus famę sentat, nec minus
 indiget cibo. Sed hęc doctrina ut opposita communi sensui Philo sopho-
 ny Cy Anū totele, nulla tenus ad mī ti debet.

Nec fundamta, quibus

nutritio expertis: quia sanguis non soly ad alimentum, sed ad temp exant ty,
 ad form ty aliam partem, d ad functiones animales maxime dicitur;
 ideoq Beati vixitendū est; unde patet ad primū, cluide exant vna
 potentia nutritio soly animat, quod dat ut ad partes Corp oris alienas; quia
 briaatur non habet sufficientē ut vltaty sanguinis apat; cy hepax hō ty per-
 petuo subministrat sufficientē non soly ad occupandū briaatur nutritio ty,
 sed ut etiq ad alios fines super sit: d hinc patet ad secūdy. quod autē
 etiq abundante sanguine sentiat famę, ad v non est; quia ad pro-
 venit ex calore stomachi, qui tunc abundet, siue non sanguis, frau-
 datus cibo extery, expro vnas partes stomachi agit et sic famę ex-
 citat.

Respondent alij tertio: sanguis est alimentum vno ty; quia pau con-
 briaatur in vno, deinde in Cambū, postea in plūty, d ty ty in carny d omnia.

Nec dicat ad id inueniri potius sufficere; neq; his
in nulla parte corpori conftat ea natura ad functiones nutritiuas, quae
omnibus exi conductis a partibus dicitur, prouidet; licet ex o aliquatenus
partes differant ad supradictas alimty per aliquod esumq; spatij; tamto tñ
sanguini nec sufficere possunt, nec satis consuluerit natura, nisi alia or-
gana dedisset; & hinc contrasecundo; quia labirahul nre potus bid emu,
nullis organatione esse dicimus, nec organatione nutritiuas. Sexto; quia
Iuxta medicos & Philosophos sanguis solum conftituitur & formatus in
Iecore sanguinis propria officina ad id destinata creatus; uant; et factus
in uita tua in alijs partibus corpori, ut ne cessaret, si exiret per uentus sum-
ptio; alioquin non augetur secundum omnes partes; quia sanguis non est at-
tento sanguine, sed ex alimty specie clu tanto nutritus; cy sola noua conti-
nuatio sanguinis ex formatione non sufficit ad nutritio; ut ex ipso est: ex-
go in qualibet corpori parte materia alimty in sanguine transit & formatus:
fuita ipse Iecore creatus destinatus specialiter ad sanguinis formationem.

SECTIO.III.A

OBJECTIONIBVS RESPONDETUR.

Primo & per se obicitur. sanguis est uera pars integram hominis; quod con-
stat, ty ex indubitato de cente ratione Iñ capite 3, & arguitur partem sub specie-
bus partem in eu charistia ex eu conuersione & conuersione ty, quia partes corpori
inter se conuidentur ty eo extra uopanti Ino centij, textij de eu tuatione hu-
mani, uoi dicitur. & arguitur conuersione corpus Chrii in eu charistia; quia
est de latrone & compositione ueri corpori humani quod uentus asy gra-
ty quia sanguis uoluntudis est beatis; ty dicitur quia corpus ex sanguine
est multum & defectuorum; sanguis ipse est pars natura humana; sed uera
pars integram hominis animari debet: expo. minus probatur primo; quia
omni uera pars hominis debet in formari forma hominis: ergo anima. sec-
do; quia alioquin sanguis alia forma sub ty tali constituetur; & erit eni
completus: exponi potest ex homine constituetur in y parte; ac proinde
ex parte non erit.

Respondeo cy Communi notione, duplex esse ubi
uentibus genus partium: alij pertinent ad primam integritatem, illi dicitur

ut in quibus vitalis operatio exercitur, & huiusmodi partes necessario coniungatur; alia pertinet ad integritatem secundariam in quibus nulla est essentia operatio vitalis; debent tamen necesse est permanentes vivere, Coniungi, vel etiam aliquatenus continuari esse viventi; quia huiusmodi videtur ut materia operationis vitalis, & quia necessitas materiam unam ad tempus exangere & formam corporis, & partes utque animi non de se sunt esse ad se movere se fieri, ipsa informari alia forma: huiusmodi autem sunt sanguis & reliqui humores.

Sic flos cili succus, licet non anima materia aliquatenus interpretatur flos cili, huiusmodi succo est defectuosus: & ex hac parte dicitur in trine proovant, quod huiusmodi telum nunc sanguis appellatur animalis parte, ut libro 3° de his que animalibus capite 2°, nunc dicitur res esse, ut libro 2° de partibus animalium in quibus, nec ipse sanguis versus predictum est, quippe qui nulla pars sit animi. Et quod dicitur Thomam de cloera, sanguis pertinet ad integritatem humanam naturam, invenit etiam 3° parte generationis articulo 2° sanguis non est actu pars, sed potest esse talis. Et dicitur sanguis non pertinet ad partem maximam integritatis corporis; nec eo nomine appellatur ipsius parte, quo alia, conitatur: quia aliterque ponetur in Eucharistia ubi species panis non per concomitantiam, sed in veritate, ut ponitur partes quimaxime integritatis corpus.

Admittimus igitur sanguis in hoc sensu esse hominis parte: quare convenit fuit Verbo, quod coniungit naturam humanam unde quod est omnino completo, & integritate etiam secundaria; eadem ratione ponitur in Eucharistia per concomitantiam sub speciebus panis, et dicitur in talibus beatis, & sine ipso corpus censetur defectuosum. ad minorum ceterum, huiusmodi partes animi non debent ad eam quimaxime probationem per se dicitur, parte pertinet ad integritatem secundariam non debent esse informari forma hominis absolute dicitur; huiusmodi esse vola animalia rationalia; informata tamen forma hominis secundum quod talis, & secundario integritatis hominis.

Ad idem dicimus, sanguis in formam formam substantiali distincta ab anima, & nihilominus esse partem secundariam; quia licet sit esse completo simpliciter, non tamen secundum quod completo est, sed

quasi incomplety; dicit enim respectu ad corpus unctory cy homine d'rubon- 41
dinationory ad ipy: unde e' ex ipso et homine vultat' in natura humana
omnino integra p'esse, licet non p'esse ita' omnino p'hibeo' recte p' partes p'cor-
mody actus d' potentia; p'esse ita' tany subordinationis, consuetudinis, ac-
cipientis, vel etig' alii cuius omnino p'hibeo' continuatus, licet imple-
ctis, qua' scilicet sanguis aliquis continuatus de coxi, et huic sanguini
vritate veliquis p' corpus d' fuit, licet non p'emanenter.

Ex his colli-
gitur primo respectu ad corpus, licet necessarius sit ad vitam, non esse partem
nec secundario integram; quia non est esse subordinatus vritati, nec dis-
tinctus ut sanguis, ut a vritate p'emanenter ipi: secundo, nec calorem aut
alia accidentia organica, licet necessaria sint p'esse vritati consuetudine
homini, qui etig' ut omnino integer, est compositus sub t'g'ale: Tertio, animal
ex defectu sanguinis p'esse; quia licet sit pars d' secundaria, maxime necen-
saria est ad ipsum conservacionem, nempe ut alatur, ut foueat mentem, ut spi-
ritus vitalis minus t'at, qui dicit' t'essuioni d'rub' d' vritati sanguinis particu-
laris ad functiones vitales necessarias.

Replicatur t'rimo primo: quod sanguis
sit pars d' secundaria, vel ipy ex t'ralit' a vritate ratione partu' simpli viter-
tali, vel non? contra primu' v'g' est probaciones magis argumty; si di-
catur e' cundus: expo' non est cur non animetur ut v'ligus partes. Respondetur,
e' t'rali a vritate ratione partu' homini ut p' maximis integritate, contra quod nullus
v'g'ent p' t'rationem; non v'ro a vritate partu' homini unde quod d' omni-
no integru', in quo v'g' p' vritate ut v'g' consuetudinis, qui animatur;
quia homo si e' acceptus in clud' ut omni partes etig' secundario integritate,
quibus v'g' p'et non ut animatur, cy v'g' p' nullis operationibus vitalibus exerceat;
sed ut p'emanenter conyunctis, ut ita alimtyo' fomento d' v'ligus partes
vritate.

Replicatur secundo: expo' homo integer non est ad quate vritate, sed
partu' vritate p'esse f'ormam sanguinis: nec forma homini est in mortali
aut in corruptibili ad quate, sed in ad quate vritate corruptibili. dicitur
consequens: homo integer omni integritate, concedo; quod non magis v'g' p'rat
quod quod flos ut omnino integer, non est vritate ad quate, scilicet p'esse

suecy quo nullū eius inter ex primariā natura interpretate, nego consequētia.
ad confirmatiōny. Respondēdo, foris hominū absolute dicitur esse solū
animā, quā ad equate immortalē, & in corruptibili et; forma vero ho-
minū ut omnino interpreti, sed duplici forma, & arguuntur, et corruptibili:
quā tam forma hominū absolute dicitur anima, absolute & simplici-
ter dicitur homo rationalis, licet interpreti possit, ut omnino interpreti, dicitur sequē-
tia quod rationalis.

Replicata tertio: ergo Verby Diviny unitū san-
guini, assumptū naturā rationali: unde verū est dicere: Deus est rationalis,
sicut Deus est homo. Respondetur, Verby assumptū naturā rationali
solum ordinatū ad interpretandū naturā humanā absolute & simplici-
ter rationali, non vero naturā rationali per se completa, & non ordinatū per
modū partū interpreti ad naturā rationali. Illud autē primū non legitur
quā debet assumere quid quid ad interpretandū naturā humanā pertinet; solum
autē erit aliqua indecentia (quā etiam glūmī & thōpī negavit) in assumpti-
one naturā rationali non pertinetū per modū partū interpreti ad naturā
rationali. nec proprie Deus dicitur rationalis; quia per communica-
tionē idiomatū nullatenus sumitur denominatiō ex parte interpreti, sed
ex natura assumptā completa & interpreti, ut ad veritē Ex omnī doctorū
Dei non dicitur: Deus est pes, magnus, Caput, &c, licet sit ista huius imme-
diatē unitū huius potestate.

Replicata Quarto: ergo non legitur huius-
modi compositū per se & duplici natura completa, nego consequētia.
quā inter huiusmodi naturas non dicitur simul sub ordinatiō, compositio
& dependentia, quā inter hominū & sanguinis. Replicata quinto: ergo dicitur
forma sub tantā sub ordinatū, dicitur quo: infortū materia dicitur
veritas, Concedo: ergo ut scōritū compositū, nego consequētia; non enim
legitur quod una forma sub ordinatū sui materię unice reformari,
vel potius compositū ex parte materia, sub ordinatū unius in formantū
aliā materię dicitur; quā toto illo compositū sub ordinatū ut per materię
ita aditenti, & conjunctio videtur anima ad sui conversatiōny, ut alij
to, foris eo &c.

Nec enī asserimus, foris sanguinū in formare materię

42
ipſi Corporis organici, quod vivit & informatur animam; ſed inter ipſi cor-
pus per maxilla aſi tunc formam ſanguinis informatur quo prius, & diſtinctus
materiam; ſicut ſub cortex cortice clauditor forma ſucci, quo editur aliter
d' hinc claret long' eſtivaly eſt neg' ory. forma Corporis itati; quia contraſta-
tiony forma ſubſtanciali eſt, quod ſe diſtincta ab alio actu primo informatur
eſt materiam; idem tollit a forma ſubſtanciali ſtatim a actu primo, & pri-
mo ſe diſtincta, ſe ſpectu materiam, quod informatur; Cy de conceptu actu primo
ſe, ut ex terminis noty eſt; non eſt acty ſecondy in tali materia; in mate-
ria auty ſanguinis ſole forma ſanguinis eſt actu primo; anima eſt nullat-
tenus informatuſ tali materia, quod actu primo eſt non potuit: capoli eſt
ſeponet ſub ordinatione forma Corporis itati, non tamy hęc ſubſtanciali ſan-
guinis, ſicut non ſeponet ſubſtancialiſ corporis celeſtialy vitar, licet uny-
quodq; conſtet forma ſubſtanciali.

Obiiciunt ſecondo: ſanguis movetur
ergo anima. Reſpondeo movetur ab extrinſeco agente, ſcilicet a partibus vi-
ventibus, quod per virtutem attractivam & expulſivam, quod prædicta ſunt ſan-
guis hinc inde cedere poſunt, ſicut attractus a longy, & aſtrictus a motu
expulſivam eſt ex cunctis ut ſalibz, ſudoribz, quod inde in feratur hęc anima-
ti. ad equod, ſe licet ab extrinſeco movetur, non deo eſt anima nec vi-
vens, propter dicta de motu locali. deinde arguuntur probaret ſanguis vide-
re vita ſentiva, quod nullus concedit quia potentia loco motiva vitalium
quod invenitur ſine cordibus.

Obiiciunt tertio: locy ſeſtici capite 17. ſeſtici
14. ubi dicitur pro hibeſta eſt ſanguinis; quia anima carnis in ſanguine
eſt: ergo anima movetur ſanguis. Reſpondetur verba illa non ſunt de
eſt, nec ſeſtici eſt anima, eſt in ſanguine informatuſ, ſeſtici informatuſ;
alioq; eſt; eſt ſeſtici proinde eſt anima in lingua anima eſt informatuſ,
ſeſtici eſt anima, quatenus quod caro vivit, a ſanguine pendet. ſeſtici hanc
dependentem ſanguis eſt anima ſeſtici ſeſtici anima carnis; quia hęc de ſeſtici
ſanguine eſt anima; & ſeſtici ſeſtici anima carnis eſt in ſanguine, ſeſtici
in ipſo eſt anima manere.

Opponunt Quarto Auguſtini in ſeſtici quod
ſeſtici: aliquid vita eſt in ſanguine; quia per ipſum maxime in hac car-

ne in vitro. Sed iuxta hoc ultimum Augustini sensu explicat: ait quidem
aliquid si tale esse in sanguine, quatenus per sanguinem, & dependenter
ab ipso vitam non in sanguine sed in carne: unde in sanguine solus est aliquid
vitale conseruatum, casualiter & impotentia; quia operationes vitales pendunt
a sanguine, vel tanquam a materia circa quam exercentur, vel tanquam a cau-
sa minus trante spiritus vitales.

Opponunt tamen An. totus 3° de historia
animalium capite 13, ubi ait, sanguis animalium & feruere. Respondeo etiam
primo Communiter sanguini tribui esse per meta phoram rationem motus, si-
cut aqua fluens & non stagnans dicitur viuere. Secundo Respondet esse
Eodem sanguis animalium nona est potentia quatenus per naturam suam po-
test ad formam uidentis trahere. Et licet Colligatur, nec Reliquos humores, nec
Lac, serum, spiritus vitales, ad quos medullas, & huiusmodi etiam animalium, quae
nec organizari possunt, nec illis functiones vitales obiciunt: sed esse sub tantis des-
tinatas ad alimtum carnis aut omnium, vel fontium partium. Et prout serum plan-
tary, quod quando uertit in planta bibit, et experientia constat, ipse nutritur &
creari cum per totum sumptum.

DISPUTATIO. III^A DE ANIMA VEGETATIVA ET SENSITIVA.

SECTIO. I^A

DE IUS DIVISIBILITATE.

Nihil in parte de casu in Vegetali quae est. in diuisi bely certo cori car:
loquimur etiam de anima vegetativa quae talis, qualis est in planta, quae est
actu primus, quo planta vegetativa seu uiuunt per naturam suam: Et de vege-
tatiua simul & sensitiua, qualis est in brutis, quae sentiunt seu uiuunt per
sensationem. de his Inquiratur, an constent partibus in se partibus, ita ut in qua-
libet parte materiae sit pars animae eius totae, licet copulata ad aliam
partem, ut omni interpretati cori bituant huius animae completae & in se per
plantam aut brutum: an uero anima sit indiuisibilis nulli constanti parti-
bus eius entis, & materiae diuisibilis informans, sicut anima Rationalis quae
totae est & informat quolibet partem corporis?

De anima plantae nullus

ergo dubitatur, quia sit diuisibilis, et patet quia Vermis abulcus perenni- 43
nat et floridet, ut videmus passim, propter quod si uncretur et alibi planta-
tus vel dicitur nati, et vixit longum tempus: ergo videtur Vermis abulcus, seorsum
fieri animam vegetatiuam, sed non torquetur totum animam, sed in arbore Vernosa
at anima: ergo pars: ergo habet partes anima vegetatiua. Similiter
de anima brutorum imperfectorum, ut sunt lacerta, Vesaniculi, aspidem, et
fugamulosa et cetera appellantur. diuisibilitas omnium tunc communium ea per-
suadet etiam Contra Patrem Lincolne et Iuram experientiam: videmus enim huius-
modi animas diuisas, nam diuisa ma teria lacerta. leg. quia cauda animam
sensitiuam diuisam tenet, movetur enim motu vere proprio. Convoluitur, fru-
git, et in nullo purpatur, sed contorquetur versus partem superioris, non minus quod
videtur tota et integra lacerta: ergo informatiua anima, non ea quae veli-
git corpus lacerta informatiua: alioquin eadem esset immutabili diuisibilitate
tota, et loci distanti tunc: ergo parte anima.

Nec tunc potest hic motus
spiritibus vitalibus sensitiuis in cauda lacerta: quia hi tardius durare
non possunt, nec mouent corpus, nisi inordinatim: motus autem rectus et
ordinatus est, regulatus et vere proprius: ut patet in experientia, cuius ocu-
lari testis est Augustinus in tractatu de generatione animae. Capite et vbiat,
se videtur Vesaniculus cuius partes diuisas non aliter huc illuc curantur,
ac frugitant, quod si duo interpretentur. deinde motus quo lacerta cau-
da se torquet ad vulnere loci, quando ea purpatur manifestum, propter quod
ipso dolore percipitur, quod cessatio solis spiritibus nulla tenus tunc tunc potest:
videtur ergo anima sensitua.

Nec ita procedit evasio aliorum auctorum, in cau-
da lacerta proposita, nam anima indivisibilis reduci. vel eius tota anima parti-
culam partem diuisam partem, et duplicem animam diuisam inducitur, et generat: totam
enim impuram. vel anima inducitur in cauda lacerta, ut completa vel incon-
pleta? si hoc videtur: ergo videtur tunc ut ea altera interpretatur anima completa, et
consequenter admitteretur anima sensitua diuisibilis. si primum contrahitur, nam
hoc anima non erit quod species anima completa lacerta: hoc enim natura-
liter videtur diuisum in materiae et puram anima tunc tunc ad eo imperfectum, et
diminutum, quod sunt cauda lacerta: et propterea, si erit quod species, et

Corruptione unius fuerit & creatio alterius formae quaedam speciei, quod si supponatur
aliunde non potest esse anima completa alterius speciei; quia hoc necessario
est quod ex debet perfectionis organationis; ac proinde naturaliter improbeci
ut utrasque claudat in materia: ergo naturaliter nulla anima potest introduci
denovo in cauda lacertae: ergo si habet animam, ut probatur, habet partem animae
lacertae.

Restat peritiam dubium circa animam bruti perfecti, equi, lep. tauri,
leoni, canis, &c. in quibus est perfectio, quae dividitur in partem animae imper-
fectam, convenit, non est. Indivisibilitatem tamen communem & celeberrimo Thomae
sententiam nostram tamquam ex locutione disputatione 15. metaphisicorum sect.
10. et numero 32 de essentia sententiam, quae docuerat in materia scripti
de anima, scholasticum cy subali. Doctore dividibilitatem de fendunt & probant
anima equi educitur ex materia per nutritionem adquirentem, sed ex hac ma-
teria non educitur anima equi, sed ex materia antiqua: ergo non
partem animae equi, quae proinde partibus constat & dividibilis est. Con-
sequenter liquet, pro minus autem, quia adversarij non conveniunt in-texte,
sed, probandum sunt.

Probatur major: anima equi informat materiam
adquirentem per nutritionem: ergo educitur ex ipsa. probatur consequentia primis
forma materiali, sicut materia, quae informat ut subiectum non solum in-
formationi, sed etiam sustentationi: ergo si informat materiam adquirentem,
educitur ex ipsa. Obicitur, & pro occupatur quorundam solutio; quia cor-
porum quanto absolute debetur extensio localis, ex suppositione quod sit
in duplici loco, debet esse in utroque eorum. Iuxta nostram Authoritatem, ita
ut in extensio sit nobis miraculum distantiae ab illo locatione; sed non minus
debetur absolute formae materiali educi ex subiecto: ergo ex suppositione
quod informat non solum materiam lignam, sed etiam adquirentem debet ex utraque
educi.

Secundo quia nulla est ratio cur ex materia quae informat
anima equi, aliqua tantum parte causet materialiter animam; &
propterea cy materia ^{prima} miscetur cy adquirentem qui credat ~~in~~ ani-
mam generare tantumque a subiecto sustentationi a partibus distantibus, &
non ab inter-medio. Tertio: ex materia componitur salutaris inquali bet

parte materiae in formata anima: ergo anima equi ut formata 42
materiae ad quiritur ut composita subiectuale, ad huc non intellectu-
ali ceteri pariter materiae; sed hoc compositum ut tale nec esset edu-
ctum, nec creatum et animi non educatur e forma materiae ad quiritur: ergo
educatur, vel datur compositum nec creatum, nec educatum quod repugnat.
pro materia minore ut in primo creatum non esset, quia eius forma non produ-
catur per creationem; aliud enim esset educatum, seu generatum; ut compositum
in quo nullum est causa materialis, non est generatum; huiusmodi autem esset
illud compositum; quia materia nec materialiter causaret seipsum, nec casum
in equum, nec unum; nec Iuxta Thomam non est distincta a materia,
et forma.

Minor primi obsequium pro materia primo, quia si anima equi
per existeret educatur ex nova materia, mutabitur, sicut ut ad quodque subiectum
suis et rationi, quod repugnat Iuxta Thomam, propter a fixumque, fieri
revolutionem usque ad materiae primo in corruptione subiectuale, ne accidentia
subiectum in adequatum mutantur. secundo: ex materia ad quiritur educatur
anima per actionem ab anima primo existeret; sed anima educata per tur-
rimo di actionem, nequit esse anima primo existeret: ergo alia est. major per-
tet; quia illa educatio est nutritio, quae anima equi primo existeret servatur
et augetur; hoc autem nequit non dari ab ipsa anima primo existeret, quae est
primo existeret; minor autem certum est; alioquin eadem anima seipsum educat,
quod Iuxta ad versus repugnat ad huc distinctum, et Iuxta omnes na-
turaliter.

Ne dicitur ex collegio Complutensi, anima equi educi ex
nova materia per eandem actionem, quae primo producta est ex antiqua
contra existit; quae talis actio non dicitur ab anima equi, sed ab aper-
te distincta: ergo non est nutritio; sed actio quae educatur ex nova mate-
ria est nutritio: ergo ut actio distincta. secundo: actio educativa est for-
mali dependentia, seu subiectuale essentiali et esset nutritio, ut anima
dependet a materia ad quiritur; alioquin esset necessaria determinatio
alia huius determinationis: ergo non potest existere, quae reddat ani-
ma actu dependentem a materia ad quiritur; sed actio quae educatur anima
ex materia antiqua, existit, quae reddat anima dependentem a nova materia.

ergo non est actus, quiaeducta est nova materia.

SECTIO IIIA SOLVUNTUR ARGUMENTA.

Obiectum primo: pars corporis equi propria non videtur, sicut cauda laeva: ergo equi anima indivisibilis non est, sicut anima laeva. Pars consensitiva primo: quia si hic esset ratio divisionis indivisibilitatis non est. Secundo: quia nulla materia anima modo de indivisibilitate in formam materiam, et anima generat. Tertio: quia obiectum constaret partibus, si separatae requirunt conservari. Quarto: quia pars formae debet coram pondere, et ad quodammodo partem subiecti: pars autem formae, quae in sola parte subiecti conservari requirit, non coram pondere, nec ad quodammodo partem subiecti, sed toti subiecto.

Argumtus ex inseparabilitate materiae et contra dialecticam de ducta est, sicut videtur in ratione, quae unica negamus sub nomine indivisibilitatis. Sicut in compositione bene inferatur de ratione, ut notum est in tractatu utraque primo in illis partibus, de quibus testatur Aristoteles Capite 1 de Inventura et connectere non videtur idem dantur. Secundo enim anima bruti imperfecti ad longum divisi huius partes non videtur, quae propter materia inferatur, et non animam animam de ratione. Ratio prima anima bruti imperfecti pro ducta in minimum naturalis, quod necesse est debet habere, et sit videtur, quae est indivisibilis, et tamen de ratione non potest conservari. deinde ergo consensitiva; quia partes animae equi licet de ratione conservari non possunt deinde propter majorum dependentiam, aut conditionem, quae uterque habent. ad primam probationem consensitivae respondet, hic quod de fine signis divisionis, et rationis de sumptis ex experientia; ad tertiam rationem aliam pro divisionis indivisibilitate, pro minus efficaci, quae non est conclusio probatioque fundata in ulla, pro divisionis indivisibilitatis seu de ratione partium, sicut in pro ductione, quae anima equi pro existens educta anima informata materiae ad quodammodo.

Ad rationem respondet anima equi informare materiam modo in indivisibili in divisionis indivisibilitate non excludit veram de ratione partium, sed solum separationem earum, quod nihil aliud est, quae anima, ut materia, ut formet requiritur unionem partium animae uterque; quia propter consensitivae conservari non potest facta separationem: sicut anima bruti imperfecti conservata in modo naturali eodem modo.

indivisiibili ut format materiam, quatenus excludit separationem actualem, qua facta geritur; non tamen alia indivisibilitate. ad tertiam partem non obicitur concedi animam trinitatem perfectam, sed necessariam; quia forma vegetativa est materialis, qualis est huiusmodi anima nutrire non potest nisi conservat partibus.

Ad quartam partem forma debet admodum quasi et coram pondere partium subiecti tanquam potentis quae plene in formam et completam. In hoc sensu pars animae equi optime coram pondere partium subiecti; non tamen debet coram pondere soli partium subiecti tanquam unico termino sui conservationis; potest enim dependere ab aliis partibus, ut vegetativa ad sui conservationem; ut patet manifeste in vegetativis. In hoc modo potest anima pars equi, quae est in pede, a parte subiecti quae in forma anima capiti, tanquam a vegetativa sursum conservari non potest propter conservationem animae pedum anima capiti.

Sicuti quae sunt diuinitatis inter animam trinitatem imperfectam et perfectam; cuius scilicet ex utraque sit diuisibilis utraque diuisa conservetur, et altera pereat? Respondetur, id non esse sufficientem signum indivisibilitatis animae perfectae, si possit aliunde provenire; sicut enim inter animas diuisibiles alius plus temporum conservantur in parte diuisa quae alius, qui unde de deductione esse magis diuisibiles, ita necesse est aliquam nullatenus conserventur diuisa, inferri potest quod diuisibiles non sunt. Unde etiam constat manifeste, quod adhuc super ista diuisibilitate animarum, potest esse maior et maior difficultas in conservatione partium diuisarum, cuius ergo adhuc statuta diuisibilitate, non potest ita crescere difficultas huiusmodi, ut penitus veddat impossibilem naturaliter animae diuisae conservationem; quando ergo aliunde efficaciter probatur animae diuisibilitas, quod diuisa geritur, non diuisibilitate sed magis conservationem sui trinitatem.

Duplex autem ratio est partium animae spiritus: prima, quod anima equi obicitur majori perfectione plura edigat organa, accidentia, et perfectiones dispositiones ad sui conservationem, quae vel in qualibet parte diuisa non inveniuntur, vel facilius quae diuisione traheantur et detrahuntur; unde perit anima equi diuisa, licet per se conservet animam diuisam laetam. Secunda, quod in trinitate animalium Phantasia digne trinitas diuisa geritur, per totam dicitur spiritus in reliquis vero videtur in solo ca-

pute: unde pars laevis dicitur Venire ad huc tunc est diminutio, principis
potentia agitatur perdet eius conservatio, veique tunc est magis conservatio
tunc est potentia agitatur dicitur dicitur; quod est vero parte equi perdetur ut dicitur
Comerit animus illius partem ex huius potentia, et quare Confessione magis per-
det.

Objectiva secundo: quaeque parte equi perdetur, totus equus commo-
vitur. Id est, ipse dicitur: ex quo quia eadem est anima, quae partem illam et totum corpus infor-
mat: instantia est manifesta contra hominitatem in seipso deinde nego
consequitur; quia licet pars perdetur in forma parte dicitur anima; tamen
tamen habent inter se naturalem sympathiam et subordinationem, ratione cuius commo-
vitur in bonum commune, et in malum commune. Unde procedit, quod
pars laevis magis speculatur de spiritibus vitalibus, hinc inde velocissima dicitur curren-
tibus, dolorum et obiecti non est nobilitas miratur ad sensum commune intentionem, quae con-
gruuntur in motu ut appetit; appetit autem, qui reliquas partes et facultates subor-
dinat et subicit, fugam imperat obiecti non est, vel quidquid inde feruntur partem
ipsam partem potest aliquid: hinc procedit, quod totus equus supra dolorum edet.

In-
tenti primo: ob utrumque operationem unius partem equi venitur operationem in alia parte: ex quo
quia in utraque parte principium operari. In tanta inanimata imperat et sic procedit,
causam illam venitur licet non sit ut principium, ut, etphantasia operationem dicitur
et appetitum movens alias facultates ad operandum, omni operationem intenta, aliter quae
intenta est non procedit, si altera operationem nimis imperat; quia fluxibus intentum
minima est ad regulam sensum; et quod pars unius operari magis spirituum copia
advocat, et occupat, quibus dicitur, alia parte necessario copulatur venitur in
operationem.

In-
tenti secundo: si equus altero pede tangit alium pedem, in-
ter haec obiecta dicitur, et si fuerit ipse et non alius; sed principium dicitur
dicitur utrumque percipere: ex quo eadem est anima, quae in uno et altero pede percipit
ipse dicitur. ut si similiter et sic procedit, principium dicitur dicitur, et licet
phantasia, quae magis speculatur ex utraque parte minus per seipsum sentit, utrumque
obiectum percipit materialiter copulatur, et inter bonum et malum dicitur, et per-
tatione parte tantum non percipit utrumque obiectum nisi a parte animae dicitur,
quae est non dicitur et ipsa, non in seipso quod principium dicitur non

percipiat obiecta

Obiectum tertio: si anima acquisit indivisibile sunt visus plures partes appetitus dicentes, quod implicat; potest enim una appetere, quod auxiliare tu altera instantia et manū festa; Et sic potest etiam, esse quod plures partes appetitus, sed ut partes una potentia appetitus completi ratione unius rationis, et unius intentionis, quod inde sequitur illa diuina, sicut non accidit in ungen factis; quia scilicet propter sympathias et ordinationes, recipiuntur et naturae suae, omnia unum conueniunt, ubi necesse est consentientes sunt, necesse est mutuo se invicem adiuvare.

Obiectum Quarto: modus operandi sequitur modum actus; sed anima equi operatur ad indivisibilem visione, ad indivisibilem obiecta, alioquin haberet simul plures visiones eius potentia; ergo est indivisibile in modo. utatur et visio quatuor anima equi videt visionem indivisibilem, altera unum et altera unum oculos quia eadem non potest esse dupliciter ergo est indivisibile in modo. Respondetur quod dicitur quod magis, modus operandi sequitur et per proportionem proportionis actus et potentiae, concedo; per omnimodum similitudinem actus et potentiae, nego magis, et omnia minorum, nego consequenter operatio operatur non debet esse similis potentiae, alioquin esset in modo delinens potest esse operatio entitatis absolute, nec operatio materialis visionem videtur esse proinde a anima et spirituali, Et sic de aliis, quae facti fuerunt propter illud etiam in parte intellectus; de et tamen operatio quae proportionari potentiae, ita ut sit actus quae constituitur potentia una linea, unum est potentia, et non una linea.

Proterea omnia magis nego minorum quia visio ad quae huc tam magis est in omni potentia vel operari visum, ad huc in homine interpretatur et plures visum unum talis obiecti; Cuius superaret, quod si oculi pupilla tantum per operatur, manet adhuc visio eius et obiecti. necesse est, quod superat partes totum obiecti; Superaret; quia si huiusmodi potuit coordinari posse ut una interpretatur unum unum tantum licet enim sunt tota visum operatur obiecti, sunt tamen in completis et partiales respectu potentiae unum, ad quod commune servari debet visio ad quae.

Obiectum Quinto: Operatur est unum esse indivisibile; ergo non potest dividere in plures eius potentiae potest autem sic constituitur anima indivisibile; quia ex eius partibus dividere fieri

possent duo leuiculi, & contra eo duplici leuiculo, fieri posset leoprog-
di. Instatur in imperfectis, & planta etq; & quadratio plura minoru
fieri possent; & in qualibet entitate diuisibilis; regionu non minus est unu indi-
uiduū partu, & tany posset influra diuisio. Compositu organice est unu partu;
& tany ex uno adulto fieri possunt duo Capis cula organice.

Distinguo ante-
cedens est unu partu integraliter constitutu, concedo; non constitutu integra-
liter nepos; & diuisio consequens non potest diuisio influra indiuidua q-
quali numero partu interpretata, concedo; in quali sub distinguo; ne tra-
liter concedo consequenti; diuisio tu nepos; Compositum compositum un-
tegraliter compositu licet sit unu partu indiuiduū habere orionu, qua partes de tex-
migrantur partu ut illud constituent. Hac tany unione de tructa, non
separat diuisio, nec quod partes illu aliter unu duo indiuidua consti-
tuit minima, ut in totu fit clary: unde, sicut solum separatur naturaliter,
quod ex partu corporu organice fiunt duo Capis cula; quia non potest fieri
diuisio, quia accidentia de tructa, nec si sit unum, ut ex partu
unum, pro quo unu constituit, apud duo partu duo; de quo tany ab-
solute non separatur; ita nec ex partu leone duo leuiculi formari naturali-
ter possunt; quia diuisio fieri nequit, quia mors leonū sequatur; nec ex duplici
unum; quia nullibi naturali possunt partes duplici intermūcui & contru-
ari, ad unu constituedu.

Pro alioy solutione nota quomo, potentia cog-
noscentia appetitua non potest separari, & tany nec contineri, nisi
cūdy partu animo; quia ex principio non cognoscens nequeat appetere eūdy
anima, quia appetit, debet unum naturaliter dupli; solum aut dupli unu transali-
ter principiu quod cognoscens: unde si phantasie unum perfectu sit tany
in ea parte, illic tany erit appetit, & non in corde licet in hoc sentiatia
effectus aliqui phisici appetit, ut quod tany constituitur, quod est
tra de latere, ut dicitur in nota secundo, anima quod est in minima parte
corporu, est unum anima licet unum completu, & partu, quia est actus
corporu phisice organice, non ad quatu, sed partu; illa enim materia mini-
ma est partu corporu organice.

Nota tertia, anima, licet diuisibilis, fra-

hæc minimè d' maxime quod sic, seu naturaliter ex se esse aliquibus 47
sals partibus constare, & non partibus in se finitè augeri, ut patet mani-
ma ingere facta, & ingere vegetativa, quæ licet sint diuisibiles terminos ha-
bet magnitudinè d' partibus itatè, unde de eis dicitur quod anima non potest
naturaliter suprema sui creaturae succedere & per partes educi, quia
nulla pars potest naturaliter sola existere, ac proinde nec educen-
da sunt aliquæ simul in primæ generationis bitenti, illæ saltè in quibus con-
sistat minimè naturaliter anima.

Nota quarto, unde pro uenire quod
anima lita perfecta, si oltia modè eius speciei crescant laspidus operari
solent, licet eas cat anima, & consequenter oltus operatiua; quia scilicet d'
proprie potantè nimis a ceteris partibus distat, ad eam tardius mutatur ipse au-
ditu præstant, & aliunde copia non est spiritus vitalis, tot partibus anima su-
ficiunt ad operandè in se, quia in mionè quæritate d' emergunt; eorum
major pars alimè in ingere d' in mutatione; unde sicut ea hæc capere in ho-
minibus in quibus æqualis ut anima d' vitæ, hæc diuersitas in operando gra-
uat ita etiam in brutis, & in anima ut major in quibus dicitur.

Nota quinto,
quod licet potest esse anima diuisibilibi pure sensitiua, & non vegetatiua;
ut respicit anima materiali vegetatiua quali est in brutis, quæ diuisibi-
litas quæ dicitur conuenit ratio nos tunc conclusionis; ac proinde anima ma-
terialis diuisibilibi non solum de facto non est, sed etiam respicit absolute.
notandum ne dicitur Augustinus respice dicitur partibus animæ, dicitur
anima non esse in illo ueniculo de quo supra monuimus solum respicit
anima gese d' dicitur scindit; notandum quod per accidens d' in dicitur
esse sectione corporis nondum datus. nec in diuisibilitati animæ opponit
sanctus Thomas dicitur, anima esse formam simplicem, & tota esse in quavis
parte corporis; Cyrenæ loquatur in uersaliter de omni anima non potest
intelligi de diuisibilitate excludente dicitur partibus, alioquin nec
anima plantæ nec lactea exit diuisibilibi: solum exo intelligi potest de in-
diuisibilitate excludente separationis, quæ in aliquo gradu conuenit quæ
dicitur omni animæ, in gese anima plantæ, cuius saltè aliquæ in mionè
partes diuisæ conueniunt non possunt minus in gese anima lactea,

cuius plures partes diuinas peneunt utriusque fiat diuino capiti aut dorsi
Et illa etiam quae conueniunt ad unum diuini peneunt, Distinguitur
quae partes plantae diuinae: perfectius tamen hae diuinae hinc conueniunt animae
bruti perfectae, ut constat.

SECTIO. III.
DE HOMOGENEITATE ANTIQVAE
PROGENEITATE PARTIUM INTERSE.

Supposita animae sententiae diuinitate, statim occurrit dubium sibi de
fide de eadem, utrum scilicet eius partes sint homogeneae et similes, necne? Cuius
quod id agitur omni certum est, in anima dandi plures partes similes ueteris; nam partes
plures sunt etiam quae dandi, et ueteris ueteris in formam, quae hanc et
illa partem eorum aeternam, inter quas nulla diuinitas statim potest certum
dandi, omni enim similibus et eadem ueteris substantia, similibus et ex
tione dandi. Contra ueteris est ueteris illas partes, quae organa diuinae
informant, et diuinae ex tione perpetuo dandi, ut ueteris partes
ueteris et diuinae, copiosae ueteris et appetitio; ueteris ueteris et quae
tant in carne et ueteris.

Dignus est sententia, utraque grauius ueteris funda
mentis: prima stat pro homogeneitate omni partium quae defendunt Communis
ueteris Thomae agitur collegii sancti Thomae quod 2^a art. 3°. Secunda apud
Dionysium de ueteris Thomae, Thomae, Thomae, Thomae, Thomae, Thomae, Thomae,
et plures ueteris, et ueteris ueteris ueteris. Secunda
homogeneitatis ueteris: ita Thomae doctor dandi. 2^a art. 3° et primo
dandi Thomae, Thomae, Thomae, Thomae, Thomae, Thomae, Thomae, Thomae,
etiam ueteris. quae ueteris ueteris ueteris ueteris ueteris ueteris ueteris
ut problematicae nonnullis proponatur; quae tamen sententia Thomae
doctorum pro ponderet, cuius ueteris Thomae et eadem dandi.

Probatum itaque
si partes animae ueteris homogeneae, omnes ueteris ueteris copiosae ueteris
dandi et ueteris ueteris ueteris ueteris ueteris ueteris ueteris ueteris
ad ueteris; minor ueteris ueteris dubia probatur primo animae quae diuinitatis
necnon ueteris ueteris ueteris ueteris ueteris ueteris ueteris ueteris ueteris

sunt vniuersa, cognosciturque. patet consequenter; quia tot superflua po- 28
tentia vniuersa non conceduntur. Antecedens probatur primo: quia nullus
sunt rationis diuisus orientales animi ipse tot partibus praesentibus
potentia vniuersa. Quia omnia eius aduersarij fundamta, ut potest con-
tatur, vnde diuisus collimant, ut vnicuique vedant diuisi partem huius
penitenti; potest tunc diuisus nullus efficaciter existere vniuersa
huius multiplicationis potestarij: vnde quod omnes partes vniuersa
os, necessarius dicitur potest, ut vniuersa non ad ipsam sed tantum ad di-
cultatem aliquam referatur.

Probatur secundo antecedens: animi qui vniuersa
sunt necessarius partes vniuersa ad vniuersa; sed nec videtur nec debet vniuersa
per omnes suas partes: ergo nec debet nec videtur habere omnes partes vniuersa.
patet maior: ad quod finis conceditur potentia, nisi ut per se exercitatur
actus talis potentia. minor est certa; quia etiam huiusmodi vniuersa non om-
nia partes equi vniuersa formaliter: ergo non videtur nec debet vniuersa per
omnes. vniuersa. Deo vniuersa naturaliter, quod animi equi vniuersa
sunt vniuersa partes eorum ad quod vniuersa ad vniuersa; quae nec videtur
nec debet vniuersa per omnes, et vniuersa vniuersa ad vniuersa vniuersa;
sed non minus vniuersa vniuersa ad vniuersa potentia vniuersa. ergo vniuersa
ipso concedi omnibus partibus animi equi.

Vniuersa vniuersa: si potentia
diuisus vniuersa ab anima, vniuersa vniuersa vniuersa vniuersa anima vniuersa
magis potest potentia cognoscitur aut vniuersa; sed hoc non alia de causa,
nisi quia impede non debet nec potest vniuersa aut cognoscitur anima: ergo
vniuersa est etiam potentia vniuersa, vniuersa vniuersa anima; quia ad
vniuersa, si vniuersa est potentia vniuersa. nec diuisus vniuersa vniuersa
et consequenter si vniuersa est vniuersa vniuersa: si per se possibile vel vniuersa
le vniuersa anima per anima non vniuersa, equi est vniuersa vniuersa equi; tunc
eius vniuersa non est, nec defecturus, quia qui omnia vniuersa habet, potest
etiam, vniuersa anima pro potest vniuersa eius diuisus, elicite easdem opera-
tione, quae impede elicite anima vniuersa: hoc ergo impede vniuersa vniuersa
est.

Probatur secundo minor prima syllogismi: formaque naturaliter vniuersa vniuersa.

lentia per petuo caret dispositione pro omnia & ne cessaria ad operationis
proxiat nobilissimas earum quas habere poterat, non ut inty sece poterit ad opiaz;
sed anima quae est impedi, natura libera & sine violentia est impio, ubi caret per
petuo diu dispositione pro omnia & ne cessaria ad nobilissimas operationes for
mas materiali, videlicet cognoscendi, appetendi: ergo nec videtur nec cog
noscentia, nec appetitiva est. Consequenter est clara & manifesta, quae eni
dicat majorum numerum partium animae violenta se formare Consequ. majori vide
probatu, quod nulla alia sit sepula ad dignoscendy entitatis per fectionem
quae & Conuenientia ad diuconuenientia Cy altera, propter operationis quas
in unaquaque ex perimus.

Vnde supposita diuisione numerica formarum, nota
bilis diuersitas proxiat, & operationis abs dubio arguit diuersitatem spei & fieri
formarum: ad eam quia forma plantae non sentit, arguimus, esse pure vegetatiuam;
quia leo nondum exiit, deducimus, esse ueritatem: ergo supposita diuisione par
tium animae diuersitasque datae in proprietas ualiditatis, claustrum scilicet or
ganizationibus, & operationibus, arguit ipsas esse diuises, & non omnes
habere uoluntatem sece ad operationes, quibus per petuo, & sine violentia fruian
tur.

Respondent ad uersarij, animae pedis esse uoluntate uoluntate & nihilominus non
esse uolentem; quia licet omnia animae partes entitatis & uoluntate, eadem potentia
proxiat, tamen non quae uoluntate sibi determinate organizationis, & diu
sionis ad actum uoluntate. Quid uoluntate uoluntate partibus quae animae partibus
ad uoluntate: unde huic expectant animae pedis fit sibi, si concedantur diu
sionis partibus uoluntate. hunc expectant modum uoluntate & Templi Conferunt; sed
fere omnia partibus ad uoluntate Conferunt; solum enim uoluntate, posse esse expectant uoluntate
uoluntate, non tamen quae ad uoluntate ad uoluntate. Quod aptus uoluntate, apponitur
uoluntate, quod plures Cuius habere possunt, est ex ipis eligatur aliqui in his uoluntate,
Cuius uoluntate fit, quo cy & ex illi electo, & uoluntate non eligatur.

Ad uoluntate
qua ex diuersitate operationis, & organizationis deducimus diuersitatem for
marum, inquit, optima sepula esse, quando forma ad diuersa supposita pertinet ipsi
& competit non quae cy & diuersitas proxiat, & operationis, sed diuersitas earum series.
Instantibus tamen per diuisionem ad uoluntate, quibus manifeste, ut inquit, enu-

Utraque ratio nostra quae ut clarum pro eadem deinde examinanda Veni tñ 49
mus, nunciat utaq; hanc ut possit seorsus impugnabimus. Contra quinq; ip-
tae est prima, quod partes formae ignis Continuae, Constituant id; suppositi ge-
se ratione Continuae troni; Et tamen Repugnat quod partes illae exigant, non
sibi, sed sibi vel alijs potentia pro Xima ad operationem formae ignis, ut ad pro-
ducendum esse calorem: expo.

Secundo: exigentia partium, ut vel sibi vel alijs con-
cedatur potentia pro Xima ad videndum, et exigentia, ut non omnibus, sed tan-
ty aliquibus concedatur hae potentia; et est ex supposito non solum inutili sed nocua;
sed implicat quod partes possint videre, exigant quod non omnibus concedatur po-
tentia pro Xima ad videndum: expo. Probatur minor: hae esse exigentia partium,
ut aliquibus potius respectu potentia pro Xima, ac proinde esse exigentia quae
quis libet parti exigeret, ut sibi vel alijs negaretur talis potentia; sed huiusmodi exi-
gentia Repugnat: expo.

Pateat minor, quia Repugnat omnino quod entitas quae
libet non solum determinate, sed etiam indeterminate sibi vel alijs exigeret priua-
tionem boni possibilis; Ideo hae Repugnat, quod ignis sibi vel alijs exigeret priuationem
caloris. unde implicat potentia operativa, quae si que contenta sit, non impe-
diatur sibi non ad operandum; ac tandem implicat potentia exigeret, quod ipsa vel
alia perpetuo Velinquatur ditione; hoc autem totum est verificatum de partibus animae
homoperis. dicunt aduersarij, nulla esse hae abstraxit; nam partes boni particu-
lari cedere debent propter bonum suppositum, quod omnium commune est. Verum id dece-
ret manifeste, esse inuicem; Violentia, etiam prudentia ordinata Constitutionis
animae ex partibus homoperis, inque bonum commune perse et necessario obti-
nere non potest, nisi ex tanto claudicatio boni particularis maiori numeri partium
equidem male tradita erit Vel publica cum bonum commune prepararet cum bono
particulari cuiuslibet perse et necessario Vel publica vitendisset malum maiori por-
ti cuius etiam indeterminate huius aut alijs quod autem accidere non animae
constituta partibus homoperis; natura enim perse intendere generationem ope-
rationis maiori parti partium animae: quae vel ignorans est natura vel sibi
impotens, quae non aliter vel sibi vel potest consulere communi bono.

Textus

Impugnatio pro dicta exigentia indeterminate natura concedit potestatem opera-

tunc entitati, per se determinate intendens quod exerceatur, seu operetur
 per se, sicut determinate intendit natura, quod entitas vegetat, quando
 ipsi concedit potentiam partem; quia potentia operatur ut talis finis videtur, sicut
 et operatur; natura autem per se intendit determinate finem videtur, sicut
 quia conditio; natura videtur concedere determinate eventum videtur, sicut conditio
 ad finem, est formalissime determinate intendere finem; atqui dicitur falsum videtur
 contra contraria: ergo. probatur minor: in ea sententia natura concedens pot-
 tatem videtur omnibus partibus animae, per se intendit quod aliquis capere, et videtur
 minime non videtur; sed hoc ipso est impossibile quod in qualibet determinate
 videtur dicitur exercitum partem videtur: ergo. patet minor, implicat enim videtur
 quod determinate quilibet videtur sit agere, et simul velle quod aliquis etiam
 videtur determinate agere non videtur.

Quinto tandem: ergo si in capillis et dentibus
 constaret nullus exercitus operatur vitalis, id non sufficeret ad reparandum, ea in forma
 ni anima. sequitur tunc dubio abunde est; nam alioquin ad reparandum presentis animae
 non sufficeret quod nullus sit spiritus vitalis; et quia rationalis fundamur ad videndum fore om-
 nium notum pro parte dente et capillis animae, nisi in eorum operationibus vitalibus:
 probatur tamen praedicta sequela; quia si nulla exercetur operatio vitalis, facile ver-
 por debetur parte illis animae non potest sibi determinate dispositionem ad operandum vi-
 taliter, sed sibi vel alii; ipsa contenta est alii operationibus non vitalibus, sicut
 Iuxta ad videndum parte pedis, quae videtur copiosissima et appetitiva est, contenta est solum
 operatione nutritiva.

Secunda vero ratio breviter videtur: nam arbitrarij vegetabilis est,
 non solum dicitur numerice formae, sed etiam per se videtur, ut ex
 diversitate operationum arguitur in partibus formae diversitas: id est in partibus dicitur
 hinc diversitas arguitur; quia videtur impossibile quod in partibus natura licet et non
 videtur trahat potentiam operatur per se videtur et videtur; sed non minus
 ut contrarij potentiam operatur partem animae: ergo licet partes constituant
 in partibus, non possunt habere potentiam operatur per se videtur et videtur.
 praeterea, non requiritur constat manifeste: nam potentiam dicitur sunt ab anima,
 quae per se videtur, tamen dicitur esse diversa est diversitate
 operationum, videtur solum dicitur potentiam videtur. deinde, ad videndum
 formae substantiali compositionem, forma carnis videtur ab omnibus diversae

à forma omni; eo quod diuina accidentia perpetuo uadi carunt; Et tamen Contri-
tinentur de suppositis; ergo. 50

Ig ad exemplum Ves ponderamus, illud solum pro base, posse
absolute Ius esse impluribus, ut aliquid omni vel alteri concedatur, id quod siue plura
illa Constituantur omni, siue multa supposita; non tamen pro bat potentia operati-
onis Ves pro non fundare Ius in qualibet parte, ut perpetuo de genere non generat
operationem; quod pro base erat. nec plus prosunt cetera exempla, quibus in igit
rationem notat; primus est animus Rationalis, qui licet sit impedit, ubi nondum currens,
nec exigit dispositiones ad diuersum. Ves ponderatur autem, animus Rationalis abso-
lute non privari diuersum, Et si nondum currens impedit, quod nec exigit nec ei bonum
aut utile est, cum diuersum ubi ex pedat eum diuersum; anima autem equi quod sit im-
pedit, nec ubi nec alibi uidet; unde absolute privatur operatione. nec diuersitas for-
marum de ducitur ex diuersitate operationum, nisi quando supponitur esse partes di-
tintas, quod tunc tunc modo, Talibus altero operantur, ut sint partes animi bruti;
eadem vero est anima Rationalis pedat et caput in formam.

Secundus est, in materia
Celesti, quod Iuxta plura, licet habeat potentiam passivam ad Receptionem; formas
sub lunarem, sicut Receptionem formam celestem, perpetuo manet impedita ad sub lunarem.
id tamen omnino importatur; neque enim dicimus, potentias de se esse exer-
cere omnes actus posibles, quod nisi praesertiterit arguatur non esse tales po-
tentias; si fuerit enim quod aliquis exerceatur actus proprius illius potentiae,
ut constat, eum ad esse; cum nec unicuique actus illius locum possit exerceri nisi a tali
potentia, nec insuper potentia exit in se, Et si non omnes actus quos potest
exercere; quia si per unum ac per alterum exercitur, et per se fit; Et insuper
aliquos ad eum videlicet sunt, ut unus excludat alterum; quare solum Constitutio-
nem absolute esse inueniri potentiam in eadem, quod naturaliter in se ubi
solentia privata est dispositionibus ad actum, Et quod nunquam actualiter locum exerce-
tur; id enim solum est non ad esse tali potentia.

Hinc Ves ponderatur, materia celestis
potentiam exerceri Receptionem formam celestem; unde et sequitur actum, Vespectu cuius
est potentia, quo materia contacta; cum eo quo Vespectu formas sub lunares; ac
proinde, quod eum Receptionem materia non uolens, sed facta manet. Et di-
cendum est de partibus animi in formis occultis, quod siue in exterioribus siue in interioribus

Vercentia actus in lineis. similitudo etiam in gondero ad exemplum Angeli,
 qui de se minatus ad amorem, caret perpetuo potentia pro se ad odium ob-
 ectionis amari; quia sine uno suo alio actu actuata potentia in sua linea; cu obiecto
 eius ad potentiam; propter quod potentia Angeli id habuit aliquando pot-
 estatem pro amorem ad odium.

Quod autem diversitas colorum (indupliciter quo alba et nigra
 sicut aliter ex exemplo in pondera) non arguat diversitatem specierum; pro unitate ex
 eo quod species equi non plus ex parte hunc, quam aliter colorum; quo cygneri su-
 ficienter narratur, et ubi ubi videtur unde hinc diversitas solum tubatur a partibus
 exterioribus; non tamen ex parte interioribus equi; sicut etiam diversitas maris et feminae,
 inter quos datur quod diversitas in modo de concubendo ad generationem proli; quon-
 iam femina in se componit violenta, nec maris; quia licet sit diversa operatione, ut utroque
 tam ex eadem eadem potentia generandi per actus suos lineas, qui conjungunt non
 possunt in uno supposito propter naturam eorum in composibilitate; deo quod nec ad unum;
 dum contrarii speciei in femina maris et feminae est hac operatione diversitatis.
 debet autem iuxta hunc regulam inferre, cuius sunt distantia supposita, solum est em-
 ploy in loco, ubi de specibus visibilibus dicuntur.

SECTIO. IV. A.

DILUVNTVR. FVNDAMENTA CONTRARIA.

Obscure primo: non sunt diversi ficandi entitates sine necessitate; sed
 nulla est in presenti necessitas: expo. Retorquero: non sunt multiplicandi poten-
 tia sine necessitate, ut multiplicantur ad ad unum; nego igitur in diversis; ea
 enim necessitate diversi ficamus partes animae ut constat ex dictis, quia animas
 hominum leonum et plantarum. Obiciunt secundo: anima ocularis, etiam si positionem ad
 videndum trahentur, et pereant, ut ictu lapidis, tamen permanet in illis: expo quia
 non exigit illas de terminante. Retorquero: tunc casu omnes partes animae per-
 manent: expo non exigit videlicet terminante ubi belali; eas ad positiones: sicut
 expo iuxta ad unum per manet partes animae in illo casu, etiam omnibus
 fiat violentia iuxta sua principia; quia nulli partibus conciduntur ad po-
 sitionem ita iuxta non posse videtur pars ocularis licet violenta: unde nego conse-
 quenter; quia pars quae violenta perierat quod ad generationem illarum ad positionem,
 eas exigit de terminante.

Obiunt tertio: quæ diuinita sunt, nequeunt uniri continue 91

atque d'vny genere constituitur, alioquin id fieri posset equum ab eis leoni d'equis
sed partes animæ equi unentur, d'vny genere constituitur: ergo non sunt diuini-
les. vnto: quæ similia sunt, nequeunt uniri, d'vny genere d'; alioquin poterit duo
animæ Rationales uniri d'vny genere constituitur: ergo partes nequeunt esse simi-
les. vnto etq' ex corpore organico Constituto ex partibus diuinitibus, d'vny genere
arte facta ut in statua, domo d' diuinitas deinde majori: quæ diuinitas sunt
ex incompleta aliqua, nego majori falsissimè ut constat ex compli; seu ex com-
plexione, concedo; et nego consequitig. hinc patet, quare animæ leoni d'equi ne-
queant contrahari, d'vny genere constituitur; quæ scilicet ut vltima forma sunt
completa; non quia, ut diuinites; diuinitudo est ut alibi dicimus, potius confert
et vny h'c d'vny genere constituitur, videtur inter diuinita proportio d'vny incomple-
xio, ut patet in materia d'formæ data aut inter partes animæ, quæ ut tales ex
suo conceptu diuinit in complexione.

Obiunt Quarto: ego equi constat partibus,
quæ sunt quæ vegetatiua, d'vny sensitiua, h'c v'p quæ sunt in omnibus: ergo constituitur
anima pro quæ plantæ. vnto: ergo poterit dici insensibile. ad tempus primæ
consequens quæ quæ d' tan formaliter, quæ conexus, nego; formaliter solum, conueni-
partes vny formaliter solum sunt vegetatiua; quia alij poterit non habent,
nisi vegetatiua; conueniunt tam sunt sensitiua; quia conueniunt alij parti-
bus equi sensitiua, cognoscit d'; ex parte d'vny se esse conueniunt ad con-
stituendum animæ completæ tribu. nec d' consequitig et nego; quæ anima
pro quæ plantæ omnino est quæ vegetatiua d' nec conueniunt sensitiua, nego
etq' vltimè consequitig; n'q' insensibile denominatio est nec fieri negatio
malig' nati nature, quæ negat omnia: vnde ut equi v'ce dicitur insensi-
bilis, oportet quod nulla parte sensitiua constaret: sic non potest homo dici
irrationalis, licet constet materia irrationali; nec equi dicitur absolute
non entem suata ad v'ce, quæ in plurimè ex parte non d' v'ce,
ut vnto v'ce potest equi dici insensibile se d' quæ, ut d' v'ce alij
secundum d'entes.

Obiunt Quinto: ego poterit constitui vna anima ex par-
tibus vegetatiua plantæ, sensitiua equi, et cognoscit leoni, sicut confli-
ta ex partibus sensitiua d' quæ vegetatiua equi. vnto: ergo poterit confli-

Unus corpus organicy ex partibus corporis plantę digesti ad nutritiōem, et
ex partibus corporis equi apti ad nutritiōem. nego igitur consequitur; quia
partes sensitivas, et que vegetatiuis equi habent inter se ordinem, et conexiōem
ad organum bruti consistit, quod satis constat ex parte cuius conceptu partem
animę equi, qui ipsi conuenit; siquidem conexio et ordinatio de se consistit inter
illas partes, quas enumerat obiectio: Constat etiam partes illas ordinari ad diuer-
sa corpora; quia diuersa sunt accidentia que radicantur a partibus etiam que
vegetatiuis inuito, et que radicantur a partibus plantę: partes etiam sensitivas le-
onis et equi, licet simile operatione eliciant, aliquas tamen diuersas qualitates
produciunt omnes cuius supposito congruentes.

Obicitur sexto: ex parte
sensitivas leonis et equi similes sunt inter se, que partes sensitivas, et que
vegetatiuis equi; unde inferatur, et illi potius que ex his consistit posse unum
genus inferri: ex parte Capitis Petri et Pauli similibus inter se, potest
constitui unus corpus organicy potius que ex capite et corpore mixto Petri om-
nia igitur primæ illatione nego se cuius propter tantæ etiam diuersitatis; nam
propter diuersam ordinatiōem et conexiōem, diuersi etiam accidentia radicatio-
nis partium leonis et equi, licet conseruant illationem animę sensitivas, satis pro-
babiliter dubitari potest de consequenti.

Dicitur: ex parte forma uiuente et non
uiuente potest constitui una forma uiuens; sicut consistit ex parte sensitiva
et non sensitiva in toto: ex parte sicut ex partibus diuisi partem aduentandam, et non di-
uisi aduentandam, ita etiam consistit potest corpus organicy ex partibus di-
uisi aduentandam, et ex partibus ad nullam uitam digesti. nego itaque consequitur; quia
forma uiuens requirit aliquam proportionem partium; proportio autem licet non exat
conuenientem omnino de aliquibus tamen includitur; ut patet in proportione actus
et potentie ad compositum substantiale, que sicut requirit conuenientem etiam
in illatione substantie: sic igitur a rāme uiuente potest sicut partium con-
uenientem illatione uiuenti; adeo quod licet constitui possit partibus diuersis mo-
de potentibus uiuenti, male deducitur posse constitui partibus nullo modo ui-
uentibus.

Obicitur septimo: in parte re trone le unculi. hęc non ex parte tota
anima leonis, sed ex parte que contigua est materię formę uiuente organicy

destinata ad generandum: ergo hoc pars continet totam perfectionem animi. 92
Completam leuncult; adeo quod exit Copros citius visua est, licet ibi nequeat co-
gnoscere, videre etc. adhuc ad minus quod mater actus influat, versus deo
grano, concorsante eadem; diu tempore consequens: continet formaliter,
negotio; virtualiter tantum Imperfecte, Concedo consequitur. spiritus ratione
inflatus illius partem tota anima mater denominatur influens, sicut
ratione inflatus semini dicitur generans pater: illa autem pars tantum
imperfecte influat, solumque virtualiter Imperfecte continet perfectionem
totam animam generans: unde nec est copros citius, nec visua etc., sicut de vir-
tute et minus ab omnibus dicendum est.

Nihil omnino hic influxus imperfe-
ctus sufficit ut anima mater sit causa uniuersa, licet partiali ut in illi
influxus ad id quod sufficit in patre; ex quo quod autem parente conflatur una
causa ad quod est principium in genere causam creatam, principia libertate ea cluden-
te tantum constanti alterum causam creatam particularem; non tantum particulari
influxus causam uniuersalem, vel Deum; eamque est natura horum effectuum, ut eorum
causam creatam particularem minus Imperfectum sua proportione conueniat
ad quod quod est causam ad minus: sic minus sua proportione influat homo
in hominem quod ignis in ignem; minus semina in plantas, quod calor in calorem.
hoc solutio mihi probabili foret, et abs dubio expeditior.

Communiter
tamen respondetur, negato ante eadem; quia licet ceteris animam partes diu tenent
ab operis generationi, tamen, cum continuatae sunt, integrant unum operis per-
fectum, adeo quod per modum unius concurrunt ad generationem, non ita ut pars
visua mater producat solum unum fetus, copros citius copros citius, sed
ita ut singula partes fetus producant ab omnibus partibus animam ma-
teris agentibus per modum unius, sicut calor producit a calore et igne,
et ignis et a calore et igne: et hinc licet mater careat parte visua
non producat proliam; quia vel quod partes simul unumque virtualiter
vel eminenter continent potentiam unam, quod communicant proli. ut
autem quod mater eorum potentiam sibi non adquirat? Respondetur, eorum
primo maior est difficultas in se contra, ut per se patet: id autem
provenire, vel eminenter et contra contrarium in eorum mater, vel

ex defectu virtutis seminalis necessaria ad elaborationem dicitur positionem
tripartitam.

Dicitur: hinc vixit nostra fundamta; sequitur enim pars
pedis posse operari in organo alterius partem animi, scilicet est organo de-
tinato ad generationem. neque illa tripartita; quia a ceteris generativa pro limbo feci-
gitur in organo sed in materia facta, ut est clavis: illud autem organum non est
specialiter pro genere partium animi sensitivum, quia in illa materia videtur;
quia non est organum specialiter ab illa extractum; cum nulli vitali operationi
necessariant specialiter illa dispositio; sed solum requiritur ut intrinsece exornetur
et animetur factus; ad has autem operationes tripartitas, et non vitales, cum tota
anima concurrat, tota coepit illud organum, omnibusque eius partibus de eadem,
et non illis dispositis, quae ex materia se formatur.

Dicitur: ergo sicut
pars pedis concurret ad generationem ex eadem materia dicitur, ita concurret
ad acquisitionem productam in oculis: unde sequitur habere potentiam visivam, et
est homogenea. in primis permissio consequitur, ne patiatur equalis; licet enim
pars pedis producat visionem; cum vitaliter et immixta tamen non producat, non
curret per se, nec deductiva se visiva, ut sunt partes oculorum; unde adhuc erit
heterogenea. deinde neque consequitur; quia ad actiones vitales videtur dicitur, solum
illae partes animi, quae formaliter vivunt per se, debent actu concurrere, et
alteram partem influxum, licet possibile fuerit, non tamen est necessarium; quia ad ac-
tionem elicita sunt per se partes visivae, sufficienter virtutem habent partes ocu-
lares: ad actionem autem tripartitam, quae productiva factus possunt omnes partes ani-
mi concurrere, et debent tunc hanc solutionem; quia adhuc est tunc non
habere sufficienter virtutem coxae quod est perfectio effectus.

Obiicit dicitur: partes
animi equi sunt vitales; alioquin enim anima non esset essentialiter simplex, sed
composita, non solum vitales sed essentialiter videtur factus, sicut heterogenea: ergo
minorum ratione dicitur tunc quia pars vitales est ita necessaria, ut ipsa deficiente non maneat ex-
tra equum, cum equus essentialiter sit vitales, et tunc tamen visiva non est alia pars vitales pro-
terea, quae est in oculis: tunc quia pars vitales est, ergo alia tunc tota essentia; sed
in parte oculari non alia virtus quia essentia animi equi est copulativa, operati-
va tunc: ergo.

Ad quae complet materiam correspondens: ergo constituit Compositum aliquod essentialiter completum in aliqua specie; sed pars animae equi solo potest constituitur compositum in specie equi: ergo in ea constituitur, ac proinde est etiam cognoscitiva, appetitiva &c. Confirmatur iterum: si partes sunt heterogeneae, equi capere speciem dixerit anon ergo quod falsum est, sed probatur, quia ex se cum equo talis careat potentia viviva specie dixerit abutitur vivivi.

Argumentum hoc ex tenui deficiendum, Deo sem non persuadet, quia difficultas est ab omnibus solvenda in Compositum organico, ut quo constituta manifeste; Corpus ex organico forma dicitur sibi dicitur heterogenea, sua accidentali, sua substantivae Compositum vel constituitur integraliter ex organico cognoscitivum, auditivum, vivivum, vel essentialiter? si hoc secundum, ut dicitur de equo: si primum, solum argumentum cuius confirmatur similitudo constituta in arteificio status, hominis perfecti & alii, quorum natura interpretatur ex partibus heterogeneis.

Aliis quibus solutionibus velle, hinc multi forma expeditur: distinguendo majorem: sunt partes integrales pertinet ad integritatem proprie talis Compositum concedo; pertinet tantum ad expressivum Compositum, nego majorem; Distinguo minorem: Dicit falsum de partibus integralibus in se secundo sensu, concedo; in primo nego minorem, & corrigo tamen, dupliciter quod pars integralis cuiusvis debet: alia sunt quibus Compositum proprie fit integrum, & sine quibus est mutilum, & defectuosum; alia sunt, quibus Compositum tantum fit majus, & sine quibus est quod minus vel partem non tam mutilum vel defectuosum: hoc evidenter clare constat; nam corpus in fante, vel quavis, licet expressivum vel partem anemineclitua mutilum, sed est integrum, & dicitur curat, proprie loquendo non fit integrum, sed tantum majus: sic etiam in cuncta ignis est perfectus & integrum, & dicitur cupietur solo fit majus vel perfectior; e contra vero corpus quicquid in primis, & excedens integrum corpus cuius in fante, est tantum mutilum, defectuosum & non integrum, solo dicitur vel manu de friciente.

Id vero una pars, quae viviva animae equi ex tenui viviva Compositum est quod integrali pertinet tantum ad expressivum potentis ut talis; quia per se solo potentia viviva fit majus; at vero si cum argumentibus loquamus de toto potentia viviva, de toto auditivum &c.

inter se Comparatiu, dicimus esse partes integralis per tinentes ad pro pug
integritate, quae licet ne cessariis sunt ad Completu animi perfectione, di-
cuntur solum integralis et non essentialis; quia sine qualibet absolute et simpli-
citer manet essentia equi licet de defectu, solum deficit secundum quid. dicuntur
autem anima forma essentialiter simplex simplicitate excludente solum Compositi-
onem ex actu et potentia, non Compositi onem ex partibus per tinentibus ad integritatem
propriam.

Et hinc Res pondetur ad primam probationem, potentia cuius
ita esse necessariis, ut ea sola deficiente, essentia equi deficiat secundum quid, non
absolute et simpliciter; quod recte colligitur ex ratione partium integralium supra ex-
plicato: sic essentia Corporis organici solum oculi deficiente, gustus interpretatur,
deficit solum secundum quid: sic nec manet eadem essentia Concertus musicus ex diuer-
sorum Vocibus Compositis, una deficiente. ad secundam probationem de ratione partium
integralium in secundo sensu est, quod saluetur una tota essentia Compositi, non uero
in parte: sic in minima parte status non saluetur eius essentia, nec in minima
parte materiae Corporis organici; nec in minima parte Coloris picturae hominis, et
sic de aliis. Ratio autem apud nos; quia si in quolibet parte adiecta essentiam
partes solum pertinerent ad extrinsecam Compositi, in qualibet eorum essentia esse-
ret et non defectuosa: in partibus expositis ad pro pug in integritate per tinent,
et in quibus Compositum defectuosum est, et non integrum, saluari requirit tota
eius essentia.

Ad primam Confirmationem Respondetur, quod licet partes formae adaequate
Compleri partem Coram ponentis materiae Complemento sub tantum alii, et essentialiter
excludenti in formationem alterius actus; non tamen excludenti continuationem
illius et alii formae: ita Constituebat et materia Compositi, essentialiter Com-
pletu ex actu et potentia, non tamen Completo ex partibus Continuae, Requiritur
ad speciem equi simpliciter Completo, et sic iuxta aduersarios; essentia inordinabi-
bili gunt animi et materiae, nec iuxta ipsos saluari potest completa species equi
quia ibi non ad est anima Completa, quae sit actus Compositi phisici organici com-
pleti, sed solum anima incompleta, ut omnes dicimus in capite proximo ad entia ad
secundam Res pondetur, eorumque solum secundum quid specie differre ab equo non
eorum; quia uterque Valde calidus est diuersus, et propter continuationem animi
ad partem cuius, quae tantum per accidens caret alteri; talis autem generis caret

potentia virtus; quod dignum est habere entem diuersam, & non vacillare potest
tunc virtus: quare non potest esse, quod ut eorum careat potentia virtus, specie distincte
a corpore virtus, sed quia vacillat ipse caret, seu eorum non habet partem, & omnia
etiam virtus.

54

DISPUTATIO.IV.^A
DE ANIMA RATIONALI, VBI DE
QUALITATE ET INQUALITATE ANIMARUM.
SECTIO.IA
PERFECTIO ANIMAE RATIONALIS VBI SPIRITUALIS
ET INDIVISIBILIS EXPLICATUR.

Enim spiritus tuus perfectior nemo est qui negat animam Rationalis diuersam
tamquam Animum est, in assignando conceptum essentiali tali entem, ut a corpore, vel
ente corporeo seu materiali cum tripliciter: quod doctrinane cessat per modum da
est, sed breuiter ex gestenda. spiritus nomine spiritus proprie & primario signifi
ficatur subiectum in corporeo, eorum abstracta sed non modaliter est terra aut
quod ad spiritus subiectum spectat, cum tunc spiritualia, seu entem talem spirituales
per attributionem. nomine corporis primario sumptum, primario significatur etiam
subiectum, cum quod per se de terra d' in hunc, eorum terra aut quod a tali
subiectum in se naturaliter dependet, cum tunc corporalia per attribu
tionem.

Itaque spiritus recte de finitur: subiectum natura naturaliter independens
a corpore, id est, potens naturaliter existere sine corpore: spirituale per attribu
tionem: quod naturaliter ad hunc se debet spiritui, vel uti in se libere, ita viri
licet ut non simul ad hunc se corpore: spirituale de se pro ut abstrahens
a spiritualitate primaria, & attributiva, quod naturaliter spectat in se
ad subiectum independens a corpore, spectat, in quibus, vel per se entitatem, vel per
ad hunc in se. Corpus vero sic: subiectum quod natura sua ex se quod
tatem immediate in hunc se subiectum. Corpore per attributionem: quod naturali
ter ex se in se ac per se ad hunc se talis subiectum: ac de se Cor
pore pro ut abstrahit a primario & attributiva: quod naturaliter spectat
ad subiectum, quod natura sua quod tatem ex se spectat, in quibus, vel per se
tatem, vel per in se ac ad hunc in se.

Definitio Corporis, eorum vel quod gen

dent, satis Communis est in schola nostra, & Iustitiamq; Doctorum super
licia & parte questione 1^a arti. 2° de verumq; dicitur 36 metaphisect. 1° num. 2.
definitio et q; spiritus Communis est Communis sensui, & modo loquy dicitur unde ad
probandu; spiritualitatem animæ Rationali, omni pro modo ac conuenit unde
dicitur a corpore, quod licet repatriat; sonet, satis indicat positum nobilitat;
& verily et spiritus supra Corpus. ex pro dicti definitionibus satis collig
per, quod q; dicenda sunt spiritus, quod q; Corpora, quod q; spiritualia, & corpo
ralia.

Item vero animæ Rationalis spiritus est; Constat primo ex consensu
omniy Philosophoy et q; ex antiquis, si & Theologos et Episcopus ex copia,
Sextilianus et in hunc exort; triplex lapsy. Secundo ex copia de finitione
spiritus supra tractata, quod apertè conuenit animæ Rationali. et q; prope
fidei testimoniy, cuius est a exteriori p;sent, ut ex numeris sacry Scripturay
locis videndis apud Thomam 1° dicitur in capite 3° constat, Naturam et q; proba
tur: modo dicitur operandi animæ Rationalis esse abstractus & independ; ens et
a sensibus, ut ex immediate attingit obiecty spiritualia cop nos cens; de; esse p;ny
spiritus, Impely omni materis cogit; ex Tuditay & sententay fiet contra
sensu ipso, quo is se corripit: ex fertur voluntas bono nec sensibily, nec
sensibus pro posit; at qui modo dicitur operandi cadere requit in formay ma
terialy. exponit; et spiritualitatis animæ. patet minor, et ex p;sentia
disumpta est uny formi modo operandi animæ Rationalis; et quia requit for
ma ut causa p;ncipali, actus superioris ordinis exerceat, quales sunt spiri
tuales Comparati ad formay materialy.

Secunda assertio est, quod perfecta
est animæ, eaq; vel de fide, vel satis fidei proxima, est, animæ esse indivisibily.
ad probatur primo; quia nullus est fundam; et persuaders animæ diuinit; li; tal;
quod est diuinit; nec deduci potest ex conexione ex quod tate diuinit; ut in
tari formi materialibus; ex anima Rationalis ex conexione non habet; nec
ex modo quo producit; ex eius productio tota simul est a deo, non succu
it, et per partes, ut productio p;rat; nec ex modo operandi; ex omnes eius
operationes exerceat possunt a forma diuinit; Constat secundo; quia
diuinit; foret; tra chio ab eis, penitet pari animæ corrip;ndens, quod est
contra immortalitatem animæ; vel de pari heta heta ad corpus, cuius proxi

de aliquis partes duplici sive forma substantiali in formam unam, quod ve- 99
pugnare videtur, si maneret separatis, sed utique? unde fieret etiam, ut se tempore
ab eorum homo esset unigenita, parvula in eorum eorum carnis, et reliquis partes
animus damnatus, sicut homo de cadit, prout anima in peccato lo-
li.

SECTIO. IIIA

DE IMMORTALITATE ANIMÆ, VBI NON- NVLAE DE STATV SEPARATIONIS.

Tertio assertio est animus rationalis immortalis, quod fides docet Catho-
lica, et Christiana, ut fundamtyet, immortali, inquit, immortali tate
sumpta non pro videri tueri bilitate essentiali, qui sensu Deus solus habet
immortalitatem, ut ait de potestatis 1° ad Thimoteum cap. 6°, sed pro in capaci-
tate destructioni pro uenientia ab alio agente naturali, et etiam adeo ut Althou
naturus. Assertio quæ dicta tradita in Concilio Lateranensi sub Leone 10 remone
8^a per hoc creta: cy dicitur non tu non nullianu sunt dicere de natura animus
rationalis quod mortalitatis, et aliqui tenere dicitur loquente, secundu dicitur dicitur
soplu vey esse auerent, sacro apro bante Concilio damnamus et reprobanus
omnes asserentes, animus intellectus esse mortal.

Ratione autem, immortali scriptu-
ris, Patrum veterum Philosophorum tes timonij evidenti apud eorum libro 1° de ani-
ma capite 10, probatur 1° anima rationali ut pote spirituali, et videtur esse ame-
tata, non potest esse tracta bitione ad Corpus, ut reliquis formis materialibus, sed conserva-
ta separata: quo eorum natura vel nequit non in gterum durare. patet consequenter
quia si anima aliquo die manet anima separata, non est eorum unquam naturaliter
de ficiat, constat eorum de fecty subiecti non sufficere, ut anima pereat; alio-
de non de ficit eorum causa conseruatiua nempe Deus, nec tandem anima separata
habet contrarium naturalem a quo oppugnetur. patet ad ultimum; ty quia agentia
naturalia solum pro pessione subiecti interesse dicuntur; anima autem rationali
separata nullum subiecti potest; ty quia nequit anima de ficiat nisi gto-
talij quus am bitionis, quæ repugnat agentibus naturalibus, sicut creatio.

Hæc præmissa ratione pure philosophica et efficacissime, probatur se eundem
assertio rationalis immortali non minus efficaciter: primo desumitur ex e-

quod homini debet necesse coram pondere beatitudo aliqua et felicitas natu-
ralis, in qua glorie et per se facte quiescat, quod quidem naturalis lumine constat, natu-
rali enim motu et inclinationi homini felicitatis, et perfectio regum hinc inde per-
petuo quae sunt et appetunt, at qui huiusmodi quies homini impo-
nere non potest, nisi in statu vite immortalis: ergo naturaliter convenit animae bona immortalia.
patet minor: quia in nullo statu feliciter et tranquille viveret homo, omnibus
licet naturae bonis formatissimus, amore enim et sollicitudine et felicitatis an-
ticipandi continuo torqueretur, ut est clarum.

Secunda fundatur in hoc providen-
tia, quae perfecta non esset, nisi pro merito virtutis et virtus diuina bonitas, id autem
in praesenti vita non praestari constat, et per hoc videmus, et celebratissimos homines
felicissime vivere, in bonis autem laboribus, et gravibus contrariis praesens: Veritas expo-
altera vita, in qua Iustus virtutis premia, et sua impio supplicia mereant, nec
dicat, virtutis et virtutis sui ipsorum esse praesens, et praesens, quia virtus delectat animam,
vitiis vero ex cruciat, ne in quo diuina, quia delectatio animi non est praesens, sed na-
turalis quae de virtutis proprietate, et multo labori per mixta, clarum quia virtus
sempiternum delectant, quae torquent, praesens, et celebratissimos, in quibus fere nullus
est concupiscentia memoria, et de quia in pro-
sola cuius minima et peccata propriis praesens, sicut et virtutis propriis praesens constat
ret.

Potest tamen opponi primo, animae operatio dependere a corpore, scilicet est
ab organo phantasiae et sensus expectatio in actu, et per hoc animae, quae diuina con-
pui informat, non potest operari nisi per speciem a sensibus acceptam, actu vero intelli-
gendi est anima quae elicit, de notata anima potest in statu separationis operari et
independentia a sensibus, huiusmodi enim actu esse non dependet a sensibus, quod
ipsum animae modo, et in hoc statu pendet, non probat igitur, quod est esse ab-
soluere pendere in operando a corpore: ergo nec in actu. Secundus: plura enim
spiritualia sunt corruptibilia, ut practica: ergo licet anima sit spiritualis est
corruptibile. ergo Consequenter: quia illa enim, ut practica, licet spiritualia
pendent a subiecto, eo quod sunt accidentia animae autem a subiecto, scilicet
materia prima non pendet, ut constat. tamen aliquid potest Ecclesiastes capitulo 39:
unus est interitus hominum et summi tunc, et quia obituus et conditio, sed utro ut au-
verat Dicitur Thomas loquitur sapienter et per se non impio, sic ut ille verat

cingitur, ut liberius defusus huius oculi voluptatibus scotos traclerint, ut
porequiret aliq vitz nec felicitatis ipearent. 96

Circa staty separationis animis
plura datur Theologi in materia de Angelis, qui omni spiritu communia
sunt; hinc autem loquor solum animis propria adnotabimus. **Nota Communio**
dicendi modo dy. notat primum, staty separationis esse animis naturaliter,
et non volentis; quia defectus in formationis actualis satis compensat actibus
perfectioribus quos tunc elicit, intelligendi et amandi; ex pedita a dependentia
a sensibus. nec hinc inferat, staty conjunctionis esse volentis animis, ut voluit
Platij ipi esse connaturalis esse debet materis in formam; cy esse ut actus
in formam; dicimus auty, animis non ita indigere unione ad materis,
quy sine ipsa naturaliter concepta esse non potest in statu quo hic defectus ma-
iori perfectione operis di compensetur.

Vter auty status connaturalis
sui? difficultas est parum momenti, in qua quid ut vult loquitur; afixmat
Communio doctor, connaturalis esse staty conjunctionis; quia in ipso do-
pensationes absolute perfectus elicit anima, et insuper gaudet complemto
naturalis unde et quia quod elicit in corpore bono et exultentia totus composi-
ti conuolare debet anima, prouenit quod conijuncta corpore, motu et totus
elictionis, quoy potest versat. **Nota secundo**, animis separatis posse loco
remoueri; sicut in formam, postea habet loco motus sui et corpore, non est
auty amittat in statu separationis.

Nota tertio: septentis ab anima
distinguitur, propter postea loco motus, in ea maiore potentia intellectus
et volentis, non vero reliquis materialibus, quibus non indiget, nec igitur ut
separatis propriis sunt, sed ut in formam corpus. propterea fert secy animis
objectionis species et habitus, quos habuit, quoy est ex natura vel, quod ad-
ditur, quia habitus aliqui ex tunc unione diuina deficiunt, ut in anima
beata habitus defectuosus. **Nota quarto**, ultra species adquisitionis quas ha-
buit tempore conjunctionis, naturaliter debent, et conuenientias esse animis
separatis plura alia, quibus virtutes corporis et plura obiecta, ut recipit
et alia animas, que nunc tanty abstractus, et obiecta cognoscentis;
cuy dy tamet, ut quod fieri possit, gaudemus ut est huius, quoy tunc nobis

superaddi oporteat, seduloq; cavendo, ne ita deestore bisimus, ut perit
ta nuda hinc abcedentibus fuerit unopro omnia parari necesse sit: si bene
bitimeptur stidy, in cumbendy, quibus diciturati posponis.

SECTIO IIIA

AN ANIMA DIVERSAE SPECIEI

POSINT ESSE Aequales IN PERFECTIONE?

Dificultas haec, sicut de quo capite sequenti examinabitur, licet de anima
bus insinuatam, est tamen omnino communis quibus cuj; individui; suppositoq;
plura esse non solum specie diversa, sed etiam inaequali perfectionis, ut patet in
individui clivi hominis et leonij, quoniam, ad universitas specifica duorum necesse
sario a seet etiam inaequalitatis perfectionis; an vero possibilia et eorum
diversitas specifica cuj; qualitate perfectionis? non colligere tenent
Thomistae, et ut ipsi conqueuntur, tenuisse Philosophum et Theologum
donec eorum Doctor, post quoq; communis hanc sententiam quibus libuit
firmavit dicit ad metaph. sect. 3^a num. 1° quibus dicitur huius prin
cipij cogit dubitari; et perpersa dubitandi ratione, placuit contraria
sententia majori nostrorum parti ut probabilior quibus amplectitur Ve
tuos omnes.

Probatur expo: Individua esse specie diversa, est esse notabi
liter dissimilia; sed possunt esse notabiliter dissimilia, et aequalia in perfec
tione: expo: Individua esse specie diversa possunt esse aequalia in perfec
tione: minor dissimilitudo notabilis non a seet ne cuius inaequalitatis
perfectionis: ergo ostenditur antecedens primo; quia veteres personas divi
nas ut contra divinitas aeternas, et per se conceptus Verborum est notabilis
dissimilitudo; et tamen personas divinas non sunt inaequales, ut est certo cer
tus, et patet ex illo Symboli in hac Trinitate nihil majus aut minus, sed tres
Personae coeternae sibi sunt, et coaequales: ergo. Secundo: tres Uniones hy
potheticae, quibus tres Divinae Personae univertae triplici naturae humanae
sunt dissimiles; quia, specificae aeternae aeternitatis dissimilitudo; sed sunt
aequales in perfectione; unde etiam per se totum omni quibus a seet majoris et ergo.
Tertio: oblatione Petri hinc et Romae non sunt omnino similes; et tamen
non habent unde sunt ipsi a seet inaequales: ergo.

Quarto pro

batur dicitur ante eadem: duo esse & quælibet imperfectione, est habere & qui-
 buslibet perfectione; sed licet sint dissimilia, habere possunt & qui-
 buslibet perfectione: expo. patet minor; quia licet inter duo dissimilia per-
 fectio unius non sit in altero, Cuius hæc perfectio finitatis, non est cui-
 jus cetera non possit ad id quælibet tate comparari per aliam perfectionem.
 Quinto; si dissimilitudo necessaria afferret unam qualitatem, major dissi-
 militudo afferret majoram unam qualitatem, et consequenter crederetur unam qua-
 litatem per id quod esset dissimilitudo; sed hoc est falsum: expo. dicitur proba-
 tur minor: nam inter Cæli & hominum crederetur dissimilitudo per excellenciam
 incorruptibilitatis Cæli; et tamen per illud non crederetur unam qualitatem perfec-
 tionis; imo de crederetur; quia major esset excessus perfectionis hominum com-
 parative ad Cælos, si hi essent corruptibiles: expo.

Obiiciunt primo: Turca dicitur
 philosophorum sub eorum latente & quatuor rationibus, id est differentia unam qualitatem: expo.
 differentia specificæ sunt unam qualitatem perfectionis. confirmatur eodem
 differentia contra homines penus, se habent sicut privatio & habitus; sed pri-
 vatio & habitus ne comparantur per perfectionem unam qualitatem: expo. Respondeo
 omnia et glorie, quæ ad versarij sub unum verbum Philosophorum, sub ge-
 nere latere & quatuor rationibus, seu differentiarum plurium unam qualitatem in perfectione; ne-
 gamus tamen quod omnia debeat esse unam qualitatem, quod ad veritatem prologij
 non sequitur. ad confirmationem Respondeo differentias esse seu se ha-
 bere sicut se habent privatio & habitus, non quoad omnia, sed tantum quoad
 aliquos oppositorum; quia differentia diuines penus, in comparationibus
 sunt & mutuo se excludunt; quod omnia tamen anime comparari po-
 sunt; alioquin sicut privatio est contra habitus, ita et contra differentias & qui-
 ficis supibilitatis, & in dissimilitudine altera est alterius causa.

Obiiciunt

secundo: quæ sunt & quæ perfecta & quæ diuina sunt a perfectione primi entis
 seu Dei; sed diuinitas specificæ sumitur ab hac unam qualitatem diuinitatis: expo.
 & quæ perfectiorum sunt esse diuina. confirmatur: & quæ perfecta & qui
 parti ci partem perfectionem diuina: expo. sunt Deo & quæ similia; sed quæ sunt
 similia unitatis sunt similia inter se: expo. & quæ perfecta necesse sunt
 similia inter se. Respondeo eventus diuina, licet unam & simpliciter, inclu-

duo tam omnium generum perfectionem, ac proinde esse diuerso modo participabilem, ita ut ex duplici creatura altera perfectionem omnium bonorum participet, altera perfectionem et tantum: unde constat, duo in diuersa participare posse perfectiones diuinas eo modo nostro conueniendi diuinitate, quae conuenit ad hoc quod non ex illis sit altera perfectior.

Quare conuenit maiori, ad maiorem diuinitatem, diuersitatem specificam non uniuersalem in qua qualitas diuina est primo ente, sed etiam uniuersalem ad uersionem modo dictam, sicut ad utrumque per diuersas lineas perfectionis: sic duo corpora possunt esse diuina a centro in nihil omnino distare per diuersas uersiones: sic uirtus, diuinitatem, negatur consequitur. Confirmatio uel conuenientia, quae perfecta, ita uirtus, quae diuina similia, ut simul sint notabiliter diuinitate deo: exposita erit similia uirtus, ut simul sint notabiliter diuinitate, et specie diuersa. Reliqui ergo ad minus subsumpti diuinitate: quae sunt similia in uirtute sub eadem ratione similitudinis, sunt similia uirtute, concedo, sub diuinitate, non minus, et consequenter: sic Clemens et Iustus perueniunt similes sunt deo, et diuinitate nihil omnino uirtute: Musicus et Mathematicus diuinitate uirtute sunt, licet sint textus, quae similitudine Musicus et Mathematicus.

Obscurt textus si uirtute deo specifica inferat, qualitates essentialis: ergo diuinitate uirtute. uirtute consequenter; qualescunque similitudo specificam necessario sequatur, et conuenio, et qualitas non sequitur similitudinis specificam; potest existere solus, et qui uirtute, ac proinde coherere cum diuinitate diuina specificam: sicut licet Rationalis necessario sequatur animal, animal tam inueniri potest non Rationali. Quarto: si sunt differentes specificas, et qualitas minus uirtute diuinitate, quae alia uirtute, uirtute est contra dialecticos, uirtute omnes differentes, et quae diuinitate uirtute. Quinto: si sunt ab utroque Iustitia ad uersionem diuinitate, et quae diuinitate uirtute, alia tam minus uirtute diuinitate, quae alia; minus est diuinitate uirtute et firmitas, quae hoc est Rationalitas. diuinitate ergo diuinitate, et quae diuinitate, quae quatenus, et quae oppositum oppositum excludente identitate, in qua omnia paxi sunt; non tam in perfectione.

Quinto: et qualitas conuenientia debent; sed diuinitate nequeunt conuenientia: ergo diuinitate, et qualitas esse non possunt. Instatur, ubi dicitur, et serice conuenientia, et quae sunt: ergo ergo similes quidem sunt. diuinitate ergo, et qualitas

Commensurari debent, seu unius sit respectu alterius quoad quantitatem perfectionis
omni, non quoad qualitatem; id est, ea ita se habent, ut ex perfectione unius metrum
possimus, quanta sit perfectio alterius; non tamen quales sit: unde etiam, quod
Individua sint aequalia, quae inde inferatur, esse similia.

Replicat: quod tamen
distinguitur, et diuersis rationibus commensurari nequeunt, Quod. Quantitas continua
et longitudo, et quod tamen distinctio, ergo nec diuisiua diuisiua commensu-
rari possunt in quantitate perfectionis. Instatur: quod tamen illa sunt incommen-
surabiles, ut nec aequalis nec inaequalis sit, aut dici possit; hoc nec aequalitas
in aequalitate est: ergo nec inaequalitas esse poterunt diuisiua diuisiua. Concedo
ante cetera, negatur conuersionem: quia quod tamen diuisiua in specie quod tamen
nulla habet interesse proportionis, ut ex magnitudine unius inferamus magni-
tudinem alterius; at vero quod tamen perfectionis omni concipiuntur instatur quod tamen
tamen quod tamen, scilicet vel motu vel multitudine, concipiendo Quod. in omni
quod tamen tot vel tota perfectionis: quare licet in diuisiua sit commensu-
rari possunt; quia alteri habere potest tota perfectionis aequivalentem li-
cet diuisiua, quod alteri.

Sexto: duo quod tamen motu Quod, aut numero nequeunt
in interesse diuisiua, quae sit inaequalis: ergo nec quod tamen perfectionis duplici in-
diuisiua. Vel quod tamen duo quod tamen aequalis magnitudine Quod. tamen licet autem et
altera fieri sunt entitates specie diuersae: ergo diuisiua diuersa possunt esse aequa-
lis magnitudinem in perfectione, distinguuntur ante cetera: nequeunt diuersae diuersi-
tate pure quod tamen, quae sit inaequalis, concedo; entitativa, nego ante cetera,
et distinguuntur conuersionem: quantitates perfectionis nequeunt esse diuersae diuersi-
tate pure quod tamen, quae sit inaequalis, concedo; entitativa nego conuersionem-
tamen. diuersitas pure quod tamen est, quae soli vel prout magnitudine inaequalis, vel paruita-
tatem tamen, quae sit inaequalis sunt huius iure alterius naturae, et sub hac ratione entitativa di-
uersitas, quae sit inaequalis sit maior, altera minor, ac prout tamen quae sit inaequalis.

Hinc etiam, quia perfectionis entitativa concipiuntur instatur quod tamen vel mo-
tu vel numero, et consequenter in praesens commode nostro concipiendi est magnitu-
do vel paruitas, nequeunt inter diuisiua esse diuersitas quod tamen perfectionis,
quae sit inaequalis, et altera perfectionis ac prout tamen quae sit inaequalis in perfectione; at

vero diuersitas entitativa, quæ fundatur in eo quod perfectiones unius et alterius indiuidui sunt perfectiones non eiusdem, sed diuersæ lignæ, colligat cy & qualitate perfectionis, sicut in exemplo approposito auræ & ferri colligat cy & qualitate quæritati molis.

Replicari ea, quæ quæritas perfectionis non est eadem, non sunt & qualia; sed non est eadem quæritas perfectionis in hiis quæ diuersa sunt: ergo non sunt & qualia. distinguo majoris: quæ quæritas non est eadem nec per & quæritas, concedo, præcise per similitudinem entitatis, nego majoris & diuersitas minoris; non est eadem per similitudinem entitatis, concedo; per & quæritas nego minoris & eorundem. indiuidue ergo diuersa entitatis diuersimodè habent, ac proinde quæritas perfectionis diuersa non potest una & eadem quæritas per similitudinem, sicut diuersæ unæ eadem perfectionis similis; dicitur tamen eadem per & quæritas, sicut eadem dicitur quæritas auræ & ferri, licet entitatis diuersimodè; eadem est quæritas multitudine unius videlicet numero duo de numero hominum & leonum.

Replicari iterum: quantitas perfectionis non dicitur imputari & colligi ab entitate: ergo si unius dua differunt in entitate, differunt etiam in quæritate. Respondeo, differunt etiam in quæritate, sed eadem diuersitate quæ differunt in entitate, scilicet diuersimodè entitatis; quæ sunt quæritates entitatis diuersimodè, non tamen diuersitate per quæritatis; quæ sunt & qualis de entitate ergo & quæritate perfectionis ut omnino bene significatur, scilicet quod entitas & quæritas indiuiduorum differunt entitatis & non differunt quæritatis; non est ut dicitur, quæritates differunt, & differunt quæritatis; quia possunt differre quæritates differre entitatis, quæ differunt quæritatis; hoc est ut quæritates non sunt nec & quæritates; quod ex exemplo approposito constat.

SECTIO. IV.

AN INTER INDIVIDUA

EIVSDEM INFIMÆ SPECIEI

POSITÆ SINT QUALITAS PERFECTIONIS?

Inferiora speciei sub alterius posse esse in qualia, necno negat, cy centum est, quæ in diuersis. Contra hi per diuersas in qualia, ut animal per rationale & bipede: quare solè de indiuiduis eius dicitur in fine speciei dubium est an admittere possint aliquam in qualitatem perfectionis? procedit de in qua

litate una ratione in qua sunt quidam species; non videtur dici, quod in una
 linea specificè conveniunt. Et qualia sunt, ponuntur in qua linea
 in qua specificè non conveniunt. sic patet, quod in unum in quibus
 in ratione unum est unum, in qua non conveniunt specificè cum duobus
 punctis; in ratione autem composita subiectuali unum, in qua conveniunt, et in
 una, quales.

Hinc notatis prima sententia affirmat unum non posse in qualitate
 aliquid licet non notabilis, sed ex ipso, et quia simpliciter et absolute non
 dicuntur individua in qualitate, sed ex ipso, secundum quod. Hanc satis et collige
 ritur, quod non possunt habere de voce, nimis ab Authore et in suo pen
 dere. huius primus sententia sunt Thomistarum et Scotistarum plures, quibus
 adhaerent contrarii sententia, Ariana, Obedo, et alii; et aliter quod
 solet et omnia. Tomo 2° in textu patet clare. In sect 3^a. sed ibi non est in se
 propria loquitur, sed pro tribus aliorum opinionum supponit tantum, et alia pro
 dicitur. nisi tal omnia, si in ipso loquitur dicitur, est in una questione repetitur
 Respondendum est ex Dugdo So to No lora, Berto, Alphonso, Hicard, et
 non et alii multi.

Probatur hinc secunda sententia: in pro dictis individua
 nequit pro unum in qua lita per fectionem entitatis ex pro clari specificè;
 aliunde nec ex ipso: exo nulla est potest in qualitate. major ex ta in unum
 in pro clari specificè constituitur ratione in unum ce comitum omnibus
 et in unum individua, ac proinde ad quate partem ab ipso: quare hinc
 ratio eadem pro unum est in omnibus, et unum de finitione de finitione omnia
 individua sub hac ratione, quod non colligitur ex in qualitate aliqua pro
 veniente ab ali ratione, ut est clare. minor probatur: ex ta pro clari soly
 est pro unum vel pro quitate meta phisica, vel individua ratione; sed a nullo ex
 huius pro unum potest in qualitate per fectionem exo.

Probatur minor quoad
 primam partem: quia pro quitate comitum sententia est, et vade care per fectionem
 omnia pro quitate, est major eventus per fectionem: ergo nequit eventus, qui per fe
 ctionem, et in fectionem: exo si eventus ut probatur est, in unum in qualitate, unum
 hoc ipso constat quod quales et in unum pro quitate vade care. quod se ex de partem
 et probatur minor: non potest provenire in qualitate ab individua ratione

se cunctis pro delicata & ceteris et universalis & que convenientia
cunctis individuationibus ^{non est talis} quia cunctis per se cunctis unice consistit uno quod sit
contractione tunc per se cunctis; in hoc autem omni individuatione speciei
pari sunt, cunctis que contra hanc & de terminant eam, namque per se cunctis
cunctis que per se cunctis: sic ubi cunctis plures possibiles quibus per se cunctis de terminantur
ad locum A, non alia de causa pari sunt ut per se cunctis existit
tunc, nisi quia eam per se cunctis tenet, eum de terminantem. Per ad locum
B, in quo omnes & quales sunt.

Oppones primo: ex qua diuinitudo scilicet
individui coheret cunctis identitate specifica individui: ergo & cunctis
una qualitas. patet consequenter: quia non minus diuinitudo ex ponitur
identitatis specificae, quae una qualitas, tunc quia, illa diuinitudo non obstat
quia non est notabilis, sed una dicuntur similia absolute & una licet
ita dicuntur & quibus non obstat cunctis una qualitate. Falsa tua pariter: illa
diuinitudo non solum coheret, sed omnino necessario est conjuncta cunctis
identitatis specificae: ergo necessario est conjuncta una qualitas, quod
falsum est. nego igitur consequenter: quia in individuo quodlibet speciei debent esse
talitates diuinitatis, ex quibus patet non aliqua diuinitudo, quia hoc pro
cunctis individui pro delicata habet quod non est in altero; at vero nullus
pro delicata non potest una qualitas, ut probatur.

Prima consequenter
probatio falsa est, quia identitas specifica est similitudo quae ad multum
magis & minus: ac proinde magis esse potest cunctis similitudo una
individui cunctis, non tamen cunctis una qualitate: quia cunctis una qualitas ab individuo
non potest, si quis est similitudo pro delicata specificae: una qualitas autem
identitatis omnino diuinitatis, quia hoc pro delicata individua una
quod pro delicata essentiali specifico, quod non est non alteri habet, diuinitatis
vero una pro delicata specificae est specifica: ergo.

Ad secundam respondetur, quod
nulla esse possibiles una qualitate cunctis: quia cunctis consistere debet
quod pro delicata specificae, & hoc notabilis sit, omnino est una qualitas
est notabilis. Respondetur secundo, eum diuinitatis: quia cunctis una qualitas
consistat in individuo
bilis, quae cunctis pro delicata una qualitate, quae tunc est una, & absolute & simpliciter.

non de tres qualitas: datur ergo absolute et simpliciter una qualitas; 60
semilitudo autem quae ad mitit magis et minus, dicitur absolute et simpliciter
indivisiua, licet miscetur ex aliqua diuinitate.

Opponit se cundo: ex
equalitate generica componitur una qualitas specifica: ergo ex specifica indi-
uiduali. ut tunc: ergo ex equalitate specifica componitur una qualitas in-
diuiduali, non solum congrua, sed notabilis, sicut ex generica una qualitas spe-
cifica notabilis. nego consequens; quia genus contractum per differentias,
quae propter esse differentias contractas, habent perfectiones in qua possunt esse
causae; at uero differentias indiuiduales requirunt se in perfectione eorum
quia omni eorum perfectio est esse contractus naturae specificae, in quibus
equalitas.

Opponit tertio: si Petrus et Paulus constarent materia diuersi
et unius qualitatis, euenit tantum materialiter specie diuersi, formaliter tantum quae-
dam: ergo. ut pondetur Petrus et Paulus futurus quae sunt specie metaphisicae et non
phisicae; quia metaphisicus solum respicit animalitatem et rationalitatem, quae
sumuntur ab anima in qua est materia; in anima autem euenit equalitas, Phi-
sica autem respicit etiam materiam; quare in hoc sensu euenit una qualitas etiam
specie differentis: sic statua aurea, et statua lignea in ratione artificiali, quod
a forma denominatur, sunt eiusdem specie et equalis, diuersi tantum in unius qualitatis
ratione materiae.

Opponit quarto: cognitiones in tribus eiusdem obiecti al-
tera clara ut duo, altera ut quatuor, sunt unius qualitatis perfectionis; et tamen
sunt eiusdem specie; non enim est uide Roma tua eorum diuersitas specifica:
ergo. eadem est difficultas in duplici cognitione, altera representante solum
Petrus, et altera Petrus et Paulus, nego antecedens: qui enim fieri possit, ut spe-
cie non differant cognitiones, quarum una duplo perfectione est altera: di-
ferentia ergo licet non ex obiecti tamper tendentia clara, quae caput suffi-
cienter est differendi. similiter differat cognitio Petri, a cognitione Petri
et Pauli; nec eorum habet et eorum primum ad unum et diuersum, quae non ha-
bet illas sic ex eo de capite differunt. Quod tamens huius cognitiones
animal et animal rationale.

Dicit primo: magis et mi-

nus non variant speciem; sed illis cognitionis solycli fuerunt penes magis et
 minus: expo. Instatur in exemplo sup exposto, uno in cognitionibus quarum
 una sit clara ut vny, altera ut mille qui qui dicit non d'ferre. Vt pondus
 magis et minus in predicatione essentialibus metaphisici variare speciem; quia
 hancipio vny habet p'p' dicitur essentialia specificum quod non est in alio; id au-
 t' quod est nisi haec d'ferre d'ferre specifi ego magis et minus in partibus phi-
 sic integralibus non variant speciem metaphisici; quia h'c consistit in pro-
 dicatione essentialibus p'p' eandem ad determinata magnitudine, et in ter-
 tate phiisica partium. nihil omnino variant speciem vna linea in qua fuerit
 inaequalitas; deo q' corpus organicy perfecty in ratione corporis phiisice
 integrati specie difert ab alio corpore imperfecto et ad quate non integrato.

Dicitur Secundo: habitus perfectus concurrens ad actus clarioris, et clarioris:
 sic pro licet inaequalis, non sunt specie diuersi. nam consequitur quia habitus
 soly prohibetur influere in actus specie diuersos, non quia q' diuersitate,
 sed ea quae determinata est obiecto motuo, vel linea distantia cognitionis abstra-
 ctius, et intuitus. Dicitur t'ndem: virtutes omnes beatificas, licet claritate
 et perfectione inaequalis, sunt apud Philosophos eiusdem speciei. Vt pondus esse
 eiusdem speciei Philosophorum; quia Philosophi soly considerant obiecta prima-
 riy visionis nempe egypt' diuisy in quo conueniunt; philosophice tamq'
 difert quia non p'ndunt eis q' p'p' dicitur essentialibus.

Et dicti a for-
 tiori colligitur, falsum esse Thomistarum opinionem auctum virtutum animalium
 existerent esse de facto inaequalis perfectionis; quod ex istis eiusdem speciei, de quo
 nemo dubitare potest, constat, eas non admittere inaequalitatem; quod patet
 p'nterea; quia nullus est fundamenty aequalis de facto hanc inaequalitatem.
 Inquirent primo fundamenty esse diuersitatem, et inaequalitatem operacionum,
 qualis spectat inter videri et facere, et sic de alijs. Verum, quod in hoc genere diuisio
 notabilis diuersitas inter homines, si quid probat fundamenty, probat et
 hominis ex notabilitate, et consequenter specificam diuersitatem. Respondetur igitur,
 quod varietas non probat diuersitatem perfectionis animarum, sed ab opposi-
 tionibus, quae uni perfectioni contempunt per accidens, aliter in perfectis.

non, & non ex exigentia animarum; alioquin dicendum est animam homi-
nis perpetuo fati, & quoad actuali operationi, dum currit de omnibus
diversi abrupto, vel homini a naturam carenti organizatione ad ali-
quid vel ad aliud, non esse in se eadem cursum, autem, nec unum.

Vt

ergo. Vt tenet, ostendit exat, hanc operationem, & organizationem
diversitatem ab exigentia animarum, ut seculi adicant; quod nunquam fuit
quia id tunc supponit debet agentibus ut seculi, quibus maxime orga-
nizationis dependet. Inquitur secundo, sententia opposita de unitate esse
ab Authoribus Parisiensibus, eo quod ex ipsa deducatur, animam Christi
Domini non esse perfectam anima Iudae. sed id communiter despicitur, &
respondetur, de causa Scotica sequens non exigit, nec ultra ipsi unum
nulli habere: si enim omnia concordant, animam Iudae esse eandem speciem, & non
notabiliter iniquam, sed fere qualem animam Christi, tantum perfectioris ei
addidisse, ut qualem erat, damnabile non est: superat igitur anima Chri-
sti in dicitur naturalibus & supernaturalibus, non tantum in unitate sua & phi-
sica perfectione, animam Iudae, quod nulli ab eis dicit.

DISPUTATIO. V. A.
DE POTENTIA ANIMAE IN COMMUNI.
SECTIO. I. A.

UTRUM DISTINGUANTUR AD Aequitate ab ANIMA?

Expensa natura animae secundum se, de eius potentia, sermo est in praesenti;
nomine autem potentiae virtutes illas, seu facultates animae intelligimus, quae
per modum principii quo immediate influunt in actus vitales per quibus quae-
ritur, an ea quae tenentur ab anima realiter distinguantur? Et in his est opinio-
nibus, existunt principia in hoc puncto sententiae: prima est Thomisticae quae
consequenter ad sua principia negant animam, sicut et cuiuslibet virtutis uter-
tibus immediate actibus per modum principii quo: quae nunc etiam existunt po-
tentias animae quae intellectus & voluntas realiter ad quae ab anima distin-
guuntur esse qualitates ab ipsa dedicatas eis unitas. Secunda sententia ex-
treme opposita nec inaequitate potentias ab anima distinguunt. Ita deo-
runtur subtili Doctore ut eorum de distinctione hae quae sunt ad duas Bonae

ventura in primis de intentione & quibusdam ex non tuis plurimi se controuersi cyphur-
tado, Anaxiapa, Obiedo, Conton, Pedra de, Dalijs.

T

Extra sententia
partis dicitur esse affirmatiua: ita Cr. in uis. Disputacione 1^a q¹ metaph. sect
3^a num. 1°, Libro 2° de anima cap. 1°, Latus, Baltquez, Molina,
Valintz, Solerz, Phonsca, Vubicu, Juron & alij. sic expo non tra con-
clusio, quod titulo capiti sui respondeat, potestas non uoluntatis seculorum ad quate
te ab anima. huic Conclusioni subiacent tunc secundum & tertium sententia
Authore contra Thomam, & propter di eta uisibilem pro influxu in me-
diato substantia probatur conclusio duplici alia ratione communi &
efficacis prima: anime uoluntatis pro quic amat libere; sed demonstrat, quod
in me diato influat in actus amoris: expo ita influat, & conseq^{ue}nter potes-
ta uoluntatis non uoluntatis ad quate ab anima, conseq^{ue}nter conseq^{ue}nter
& de mag^{is} si dubitare non licet.

M

intra probatur principij libere amari et
principij actus de terminari amoris pro odio, uel actus pro odio seu remedi-
ate, uel actus pro odio; sed anima nullo tenore determinat ad amoris pro
odio, si in mediate non influat: expo. minor tunc dicitur: quia si anima
in me diate non influat in actus amoris, de terminari ad ipse non con-
tra uoluntatis ab anima; de terminari tunc est ipse actus pro ductus amo-
ris; sed principij, agno in mediate non uoluntatis de terminari, non de-
terminat in mediate ut est manifestum: expo. aliunde pro finem ad amoris
nihil probat anima, unde potius sequatur amor, quod odij; solum in la-
dicat potentia uoluntatis conseq^{ue}nter uoluntatis ad amoris, & odij: nihil uoluntatis
probatur anima pro uoluntatis ad amoris & ipse conseq^{ue}nter, sed omnino indifferens
ad amoris, & odij: expo nec mediate determinat ad amoris.

R

Respondetur
familiari de intentione, principij quod, & principij quo, anima libere
amare ut quod, sicut quod etiam in mediate de terminari per actionem pro
quod in mediate uoluntatis ago tunc uoluntatis, tunc quoque principij quod est ab
anima tunc quoque principij quo; adeoq^{ue} talis actus animae, & potestatis, licet
diuinitate de denominatione denominatione amoris, & de terminari tunc.
sed ne tra cui uoluntatis uoluntatis, contra est. anima ita de denominatione.

ut quod, ut inmediate non influet, non est esse & proprie determinare ad amorem pro odio: ergo nullatenus solutio. probatur antecedenti: animus ita determinari, solum est eripere, & si dicitur potest ergo dicitur, a qua inmediate determinatur amor pro odio; sed hoc non est, animus uerum, & proprie determinare ad amorem pro odio: ergo.

Probatur minor primo:

quia si dicitur potest ergo, a qua inmediate determinatur amor, non est si dicitur ipse amor, alioquin esset natura altera ne cessarius, & non liber, nec est si dicitur aliquid conserui, sed indifferens ad amorem, vel odium: ergo ita si dicitur est ergo esse indifferens; sed determinare ad amorem pro odio est quod conserui est amor: ergo animus si dicitur talis potest ergo, non est animus determinare. secundo; id non sufficit, ut amor pro odio tibi tribuatur, & imputetur animus; ergo uerum proprie non determinat, nec libere amat. probatur antecedenti. anima non si dicitur potest ergo sed duplicatur ut determinat ergo ad amorem pro odio, sed solum specificatur potest ergo, quod determinat; sed id non sufficit, ut animus tribuatur, & imputetur amor: ergo. maior est certa; quia est hoc si dicitur ut conserui uerum, & necessaria anima, si dicitur potest ergo sed duplicatur ut determinat ergo ad amorem, determinatio hanc esset natura libera necessaria, & non actus liber, nec anima, & uoluntas essent indifferentes, sed naturaliter determinata ad amorem pro odio.

Probatur minor primo; qualiter se

ipsum amor determinatur a uoluntate si dicitur, hanc determinatio ad amorem pro odio, non est esse huius si dicitur, quod est que componitur est odio: ergo non sufficit, ut animus imputetur amor. secundo; quia si ita si dicitur sufficeret imputabili tibi amari liberi & conserui, animus si dicitur uoluntate specificatur determinat ergo ad ipsum, esset pro dicitur, & malum moraliter; hoc est manifeste falsum: ergo. patet minor; quia si re uoluntate pro dicitur uelle possunt animus si dicitur uoluntate specificatur determinat ergo, seu quod determinat ad pro dicitur; quia hoc non est me amare pro dicitur, sed uoluntate, quod peccat; sicut me amare Petrus specificatur peccat, non est me peccat; quia non amo pro dicitur Petrus, sed Petrus, qui peccat; at qui, si dicitur uoluntate specificatur determinat ergo ad pro dicitur, esset pro dicitur, & malum moraliter, non potest hoc si dicitur amari re pro dicitur: ergo quia melius re libera non est.

Secunda Ratio pro nobis tra

Conclusionem sic rehatet: quia ad quatuor diuisione potest trahi ab anima, potentia et intellectus et voluntati Realiter inter se diuisiuntur ut docent aduersarij: ergo voluntas amat, quod non potest, sed intellectus Realiter diuisus cognoscit: id Respondet: ergo. pro tractu subsumpta primo; quia nihil utilitatis quod cognoscitur, ut est inprohibito certissimo: ergo voluntas non potest amare quod non cognoscit. Secundo: voluntas in ratione licet mouetur ad amandum per cognitionem, et Representationem bonitatis obiecti, sed solum mouetur intentionaliter per cognitionem principij cognoscens; et cognitio non moueat in ratione licet nisi per se in qua est: ergo si non cognoscit voluntas amare non potest. Tertio: voluntas, ut amat, diligit illud tractu, et illuminatur cognitione obiecti; sed illud tractu, et illuminari per cognitionem, est formaliter cognoscere. Quarto: voluntas est potest electiva, quod pro libito potest unum obiectum alteri proferre; sed id non potest principij non cognoscens: ergo.

Vt Res potest per occupata, non ulla tenus contendere quod potest aliqua non potest per se ad operandum, ab altera potest operari. Ratio Symptomatica, sed non in ratione, vel per aliquamque litteram quod in unum est in se potest ad alteram: sic motus proprius dicitur solet oportet si uis, et cognoscit cibum: unum pro bonum voluntatis non potest intentionaliter moueri per cognitionem elicita principij Realiter diuisus; quia longe diuersa Ratio est motus per se ab intentionali potest enim intentionaliter moueri a cognitione, est ipse illustrari Representatione obiecti, attractu, et alio ad amandum: quod autem potest, quod non cognoscit, illustrari et allicietur cognitione.

SECTIO. II^A

FUNDAMENTA THOMISTARVM DILVIT.

Obicitur primo: si potest identifi caritur et anima, intellectus amaret et voluntas intelligeret, anima et uellet per intellectum, et cognoscere et per voluntatem; at haec falsa sunt: ergo. Confirmatur: plura conueniunt uni potest, quod non conueniunt alteri: ergo diuisiuntur. probatur antecedens primo: voluntas ut bulgo scitur est potest Cognoscere non uero intellectus. Secundo: habet ut datur intellectui et non voluntati;

habitus vero Charitatis volutatis. Et non intellectui. tertio: volu-
 tas dicitur ad intellectum, quod autem motus ab alio
 motu; intellectus vero subordinetur volutati, et non contra. Quar-
 to: volutas dicitur appetitus, quod intellectus dicitur esse et quod appetitus: ergo.

Hic

debita sunt; quod est in his maior difficultas, quod vero quod animal
 dicitur, et rationales sentiat: quod potest agere hinc inde, et tu-
 dicitur agere hinc inde: quod homo dicitur dicitur per principia sentit, et
 sentiat per principia dicitur dicitur? quia hic est innumeris aliis in istis
 subiectis, sed potest ad appetitum intellectus realiter amare,
 et volutas intelligere, autem quod amare per intellectus in intentione realiter et
 phisico, in quo dicitur in istis illis propositiones, et sola in istis argumentis factis;
 quod est veritas in istis quod anima amet per intellectus, qui non solum est in-
 tellectus realiter, sed etiam volutas: quia tam frequenter de his loquimur in
 sensu formali et duplicato, et proprio, in quo potest dicitur in istis
 concipimus est nomine intellectus potest realiter solum in istis ad actus
 cognoscendi et nomine volutatis in istis in istis ad actus affectivos; idcirco di-
 cimus, non intellectus, sed volutas amare; sicut eodem sensu dicimus, non
 rationale, sed animal sentiat.

Ad confirmationem vero, quod aliquid ve-

raliter conveniat unum potest quod non conveniat alteri realiter dicitur
 ficat. prima probatio videtur; quod est propter voluntatem ut quod dicitur
 ficata est anima est cetera, non vero intellectiva ut quod: ergo dicitur
 tur. Respondeo, volutas est potest cetera solum in istis formali, et ve-
 raliter tantum per actus amorem qui cognoscit non sunt, quod aliquid non
 est, quod volutas non videtur seu cognoscere actibus affectivis; cognos-
 cit tam aliis actibus cognoscitivis; quare in sensu reali non est
 sed oblectivum est, quod ut videtur actus amorem dicitur debet
 actibus cognoscitivis.

Secunda probatio videtur primo habitus dicitur di-
 datur principia dicitur dicitur, et non principia sentit dicitur ergo hinc est ve-
 raliter dicitur. Secundo habitus fidei datur intellectui obiectum
 cognoscit, et hinc dicitur intellectus dicitur cognoscit: ergo datur pluralitas

Distributio intellectus. dicimus ergo habitus illos Realiter dari non solum intellectui aut volenti, sed hae solum diuersitate, quod habitus fidei datur, ut utraque potest intelligat, non ut amet; De concursu habitus Charitatis. in sensu aut formaliter dicitur; habitus fidei concursus solum intellectus unde solum deductio distributio rationis non Realiter inter potest.

Ad textum Respondetur, Volenti Realiter respicitur dixerit, et ut Realiter mouetur; aliter ergo accione alibi ergo explicatur uerget de motu tag reuere, non de motu tag re: nihil aut ab-
soluti continet, quod potentia respicit Realiter dirigat, et moueat per uiam actum ad eligendum alteri Realiter dicitur, quod est potest tag actu ase elicto dirigat, et ex-
citari ad alij actus: sic per apprehensionem seipsum mouet, et excitat intellectus ad
Iudicium; per gratiam miram sed uerget ad conclusionem; per Regulas logice ad actus certifi-
cationis; per amorem finis remouet volentem ad amorem medij: quare huius locutionibus
sensus Relatio Realiter significatur, non est Relatio inter potest tag, sed inter actus
Realiter dicitur inter potest tag uero solum est Relatio rationis, ad quod sufficit distri-
butione tag rationis.

Et hinc patet etiam, Volenti inter intellectus nullum esse Realiter
subordinationem unius potentiae ad alteram; quia non est una et altera; solum autem est
subordinatio interpretis actus, quatenus eadem Realiter potest tag se applicat ad cognos-
cendum; quia uult ita se applicare. Constat etiam non esse Regulam tag et Veritatem
inter potest tag appetitus et uoluntatis Realiter dicitur, sed solum oppositum fac-
tuum, agitur eadem potest tag habitus uoluntatis obiecta. omnia haec non aliter
et homini cogitanda sunt in principio diuersitate, et dicitur ut quod pro-
bentibus, et motus ut quod, et ad unum et tag pugnantibus ut quod, quibus Realiter
identificari possunt, cum non est principia quo?

Replicari: Voluntas Iuxta
dicta ratione dicitur utitur ab intellectu ergo formaliter sumpta factus in in-
cogniti; ergo etiam Realiter. uero Consequenter; quia volenti formaliter sum-
pta factus in incogniti, solum est, Conceptus Representat; Volenti solum in modo in de-
actu amg di, ergo non Representare in modo in de actu cognoscendi, in quo nullus
est inconueniens; est tamen magnus in eo quod in principio amari obiectis, ipse Realiter
non cognoscit. Replicari uerget actus Supernaturales intelligendi, et amg di
ordinata ad uerget habitus Supernaturalibus fidei et Charitatis; ergo

et ergo actus naturalis intellegendi, & angeli ad utrumque potestatis naturalis
 tu. voluntaria: actus spū, obediētię, et misericordis trahuntur ad utrumque bo-
 nitatis & habitus: ergo ad utrumque et ergo voluntatis actus naturales spūib.

Negatur igitur Consequētia; quia ut certū debet esse cuius non geni-
 tus ignoranti, latior, seu magis extensa est actiuitas potestatis, quę habitus
 y; et igitur omni in una potestate sunt plures habitus diuersi: quare ex mino-
 ri ex potestate habitus male arguitur minor extēsiō potestatis. deinde diuini-
 tas est prima; quia constat, habitus fidei et charitatis esse separabiles, quod
 non constat de potestate. Secundo; quia habitus Charitatis non est de tex-
 nat libere per amorem sicut voluntas; ergo nec cessare nouit quod sicut eorum
 tu cognoscat obiectum angelum, nec proinde nec quod sit intellectus.

Obtinuit
 Secundo: sicut gratia, quę natura est in ordine sup̄ naturalis se habet ad actus
 sup̄ naturales, op̄ fidei. ita se habet anima ad actus naturales; sed nec gra-
 tia influit in omne diuinitate in actus fidei, nec id est necessarium: ergo. vnde si-
 quod prodest arguuntur primo ergo sicut gratia nouit operari ut quid, ita
 nec anima. Secundo ergo sicut habitus fidei, et gratia separata operatur,
 potest et ergo operari intellectu separatus ab anima, quod negant Thomistę.
 Respondetur igitur sub diuisione, gratia se habet sicut anima quod aliquę quia
 sicut anime suas proprietates, ita gratia. Vnde dicitur habitus non habet quod
 in anima; influit in anima necesse est non in gratia, quia gra-
 tia nec videtur per actus, nec esse et proprie credit, amat dirigere re-
 onaliter, nec libere determinat sicut anima: quare diuinitate maior, et mi-
 nori concessa, negatur Consequētia.

Obtinuit tertio: quia anima rea-
 liter est potestatis viuificatiua, habens animę, semper et necessario actu vi-
 uificatiua; ergo anima realiter est potentia operatiua semper et necessario
 actu viuificatiua; ergo anima realiter est potestatis operatiua, semper et ne-
 cessario actu operatiua. Vnde primo ergo potestatis diuinitate existit semper in
 actu operandi: secundo ergo sicut corpus habens sibi unitę potestatis viuifi-
 catiua, semper viuificatur, ita et ergo anima habens sibi unitas potestatis
 operatiua semper intelliget, nec cessatio amabit. Respondetur igitur, habens

animus semper bene fitur, non propter quod anima est immutabilis, sed quia habet causalitatem & determinationem quae animata de nominatur, scilicet unum: unde sic antecedenti dicitur tanto magis consequitur, quia licet anima habet potentiam operativam, non ideo semper habet actionem, quae determinatur in actu secundo ad operandum, nec ita habet semper conclusionem, & per consequens omnia, quibus in actu primo applicatur.

Objiciunt

quarto: potentia positiva in se dicitur a qualitate: ergo ab anima dicitur temperata. Respondetur, antecedenti esse verum de potentia, quae est accidenti constat non vero de omni potentia; aliter potentia Dei, potentia ut quod animus, potentia parva materiae sunt qualitates. Objiciunt Quinto anima est immutabilis ad actus specie diversos: ergo determinatio de est per potentiam distantiam. Intra intellectum immutabilem ad intellectum, & ad carum; immutabilem ad amorem & odium; immutabilem prima ad formas diversas; & negativam consequentiam negant materia determinata in actu primo, non per potentiam receptivam distantiam, sed per distantiam boni & mali ad idem potentiam quae ad alterum, & in actu secundo per unionem ita anima solum per se sequitur, & conditiones ad unum actum determinari potest in actu primo ad idem, & in actu secundo per actionem.

Sexto: in homine

in Caelo deficit potentia viviva & non felicitas: ergo dicitur temperata inter se, & consequenter ab anima. Respondetur, solum deficere potentiam propter immutabilitatem proximam, est defectus alicuius principii sequenti, aut comprimitur; non tamen potentiam remota viviva identificatur cum anima. Septimo: probabilitatem animae operari per potentiam ad distantiam: ergo talis est de facto. Male consequenter dicitur per consequens: probabile est anima immediate operativam ergo talis est de facto. deinde nego antecedens: quia omnis anima debet esse vitaliter operativa; operatio autem quae anima propter immutabilitatem exercetur, debet immediate esse ab anima. Octavo si copulatio & amor proveniunt ab eodem anima, hoc potest se determinare ad amorem, qui procedat copulatio; si autem potest se determinare ad copulationem, qui procedat amor. nego sequens: quia et si ab eodem principio proveniant, potest actus amoris esse conditiones proprias, quibus non indigeat copulationem sic dicitur quae est apprehensio, & non contra licet sint ab eodem principio.

teriales et sensibus nequeunt non ab anima rationali, et spiritali di-
tingui, quod pro talibus primo; quia actus sensuum sunt ad quatuor ma-
teriales: exo et potestas. Secundo; quia anima separata non facit
seu potestas sensuum. tertio; quia potestas ad actus materiales debet
recipere species materiales; anima autem spiritalis nequit recipere ac-
tus materiales. Quarto; quia potestas sensuum hominum et bruti specie
conueniunt, seu anima. hoc ut summy probant diuinitatem
unam quatuor potestatem ab anima; de ad quatuor vero nunc assumptis, et
ad probationem huiusmodi primo, anima posse unam quatuor salty esse
tractus materiales per modum causae et quatuor, et superiorum ordinum; neque
materiales sunt, sufficit quod a causa materiali de genere eant, nec recipiunt
quod materialium eligat causa efficiens.

Secundo, anima separata seu non
facit potestas sensuum ut pro forma potestas, vel completa ex tunc comprin-
cipi; sed tunc potestas sensuum remota. tertio, non recipiunt quod species
materiales immediate recipiuntur in anima; neque possunt concurrere ad actus,
satis est si in organo recipiuntur in anima, quo sufficienter coniungitur
anima, ut ex utraque resultat principium operans per modum unum; sicut
calor receptus in materia formae ipsius sufficienter ad hunc finem coniungitur
ex forma ipsius. Quarto, potestas sensuum hominum generalis, et sensuum
formalis esse eiusdem speciei cum potestati bruti; quia confunduntur sub eodem
conceptu representante omnium unam ad actus sensuum; non uero in sen-
su reali; quia includit etiam potestas, et ordinem ad actus diuersos.

Obi-
unt tandem: potestas speciei si caritur ab actibus; sed cognitio et amor di-
ferunt species exo. Instatur in cognitionibus specie diuersis; et respon-
detur diuinitatem maioris; potestas quoque supponitur numero diuinitatem,
concedo; quod non supponitur subiecti si caritur in se transiunt, concedo;
Realiter, nunc maior, et conueniunt minorum nunc conueniunt. solutio in quo-
tibus nota est, nec explicatio ex potestas: sic enim non in se transiunt numerica
diuinitatem formalem subiecti, non de diuinitatem eorum diuersitas cordi-
ueritate proprietate per quas specificantur, ut patet supra anima,

quod licet una et eadem sit, Vadi cat diuersas potestas.

SECTIO IIIA

AN POTENTIAE DISTINGUANTVR SALTEM IN ADÆQUATÈ AB ANIMA.

Afumo cy Oxonio Doctore, Et cogitū supra allegatū pro potentia sensitiua
contra se eundem, pro qua sunt Scoti et plures eorum tui. est asse-
rere, animus Va dicere qualitates aliquas qui bus utitur ad illi curtos actus
vitales, altera scilicet ad cognitionem, altera ad amorem: unde intellectus qua
parte ex hac qualitate constituitur, distinguitur ab anima, Et non licet
voluntas intellectus itaq; Et volentes accidentales, sicut ab anima, ita
inter se diu tinguntur. probatur Conclusio, licet non apertū, quod
diu facile est, Vatione tam Oxonio Doctore, quod non sine fide citet cog per-
suadeat. anima Rationali Va dicere debet pro proprietate aliquas phisi-
cas, quibus per manente Et inuariabiliter perficiatur, Et constitutur
in statu Con naturalis; sed animus assignari nequeat aliis pro proprietate
physis propter potestas conuertes cy anima ad actus vitales: expo sunt
huius modi potestas Va dicere ab anima diu tingit. ut diu tinguntur quod li-
bet phisica proprietate at ubi tertia cuius est pro proprietate.

Primus pro batus
nunt, Et imprimis maior: quod si substantia talis habet pro proprietate eas expo-
debet habere anima Rationalis. Consequenter patet; quia eo hi quod com mune
niter contingere videmus in substantiis nobis notis, arguendū nobis est
ad alia minus notas ut spirituales ob speciales aliqua Vepurpota non apere-
at in eorum natura. antecedens aut ostenditur, facta inductione; omnis cy
substantia est proxima cy modi pro proprietate perfici per manente Et in-
uariabiliter, Congrua cogitua luce, Et alij accidentibus; elementa primis qua-
litatibus; mixta omnia qualitatibus secundis, Et primis itaq; mixtis: ex
quibus constat phi losophico fundamento in fieri certissimo, id unum quod substantia
tingit conuenire: quod ostenditur in reparandū ne animus Rationalis, ne quod satis
probabitur.

Minor aut primus illogice probatur; ne anima Rationali
assignari nequeat loco pro proprietate, nec comparari rationes; quia ista non
sunt stricta pro proprietate animus se cy dicit, sed animati, seu hominis;

66

Cy autē anima connaturaliter existat in corpore, ipsi concedi debent proprietates permanentes & perfectiores ipsi in statu in quo organizationis ut pote materiales animis commitari non possunt: nec ipsi species rationales: primo quia reverent non ex parte potentis, sed ex parte objecti, ex cuius defectu requiruntur: aliter enim ne cessat non essent, si objecti posset perse concurrere. Secundo; quia non semper & permanenter inhaerent animis; sunt enim variabiles & multo post animis existit ipsi advenit, si est etiam habitus; quare nec ita esse possunt proprietates. Tercio; quia etiam habitus, quos species solum quia accidentia sunt & non ex essentia animis ut proprietates ipsius consuevit debet animis inhaerent. Quarto; nec ipsi actus; quia & supponunt plures statum naturalem, & propter sumum eorum variabilitatem nequeunt permanenter perficere.

R. etiam igitur quod proprietates plures animis sunt accidentia aliqua spiritualia, a quibus permanenter & invariabiliter perficiatur; sed debent influere in actus: ergo. probatur subsumptis; quia haec accidentia spiritualia sicut proprietates sunt ut influant in quos instantia in actus spiritualis intelligendi & amandi: et quia proprietates ut alibi didimus, non proprie ad naturam sed ut sub eis etiam in suis operibus, ipsi conceduntur: et quia quae libenter illis non debent esse infundenda & sterile, et proprietates materialibus imperfectibus concedatur fertilitas, & potentia operativa; sed non apparent effectus alij, praeter actus vitales, in quos simul et anima possunt influere: ergo.

Conclusio & probatio habetur auctoritate Damasceni, qui in nomine dicitur, nec anima identificantur potestas nec aliter in concordia venire possunt, nisi dicatur, potentia partem distinguunt & partem et anima identificantur: Augustinus enim in de Trinitate capite 11° ait, memorem intelligentis & volentis non esse tuas vitas, tres mentes, aut tres subeignas sed unam. at vero libro 1° capite 1° docet, motus ab anima dicitur, libro 6° inquit, animus deificus ad unitatem diuinam propter multitudinem virtutum, & operationum. similiter etiam pro identitate potestatis loquuntur dicitur Bernardus in sermone 11° in Cantica, dicitur de dicitur libro

Ut diximus capite 1° pro distinctione uero Dicitur Dionysius de Coelesti
hierarchy capite 11, Anselmus de casu Diaboli capite 6, Dicitur Tho-
mas 1° parte questionum 117 art 1°.

Quare ne hi aut illi contrarij sumus,
Iuxta sententiam nostram loquidum nobis est hi auctores uerbi Dicitur Anselmi
et luculenter explicanti libro de concordia Capite 29, ubi ait si cut habe-
mus in corpore membra et quinq; sensus, singula ad singulos usus apta, qui-
bus quasi ut taumyris utimur; ita anima habet uires quas dicitur uires quibus
utitur quasi ut taumyris ad usus corporis; est ergo uis in anima, qua
utitur si cut ut taumyris ad uires singulas, et uoluntas qua utitur ad uires
diuersas; non enim est uis et uoluntas tota anima, sed unusquisque est aliquid
in anima. hi tandem accedat quod nihil fugiuius sit apud Ecclesiam Latine,
ut aliquatenus explicant sanctissimam trinitatem misterij, quod uti exem-
plo eorum et ipsius potentis desumpto; hoc autem nec minimam pro contra-
ry aut similitudinem uelut nisi potentis partem distinguitur, partem iden-
tificentur et anima, ut perpendenti constat facile.

SECTIO III^a

ARGUMENTA PRO CONTRARIA SENTENTIA

Argumentum primo: substantie materiales non requirunt pro proprietate ad ope-
randum immantentes; sed etiam uirtutes animas sunt immantentes: ergo pro pro-
rietate non habet anima, nec requirit, quod influant uirtutes uirtutes. in
primis nego maiorem, quod esse falsum constat primo in uirtute uirtute cum
cognitua materia, quod est immanens, et tamen uirtute uirtute materia, ad
ipsum requiritur Iuxta sententiam communem, quantitas distincta. Secundo
immotue uirtute aut uirtute quicquid immanens sunt, et tamen ad eorum
productum, propter substantiam requiruntur qualitates distinctas quantitati
et leuitatis. tertia, in eorum qualitatibus, quas substantia in se ipso produ-
cit concurrentibus primis qualitatibus.

Deinde respondeo, substantias
materiales non requirunt pro proprietate ad operandum immantentes operatione
qua tendant ad adquirendum terminum, quibus principalem consistunt
uirtute uirtute conuersionem, ut aqua ad adquirendum frigiditatem; ergo

substantiis concedi debet virtus sufficientis ut se constituat in virtute naturali per se ipsas eius proprietates; nihilominus requirere possunt proprietates ad alias operationes: in hoc autem patet anima, quae suas proprietates philosophice sicut ut potentias, ipsa sola sibi producit; Cy vero actus virtuales non pertinet ad virtutes naturales, concurrere debent ad eorum productionem, proprietates sicut concurrunt habitus et species, quibus aduersarij tunc trahunt motum proprietatis et sicut proprietates virtutis materialis ad actiones exiungentes et non pertinet ad virtutes naturales.

Arguunt secundo: si virtus inaequata est ad qualitatem diuinitatis ab anima, haec et qualitas separata potest remota producere amorem: patet; nam calor separatus ab igne potest calorem producere, qui producit simul cyponem; et quia cy haec et qualitas adhaeret amorem, omnia eius formalitates continebit; sed sequela haec est falsa: ergo. virtutem in habitibus et specie partialiter concurrentibus cy tamen seculi nihil potest producere in praesentia et leuitate, quae seorsum ab utroque nullum motum producentia negotio ipsius maioris; quia qualitas illa est virtus inextinguibilis, quae solum in consuetudine animae proportionatur ad elicendum actus virtuales; hinc necessario exigitur omni a causa principali quae per ipsos producit virtutes et tunc actus inmanens, cuius causa naturaliter ad ipsam.

Ad calorem est disparitas, quod hic uniuersum continet alij calorem, et est est proportionatus ad eius productionem. ad secundam proportionem: nego eam qualitatem adhaerere imperfecti actus virtuales, quae adhaerent non requiritur ut per motum in eum influat, quod constat in calore et alij necessarii. colligi potest ex aliquo eius pro dicto licet eius sit extrinsecus ab alia et actus dicatur entitas modalis; tamen actus est formalis in una actus secundo, et quod perfectissima, quod ipse extollit plurimum suae perfectionis alterius qualitatis. deinde licet concedatur et qualitas perfectionis non deo haec et qualitas debet adhaerere continere actus; nam causa est quicquid, saepe tamen conceditur partialis virtus ad effectum, et tamen perfectus: patet in habitu et albe utroque, quod est Iuxta ac potest dici potest perfectione actus, et nihilominus nunquam virtus adhaerens habebit ad actus.

Patet etiam in sole respectu pluvii effectus subli-
 mioris metallorum. Quod in solidis est, quod effectus virtualiter ad quod non
 continet, nec res solo producat, non concurrens qualitativis ele-
 mentibus belatis causis particularibus: similiter ergo in presenti, ubi
 videtur in natura actus necesse est ut in presenti, ubi
 speciali ratio est, ut non concedatur qualitativis virtutibus ad quod: sic
 propter specialem videtur motum suum et deorsum, quia scilicet sunt virtutes
 alligatas ad subiectum, non conceditur virtutibus ad quod qualitativis
 gravitatis et levitatis, licet perfectioribus, ut producant motum, quod
 videtur constat iniquitate respectu extrinseci locali. nec inconueniens
 est, quod sit qualitas perfectior effectus, ut sit virtutibus, sicut virtutibus
 etulationi, quatenus est facultas animi, ut causa principaliori sub ordinata,
 et sic gratis et utilitatis operans.

Arguunt tertio: nulla est formalitas
 in actu, quod coram pondere debet potentis: ergo in ipso influere non debet.
 Respondetur, potentis dicitur coram pondere omni formalitate quod coram-
 pondent animi, licet diuersimode, animi scilicet ut causa principali,
 et subordinati potentis ut in virtutibus, subordinato, in virtutibus et de-
 bet dicitur a causa principali in quod respiciat dicitur virtutibus virtutibus for-
 malis sub qua, sed in modo ipse respiciendi ut constat in calore concu-
 rante ad productionem ignis, et in habitu cui nulla formalitas corampon-
 dit, quod non continetur in anima et in specie.

Arguunt quarto:
 sola anima videtur intelligit, amat, et libere se determinat per actus: ergo sola
 anima est voluntas et intellectus. dicitur tamen antecedens exclusio alio principio
 intelligenti et amanti, concedo; coefficienti animi et intellectus, nego ante-
 cedens, et dicitur tamen consequens, sumptum voluntate et intellectu, pro princi-
 pio efficienti, simul et subiecto formaliter amicitiae, concedo; pro vir-
 tute activa amoris, nego consequens. sola ipsa anima pro parte vi-
 dit, intelligit: quia ad has denominationes non sufficit proprie influ-
 ere phisice in actu, ut constat in habitu et specie, sed ut tamen requiritur
 pro portio subiecti ita denominationis, quod scilicet debet esse ens
 per se existens, ac proinde subiectum: tamen non ideo solum hoc subiectum

phice debet influere, alioquin excludetur influxus habitus, & spe- 68
cies: potest igitur influere potentia, licet non amens.

Dicitur: si po-
tentia tantum sunt principia virtutis partialis, cur potius quibus habitus vel spe-
cies appellatur potentia intellectus & voluntatis? Respondetur quod quodammodo
dico in ista, elegit potius curas unius, et tamen ratio est de paritate; quia
qualitates huiusmodi facultatis animae ab ipsa emanantes, ego permanenter,
& invariabiliter anima existens animae comitantes, quo ti-
tulo potius retinentur ex parte animae, quibus habitus, vel species, deoq; licet phi-
sicitate influant, & proprie non videntur per actus nomine potentiarum do-
nari.

Arguunt Quinto: possibilis est anima, quae nullas radices potest
ergo talis est de facto; quia non sunt multiplicandi. Confirmatur primis
anima sola potest producere potestatem diuinitatis: Cur ergo non
actus? Secundo anima continet emittit omnes actus perfectionis: ergo
& virtualiter actus: ergo potestatem diuinitatis non videtur: sed ideo an sit pos-
sibilis sub ista materiali nullas radices proprietatis? si affirmes, cur
ergo de facto talis non est quod sub ista ne multiplicentur. si ne-
ges negabimus & non, & quod falsum est antecedens, non radice aliqua
proprietatis est de conceptu omnium creaturarum, quae naturaliter
est perfectibilis per accidentia et per ipsa potentia constituti unitate con-
naturali, ut ex probatione satis colligitur.

Ad primam Confirmationem Res-
pondetur, animae sicut & alteri substantiae, conceditur esse virtutem, ut se con-
stituat unitate naturalis: ac proinde ut possit suas proprietates ad quae pro-
ducere: unde non videtur debere etiam producere sola actus vitalis non per-
tinet ad statum naturalem. ad secundam, alij negant, animae virtualiter ad-
equat actus vitalis sicut apotest ad diuinitatem, quibus si quoniam superest perfectionis;
quia est causa & quae uocatur, quibus licet contineat emittit omnes perfectio-
nis effectus, nonideo effectus virtualiter actus continet ad quae, ut pa-
tet & demum supra adiectis, imo supra anima, quibus si ne species nequit pro-
ducere intellectus quibus si emittit contineat perfectionis sicut unitate
nisi, ratione cuius formalitatis dicitur ne cuius species: conti-

virtus autem virtualis in causa communi est data in similitudine formali,
quod sit ad eam pariter debet esse eadem contingit virtualis; eadem
si enim ignis est pro ductibus aliter ignis, inferatur esse ad eam te producti-

Alij Respondent, animam ad eam quate continere virtualiter actus vitales,
et nihilominus ad suam acrius proprietatibus, sicut etiam ab habitu et spe-
cie, et sicut ignis a calore, in quo nulla est repugnancia, sed convenientia ma-
xima, ut anima ita Iuvetur a potentia. Ipsi intellectus; quia licet potest
resolva intellectus pro ducere, et per eum virtus malis effectibus expendi-
tur, quos simul cum intellectu producit et conservat. Sicut ergo potentia
nondum continguntur ab habitu, qui nondum simpliciter potest, sed facile potest
negotio conservat; quia potentia expenduntur ab anima ut per ipsas constitu-
atur virtus naturalis, in quo connaturaliter operari requirit: unde ne-
cessarium est ad operandum connaturaliter, ac proinde dantur simpliciter potest
operari connaturaliter, quod sufficit ut ab habitibus duntaxat. Ut
solutio probabilius veniat.

SECTIO. IV.^a

RELIQUA DUBIA CIRCA POTEN- TIA INCOMMUNI

ET SUBIECTVM ACTVS VITALIS

Quae restant de potentia incommuni et de subiecto actus vitalis, per notabilia
breve tractanda sunt. Sciendum igitur est primo, qualitates seu potentias
accidentales sensuum exteriorum esse inter se realiter distinctas, et videlicet
indivisibilibus materiis. Secundo distinguuntur etiam virtutes potentias
materiales internas cognitionis et appetitus; sicut etiam ex communi
consensu distinctas a virtutibus intellectus et voluntatis, eorum de his de-
bet esse ratio: Et hinc tertio, potentias accidentales intellectus et voluntatis esse dis-
tinctas; cuius ratio apparet, quod si quae non apparet, unitatis quali-
tati concedere si qualis potentia ad actus spirituales ac animae: memoria autem
propter bonum ipsius cognitionis intellectus obiecti ut praeterit, et igitur antea
cognita includit conservationem speciem talis obiecti unde solum sicut
hanc ab intellectu duntaxat.

Sciendum est quate, animam esse causam

efficienter potestari spirituali, ut alio subiecto suarum proprietatum, se-
 mulque eorum subiecto, ad quatuor inhesionem; quia accidentia spiritualia
 nequeunt pendere a materia, itaque a subiecto inhesionis. Quinto, potest
 trahi materiales solum inhesionem materiae primae; itaque ut communiter ut
 ponitur, sunt aliquae ex qualitatibus organici materiae praeparantibus et
 praecedentibus animae; itaque quia sunt materiales materiae est eorum subiecto
 necessarii, et aliter sufficiens; nam, ut cum anima concurret, non requiritur
 quod in praesentia plantae ut dicimus supra de specie materiali. hinc etiam
 colligitur, causae efficientes potestari materiali esse operari dum ponitur materia
 ad animam, quae nisi huiusmodi potest quae erunt, eas conservat et perficit,
 sicut ignis calorem.

Secundo scito, actus spiritualis amari et intelligendi
 necessario recipi in anima; quia ab ipso deo ministratur formaliter, ut in
 manu et intellectu. septimo actus huiusmodi non recipi in potestari; ac-
 cidentalibus spiritualibus eo potestari, quod non sit necessarii cum potestari
 itaque accidentales proprie non vivunt per ipsum. tertio, actus materiales
 recipi in anima in materia; itaque per ipsum etiam anima de-
 nominatur formaliter inveniunt. secundo, quia cum materiales sunt, ab alio
 subiecto materiali pendere debent; nulli autem aptus assignari po-
 test, quae materia, quae est commune subiecto accidentis materialis com-
 potestari.

Adversus hanc ultimumque extrinsecus opponitur primo: ens spiritua-
 le nec unquam potest pendere a subiecto materiali ex nec materiali
 spirituali. ergo coneguntur; quia de conceptu spirituali est inde pen-
 dentia amateriali, quae non potest datur unquam quae dependeat amate-
 riali; ut vero utens materiale sufficit quae cum dependente amateriali.
 secundo opponitur proloquium illud: quid quod recipitur ad modum recipi-
 entis. Ne est potestari; sed actus materiales. Ergo. Unum est integraliter indivi-
 sibile; ergo non potest recipi in anima rationali indivisibile. Respondetur
 Unum recipi in materia est terna in qua habere potest sufficienter existit
 onem; adeo quod licet in anima recipiatur, potest esse indivisibile; proloquium
 autem solum significat formam recipi per, ergo solum eas de nominatione quae
 est capax subiecto; alioquin si generaliter significat omni modo simili-

Uterque, nec anima Rationalis potest recipere materia diuisibile, nec
qualitas utriusque uero, subiecto, nec potestis, spiritualis diuisibilis, uerum ma-

Opponitur tertia: si anima spiritualis potest esse subiectum uero, quae ex acci-
denti materialis, cum agens contra Thomam contendimus animam
non posse recipere quantitatem. Respondetur, rationem esse non proprie quia anima
spirituali est; sed quia eo ipso est incapax primariae denominationi extensae
suae calitate quae uice continet quantitatem. Quarto: materia proprie non est
exposita recipere uero cuius denominationi et incapax. Respondetur
actus vitalis esse formas respectuales, quae diuersi subiecti diuersas tibi uero
possunt denominationes: materiae ergo tibi denominationem uero et patientis
uero, quia est uero anima uero, anima autem denominationem uero
uero; quia sentire includit agere, et pati, quod solum competit animae.

DISPUTATIO VI
DE POTENTIIS MATERIALIBUS
IN PARTICULARI
SECTIO IA

DE QUINQUE SENSIBUS EXTERNIS.

Cetera postquam materialia ea, quae omnino non licet tantum haberi
mus; plura dabunt studium Iucy diuina lectione. Conimbrici cursus toto
libro fere de anima; et uero tertiis: omnia uero potestis nutritiua, quae ut go-
te, fere physice uitali, omnia fere habet communia et alij potestis uitalibus
praeter rationem et modum, de quibus satis dicitur uel inquitur, agendum est solum
de potestis materialibus uero uitalibus quae sunt potentis peractus materiales
obiecti aliquid attingentes. alij sunt interni, de quibus postea, alij externi,
eorumque organa habent non omnino uero uero, quae ex communi concen-
su et experientia hinc solum numerantur uero uero et uero uero uero, au-
ditus, gustus, olfactus, et tactus.

Organum uero sunt fovea orbitalis, et
omnis quae conuenit tubum humerum, quinq; tunicae, septem musculi, et duo-
bus nervi, in centro est primus humor Chrysellinus scapularis; quia perlu-
cidus est, hic est oculi pupilla, lingua uero per uero uero uero uero uero uero

oni. Congitua prima tunica speculari, quia ut speculy nitet, succedit se- To
cundus humor Citreus, qui subitij traē colore Citry imitatur, Et hic non to-
ty pupillę, sed medietatę, qua parte Cerebry expectat, ambit, Et adę etę
tantę parte congitua pre secundatunica Veticulari, quę Venulę et arterię qui-
bus contra Veti vni lętidę refert: hanc Congitua tertia tunica Urea, quę Ura
folliculo similis, aqua colorę accipit oculus, quia vniē utingitua, Et foramę
quę pupilla cernitur, Velingit. deinde super infunditur tertius humor aqueus,
quę continetur quarta tunica cornea, oculy vnię quę vniē lętidę
Corneę tenuissimę et tigrę partię.

Succedit quinta tunica, quę dicitur ad-
crecens et adnata, qua oculus tanquę vniē propria consistit, Et quia origi-
nę ducit a tunica Vertente Calvarię, dicitur etę peri cranij, mus culi ocu-
li habent, ut globy ad aspecty conuertant: alius rursy trahit ipy, alius de-
orę; alter ad dexę, ad lę, ut alter; duo circy ferunt, septimus oculus figit. ~~in~~
sunt propterea nervi duo, dicuntur optici, seu opticę, Et a sinistra et dexę
cerebri parte profertur, paululę et separaty progredi, Coeunt vniē, Et Ner-
us diuisy ad dexę et sinistę oculy duendunt. per hos nervos quali per conductus
Comeant spiritus vitales cerebro ad potentiam vidę, Et apertę vniē
mittuntur obiectory speciei ad potentias. palpebrę et supercilia ad oculory
tutelę donata sunt.

In hoc organo videt vniē, qui est potentia materiali-
ter perceptiva colorę et lucis: ejus actus ut conuatio materialis, qua hęc obiecta
percipiuntur: obiecty est lucę coloraty et hoc dū ex mōre, quod lux sola
est perceptibilis, ut patet in aere illuminato; color vero non in luce; Vel quia
lux est conditio in qua non, vel quia color tantę habet partę vniē
ctę speculę quę Complectitur ab vniē lucę, ut autę obiecty vniē
vniē quod ipy luce perfundatur, nec requiritur quod vniē aere mediu et po-
tęna illuminę tur; nę constat colorę ignitę pro cui vniē ab eo vniē
vniē vniē aere etę vniē medio albus in nocte occupato.

Lux est
qualitas phisica subiecty videns per ipy seu clarę, deo et de finitę ab Arist-
otele actę per ipy. Color est qualitas secunda vniē, et primary mix-
tionę, qua subiecty videtur perceptibile apertę vniē colorę est qualitas

dū tēg aluce nigravit pluu; sēd contrarij. Constat saly de coloribz p̄sonar
rentibz, quī vxi apellantur, ut de albedine cyoni, & nigredine Coratij; huius
colores omnino immutati permanent sub Venia & sub vitra luce; nexo-
hac variata ipi invariati p̄sistunt, ab ea procul dubio dū t̄mpuntur. alij
autē Colores quī dicuntur apparentes ut quī variis aspectu p̄cipuntur in celo
Columbz, & in cauda pavonis, partē ipsi vxi coloribz, & partē in luce diu-
sino de Refracta, & Reverberata consistunt.

Auditu et potentia materialiter perceptiva soni, quies est qualitas Vesularum ex
fractone aeri: multa de ~~ip̄a variata~~ somno & ipsi variata, de Echo
de voce vide apud Citatos Conimbricenses, cuius potentis organū est
involūta aures, in qua primo occurrit auricula exterior Cartilagi-
nosa, flexibus obliqui tortuosa & cochles simili, in somnu Vecto
impetu subersu sensu lo dat: intus est quidam membrana quae tympani
auditu vocatur dū t̄m tri culi vna, quorū vny in eadē, alterū maleoli-
terū stapede figurā refert: intra Cavitatē tympani ~~in~~ datur sub tanta
quae dā vna & aerea in qua fit auditio & tympani ipsi nervus aforū est au-
ditio de cendente, per quē minū tranitū spatū & specū mituntur.

Olfactus et potentia materialiter perceptiva odoris, quies est qualitas
secunda in qua p̄cip̄ domingatur siccitas & calor deoq̄ Vesodori ferū
q̄tatis potui quae hūme Vehungtoz odorū aut fozoz efflant: circa or-
ganū vero observandū est esse in anteriorē parte cerebri duas quasi celu-
las, quae Ventriculi cerebri apellat̄ur hinc oriuntur nervi duo per quos
cerebrū purgatur & viū sunt spiritū & specū: hi vbi ad superiorē
maxi partē perveniunt, desunt in duo tubercula spongiosa demilia
mamilli, quae apellat̄ur Carunculae mamillares, in quibus fit actus vi-
tali olfactoriū: & ipsi eadē superiorē est or quiddā ob multitudine p̄-
minū apellat̄ur cribū; quatuor autē Costae majores sunt, ex quibus duo
faucibus, & duo cerebro correspondent.

Gustus est potentia materialiter perceptiva saporis: sapor est qualitas secunda, in qua p̄cip̄ ualet humiditas
& calor, & in volūta viciū, sēdetq̄ in organo humiditas ne caliditas,

72
Deo fieri et tantis sapientis non percipiunt omnimodis vicissitudines: organum est
inherens per linguae et palatum diffusum connectit carne spongiosa et porosa.
Sicut est potentia materialiter percipiunt qualitatem tangibilem; nomen
est carnis quo omnes huiusmodi qualitates significantur. sunt autem
primae qualitates et plures secundae, ut visus, tactus, auditus, et alii
plures; Intellectus et sensus solummediate percipiuntur, scilicet medio con-
pulis organum omnes corporum partes completitur propter nimiam durescem et
sicca, ut in apertis capis tam est in nervis, in quibus vivit diu fit circula.

SECTIO II

DE POTENTIIS MATERIALIBUS INTERNIS.

Præter sensus externos dant alii interni communi quod obiecta ab exte-
no recepta vultu percipit et intusque dum cernit, constat; neque parum in
brutis memoriæ, ratione cuius loca ubi commode aliquid nectatur, que
sunt, et ea fugiunt, in quibus dantur aliquid sunt perita. Cane et
quod inter dormiendi latrare audimus, quod ^{num} ~~num~~ est alicuius actus interni;
tunc existens est ~~num~~ ~~num~~ ~~num~~ hunc sensum communi homini etiam
conuenire patet; quia homo ut sensitibus est omnes facultates ha-
bere debet, que propriæ sunt animæ sensitivæ. huic potentia alia etiam
coniuncta esse debet naturaliter appetitiva et intuitiva, alioquin quid ipsi
prodeat cognitio boni conuenientis, aut diu conuenientis? et etiam in ho-
mine que a voluntate rationali diu impuitur, scilicet per se qualitatem
in qua consistit quid quid huius potentie a totoque anima distinguitur;
et hinc oritur luctilla de qua Dicitur Paulus ad Galatas 5: caro
concupiscit ad versus spiritus, et spiritus ad versus caro.

Sensus hic pro-
muneris, que exerceat, varietate, variis significatur nominibus; nequa-
tenus materialiter cognoscit obiecta presentia, seu que actualiter sen-
sibus est ~~num~~ ~~num~~ ~~num~~ per se percipiuntur dicitur sensus communi; per hanc nam qua-
tenus videtur speciebus obiecti absentis, seu non actus percepti existentis
externos, ipsi cognoscit: imaginaturque tenus variis speciebus con-
iuncti, nobis obiecta quasi efformat, dicitur representat, Op. monti aurei
et ex speciebus montis dicitur. Estimaturque quatenus attingit conueni-

tiq aut dū conuenientiq obiecti: memoria quatenus obiecty p̄sentem percipit, hęc tamq̄ non recte appellabitur Remini centia; quia hęc non est simplex recollectio, sed cū qua dē indagatore dū ap̄stū, q̄d solus hōmōne p̄cipit.

Aliqui cū thomisti potentias utas realiter diuisant; dicuntq̄ tamet cū Ed. unio Doctore, & communiter t̄orū unq̄ tanty est, q̄s omnia illa mōstra exerceat, itaut inanimada diuisibile partes eju, q̄s sensus communis officij abeunt, possit etiq̄ reliqua obices et p̄batur primo; quia distantia at̄ingit conuenientiq aut dū conuenientiq obiecti vel p̄sentis, vel absentis: ergo utiq̄ cognoscat ac p̄inde mōstru exerceat p̄sentis, & sensus communis, dūndē non est major dī facultas in p̄ceptione obiecti p̄sentis, q̄s absentis; ergo potest etiq̄ exerceat officij memorię. Secundō remedijs speciebus at̄ingit locum mōstrū & auxilium absentia, cui non potest simul uno actu componere mōstrū aucty, ut inueniat.

Secundo quia unicy fundamty dī tantōni esse potest varietas operationy, hęc autē non cogit potentias dī unq̄; imo sub una eadē cadere debet; cū unū si diuersitas operationy conueniat unipotyq̄ intellectus nec obicit quōd aliquo dō legatur una & non altera facultas; q̄ dī trā erit una & non altera, non ecy dī se sed ut p̄xima secundy dī tantōni dī dispositioni, quas erigunt una & altera, & quary una destitui potest, alia p̄manente: nec it̄ quōd ex partē contrariis dī positioni siccitatē q̄ ad conseruandā species, & humilitatē, ut facilius in p̄mentur; hā erit dī dispositioni exigit potētia inter se temperata, & in eo gradu quo possunt conijungi.

Sedes sensus communis non est in corde ut censuit Aristoteles, sed in capite; caput enim non corde laborant studiosi & non in cogitabundis. Videt̄ igitur in cerebro, quōd medulla est seu massa q̄s dī duplici membranula inuoluta p̄ima molliori, q̄s ideo appellatur glia mater, asperiori & diuioni altera, q̄s dicitur diura mater: hoc autē satis colligitur, eogūndū n̄uū sensōij, per quos species hāuit sensus communis abest̄nū, omnia in cerebro confluyt: abundat etiq̄ cerebry sp̄ritibus vitalibus depuratis quōd eadē via inter sensus cōterno. de anima lib. v. v. cap. v.

fectis quia alibi notatur et Iuxta Communem sensum sensus communis pertinet
ad omnem partem di fundit. 72

Postea materialis appetitua est facultas vitalis ma-
terialiter pro seculiva boni delectabilis conuenientis, et in hoc conceptu dicitur
concupisibilis, et auersiva à malo di conuenientis, sub quo conceptu dicitur
tunc uas concupisibile. debet etiam in cerebro uisideri, ne eadem pars animae diuina
materialiter appetens, debet esse materialiter cognoscentia; quia debet in-
tentionaliter moueri a cognitione materiali: unde haec duo potestates quodammodo
substantialem animae requirunt inter se distingi, et consequenter qualitates
proprie utriusque licet diuinae sint, debent esse coniunctae et in eadem. hinc loquuntur
quod sunt Instaurata eiusdem partis animae.

SECTIO IIIA

ALIQVA DVBIA CIRCASENSVS DE- ETSENSIBILIA RESOLVNTVR.

Quaeritur primo an dentur aliqua obiecta communia pluribus sensibus?
Respondetur ex Aristotele, quod esse sensibilia communia, magnitudo,
figura, quies, motus, et numerus: magnitudo enim seipsum et per seipsum et per tactum
percipitur. Quaeritur secundo an sensus communis percipiat negationem, ne
de cogitatione sentiat et ab ipso non accipi carentiam? Communis sensus tria negat
contra Aristotem, quia nequit percipere obiectum nisi medijs speciebus habitis
et sensibus exterioribus, sed uti negationem non percipiunt: ergo. nec alijs de re
cogitatur quod auctoritas naturae infundat speciem necessariam ad perceptionem
negationis; quia sine ulla ratione consultum est bono animalium, ut constabit sol-
uendo contrarias experientias, quas opponit Aristoteles.

Primo enim quod Ursa do-
luit et uacatur de castro catulorum non dicitur ex eo quod castro cognoscat,
sed quia non uidet catulos, nec ipse ut antea cognoscat, addita eorum memoria,
quod diuersum est; id enim non est cognoscere castro, sed non cognoscere ca-
tulos, seu castro cognitionis. Similiter Casus parietibus clausus non per-
cipit sed perforans eorum conatur; non quia ibi cognoscat castro impedien-
ti, sed quia ibi impedimentum non uidet nec cognoscat. Latinae etiam umbra
nulli terretur, non quia percipiat formam castro lucis sed quia non uidet
lucem intrinsecam, quae antea uidebat, et ex modo quo deficit uisio lucis intrinsecam

excitata species, qua cognoscit alij inimicis. ex quibus inferitur, sensus communis non percipere obiecta praeterita, vel futura, ut talia; igitur sic includunt carum: percipit ergo praeterita, vel absentia specificatae.

Quaestio tertia:
an bruta cognoscant aliqua obiecta insensata, seu abstracta ex parte nonny percepta? affirmatui sic respondeo; nam canes quibus sunt aures & fexas, quas nunc quibus videntur; & plura animalia herbas nonny vicia medicinalia sibi quibus conducentia; bruta etiam cognoscunt conveniunt, aut cum conveniunt obiecta, quibus sensibus nonny sunt ex parte; de quo sicut supra quibus videri, & hinc patet colligit; nec propter quia cum dicitur nonny cognoscit hanc conveniunt nonny illa tunc de dicitur ex altera cognitione, seu simpliciter perceptione obiecti, sed dicitur tunc ex occasione alterius cognitionis ex parte quibus species insensata ab Authore naturae videtur, ut potestatem quibus bruta.

Quaestio quarta: an sensus materialis possit divinitus percipere obiecta spiritualia, seu aethera, seu aethera, an oculus corporeus elevari possit ad visum dei? negativum sentit tunc de sensibus de facto existentibus, quibus de possibilibus, communis est opinio, quibus haec etiam communis ratione probatur: potentia vitalis nequit adhuc divinitus percipere obiecta quibus non participat ratione formali sub qua tendit; sed obiecta spiritualia non participat ratione formali versus materialia: ergo. major patet: deo enim implicat auditum percipere colorum, vel oculum videre sonum; & quia implicatio est vitio, quibus nonny colorum quibus nonny lucem, & auditum, quibus sonum nonny. major est certum quia ratio formalis sub qua omnis versus materialis etiam possibile debet esse ratio sensibilis & materialis; deo enim hanc potentia dicitur, & est sensus; sed hanc rationem nonny potest participare cum spirituali, de cuius conceptu nonny possibile: ergo.

Et hinc confirmatur primo: obiecta spiritualia est intus, & essentialiter insensibile, & imperceptibile a sensibus: ergo nec divinitus potest fieri sensibilis ergo nec potest sentiri; nec enim sentiri potest, quibus insensibile nonny imponitur. Secundo: potentia vitalis nonny potest ut vitalis vitalis atque ergo nec divinitus potest percipere vitaliter obiecta, nisi vitalis, seu per vitalis; at quibus omnis vitalis essentialiter est vitalis colorum

vel lucis ergo seipsum non videt sponte ergo potest trahi in via nec diuinitas
elevatori potest ut vitaliter percipiat sponte.

73

Contra hanc opinionem fidei
mpta hanc opinionem sunt. primus: Causa potest eleuari ad produciendi effe-
ctus qui non participat rationi formali sub qua est naturaliter produ-
ctura: ergo. secundus: potest trahi in via et eleuari ad produciendi effe-
ctus: ergo etiam ad intelligendum. tertius: Deus ut intuitus cognoscibilis
non continetur sub specie intellectus creati, qui tamen potest eleuari
ut Deus intuitus cognoscatur. Quarto: ens increatum plus diuinitas a creato,
quod spirituale et ensibile: et tamen increatum potest diuinitas percipi ab
intellectu creato: ergo potest etiam spirituale a sensu. Quintus: anima
spirituali terminare potest rationem materialis: ergo et actus materialis po-
tenter sensibus.

Ad primus Deum ad edicta empirica contra di-
paritatem; nam Deus operari causas efficientes specialiter conueniendo super-
re potest in proprio potestate cuiuslibet causae actus ad produciendum quod libet
et tamen ad intelligendum, seu ad constituendum denominationem intelligenti
requiritur essentialiter specialis subiecti capacitas, quae Deus superari nequit,
nullatenus potest subiectus esse in capax ad eleuare. Ad tertius Res-
pondetur, Deus ut intuitus videtur non contineri sub specie intellectus
creati, non ex defectu participationis rationis veri, sub qua tendit intelle-
ctus, sed ex defectu virtutis ad produciendum intuitum Dei, quod est tantum
intellectus non posse naturaliter producere intuitum Dei; non tamen esse in-
capax constituendi denominationem virtutis Dei; quare ut eleuetur
solum requiritur quod supleatur defectus virtutis actus, quod a Deo proximi
potest.

Ad quartus Respondeo, maior vel minor claritas ergo penitus esse
absque presenti; alioquin probatur, sensus posse aliquatenus naturaliter
percipi per spiritus, sicut intellectus creatus naturaliter absque tractus cognos-
cit Deum. Ratio igitur de paritate est, quod Deus participat rationem for-
malis veri, sub qua tendit intellectus; adeoque ut eleuetur ad produciendi
intuitum, solum requiritur quod virtus actus propria rationis; spiritus
autem non participat rationem sensibilem. Ad quintus Respondeo animam ter-

minare unionem materialis, ad quod solum est necessarium, quod sit actus
informativus materialis & ipsi omnibus, quod non est contra conceptus
spirituales; ut autem examinetur censationem, debet esse sensibilis quod opponitur
tali conceptui.

Quæritur Quarto, an sensus reflexive esse possit supra suos
actus? de interno affirmatur; quia appetitus delectationis sentiens ex ali-
qua imaginatione, tripliciter inclinatur, ego appetit: ex quo reflexive cognoscit
imaginationem; negat ut vero de se tenet; etiam nec potentia minima
videt suam visionem, nec auditiva auditu auditionem, nec visio est auditiva que
suntceptiones coloris & soni, non tamen sonus & color videntur et au-
ditu possunt. Quæritur quinto, quo sensu veritas proloquii dicitur sensibilis
supra sensum positivum impedit censationem? Respondetur sensibilis supra sensum
positivum, ita ut sensum veritatem, impediat censationem, alioquin sensus somper
esset in actu sentiendi, et haberet omnia sensibilia: quare ut fiat cen-
satio, requiritur tunc conditio contra unionem obiecti ad sensum: si vero
sensibile tunc sit contingens non impedit, ut patet in versu tactus.

DISPUTATIO VII. A

DE POTENTIIS SPIRITUALIBUS.

SECTIO. I. A

DE INTELLECTU.

In intellectus est potentia spiritualis cognoscitiva; ad eam differunt non solum a
potentiis appetitivis spiritualibus & materialibus, que cognoscitivæ non sunt, sed etiam a
sensu communi, qui spiritualis, vel spiritualiter cognoscitivus non est. hæc potes-
tia cum verissima solum recipitur, in nullo organo specialiter videtur debet; quia
tam in solo cerebro pro ducitur aphantasia speciem quamvis per intellectum, ibi
solum exercetur actus intelligendi, de quo postea dicitur ex dyet. huius potentie obiectum
est veritas transcondita; quare eius ratio formalis sub qua omne ens reale com-
prehendit; & hinc communi sensu contra nonnullos negat possibilitatem
intellectus, qui nequeat nisi aliquam entis speciem attingere; quia autem ratione
non entia est chimæra attingat alibi dicitur.

In intellectu aliud dicitur
apertum, aliud passibilem responsibilem: apertum est, quatenus simul cum primis mate-
rialibus sibi producit actum speciem rationalem spirituales, que videtur

ut eliciat intellectus obiectis possibili seiposibili, qua tenus hanc recipit
speciem, et per seipsum fit proxime potens elicere intellectus. Thomius Communiter
Realiter cum tempore potest utas, sed sine sufficienti fundamento, et nece-
sitate; quia si cum anima producit et recipit potentias spirituales, intellectus pro-
ducit et recipit intellectus, quare non potest eadem potentia producere et reci-
pere speciem? nec est cum effectu, quorum altera aliter subiecta in anima et in dicitur
ad seipsum, pro dicitur non potest ab eadem virtute: quare cum non tunc elicitur, et
cum Realiter intellectus aperit et parit.

Quaeritur autem primo, quatenus intel-
lectus aphantasia dependat? Respondetur, dependere pro stata conjunctione;
quia unum non ad quodammodo in seipsum obiectum dependenter ab operatione
phantasiae, quae vel intellectus determinat, vel cum ipso concurrens ad produ-
cendum speciem: pendet etiam in secundo cognitionibus obiecti, quia si quae non
est eadem species ad quodammodo ab intellectu, nisi media operatione phantasiae.
Quaeritur secundo an intellectus per seipsum potest cognoscere plura aut plu-
ra? affirmative Respondetur Contra aliquos Thomistas, et patet in his acti-
bus Petrus non est equus, Petrus et Paulus, quibus Petrus et Paulus ut
dicitur, et Consequenter ut plura Cognoscit intellectus.

Quaeritur tertio, an
intellectus Cognoscit singularia materialia ut talia? negantur plures Tho-
misticus in tantis tunc tenent sensum Communem; Contrarius tamen manifeste con-
vincitur primo, quia si loquimur ex proximo Constanti terminum singularium,
Comparatio universalium ad singularia, negatio identitatis inter Petrus
et Paulus procul dubio non sunt opera sensus Communis, nec in ipso eadem expo-
sunt: exponunt actus intellectus: hic exponit singularia eorum materialia ut
talia Cognoscit. Secundo voluntas amare potest singularia: exponit ab intelle-
ctu Cognoscit eorum et pro proposita voluntate, quae incognita amare nequit. pro
prietate Thomisticus non dicitur factus intellectus Cognoscit eorum singularia, sed
tunc videtur per conversionem seu reflectionem ad phantasiae tunc quae ad eorum
voluntatem.

Sed impugnetur; quia si phantasia materialis obiecti singulari, et
quodlibet materiae speciem intellectus: cum ergo cum hac specie intellectus non potest
elicere cognitionem obiecti singulari, quae ad phantasiae converteatur

sicut potest hae diligenter non promissas elixae cognitiones. nec obstat
Philosophus arguens, sensus esse singularis, intellectus vero universalis;
solvendo ignitur sensus universalis non generatur, sed tantum singularis; in-
tellectus vero non solum singularis, sed etiam universalis. nec est quod species intel-
ligibilis debeat esse abstracta a materia; idem videtur de abstractione subiecti-
vae; quia haec species recipi non debet in subiecto materiali non tantum de obiecti-
vae; quia hoc recipere obiectum materiale non est. Contra rationem representationis
spiritualis, ut patet in cognitione propria singularitatis materiali.

Quaestio autem Quarto, quomodo prius intellectus cognoscere debeat, Universalia
vel singularia? Ut patet contra Thomam, ut intellectus cognoscere
singularia, opus non sit, quod prius mutet cognitionem Universalium, uno con-
naturalis est, quod a cognitione vel singularium pro cedat ad cognitionem uni-
versalem; ut patet in singulari Petri cap. quam hausit intellectus aphantas mater
prius in cognitione Petri in clinat, quae in cognitione hominum in communem.
Quaestio quinto, in quo differat memoria Rationalis a sensitiva. in quibus
ut, et quatenus ab intellectu distinguitur, supra dictum est. Ut patet etiam
per se quod est differens spiritus materialis potentiae et operationis; est modo
autem operari differens; quia Rationalis non solum potest cognoscere esse obiecti
propter speciem specificam, sed et dupliciter ut patet tunc, sicut a se co-
gnoscit, ut patet supra cognitionem propriam ut talis, quae non convenit
memoria materiali.

Sexto quaeritur, et praecipue in presenti dubitatur,
utrum subiectiva intellectiva necessaria, et essentialiter inferat oblectum? id est,
an legatur subiectiva intellectiva, quae solitativa non sit? Respondetur autem com-
munem sententiam esse duo Thomae contra nonnullos esse Peripateticos; et omnia
argumenta exhibitae ad hoc Thomae demonstrantur, ut Thomae con-
cedunt vel non quod late videntur Philosophi tractatu de solitudine, veluti
est aliter Rationalis parum efficacibus, hae unica ratio probatur Conclusio:
omni dubitativa intellectiva potest cognoscere, aliquid esse sibi bonum
et amabile; ex hoc potest ipse bene et amare, ac providere voluntaria.

Accedens patet; tunc quia iuxta communem sententiam Respondetur intellectui

by quod non potest omnia entia cognoscere: by quia saltem negat non
 Cognoscere seipsum, & sic exiit, quod sibi materiam boni est. Consequen-
 tia probatur: in tali cognitione est natura sua & utique pondus, natio,
 & allectio quae de ad amorem illius boni: exo possibili est amorem talis boni im-
 plicat enim naturae concedere sub tantis motibus & inclinationibus ad impos-
 sibile; sicut impossibile concedi inclinationibus ad motus elementis vel sursum,
 si ascensus, vel deorsum esset utique impossibile sub tantis: male quippe
 & inordinare constituta esset essentia sub tantis intellectibus, si essent
 solitaria; sed hoc repugnat: exo repugnat non esse solitaria.

Opponitur primo: sensus est tamen suo modo cognoscitur sunt, seu per se ipsi obiecti
 sub bonis, & tamen non sunt appetitivi: exo nulla est ratio nostra. Respon-
 detur, plures esse Aristoteli probabilem concedere singulis sensibus pecu-
 liarem appetitum exo propria obiecta; hoc autem velicet dicimus, rationem nos tam
 pro eis esse de principio cognoscitur boni sub ratione sibi convenienti,
 vel de convenienti; sensus autem non ita persequuntur subiecta quia licet
 boni ex eis persequantur, non tamen discernunt convenientia, vel de con-
 venientia.

Opponitur secundo: possibile est intellectus accidentaliter diuini-
 tus separatus a solitate: exo & subiecta intellectiva sine solitudine, na-
 go consequitur, quia intellectus accidentaliter non intelligat norma-
 uatur a cognitione, nec ita est pondus intellectus accidentaliter in boni,
 sed subiecta intelligitur; id autem solum repugnare dicimus, nimirum quod
 eorum ita intellectibus, ut cognitio sit eius natio ad amorem, non esse solitari-
 ty. opponitur tertio: intellectus diuinitus per rationem a solitudo: exo
 in eis conueniri potest, sicut animal sine rationali. Respondeo animal
 sine rationali conueniri posse, non quia ut eius per rationem discernitur,
 sed quia ita discernitur, ut sit omnium rationalium, & nullus dicitur
 conueniri ad unitatem eius rationali; hanc autem conueniri de esse intel-
 lectus ad unitatem eius solitate constat ex nostra ratione, sicut eorum di-
 cunt inter se admirabilis & uisibile, omnipotens & eternitas.

Oppo-
 nitur quarto: sunt aliquae cognitiones adeo generis, speculaturae, & solitari,

ut ad nullum amorem alticiant, qd. totus est magis sua parte, tunc tamen
sunt res: ergo possibile est esse lectum in potestate amari. nego consequens:
quia de ratione omni cognitionis non est motus ad amorem; quia non om-
nis representat bonum ut amabile; at vero quicquid intellectus est potest co-
gnoscere esse bonum: ergo de ipsius ratione est posse habere motum ad amorem,
et proinde necessarium debet esse potestatem ad amorem.

Tandem opponi solet, proinde
esse cognitionem, quia Petrus advertitur deo Reuelanti de eorum non concurren-
di cum ipso ad ullum actum voluntatis, quod cognitio ut potest representari bonitatem
de eorum, motus ad amorem. Et aliter cum essentialiter comparabit cum con-
tra concurrens ad amorem, implicaret, contra ullum amorem pro eadem. hoc di-
ficultas, quod tunc eius Authoris Patris Antonii Deuz Sophisticae, plura
probat absurda, qd. esse possibilem motum ex necessitate essentialiter, et pecca-
ty essentialiter incommensurabile, scilicet actus qui tunc Petrus creditur, vel no-
let eadem deo Reuelanti de eorum nullum actum promittendi, vel nullum pecca-
ty remittendi. deo Respondetur, Reuelationis illius de eorum implicari, reco-
gnitionis motus ad amorem; quia esse virtus mouens et inclinans incommen-
surabile, quod cum habet essentialiter Representat.

SECTIO. II.

DE VOLUNTATE.

Voluntas est ei tunc a philosopho appetitus boni eius ratione id est potestatem
et generaliter appetitum boni ex directione rationis seu intellectus: bonum
igitur est illius obiectum; hoc autem esse potest absolute, vel respectibus absolute
et ipsa sui perfectio secundum se; respectibus est sui perfectio ut alibi con-
ueniens: e converso de malo absolute et respectibus eius eorum est. Virtus
bonum aliud est honestum, aliud utile, aliud delectabile: primum est quod con-
sonum est rationi, secundum quod utilitati, tertium quod delectationis appetit; est etiam
e converso malum, inhonestum, inutile, et inutendum. malum autem est eorum ob-
iectum voluntatis ut appetit; quia ipse appetit per actum suum, sed de glori-
tis de; quia tunc conceptus appetit, est secundum se, et consequenter ad con-
ceptum prosecuted, qui primarius est, deo voluntas volens et primarius est fini-
tus, et eius obiectum propter ad ignatum in eorum ad actum prosecuted, scilicet
est amorem.

De voluntate dubitatur primo, an possit amare
 malum ut malum? negatur communiter contra Thomisticos; et pro
 batur primo; quia si esset amabile sub ratione boni; et tunc aliter
 potentia nequit extrahi a ratione formali sub qua, ita nec actus, se quod
 est, nequit potius per actus quibus sub ratione boni tendit, tendere sub
 alia. secundo volens ut amet debet allici cognitione; cognitio autem
 solum representans malum ut tale, non allicit sed detrahit. hinc et si volens
 potest malum amare, non tamen ut malum, seu non propter se, sub aliqua rati-
 one boni vel utili vel delectabili. dicitur tamen primo, volens potest ad
 cognitionem sui libertatis amare malum ut tale. secundo bonum in se esse mali-
 tum, ut Deus, dicitur habere damnatum: ut exponatur malum sine ulla bonitate
 amari non potest? tertio damnatum amari sine anxiolatione, in qua nihil
 est boni. Quarto: saepe quidam amat malum in amico quia malum.

Respondetur
 ad primum, ille amor non est malum ut talis, sed inductus bono aliquo apprehenso
 in ratione libertatis et exercitio dominij. ad secundum: damnatum non pro po-
 nunt Deum sub aliqua ratione mali, scilicet ut in commodum, et Authorem
 mali exiucundi propter se, scilicet quia per se fecit. ad tertium: anxiolatio licet
 contra se, proponitur ut modum utile ad eversionem supplicij, adeoque ex aliqua
 bonitate. ad quartum: amabile non tendit propter se in malum ut malum in amico;
 sed in malum, quod ut malum alterius est bonum in iudicio utili aut delectabi-
 li; in hoc autem hic actus inimicitia consistit ab alio actu concupiscentia, quo
 filius optaret Patrem morti propter se addit, quod primus actus concupiscentia
 contra nullum inveniatur in iudicio in iudicio nihil esset alteri malum; secundus au-
 tem inveniatur in morte Patris, quod in Patre malum non esset, ideoque non est
 hic secundus actus inimicitia.

Dubitatur de secundo an volens potest
 amare impossibile cognitum ut tale? dicitur ut possibile proponatur, dubium non est
 quod amare possit. Respondetur non posse amare efficaciter absolute; hic enim tenet
 intendit executionem boni, movet quod ad eorum quaedam ad futuram recuperationem
 in ordine ad bonum, quod scitur esse irasequitur, nihilominus respectu
 boni impossibile clarior est amor sine effectu simplici complacentia; quia
 ad existendum huius affectus sufficit, quod in amore huius bonitatis etiam con-

ditionatq; possibili, talis est actus quoque. Sed forsper a ceteris delecta-
ritus; potest etiam fieri. Voluntas in impossibili esse etiam est, licet
non absolute, sed obiectivus conditionato, ipse scilicet amari seipso et
ad extendi esse possibile, ut cum peccator vult nunquam peccare videtur
possibile.

Dubitat tertio an voluntas boni amari debeat semper, ipse
aliquatenus seipsum ut, ubi boni? affirmatio vero respondetur ex communi
sententia; quia voluntas per actus amoris qui esse requirit ubi ubi bonitate
aliquatenus propria, sicut appetitus naturalis seipsum semper boni propter
Deum dicit Philosophus, boni esse amabili, ubi cuiusque propter seipsum. Eligit
nihilominus amor concupiscentis ab amore temperantibus; nam primus
respicit bonum ut sibi utile vel proficuum, ut bonitas fundetur in boni utilitate
aut profectu secundum seipsum, respicit bonum ut sibi delectabile et proportionatius,
ut ait hoc bonitas fundetur in eo quod sit aliquid boni.

Dubitat quarto,
an ut voluntas odio habeat malum, debeat aliquatenus amare bonum oppositum?
Respondetur, si malum sit pure privatum, consistens in caritate boni, non potest
odio haberi, sed amore obiecti oppositi, quia in hoc non est aliud malum nisi
nisi exclusio boni: hoc ergo respici debet ac provide amari. Si vero sit
malum positivum, habet in se malum independentem ab eo quod sit exclusio boni,
tunc ergo odio haberi potest, quod amatur oppositum.

SECTIO IIIA QUAE COGNITIO ET QUATENUS REQUIRATUR AD AMOREM?

Circa dependentiam voluntatis a cognitione dubitatur quomodo, scilicet, ut
nec divinitus potest voluntas amare obiectum non per cognitionem? essentialis de-
pendentia tractatur communis sententia est duo rationes, scilicet et ex primo
Doctore, quod propter naturam actus amoris essentialiter pendet ab obiecto ut co-
gnitio; ergo nec divinitus potest existere amor, qui per se est cognitio. pro-
tatur autem ad hoc, amor debet essentialiter habere obiectum in seipsum; sed
obiectum requirit motum ad amorem nisi media cognitione; ergo, patet ma-
jor; quia omnis amor est propter bonitatem motum per seipsum voluntatem ad amorem.

non est causa; quia obiecti bonitas solum movet tanquam causa finalis, non principalis, sed instrumentaliter; instrumentaliter autem movere nequit, nisi sit et elevetur instrumentaliter, ac prout dicitur per cognitionem.

Amo ex hoc patet essentialiter ab obiecto cognito, tanquam causa instrumentalis, cuius defectus nequit. Deus superius quia quicquid est sui omnipotentis actu explicare velle, non potest efficere, quod instrumentaliter moveat, quod nullus esse instrumentaliter habet, sicut nequit efficere, quod physice causat, quod nullus esse principis habet; idcirco, licet ordinem physico cognitionis obiecti ad causam praeconditionem ad amorem; quia tamen est causa motiva, sine qua implicat amorem, nequit eius defectus superius deum etiam dispositiva absoluta; sicut nequit superius defectus obiectationis, et instrumentis, et durationis, si dicitur pugnat a causa, nec defectus promissum ad conclusionem.

Dubitat secundum, an cognitio effectiva concurrat in amorem, an vero solum dispositiva movendo instrumentaliter effectiva concurrere inquit Thomae, Dionysius, Caletanus, et ex omnibus aliis, cogitantibus omnibus id falsum est: quia cognitionis recedit ad amorem salutariter sufficienter per hoc solum quod instrumentaliter moveat: ergo sine necessitate aliter cognitionis effectiva concurrere: tanquam alioquin ad amorem beatificum, non esset eius dispositiva necessaria habitus supernaturalis Charitatis; neque talis amor esset ad supernaturalis sufficienter effectibus suorum Dei supernaturalis, et quia amor habere potest supernaturalibus.

Dubita-
tione tertio: utrum ad dirigendum actus voluntatis sufficiat simplex appetitus obiecti boni, an vero necessario requiratur intellectus? dico primo, et communiter, simpliciter appetitum suum fieri ad actum simplicem conspiciendum delectationem, quod dicitur motus primo primus: idcirco est et est per se, quia per primum huiusmodi motum appetitum solum sentimus, voluntatem huiusmodi actibus solum, et sic huiusmodi actus ut valde imperfectus, sufficienter dispositiva actu intellectus etiam imperfectus, tamen bonitas quocumque actu solum voluntate potest aliquatenus aliter voluntate: hoc ergo potest in se fieri aliquo actu etiam huiusmodi motus instrumentaliter.

Dico secundum ad amorem efficacem obiecti requiri et sufficienter intellectus tantum

virtuale dicitur autem Iudicium virtuale apprehensio quorundam suarum
 adeo unde obiecti proponitur, ut ordinetur ad certitudinem intellectus de veri-
 tate aut bonitate obiecti & quae ualeat Iudicium formale. Hic apparet non re-
 quiri probatur; quia aliquid apprehensio pura circa bonitatem obiecti compo-
 nitur cum Iudicium negantem ex bonitate; cum hoc autem Iudicium nequit dari in-
 tellectus efficax obiecti: ergo ad ipsam insufficientes sunt huiusmodi apprehensiones.
 quod autem sufficit Iudicium virtuale iudicium: quia Iudicium Requiritur, ut
 intellectus certificetur de bonitate, & aequi ueritate obiecti. Sed in hoc equi-
 ualeat Iudicium virtuale Iudicium formale: ergo sufficit ad eludendum amorem effi-
 cax.

Thominibus ad actus uoluntatis non modo Iudicium formale Requiritur,
 quod quidem fatemur plerumque pro eadem actus efficax, et sic Iudicium practicum
 proponens obiectum ut bonum conuenienter cognoscitur; beneque arguunt hoc
 Iudicium esse practice practicum, id est dictam quodque essentialiter conuenit cum amo-
 re obiecti efficaciter, & uoluntatis liberam de terminari uoluntatis ad suos actus etiam
 liberos, quo ipse intellectus affirmat fuxum hic & nunc omnibus persuasum
 pro ponendum esse ceterum omnium, & amplecti dicitur addit uterque alteri actus
 intellectus, qui necesse apprehensio, nec Iudicium nec diuersum, sed impulsus, vel
 ingenium huius uoluntatis facit hoc correspondens, quo uoluntatis mouetur ad actum
 obiectum Iuxta Thomam contra actum.

Hic tam a seo uirtutibus & motibus
 uoluntatis ut eorum uoluntatis: huius actus intellectus essentialiter reco-
 neri cum amore, & ut dicitur plerumque uoluntatis se habentes ex parte actus pro mi-
 & que uel magis nostra libertateque pugnant ac phisica pro motio alibi
 impugnata: quare quocumque dedimus contra pro determinationem militat
 aduersus propter Thomam doctrinam. deinde dictam illud dicitur ex pon-
 ere huius fidei dogmatum fuxum amplecti dicitur non est nec bono honesto pro-
 fuxum dicitur: ergo qui dicitur illi attendens huius actus est: ergo si Iudicium illud
 necessario debet pro eadem fuxum, non potest latro fuxum qui sit huius actus, quod
 et aperte fatetur. pro terra alter actus imperii impugnatum primo; quia omni
 actus intellectus debet esse uoluntatis essentialiter aliter obiecti uel apprehensio
 uel Iudicium: sed ille actus nullatenus Representat Iuxta Thomam:
 ergo impugnat. secundo quia imperii est actus dominii dominii aut pro-

tytrary ad volytrary spectat, non ad intellecty: impery expo non est actus 18
intellectus sed volytrary: huius modii auty vocat fac hoc signat ut vo-
lytrary impery, quibus manifesta tria de cetero vterem, quod constat
ex eo, quod quoyus vterem intercedat, nihil afonem, vel negent, necem
proferens hgc vterem, dicitur vere aut falso enytrary, sed bene vel male
impxare aut male.

DISPUTATIO. VIII. DE SPECIEBUS IMPRESIS ET HABITIBVS.

SECTIO. I. DE NECESSITATE STATVENDI

SPECIES IMPRESAS.

Species alia dicitur ex pura, & hgc est formalis similitudo imago seu
representatio obiecti, ac deniq; est ipse actus potytrary percipientis obiecty; alia
est impressa, quoy non est formalis representatio sed virtualis; est eny qualitas
cy potytria concurrens ad formalis representationem, & appellatur impressa; quoy
imprimitur ab obiecto, cuius nomine concurrens. de ex isty tria species impres-
s, & necessitate, sicut pro aliquibus potytrary. Communissima est afixmativa
sentytria contra Democritum, Gallenum, Diocordum, Caracmoel, quibus aliy
accedyt ex recentioribus, species intelligibiles, seu vely pro intellectu ad mix-
tibus. sicut auty Communis sentytria non ex pui di ficultatibus p; matie
& quoy tam non est ab ea recedere.

Probatur igitur: nq; obiecty concurrere
debet cy potytria actus ad sui imaginem, & representationem; sed non potest resolo
immediate concurrere; ergo concurrunt media aliqua qualitate emida,
quoy species impressy dicimus. Consequytria recte vterem, & major probatua
quoy; quoy ut est fere omniny cy Dico Rupwtrary li bro IV de divisione
ex obiecto & potytria paritua notitia. scydo; quoy potytria vq; vniua est ex-
resolv fere ad vniua huius vel alterius obiecti: oportet igitur ipq; debet ex-
nari in actu primo ex consuetudine alidius. Conp;ncip; determinat ad vni-
uonem huius obiecti p; alio; aliud auty non aparit p; p;ta species. teno
quoy ex majori vel minori distytria vniua vadit clarior vel obscurior vterem
posito cy vterem variatur, & corpore oppaco omnino vterem; hgc auty alia
de causis conuenire non potest, nisi quoy. Illa distytria est hgc vterem vterem

vel mirant, vel curant aut impediunt influxus alicuius causae con-
currentis ad uisionem.

Quod uero obiecti immediate dicitur solo non
concurrat probatur primo; quia ut constat ex phisicis, apertus requirit o-
perari uisionem, qui operatur per mediu: ergo debet aliquis qualitas dicitur
per mediu diffundere ad organum potius uisionis. Secundo quia si per
tra obiecti, immutare non potest potius, ut uisio caretur; quia variatur per
uisionem eius obiecti per sententiam, ut constat ex per uisionem notum uisionis; si ergo uo-
lunt uisionem ponatur aut conspiciat ad hunc uisionem, de uisionem fit obiecti uisionis: si
ergo uisionem aqua immixta aperit curba: ut speculo percipiuntur obiecta
atque posita eadem presentia collocata, quia antea non uidebantur: hinc
ipsum uisionem non est satis manifesta alicuius qualitatibus conducentis ad uisionem,
quae per mediu traiciatur, et ex cuius uariatione uisionem obiecti uisionem.

Ex hiis deducitur, cuius naturae omnium sit species impressa. et ergo qua-
litas, non substantia; quia est uisus quasi uisionem uisionem obiecti, ad quod superflua
et perfectio substantia, et alunde uisionem materiam et completam, quod tantum
accidentis conuenire potest. et solum uisionem obiecti uisionem; uisionem et
formali, per solum uisionem percipit potius obiecti, et esse superflua per se expressa
dicitur uisionem obiecti; quia nomine uisionem concurrat et potius ad actum phisic-
ce influendo in uisionem obiecti. et necessarius influxus speciei uisionem pro-
portione uisionem, obiecti uisionem debere influere: unde patet uisionem uisionem
ad quod ad actum uisionem nisi uisionem uisionem uisionem uisionem.

Colligi

etiam potest, quibus potius in particulari concedendum sit uisionem uisionem
uisionem uisionem uisionem, clari species uisionem potius uisionem, nulli uisionem uisionem
in hac potius probatur necessitas uisionem. uisionem uisionem, et communi uisionem
tra, ad uisionem etiam species pro potius uisionem uisionem uisionem uisionem uisionem, nec
dicitur uisionem uisionem uisionem uisionem uisionem uisionem uisionem uisionem uisionem
mul uisionem uisionem uisionem uisionem uisionem uisionem uisionem uisionem uisionem
contingit organum; sic enim solum uisionem uisionem uisionem uisionem uisionem uisionem
dicitur uisionem uisionem, quod et uisionem uisionem uisionem uisionem uisionem.

Tertio uisionem

Olfactus species non videtur; et non per se fiat obiectum, nisi con-
 tingat: haec autem applicatione posita, non est cum obiecto non posset immedi-
 ate influere, quod videtur specie solum nec aia, et, si placeat absentis ob-
 iecti, seu ut fiat virtualiter contiguus. Quarto obiectum est olfactus, licet
 sepe immediate concurrat, quia videri videtur quod tria vapores, vel aia sepe
 contra ita ipsam potest, nihilominus nequid absolute non est, aliquid ergo
 speciei emittens; et aliquid quando odor dicitur ibi percipiatur, ut a cane vera-
 tico, quod vero simile non est, ipsi odori peruenire potest.

Colligitur ergo est, **Colligitur ergo est,**
 potestas cognoscitivus et materialis, et spiritualis videtur speciebus obiecta
 eius aliter influere nequeant vray actus, quia nec una est virtus com-
 muni potest influere actus sensus exteriori loco speciei ut aliquid contigit
 et talis actus ut organo dicitur; nec actus phantasie vray intellectus,
 et ergo, quod dicitur cognoscitivus obiecti, ut aliquid vray: et quia sicut ad actus
 spiritualis vray dicitur requiritur cognitio spiritualis, ita ad intellectus spe-
 cie spiritualis: et quia phantasie materi materiali minor quodam fuerit, in-
 fluxus concedi debet vray spiritualis: ergo solum mediatus, quatenus
 producit species spiritualis, ad cuius productionem necesse debet concu-
 rre, et aliter intellectus nequeat species ad quidem.

Contra Communi **Contra Communi**
 sensus, alij omnia facilius, opponitur primo: potestas appetitus non in-
 tetur speciebus: ergo nec cognoscitivus. Ergo contrariis; ne illi sufficiat inter-
 ducere in natura per cognitionem huius obiecti per alio, et alij de actus potest
 cognoscitivus per appetitus sunt vray obiecti, adeo requirunt
 influxus obiecti. Secundo: effectus in parte naturae principij: ergo species pro-
 ducta ab albedine et nigredine sunt contrariis, nec potest recipi in mul-
 titudine oculi pupila, quod non poterit simul videre albedinem et nigredinem,
 quod est falsum. Nequid enim, species esse effectus a quibusdam, quod non debet
 a simili causa: quare nec contrarietas causam debet in specie vray
 dicitur in albedine et nigredine, et obiecti ad obiectum albedinem et nigre-
 dinem, quod sunt contrariis non sunt, sed sua causa sua non species,
 conjungitur sunt vray potestas vray huiusmodi.

Tertio vray modo

inter alia et quod potest esse unum nequeunt recipi species est subiectum unum
 et unum non potest potest esse pro ductum in seipsum, quod convenit species: ergo
 nec in potest esse unum pro ductum species; quia nihil in medio pro ductum
 nihil pro ductum potest in subiecto distinctum. Respondetur solum, species esse instrumentum
 quod licet esse potest, non tamen exigit operari, nisi quod est inter causam
 principalem; et aliam causam principalem, scilicet ut obiecto vel potest esse conveniens
 ut et ne cessare plus species distinctum in unum medio, quod unum in capax unum
 non, ponitur species contraturaliter et sine unum ultra recipi unum. solutio hanc
 supponit quod est rationem esse species distinctum per medium, et species pro ductum
 in potest esse; ea tamen in sua probabilitate vel lecta.

Respondeo, nihil est quod
 cogat admittere species, seu qualitatem diffusam ab obiecto per medium esse quod est
 rationem eius qualitatem pro ductum in potest esse; quo negato, nullus est argumentum
 ut patet. dico ipsam qualitatem medium esse alteram species, et obiecto conveniens
 ut virtualiter fiat contiguum potest esse, et ut simul eius ipsa qualitatem se habet
 te per modum instrumenti pro ductum in potest esse vel organo distinctum species, quod
 solent vultus ad unum, eodem quo calor conceditur igni, et se habet ad produ-
 ctionem alterius ignis.

Sicut enim ignis ad producendum vel non distinctum alium ignem,
 solum conceditur calor ut vultus diffundenda per aerem medium, non sicet
 licet hanc producenda sit vel non ut dispositio; quia sicetas coherere non
 potest cum humida humiditate aeris mixti: Et sicut solum pro ductum calor
 unum pro unum tenens, conceditur licet vultus diffundenda per aerem me-
 dum, qui obiectum frigidum nequit calor admittere; quod non obiectum in ca-
 pacitate aeris non ut ad mittendum, vultus ab obiecto diffusum esse diversum ab spe-
 cie pro ductum in organo potest esse, et nihil omnino aptum, ut videtur obiectum
 virtualiter contiguum organo, et ut in unum taliter in fluat in specie
 virtualiter seipsum taliter?

SECTIO II.

DE NECESSTATE STATUENDI SPECIES IMPRESAS.

Et conclusionem habita alia subiectum unum de necessitate factum unum quod
 est et modo est unum; quod non est dubitatum an species pro ductum in potest esse sit distinctum
 nihil vel unum in se obiectum pro obiectum distinctum vel non? obiectum unum,

quod absurdum & incredibile apparet, sed Vopo annorum que absurdum &
 incredibile apparet, vel quod penitente pupilla pereat tota visio que omnes
 punctus simul in eadem pupilla representabat, formaliter, & eo puer
 & denuo producat. Visio altera representativa omnium illa est cepit?
 vel quod ablato minimo puncto ignis urgenti, varietur actio, que omnia
 eius puncta per modo dicitur pro clucebatur Calony vel ignis in ligno distant?
 que dicitur de peris, dicitur habere in casu nostro.

Dicus tertio: oculi posunt
 semi clausi, ita ut una pars obiecti si in alia videtur: exo una pars obiecti
 non in alia mittit sui speciem. Sed Veteribus: obiecti quandoq; videtur totus,
 oculi semi clausi: exo eius parte non conuenit, sed per modo dicitur unius mittit spe-
 ciei. deinde dicitur: exo etiam una pars non in alia per se putat penitente dicitur
 totus, in omni parte pupillae: quare necessarium est tot visio dicitur in
 omni parte pupillae admittere, quot sunt partes obiecti. nego igitur conuegy-
 tas: ideo enim oculi semi clausi, una pars & non alia obiecti videtur solet, quod
 obiecti etiam dicitur: quia non ab omni parte obiecti ad oculi semi clausi
 duci potest linea recta, quae impingat in corpus opacum impediens influxum:
 unde tunc nullas mittit speciem pars illa obiecti nec diuisibiles, nec diuisibi-
 les, ut ab aduersariis etiam dicitur dicitur.

Dicus Quarto: si speciem producat, accipit
 in loco proximo fenestras est speciem totius Caeli, producat intra cubiculum semper
 speciem etiam totius Caeli: unde quiescentia intra cubiculum, poterit non solum partem
 sed totum Caelum videre. Respondetur, argumty in summi manifeste innotet,
 quod magni habitus a pluri bus aduersariis: licet enim speciem sint diuisibiles,
 cui speciem, quae totum Caelum mittit vis ad aery proximum fenestras alias etiam diuisi-
 biles non producant. Iuxta aduersario intra cubiculum? non quidem alia
 de causa nisi quia linea recta requirit tunc operari totum Caelum usq; ad operandi
 potentiam visus, & alij de non concurrat corpus aliquid aery ut speciem
 reflectat, ut speculum, quo solo medio poterat obiecti continuare produ-
 ctionem speciem, seu quae lateri dicitur: id est non est unus impedimento est,
 quo minus Caelum non producat speciem in visus visus visus visus visus visus
 cubiculum: unde solum opera sua tunc alia pars Caeli, quae linea recta qualita-
 ty conuenit.

Dies Quinto: super egej specij vid ex tra omni partu
 obiecti, & que clare videntur pro ditione & distinctio; si quid unq; et
 & que unq; est specij uniu & alteriu partu obiecti; sequela aut; et con-
 tra experientia ma nifesta. Intra tua divisione & copulatione, quib; al-
 teru obiectu clare, alteru minus clare repr; entat. si ergo ead; unio potest
 esse formalis representatio clara uniu, & obscura alteriu, poterit etia
 specij esse representatio virtualis clara & obscura respectu diuisionu.
 Sicut una ead; actio simul excedens a causa principali et ou tany; tar-
 li est magna influentia principali, qu; ou tany; tali, ita una specij
 magis influat nomine uniu, qu; alteriu obiecti; quia obiectu pro ditione
 plus influat & confert ad productio; specij, qu; distinctio; sicut licet
 plures ipse simul concurrant ad productio; alteriu, tany; co textu pari-
 ter plus concurrat, qui pro ditione et passio. hinc specij ead; et pro pro-
 ditione pro ditione, & vide erg; qualitas illa in obiectu; Respondeo.

U

D ubi-

tatur se cundo, quo ordine & agitur causis producantur specij? In-
 ta superius dicta respondeo; Communi; obiectu media que lita re difusa,
 & simul e; ipa producere in organo sensu exteri exempli gratia pot-
 est uniu; specij virtuali, deinde uniolecta per hanc specij media lita
 qualitate, qu; per nexus sensu uniu; diffundit usq; ad organu; sensu commu-
 nu; producit origo alig; specij perfectione; obiectu uniu; per qu; electa ph;g-
 tasma, seu actus sensu communis ph;gasma & intellectus agens produ-
 cunt specij spirituali, qua intellectus directe cognos; et obiectu. ex cogni-
 tioni; tui aut; intellectus, & ph;g tasi; velingentia, seu ab ipso producantur
 alig; specij non directis, ut primis, sed Reflexis, seu ex pextim; tales ut qua-
 ry postea recordari possumus nos cognos; tale vel tale obiectu, ut; spe-
 cies; directis qu; Reflexis ab ipso pot; r; consequentia, quibus h;ge vianu
 ut pote necessaria concedi debet, licet ad primis productio; specij
 ut necessarius influentia obiecti; vel actus perceptiu; obiecti; consequen-
 tia; ergo; primo a etu; t; g; ato, ut ad alios concurrant, si qu; de eis di-
 tentur.

Sed entibi textu; dubi; in quo omnes Calligamus. quo scilicet
 pacto specij, qu; primo producta pot; t; g; cognos; ei t; g; determinat ad

acty, suum munere fuerit quiescat, Et aquo de in cepit ex ci tetra? accipe
Verba quibus Communiter Respondetur: Species ex ci tati potuit primo ex
impetio voluntati applicanti potius Cognosci tunc ad operandū: Secundo
ex parte dominio humoru habentiu conseruoy cy phlogasia: quare in me-
larcolici funis dicitur species ex ci tati, quae alias simile mouent
intellectu.

Tertio a presentia & cognitione obiecti simili, vel habentis
aliquo conseruoy cy a lic. aliquo do excitantur a Deo, & Angelo Custodis
aliquo do a demonis; aliquo do una species ab altera excitatur propter eary
afinitate & conseruoy vel ordoy, sed quid confaxit hae ex ci tatiua? apud
aliquo modo vel qualitate imprimyt vna species apud alios non puz conseruoy
quibus potuit debetur potius, & species conseruoy Dei ad operandoy, sed ut be-
ne ait Later Ali palda: id humany ingeny superat; Ver ex est plura tenetur,
Et colligitur, ad quod lumina tua le uis accedit.

Dubitatia tertia de in quatuor
specie conseruetur? Respondetur primo, species sensuy ex terno dependet in conser-
uatiua obiecti, quibus deficientibus perierit statim, ut ex presentia tertia non, ni-
hilominus quia species auctus tardius ad potius accedunt, & forte tertia a ceteris
per eum non improba bilita conseruoy, cas aliquo duplo ex tertia obiecti
durat, & conseruari a Deo, sicut conseruatur Impulsus in prae lapidi pro-
iecto, deficiente vel abente causa primo productiua Impulsus. Respondetur secun-
do, species spiritalis non perierit in quibus; quia subiecta tertia in anima, vel etia
in potius quibus tertia per manentibus, aquibus etia actus conseruatur; nisi
forte species aliquo vteris contrariis, vnt & mutuo se expellit, ut de speciebus
seueris, & ex tertia tenent aliquo.

Respondetur tertio species sensuy Com-
muni cy in organo materiali saltim partialiter Incipiant, facilius perire
pot; vel quia amibitua materia in qua sunt Vis caloris naturalis, vel quia
altentia aut deficiet qualitate necessaria, ut diu positionis ad conserua-
tionem speciei, ut sicutas admittit humiditati. hinc pro ueritate potest, quod
obiecti aliquo, quod antea cognovimus, nunquam in quibus vnt, licet ex spe-
cy spiritalis conseruatur; quia hoc potest ita perire ab speciebus phlogastis, ut si-
nisi ex ci tati vaguet; adeo huius deficientibus altera per quos somno con-

scilicet *facilitas*

SECTIO IIIA
DE HABITIBUS.

Habitus est qualitas permanens inherens potestati, ipsi facilitate, et adjuvans in actu operationis: alius est acquisitus, alius esse infusus: adquiretur et qui videtur ex repetitione actus: infusus, qui ad eo solo producit. dicitur autem esse infusus: quia per se, et natura sua est inseparabilis a potestate, ac proinde ab eo dea infusus, et haberi potest, ut habitus super naturalis fidei, vel charitatis; alij enim sunt, qui licet per accidens aliquando infusus dicitur, tamen esse aequibiles sunt a potestate actus repetitione. habitus infusus dicitur simpliciter posse; adquiretur vero solo potestate facilius. Vultus videtur habitus infusus, de quibus Aristoteles, nostrum tantum est de acquirenti tractare.

Dubium dubitatur quibus potestatis convenienter? Communis sententia negat habitus potestatis pure naturalis; quia ex periclitia constat, tamen dicitur non facilitate ex repetitione actus. Contrary dicitur, sed contra periclitia et quali facilitate operari prima data occasione, ac post plura. eorum etiam fundamenta negantur habitus deus est ex terno, ut esse potest, potestatis etiam naturalis, actus de locomotiva; omni enim cytharicus dicitur impediat actus exercitio, et tamen provenit ex habitu intellectus et phantasie, cuius a ceteris dirigitur potestatis loco motiva, non ex habitu huius potestatis.

Additur quid, alia facilitate committitur tamen non in habitu, sed in lemissione impedimentorum, et aptitudinis positione manus et digitorum; quia ad uti tate motus latantur nervi, et ex se dicitur, et dicitur flexibiles sunt; hoc autem habitus non prohibent; alioquin plura ut tamen in mechanica, quibus simili impedire ex eum contingit, habitus pariter dicitur. propter oppositam autem ex periclitia habitus conceduntur potestatis copiosius dicitur, et appetitibus, summatibus, sua spiritualibus, quas constat ex repetitione actus, facilitate ad hoc vel alia copiosius dicitur aut appetitibus, ita ut in alio minus in committitur actus eliciant.

Dubitatur autem secundo, an habitus dicitur in quibus

tra aspectus? Verum est communis sententia contra plures esse. Proponi-
tu dicitur dicitur affirmari primo; quia species dat simpli ceter
pote, habitus vero est facilius. Secundo; quia habitus est facilitas minu-
ent conatus potest, sicut actus est uterque dicitur potest in minori de-
fatigazione et labore, quia ante; species vero suplet tantum in fluxu obiecti;
sed potest conatus non minuit quod ut species uterque tunc est potest
tug determinat quod ad actus uterque, non tam facile, quod est in minori co-
nata eliciat. quod autem cognitio obiecti, et complacentia eadem pro
plurimum in dicitur volentia ad amorem; est tamen hanc actus non influant,
nec minuit potest conatus et in fluxu volentia, quare nec volentia
negantur habitus dicitur acop in tribus et complacentia. **D**ices primo:

excitata specie necessaria operatur in intellectu; ergo non indiget habitu dicitur
to. **respondeo** conatus; quia licet operatur necessario, indiget habitu, ut in minori
conata eliciat actus; licet est necessario sit, potest fieri majori vel mi-
nori conatu potest; sic ignis licet necessario, in minori tamen conatu
operatur simul et calore, vel et alio quod quod. **dices** secundo: licet
in repetitione actuum supernaturalium est per amorem majori facilitate, hi
tamen actus nulli habitus penetrat: ergo. **respondeo** majori illi facilitate
providetur eo quod licet habitus plurimum non penetrat habitus supernaturali-
um, hic tamen meritoque appetit ad actus, vel dicitur alij actus penetrare ha-
bitus supernaturali eliciat ad actus supernaturali, et ut sic eliciat fa-
cilitate potest ad actus.

Dubitatur tertio, an habitus actus concu-
rat? **affirmatur** et patet; quia habitus minuit in fluxu et conatus
potest; hoc autem aliter potest, tunc requirit, nisi dicitur in fluxu potest
per actus concurrens. **dubitatur** Quarto, aqua causa pro dicitur ha-
bitus? **respondeo** produci ab actibus; quia ut est in omni habitus fa-
cilitate ad actus simili in aquibus generatur: ergo ab actibus generatur,
qui in pro partem non sunt ad habitus productionem. **dices**: habitus vi-
tiosus conservatur ab actibus: ergo et primo producitur. patet autem ad eum; non
est conservatur ab actibus quod tunc, nec alij de actibus, qui dicitur conser-
vare facilitate ad peccatum. **respondeo**, videtur non esse, dum in fluxu debet

titulo Authoris naturali pro parte entitati generati, in qua non datur
 malitia ulla formalis, ut in habitus nec propterea habitus per mania Deo
 tribuitur moraliter, sed volutate; Deum enim influitur pro parte terrena
 titulo Authoris naturali, quando univocatur exigentia validior in contra-
 riu; volutate autem d' habitus naturalis ad quatuor, et debet habitus contrarius
 ipse expellere.

Dubitatue quinto, an quibus actus generet habitus? affirmative
 Vesponeo cy exponio: si quibus primus nihil generat, nec secundus. Sic ter-
 tius d' aliquid generabit; nullus enim est aptior altero ad inceptum habitus:
 generat ergo primus habitus, licet tenuissimus, et qui vix non mixtus: unde
 prouenit, quod et ex parte facilitatis inceptibilis, et experientia non de pre-
 heridatur. dubitatue sexto, an habitus expellat d' contrarium? affirmative:
 sunt enim habitus inter se contrarii, et experientia constat, habitus vltimus non
 solum minus, sed penitus ab aliis vegetioribus actibus uictis, quibus habitus honoris
 pro dicitur.

Dubitatue tertio, unde habitus specificentur? Vesponeatur, specifi-
 ficari ex actibus immediatis: cy tunc actus diuersi fiunt ab objecto, ad obiectum
 tertio; Reducitur specificatio habitus, sed notandum, non quibus actus, vel ob-
 iectum diuersitatis. Requiritur distinctio habitus, sed ratio quibus consistit vnde uerso mo-
 do formalis. hinc qui habet habitus detestandi peccatum quia Dei iniuria est
 uno habitu facilius detestatur homicidium sine furto, licet sunt peccata diuer-
 sa; qui uero detestatur parricidium facilius solum propter specialis turpitudinem
 contra pietatem debet generibus, non pro peccata facili detestabitur quod cyq' homi-
 cidium.

DISPUTATIO IX^a
DE ACTIBUS INTELLECTUS.
SECTIO IA
IN QVO FORMALITER CONSISTAT
ESSENTIA INTELLECTIONIS.

Gravi hoc difficultas alij etiam a ceteris vitalibus communis est: unde pro por-
 tionem uariam, de alijs dicendum est quid quid de actibus intellectus dixerimus.
 primasententia consistit intellectum esse tunc unam actionem pro ductivam cuiusdam
 absolute qualitatis, quod est imago obiecti d' uerby menti: ita frequenter

Thomistis quibusque sentit Dater Deinde secy da visio per se absolute di-
ta ad actionem, & passionem: ita Abominali & scobitz cy scob, & Dater
Gatquez, Salas, Anaya, Corton, Dalij. tertia in completo extractione,
& termino absoluto: ita glau cy Dater. Huiusmodi, cuius sententia sic modi-
ficant aliqui, ut actio constituet intellectum in concreto, seu denomina-
tionem intellectus; non tamen intellectum in abstracto, supra modum intelligen-
di.

Quarta visio termino actionis pro eodem de abeo, quod secy de efficit,
vel non actionem, ita ut clari possit intellectus etiam in concreto, & etiam in abstracto
productione: ita Dater Luro: Quinta in entitate, quae ne cesset sit produ-
ctio & passio sui ipsius in intellectu absque alio termino diu tanto plurice productio:
ita Conimbricenses apud Encium, ita etiam Cardo malis de ligo, sordo, Nipalida
spinoza, & plures alij pro sententia huiusmodi: Consentant & passio Thomistis quoad alios
actus vitales pro intellectu. multo alios sententias, quae supra deo de cum
numerata. Communis Doctor Communis tertia pro secy da sententia, & etiam
pro tertia, tertia tamen fauet quinta. Dilectus sententia disputacione 42 meta pro
secy da numero 14 & disputacione 4 doct 2a illa commo dat ut proba vlt
& expedit.

Et haec eadem non tertia dicit, quia certum facilius, & ad plura alia
expeditur. Quare nostra conclusio est: in entitate intellectus, cuius consi-
tat in entitate accipit, quae formaliter est eorum obiecta, si in abstracto pro du-
ctio & unio sui ipsius pro tertia & in concreto absque actione, aut passione diu tertia.
ita Authorem Velati pro quinta sententia. probatur: intellectus est forma libera
expressio & representatio obiecti; aliunde est formaliter productio, & unio sui
cy pro tertia intellectus: ex parte intellectus habet eorum, quales de capimus.
talia pro prima pro tertia dicit, & in primis major, cui sola opponi vi de tertia
prima sententia: intellectus est perceptio, & contemplatio obiecti, & actio ad quod, ut eorum tertia dicitur, & per hunc modum probatur, sed in perceptibile
est quod sonent eorum non est terminus, nisi eorum pro tertia & representatio obiecti, ut
per se dicitur eorum tertia: exo.

Viginti primo: intellectus est formaliter de sec-
tio, & manifestatio obiecti: unde ea quae non intelligimus, tecta nobis & occulta
dicimus, & contra manifesta & aperta, quae plane intelligimus; de secio vero

Et manifestatio quid sit nisi representatio, Deo primo? secundo: intellectus
 est forma, quae obiectis denominatur formaliter cognitis; sed esse cognitis est
 formaliter esse cognitis, et in se formaliter praeiens intellectui: ergo intellectus
 est formaliter cognitis et praeiens in se formaliter obiecti. tertio: intellectus
 non est vita puri phisica, sed formaliter in se formaliter, ut non dubitatur; sed
 vita in se formaliter, ad effectum puri phisica, dicitur formaliter praeiens in se
 obiecti, vel affectui, vel representatiui: ergo intellectus, cum non sit tendens ad affecti-
 uum, debet esse formaliter praeiens in se formaliter obiecti.

Probatur Igitur minor primi syllogi-
 mi intellectus est formaliter vita in se formaliter obiecti secundo; sed vita in se
 formaliter obiecti secundo est formaliter vita phisica: ergo est productio et
 unio sui in se formaliter. Consequenter dicitur et agitur aduersus actum; nemo quippe in-
 ficatur, ut phisica in actione phisica in se formaliter consistit. maior videtur
 per se nota. quod intellectus est actuale exercitium, huius actus secundum intellectu-
 um ut talis, sicut calefactio est actuale exercitium calefactum, et illuminatio
 illuminatum: cum igitur intellectus sit formaliter obiecti in se formaliter
 obiecti primo, eius exercitium sive actus secundum se non potest non esse vita in se
 formaliter obiecti secundo.

Minor ergo probatur: vita in se formaliter obiecti
 secundo debet esse in aliquo vero sensu motus sive actus ad in se formaliter
 obiecti, vel quod dicitur operatio in se formaliter obiecti; hoc est effectus dicitur
 in se formaliter obiecti, ut omnia supponit, et vita in se formaliter obiecti non
 est; sed non potest esse vera ad in se formaliter obiecti, nisi sit formaliter vita phisica sive
 actio phisica intellectus: ergo probatur minor vita in se formaliter obiecti non potest
 esse operatio ad in se formaliter obiecti, quia sit operatio in se formaliter obiecti
 sive producta ab intellectu; sed non sit producta ab intellectu in se formaliter obiecti; ergo ita
 producta est cognoscit sive accipere in se formaliter obiecti, et intellectus non debet se flexere
 cognoscit ergo debet esse operatio phisica producta ab intellectu; adeo operatio phisica
 est vita phisica.

Confirmatur primo: intellectus est formaliter exercitium po-
 tentis intellectus ut talis; sed hoc potentia est formaliter actus phisica; ergo
 intellectus est exercitium potentis phisice actus ut talis: ergo est formaliter actus
 phisica. probatur minor: potentia intellectus ut talis est formaliter vitalis:

ergo eorum materia potest se actualiare ab vitijs seors; et hoc est de conceptu com-
muni potestatis utralis; si autem non sit formaliter a etiam phisica, non erit
potestatis semet actualiare ab vitijs seors, sed ut summy potestatis a etiam parum ab-
vitijs seors, et vitijs comparare nequeat actualitatis vitijs seors. hinc hinc
dicitur in modo de ratione 6^a canone 1° pro edis; unipat libere hominis a etiam
materia parum se habere, ac se habere vel vitijs vitijs quiddam; quia scilicet de con-
ceptu potestatis vitijs seors non vitijs seors, et velle agere, et actualiare ab vitijs
seors. Confirmatur secundo: si vitijs vitijs non potest ex conceptu suocri-
vitijs phisica vitijs seors (loquimur semper de vitijs seors creati) possibile est intellectu-
vitijs, aut vitijs seors, quod non sit actus phisice, sed semper intelligere, aut velle debet
at per actus ab vitijs seors infusionem. sequela autem abunda est: et quia alioquin non
omne vitijs seors erit potestatis seors ab vitijs seors actualiare; et quia tale vitijs seors materia parum se ha-
beret, ad hoc potestatis vitijs seors quiddam, quod vitijs seors, et colligitur ex hinc dicitur citari:
et vitijs seors quia alioquin materia prima, quod naturaliter seors seors, non mi-
nus proprie erit vitijs seors, alioquin de quiddam anima.

Confirmatur tertio: quia si vitijs seors
vitijs seors stare potest in vitijs seors creati vitijs seors phisice, nulla ratio erit cur
humanitas Christi Domini non seors formaliter amari et intelligere per amari
et vitijs seors vitijs seors, sicut seors formaliter vitijs seors per vitijs seors Dei vitijs seors
creati: sicut enim vitijs seors vitijs seors sui effectus formaliter temperat ex limita-
tione vitijs seors, ita ut seors humanitati, et que vitijs seors ac vitijs seors, vitijs seors non
vitijs seors potestatis de vitijs seors et amore vitijs seors. sequela autem vitijs seors et abunda.

Nec dicitur intellectus creatus debere quidem esse ab vitijs seors, sed per actionem phisicam
sicut vitijs seors; quod modo omni creatura debet esse a deo, sed per actionem
dicitur, et contra est: quod intellectus est formaliter species vitijs seors actualis ergo
formaliter et ratione sui habet quidem de conceptu actualis incommuni;
sed de conceptu vitijs seors actualis est vitijs seors operationis, et exercitii sui a etiam
vitijs seors principio, a quo vitijs seors vitijs seors formaliter, et ratione sui vitijs seors
actio sui vitijs seors vitijs seors ab eo phisice vitijs seors, et non sit vitijs seors vitijs seors
vitijs seors. vitijs seors: quia ut vitijs seors vitijs seors, intellectus est vitijs seors vitijs seors phisice vitijs seors
ut talis: ergo inquit non esse formaliter et ratione sui phisice a etiam creatura
vitijs seors, licet vitijs seors vitijs seors vitijs seors a deo produci, non sunt formaliter vitijs seors vitijs seors

sue operatio Divina omnipotens, sed tantus effectus ab eadem operatio dicitur, et ad eo pendentes prout ut quod.

65

Quisquid est dictum necessario colligitur, intellectus formaliter esse unionem sui cum intellectu, illi tribuere sui effectus formaliter absque unione dicitur, specialiter tamen hoc ipsum probatur: intellectus rationis sui, quorum alio modo secluso, denominat obiectum cognitum; est enim ad quod forma effectus formalis cognitum, seu representationi nec alio unione requiritur cum obiecto, quod utitur seculum sui respectu extenditur ad ipsum; quando quidem non debet illi uniri phisice, sed prout intrinsece; respectu autem intrinsece proculdubio seculum identificat intellectus: ergo pariter intellectus rationis, et quorum modo secluso denominat intellectus cognoscentem. patet consequentia primo; quia quod sufficit ut intellectus sit cognoscentem, sufficit ut obiectum sit cognitum; ergo e converso, quod sufficit ut obiectum sit cognitum sufficit, ut intellectus sit cognoscentem.

Secundo: quia implicat unio seipsa nisi cum, ut unum est terminum denominat unum et non sufficiens, ut unum denominat alterum; sed cognitio dicitur intrinsece obiectum cum intellectu: si ergo seipsa non sufficit, ut obiectum denominat cognitum, sufficere debet, ut intellectus denominet cognoscentem; nam hoc est utrumque intrinsece unum. tertio quia si intellectus videt obiectum cognitum illud videt prout intrinsece: ergo prout alicui intellectus, quod ad modum omnium presentia phisice videtur prout alicuius est videtur obiectum prout intellectus, et formaliter videtur intellectus cognoscentem. Quarto quia alicuius potest intellectus dicitur unum conueniunt absque unione ad intellectus, denominatione obiectum cognitum sine cognoscente, quod non minus implicat, quod cognoscentem sine cognito, productum sine productente, receptum autem informatum sine informante aut recipiente.

Ex dictis facile inquirere bene aduersus antiquas doctrinas, quod scilicet dicitur tripliciter dicitur vita phisica ab utrumque, ita ut vita intrinsece solum importet actionem grammaticalem, non vero phisicam, quatenus intellectus significatur examini aeternum sonantibus, ut conceptio conceptus plato, et intellectus est persona operans, et intellectus est veritas actus. tunc si Deus in fundat intellectum cognoscentem, ad hunc intellectus denominatione intrinsece

Et unquam ab intellectu, non phisice sed pragmaticaliter, aut intentionaliter. Quid autem oporet? obiectum ipsum genus esse intentionale; siquidem illud denominavit cognitivum; ipse enim intellectus non aperit. Et ut ad unum animorum doctrinam, quod loquitur pragmaticaliter, et sua actione intentionali tutor reputat animi tui impressionem tuam.

Sed nihilominus impressionem tuam primo: quia agere intentionaliter est pro du cum intentionaliter obiectum, ipsum de agere genus esse intentionale; sed hoc videtur esse negum, nisi intellectus phisice agat intellectus; ergo. pro tertia minor: repugnat quod intellectus agat obiectum genus esse intentionale, quod agat eum intentionale obiectum, sicut implicat agere obiectum genus esse phisicum et non pro du cum phisicum quod eum intentionale debet igitur intellectus videtur agere intentionale quod est ipsa intentionale eum intentionale obiectum. atque illud non agit intentionaliter, ut ad unum animorum factum, et per se constat; aliter debet illud necessario pro cognoscere; ergo illud agere debet phisice, et alium modum agendi non videtur.

Secundo: et intentionale eodem sensu potest esse ab intellectu eo ac in intellectu; sed essentialiter potest esse in intellectu phisice, sive per phisice receptionem ut tunc tribuit effectum formalem; ergo et essentialiter potest esse ab intellectu phisice, sive per phisice actionem. Tertio: quia si agere intentionaliter solum est pragmaticaliter agere in sensu explicato, et recipere et in formare aut videtur agere in formare, vel in subiectum, quod nemo dicitur probatur: quia recipiens aut in formare significatur etiam ut per sona agens, recipere et in formare sunt verba a ctiva: sicut ergo materia recipere mere passive re habet erga formare et receptionem, quia receptionem phisice non aperit; ita si intellectus phisice non aperit intellectus mere passive re habebit erga illud obiectum: ergo in nullo vero sensu aperit, nec semet ipsum a ctiva abet: ergo non videtur in oculo ulla intentione.

Facile quidem videtur et dictum, quod a ctiva phisice dicunt esse de conceptu denominationum intelligentium, non vero intellectus in abstracto: nam ut videtur de intellectu in abstracto ut vita in actu secundo; adeo quod videtur identificat conceptum operationum ab intellectu, quod in creatis intelligi nequit sine actione phisica. et a ctiva non contribuit capacitate subiecti, quod in pro ratione

ad actionem supponitur proxima capax intelligitur; alij et non sequitur
 solo titulo unione, cu[m] intellectu pro in abstracto sit formaliter unio
 sui cu[m] intellectu, si cut est unio sui cu[m] obiecto; suppo actio phisica sequi-
 ritur ad denominationem intellectus, ut Aristoteles uti facientur, necesse
 est scire ex parte formae, siue intellectus in abstracto.

Denique sententia nostra satisfacta con firmatur in actibus volutatis. nam actio
 phisica voluntatis essentialiter per se et a causa formalis exo dicitur respectu essentia-
 lity ad formam suam ad obiectum motum; sed non dicitur respectu phisice senten-
 tia ad terminum phisice; exo respectu intentionalis et affectibus; exo et
 formaliter con firmatur procedendo ab aliqua qualitate seu termino distincto.
 Sed hoc longius persequi non vacat.

SECTIO IIIA
 SOLVUNTUR ARGUMENTA.

Obicitur primo: Repugnat actio phisica sine termino; sed intellectio con-
 traria ad abstracta est actio phisica sine termino; exo. quod si dicatur intellectio
 non esse actio sine termino, sed tantum sine termino distincto; unta natura
 obiectio primo: actio sine operatio phisica est via et ducta, et velatio trans
 cendentali ad terminum; sed requirit esse via et ducta, et velatio trans cendentali
 advenit ipse; exo si p[ro]cedere debet terminum distinctum utiq[ue] productum phisice, cu[m]
 sermo sit de actione phisica intellectu vitali. se curdo implicat operatio in-
 tentionalis sine obiecto distincto, intentionaliter abstracto; exo factio phisica
 sine termino distincto, phisice producta.

Ad argum[en]tu[m] prop[ri]um; nam
 ut bene observat Eximius Doctor disputator in metaphisica sec[un]da num[er]o 11 in-
 tellectio pro ut abstracta, potius dicitur debet terminus sine actione, quia
 actio sine termino; siquidem non ponimus productionem phisicam quae sit pura
 actio, non aliquid perfectionis, minus autem p[ro] dicitur haberi, quia via et ducta
 distinctio phisica, siue ultimus determinationis ut causa sit pura operatio phisice;
 sed potius terminum quod ad terminum, qui inter alia p[ro] dicitur habet se
 ipso fluxu, et excedi ab utraque causa sine media actione; quia ad modum in-
 probabili pluri sententia Angelus ab omni modo creationis distincto p[ro]sequi
 pendet, siue excedit ab omnipotencia, quia ideo sit pura actio, vel actio sine

mino. **N** etiam de ~~actione~~ homine si mouetur, concedo, intellectus
 esse actionem, seu productionem phisicam, non quod quod dicitur termino sed
 quod simul sit actio d' terminus productus, siue expressio obiecti seculi d' si-
 ficans operationem phisicam sui ab intellectu. quod eius actionem nullo titulo
 repugnat: tria quia eventus actionis est ultimo determinare ut effectus per-
 dat ab hac causa propria; quod autem repugnat in eo quod effectus aliqui
 seipso determinatur ultimo ut ab hac causa pro alia excedatur dependeat?
 tria quia omni actio seculi d' si ficat productionem sui ipsius: ergo etiam termi-
 nus illi d' si ficat seculi potest: et etiam quia pariter repugnat in eo siue
 duplici ex termino: d' tamen non repugnat ex termino d' si tamen ab utroque sui
 d' obiectio, d' subiectio, quod iuxta communem sententiam sunt entitates
 modales, se ipsi continentur d' obiectio d' subiectio.

Ad primam confirmationem dicitur in quo major: si ex modo sit de actione phisica, ut sic, nego: si de actione
 phisica, quod aliunde probatur distincta attentione concedo majori d' minori et
 nego consequenti tria. solum est de conceptu actionis phisice ut sic esse ultimam determi-
 nationem ut effectus oriatur ad determinata causa, d' sic conceptus non est cui
 nequeat d' si ficari d' termino; ultra conceptus eius tendentes, d' relationi
 eius precedentem solum consequuntur actioni ubi hoc probatur ab ex mino d' si-
 ta. d' unitate in qualitate actionis quod atq' d' respectu transcedentali ad se est
 productio sui d' etiam termino, quod solum dicitur debet tamen d' si ficari d' si-
 etiam ad d' si ficari ex termino, quando probatur ab utroque d' si ficari. ad seculi d' si-
 Communiter amittitur peribeli cognitionis pure reflexiva, quod non aliquid obie-
 ctum representet quod simul ipse; quod sententia mihi probabilior est: itam
 negatur, certe aduci debet aliqui repugnat in titulo, qui in actione phisica
 non militet; qui enim omnia militat in opinione contrariorum nullius in omni-
 ni non.

Replicabitur: si in aliquo actu representatur duplex terminatio infor-
 mationali ab exteriori d' affectiva, ut in actu contritionis, debet unicuique assignari
 terminus distinctus: sicut in intellectione representatur terminus phisica d' in-
 tentionali, in cuius respectu debet terminus distinctus. Respondetur falso
 supponi, quod intellectio sit terminatio phisica; hoc enim sonat respectu ad ter-

mory phisicę, seu phisice actę, qui vsq[ue] p[er] actus non conuenit intellectu. Si intellectio foret actio phisica terminu[m] diu[er]si productiua, transeat quod vsq[ue] p[er] actus debent terminu[m] phisicę diu[er]si actus termino[m] v[er]o tronaliter actę; quę utiq[ue] tunc probare oportet p[er] actus oppositio[n]is inter tend[er]e actus phisicę & v[er]o tronalę, actus tend[er]e affectus & auersus. **O**

Secundo: si intellectio foret sui ipsius productio esset entitas modalis, ut pote essentialiter actio intellectus; actus vero v[er]o trales, non modus, sed qualitates v[er]o trales esse constat primo: quia ab ipsu[m] videmus qualitates; unde interroganti queles sumus? Respondetur boni vel mali, sapientę, aut intęgentę, quę de nominatione ab actibus intellectus & v[er]o trali p[ro]ficiuntur: secundo: quia actus v[er]o trales perfectionę habent ad e[ss]entia[m] modę alienę, v[er]o trali p[ro]ductę habitus, & species, v[er]o trali animę beatę. Actus; quia sunt v[er]o trales, & v[er]o trali capaci; quę capacitas est proprietas qualitates. **A**

Ad hoc p[ro]p[ri]etate concedunt sequę plures sententię nostrę p[ar]tę Cy Cardinale de Sugo; illę tamę negant alię Cy Datre Quę diu[er]sitate 24 sectione 4 numero 16, & sectione 6 numero 42, quę paritate[m] adu[er]s[us] v[er]o trali p[ro]p[ri]etate[m] quod non ut modus Datre, licet a Datre essentialiter v[er]o trali; & etiq[ue] Angelę, qui non ut modus v[er]o trali p[ro]p[ri]etate[m], & si dicitur sui creatio[n]is; quę loquendi modę p[ro]bat ex v[er]o trali ubi nup[er] n[on] h[ab]et, ubi actus v[er]o trali p[ro]p[ri]etate[m] ad m[od]o[m] nostrę sententię q[ue] vocat p[ro]p[ri]etate[m] qualitates sui p[ro]p[ri]etate[m]

Dicitur ap[er]te v[er]o trali de se enę conuenit inter huius sententię Datre, actus v[er]o trali essentialiter aliquid sui p[ro]p[ri]etate[m], quę ut ut plurimę p[ro]dicti sunt maiorę perfectionę, quę quę conuenit p[ro]p[ri]etate[m] actio[n]is sui phisicę v[er]o trali t[er]minu[m], aut duratiu[m] t[er]minu[m]; quare si ad v[er]o trali modi significat essentialiter actio ad determinatę v[er]o trali creatę, intellectio est modus: suu[m] v[er]o trali v[er]o trali, ut non alij p[ro]p[ri]etate[m] formalę effectę, quę p[ro]p[ri]etate[m] de terminare, intellectio est qualitas, sed non absoluta, siue independens ad determinatę v[er]o trali. et p[ro]p[ri]etate[m] loquendi, si actus v[er]o trali ap[er]te modę p[ro]p[ri]etate[m] & d[ic]t[ur] habet v[er]o trali p[ro]p[ri]etate[m] primo Ethicor[um] capite 2o autem: neque si v[er]o trali p[ro]p[ri]etate[m] non est qualitas p[ro]p[ri]etate[m] hoc bonę non est: neque enę operationes v[er]o trali

sunt qualitates, neque felicitas ista.

Ad primam objectionem: bonitas & malitia, sapientia & incipientia, siue extra habituales sunt quid; qualitates, & habitus ut qualitas, bonitas vero & actualis siue iracundia considerari non debet qualitas, nec nos propter se videt quales, sed tantum lato sensu accepta qualitate pro affectione; sic ergo ab actualibus videmus quales, id est bene vel male affecti. Ad secundam negatur assertio; quia nulla ratio est cur aliena sit a conceptu modi perfectio sufficienti ad productionem alioquin effectus eius absolute; cum modo perfectionis lineis sit, ut est species aut habitus, & utatur in ratione hypothetica, quod licet modus sit, perfectio habet formam sanctificationis, & supernaturalia dona. Valde caritatis vel castitatis plures ubi gratia theologiae.

Ad tertiam objectionem non nisi hoc dicitur est de ratione a creatura vitali: nunc si per se dicitur, ut rationem & sensum utrumque respiciamus illi modum, quorum tota perfectio pro eis est ultimo determinare, scilicet quando eadem contenta immutata perseverant; minima vero eis illi qui ulterius addunt perfectionem aliam, ut respiciatur rationem & sensum. quare negandum est, capere utrumque non propter se esse solius qualitatis.

Objectio tertia: licet intellectio essentialiter postulet omnem actionem vitalem, est tamen in differens ut ab ea oriatur vel ex habitibus, vel in habitu, & hoc vel ex illa specie aut auxilio: hoc ergo in differens determinari debet a ratione distincta. Confirmatur primo: nam aliqui habitus non facilius taxent ad actus similes illi a quibus et generibus; siquidem actus apertus & habitus pro eis ut potest in se fieri actus & sui productione necessariis esset essentialiter diversus a rationibus actibus non taxati ab habitibus & hinc habitus adiunctus necessariis erit ad simpliciter posse; neque ergo potest sine habitu simpliciter posse producere eosdem actus quos & habitus potest.

Confirmatur secundo; quia si nos tra sententia vera est nequitia actus supernaturalis produci apertus & auxilio inter se & ex tra se: unde falsitas, actus supernaturales conaturaliter produci & auxilio inter se, quod & ex tra se, ut communiter asseritur. Confirmatur tertio: quia iuxta dicimus, Deus non potest se solo producere intellectus creati:

Quid ergo ad censuram Divi Thomae 1^a parte questione 100. §. articulo 2°: cum
negat dicitur, Deum non posse facere per seipsam omnes de se minores effectus, qui
sunt per quos eius causas creatas.

Ad arguendum tamen negat antecedens, si loquar
tur de eodem numero intellectuum, quos in se habent, intra eandem intellectuum
speciem / species sumpta ex obiecto, et modo tendendi, alia ex se individua, quae
ab sola potentia, dicitur, quae a potentia est habitus omni potest. Ratio negandi est: quia
intellectus creatus est formaliter executivus, sive actio physica potentis intellectus,
ut ostendimus: actio autem non est indifferens ad varia principia etiam parti-
alia. ad primum confirmationis: habitus solum conuenit ad actus simi-
les prioribus ex obiecto et modo tendendi, non vero omnino similes in
respective physico ad principia a quibus oriuntur. id quod ad uerum fieri
debet in actionibus intellectus et uoluntatis, quod quod ut de eorum dicitur
ratione a terminis: habitus enim prae seque facilitat ad actiones in quibus ma-
xime uis plendet potentis leuans, seu diminutio conatus.

Hinc facit
habitum ad quod tamen habere simpliciter posse. ad eos actus uel uel duos ad quos con-
uenit, sicut dicitur ad uerum tamen ad actiones: et tamen simpliciter
posse ad talis species actus desumptis ex obiecto, et modo tendendi, aut prae uel
tionis: potest enim potentia sine habitu ex se ipsa per alios actus uel uel duos per
fectiones, quales, et eisdem specie modo dicto, quos uel facilius ex creatur
potest, qui ab habitu pendet: quae de causa habitus dicitur dare facile
posse.

Hinc ad se eisdem confirmationis, quae similiter in actionibus instat
tunc, non de numero actus ab utroque auxilio procedere potest, sed tantum ad
actus in specie ex obiecto desumpta. illud de maiore conaturalitate, non
de actibus sed de potentia intelligendum: potentis enim conaturalitas ut ex exce-
tu per actus pendentes ab auxiliis in se, quae ab externis eo. tertia con-
firmatio instat in omni actione physica causam creaturam, quae certe ne-
quit a solo Deo produci. quare dicitur Thomas tantum loquitur de se effecti-
bus, de quibus tantum non probetur essentialiter esse. Causam secundam ex
creata; hinc, nisi eventus mutent nequeunt non a causa secundum omni: id
sine iniuria omni potentia, cuius tantum essentialiter habere executionem dicitur

Voluntatis dico quod causis creatis et extrin-

Obiecta quantum ita intentionali intellectus propria potest ratione diuturni abicit, nulla estione phisica: hoc ergo non est de conceptu formali intellectus probatur ante eadem primo: quia intellectus Divina vera vita intentionali est et vita phisica non est, nec phisica ab extrinseco. Secundo quia possibile est substantia creata, scilicet identificant intellectus: ea autem liber est intentionali sine a etione phisica ab extrinseco. tertio quia de conceptu vita intentionali non est solus expressio et representatio: inhi autem conceptus nullatenus inhibita phisica actio. ad arguendum distingo ante eadem: vita intentionali creata, nego: pro eundem ac creata et increata, concedo antecedens: et simili ter distingo consequens.

Ad primam probationem: dico intellectus Divina non importat a etione phisica: quia si illa habet esse ab extrinseco emittit prima ratione, scilicet ab extrinseco negative seu nullatenus ab extrinseco, vel ergo ut loquuntur scolopi ab extrinseco ut apud principia non efficientia, sed sufficiens. at intellectus creata, et non aliter valeat esse ab extrinseco, quia per actionem phisicam, hanc invidiam debet necessario et instatui. regle conceptus intellectus creatus proculdubio et non phisice ab extrinseco, saltem ex actus, aut apti tunc valeret: ut non constitueret potentiam intelligere, nisi per immunitatem, aut receptionem phisicam, et tunc nihil horum est de conceptu intellectus Divina.

Dico: si ab extrinseco negatur non sufficit ad rationem vitam intentionalem; alioquin etiam immunitas et alia dei acti vita formaliter essent vita intentionalis. Respondet esse ab extrinseco negatur, licet requiratur ad rationem vitam intentionalem, non tamen sufficit, nisi alia pars dicata simul adesse, nimirum esse actus viventis ultra vitam connaturalem, vel saltem de linea eorum actus, quibus vivere reactivat vitam connaturalem, scilicet, ut alibi explicavimus. hoc autem adesse videtur intellectus et non in immunitate.

Ad secundam nego: cum fieri omnibus possibilitatibus illius substantia, id est propter rationem a et actus, quia vera vivere, et non ab extrinseco, sed quare ab extrinseco: adeo vivere simul et non vivere, poterit etiam qui dicere illius substantia intellectus esse ab extrinseco eminenter, quate-

nus identitas intellectus et intelligente est omni trali quod dicitur
 ratio illius ab utraque cor. ad utrumque ex quo aut representatio, si pro curatur a vitali
 et non vitali, vel a formaliter virtuali, vel utrumque ad utrumque dicitur, non dicitur acti-
 onis phisicis: si vero concipiatur copio vitali creatura et utrumque vitalitate utrumque trali
 li, necessariis videtur formaliter actionis phisicis; quia debet concipi ut actuale
 exercitium potest actus. quare licet non omni vita phisica sit utrumque trali, omni
 tamen vita utrumque trali creata includit utrumque phisicis, sicut species includit genus
 et sicut omni amovet vita utrumque trali, quod si non omni vita utrumque trali
 sit amor.

Obiectum quinto: plures intellectiones, et plures affectiones, quibus deo
 patet excitantur, sunt actus intellectus et voluntatis, et tamen cum fiant in nobis
 sicut notis. Iuxta Datus ac Philosopho, non oportet phisicis actionis potentia crea-
 ata: ergo. Confirmatur licet sit de conceptu potentia vitali exercitium prout per actus
 unde bito, seu non per virtute dicitur conaturali, potest nihilominus aliis actus
 bene vitali esse dicitur conaturali per virtute ut intellectus de necessaria, et
 prima Angeli cognitio: ergo pariter, licet sit de ratione potest vitali ad creat-
 utrumque phisicis, potest nihilominus dari vitali actus, qui phisice non trahit
 ab utrumque seco. ad arguuntur negominari: qui aliis sunt notis non dicitur phisic-
 is actionis, sed tantum li beatitatis aut plures virtutibus nostris, ut. sensus sit: sensus no-
 bi maxime, aut li bene cooperantibus.

Confirmatio virtutis: ne eadem pariter
 te probare quod potest non omni actus vitali debere esse unumque phisice, non omni
 utrumque phisicis importare actionis, non omni utrumque utrumque trali esse operationis praximaticis
 ly. et quod si fuerit fluxu alio. quare nego consequitur: quia actus debitus deo quod
 dicitur vitali est, quia potest et debet esse quod si li neg. et actus unde bito, sicut ha-
 bentur apud sub eadem ratione, quia productiva est actus non generatur ad con-
 naturalis eius statum, ut utrumque virtutibus dicitur: at vero actus quinquem ab
 utrumque seco, implicat quod habeatur apud sub eadem ratione, quia habentur actus
 ab utrumque seco; neque si sunt exercitium potest prout vitali; illi vero exercitium
 sunt alterius causis non formaliter vitali; quomodo autem sub eadem ra-
 tione generantur ad potest exercitium sua et aliter?

Obiectum denique pro
 prima sententia: non eadem forma denominare debet potest copio ergo, et ubi

ecty cogniti; sicut non eadē denominat rubicēdy calidy & potyōdy cale-
 facienty; ergo intellectio, qua Vedictrix potyōdy intelligens, consistit in sola
 actione productiva qualitatis absolute, aqua obiecty Vedictrix cognitiy. no-
 go ante evers omnino falsy; alioqui dū rōny p̄ cla pariter esset duplex formā
 quāny alia Vedictrix terminy producty, alia causy producty, alia formā
 Vedictrix, alia mactōdy Vedictrix. pariter calefactionis nullacty; nō eadē
 actio calefactiva denominat causy calefacienty, & rubicēdy calefacty,
 cy ut ipa calōdy parō insubiecto. facem denominationy calidy tū tū ab
 alia qualitate: Verū hōc denominatio nō est Velativa, sicut denomina-
 tio cogniti.

Ad hōc observā: Cy Dicitur Thomas 1^a parte quōst. 3^a
 articulo 1° ad tēdy dicitur intelligere & dicere nō valitē, aut q̄ intelligere nullū
 importare hōny originy; & tēdy nōnulli esse de intelligere dicitur, sive de
 intellectuōne dicit absolute, quō non importat originy aut actiony p̄ hōny; vel
 sicut de intellectuōne creaty loquitur, solum velle, ut non importet originy per-
 nes ex p̄ hōny. de Contexto Angelicus Doctor quōstione 1^a de veritate arti-
 2° ad quānty ex p̄ hōny de ut, omny intelligere creaty esse dicitur, sic inquiri:
 nōn aliter possumus intelligere, nisi huiusmodi conceptōny ex p̄ hōny dōy &
 deo omne intelligere in rō bī pro p̄ hōny loq̄y de ut dicitur, quū sicut hōny nōntay
 Confirmatq̄ vult clarissimū testimoniy; Atq̄ totū dicitur Thomā ad eadē
 Partē observāo contrōversia 6^a de anima p̄ hōny 1° paragrafo 3°.

Observāo con-
 sequēdy circa eventy intellectuōny dicitur, quō hūi loq̄y habeant in omni
 actu vitali inty hōny, nōnta in actibus vitalibus Vitalitate p̄ hōny p̄ hōny,
 ut sunt actus potentā nutritiuy; hōny quōnta essentia consistit in actione p̄ hōny,
 quō debet, vel salty potest habere terminy dicitōdy, videlicet augmēty videnty
~~videlicet~~ quō terminy gerere ex p̄ hōny formalitē vitali monēt, sicut videtur
 ut pro ducatur Vitali vel emanatōny modo, ab orty, sicut vel ab orty, sicut. un-
 de in hūi tota vitalitas in actu secundo in sola actione consistit.

SECTIO III^a DE VERBOMENTIS.

Quō dū loq̄y, aut formare vobdy primo dicitur de loci bus,
 videntur me tamē trans ferre ad mentis conceptus, quōnta nobis metip̄

interne loquimur, & aliqua mentibus nostris manifestamus, ut testatur magister Augustinus libro 1.9. de Trinitate capite 1.3. constat de fluxibus sacris paginis loci, ut Galeno 13 dicit in epistola concordantibus: Disputatio 1. dicitur esse impy intrare cogitatio, & alij. hunc commentum Verby nostri apud nos cuncti. quid vero illud sit, dubium est, quod in Philosophia & Theologia late discutitur solet. nos illud impy senti bursuta se solvemus, postquam nonnullas Verby nostri descriptiones ex Patribus promissimus.

Augustinus libro 1.9. de Trinitate capite 1.3. sic Verby describit: formata cogitatio ab ea Verby cumq; Verbum est. Et homo 1.9. in monacho de sancti inquit: Scripturae sanctae Verby in ecclesia sunt ipse cogitationis, quae adhuc intra corda cunctis secreta Verbum tenent. Fulgentius libro 3. ad Moritum capite 9. Cy mens apud se Verby habet, utq; cogitatio de habet; quia nihil aliud est apud se dicere, quae apud se Cogitare. Damascenus libro 1. de fide capite 1.8. Verby nostrae ut naturalis animae nostrae motio, scydy quae motu ut intelligit aut cogitat. Anselmus in monacho loquendo capite 3. dicit, actus ipse intelligendi habent ex se omnia verba naty Verby nostrae esse. Similia habet Dicitur Thomas pluribus in locis dicitur apud Patres Huxta do dicitur quatione 6. de anima sectione 9. & sequentibus.

Ex his colligitur

Contra Thomam, intellectus creatus semper ac intelligit dicere. Informare Verby, & quae necessario; nam mente dicere nihil est aliud quae cogitare, & Verby est cogitatio ipsa, quae anima dicitur intelligere, ut ex citatis Patrum testimoniis abunde constat. Cy ergo intellectus nostrae nihil intelligat sine cogitatione, aut intellectione, consequenter nihil intelligit sine Verbo. Ad quod ex parte dicitur Dicitur Thomas de fine sectioni procedenti, dicitur se parte quatione 17 articulo 1. in corpore per hoc Verbas qui cy intelligit ex hoc pro quod intelligit, pro adit aliquid intra ipse, quod est conceptio Verbi intellectus... quae quae conceptio Verbi non fit, & dicitur Verby cordi significat Verbo vocu. accidit Verbi: nam dicere est aliquid manifestare in Verbo seu conceptibus ergo intellectus sibi dicere, aut sibi loquitur, aliquid sibi ipse manifestare; sed intellectus semper ac intelligit conceptus suo, aliquid sibi ipse manifestat: ergo semper ac intelligit, sibi ipse dicit aut loquitur, ad hoc Verby intra-

se pro ducit

Colligitur insuper Verby mentis nos esse esse unum tamen
si unum est, & similitudine obiecti, siue specij unum est quod intellectus elicit
ita: entia omnia, qui propterea pro eodem unum sunt specij ex parte, ac Verby
mentis: nec aliud fingi potest, in quo tale Verby statuatur. hinc qui inte-
lectione consistunt in qualitate absoluta per distinctionem actionis productae,
Verby identificantur in intellectione, & actionis ejus productione appellatur
dictionis actus, in nostra vero sententia identificantur ex generatione ob-
iecti ex sui productione, nec Verby dictionis intere, nec ab intellectione
distinguntur.

Thominibus longe aliter de verbo dicitur: nam illud esse vo-
lunt in unum in quo siue similitudine obiecti, quod prius cognosci debe-
at ut in speculo velut in speculo aut idolo cognoscitur obiectis. quare in
principio Thomistarum intellectus non elicit Verby, quo res intelligitur; bati-
entur intellectus. Deum cognoscere non producit Verbum, & generaliter
non producit Verbo, quando obiectus est presentis, & proportionatus, ut in ma-
teriali terminet in intellectione, sed solum quando obiectus vel est absens, vel ter-
lo materialitatis inproportionatus, ut spiritualis cognitionis terminet, vel
est quando obiectus in variatis variis cognitionibus abingitur: in his
enim contentis vacillat Verby mentis, qui tamen non est conceptus forma-
li, sed obiectibus, siue unum & simula ex nomine obiecti substituitur, ut im-
mediate terminet cognitionem: ipsa vero intellectio Iuxta hoc dicitur
ab verbo cui impunita, consistit in actione phisica, qua intellectus & pro-
ducit & completur Verby: quae actio pro ut est phisica Verbi productio
et dicitur activa & pro ut est completiva dicitur dicitur Verbi dictionis ob-
iectum in verbo est intellectio.

Hic tam de divina & humana dicitur
nostrum dicitur, et unum natura primo; quia ut super ostendimus et doctrina
Latini & quibus Angelici Doctorum, intellectus creatus semper ac intelligit, siue
vivit, siue abstractum mentaliter dicit, & Verby pro ducit, quomodo do-
cens habeat obiectum. Quare eius visio beatifica Verby est, siue unum rationali
similitudo, siue unum ex parte Dei, ut efficaciter pro bant Theologi nostri in-
tractata de visione, consistit in ex dictione unum de divinitate capite.

sic aiente: tunc exit perfecta similitudo Dei in ipse quando est
 Dei perfecta cognitio. nec motus est quod obijciunt Thomasti, nuncq
 Repugnare pro pug. in ipse, & similitudo v. creaty essentia Divina: & Dei
 habetis immediate b. d. ei, & non media aliqua. **R**espondetur enj,

Quoniam beati f. q. non esse in ipse & similitudo Dei b. d. ei, sive vult
 erit sed tanty in ipse, sive vult representationis formalis, quz similitu
 tudine non Repugnare supponit Augustinus modo citatu, uno & Iohannes
 Argostolus epu tola 1° capite 3° de Deo inquit: Cy aparuerit, similes ei existit
 (utq. similitudine in ipse) quoniam videtur cy sicut est. Illa aut. similitudo
 non est in ipse in qua & obiectiva, nec in ipse in quo, sed in ipse in qua, & in ipse in qua
 formalis qua tanq. ex creatio, & in ipse in qua formalis Cognos. ceteri. beatus Dei videt
 Deo non tollit quod Deo immediate videatur, sicut immediate amatur, quz
 in ipse in qua amare amatur.

Secundo, quia Ideo illud nullo fundamento ad
 tantum: nullus enj obiecty quz ty b. d. ab ipse alio materialis in ipse portione est
 ad intellecty in ipse in qua ty paritate in ipse, quz licet spiritualis, immo
 diate in ipse ad quz in obiecty aliter non potest voluta in hac vita Dei in
 per omnia diligit, quz in ipse amatur voluta quodq. super omnia, nec
 in ipse ab omnia in obiecty: ty paritate in ipse in qua in ipse, quod
 licet spiritualis in ipse in qua in obiecta materialia & absentia: ty in
 quia terminatio intellecty non est per contacty phisicu, sed per specula
 tiony obiecta est in ipse in qua: hoc aut. speculatio cui non potest in ipse in qua
 est non in ipse in qua ad materialis?

Dicendum expo. Verby menti non esse concepty
 obiecty sed formalis, non in ipse in quo, sed in ipse in qua, sive cognitioy in ipse
 quantitate formaliter denominatur Cognos. ens obiecty. quod in ipse in qua
 Thomas quod in ipse in qua appellat. Concepty cognos. sive in ipse in qua in ipse in qua
 solum intendit, ut Verby cognos. catur, & intelligatur per cognos. in ipse in qua
 alidatur Angelicus Doctor libro 2° contra gentes capite 11° ubi per ty in
 promittat Verby esse in ipse in qua in ipse in qua, subijcit: aliud est intelligere in ipse in qua
 & aliud est intelligere in ipse in qua in ipse in qua, quod in ipse in qua in ipse in qua
 in ipse in qua in ipse in qua. legatur in ipse in qua Angelicus Doctor in ipse in qua in ipse in qua

articulo 2°, ubi occasione specie intelligitur huiusmodi, & optima probat, intellectus nostras commode bene mihi debere ad Verbum & non ad aliquas earum similitudines in anima Verbum.

Dicitur: Verbum Divinum est imago in qua: ergo pariter Verbum creatum, cuius ex exemplo Divini explicari solet. nego consequens: quia ex Verbo Divino non producitur ex ipsa essentia, sed ex formalitate, non ut Pater intelligat, sed quia intelligit, non ut Pater tibi loquatur, sed ut loquatur Filio, ipsi quoque communicet quod quid scit; necessario supponit sui principij perfecte intelligens; adeo quod non producitur ut forma intelligendi, sed ut imago in qua: at haec omnia aliter habent in Verbo creato, quod est locutio intellectus sui ipsi, & producitur ex ipsa intelligentia intellectus, ut ille sciat formaliter intelligens. unde Verbum Divinum patet convenire cum Verbo nostro interno, patet ex externo: convenit ex interno, quatenus per intellectus producitur a Patre: convenit ex externo, quatenus usus productione Patris loquitur aliter, & quatenus supponit sui principij pro priori existens perfecte sine intelligenti. sed de huiusmodi.

Ad hoc obijciat, intellectus Dei absolute, & essentialiter ut talis non esse Verbum; quia Verbum essentialiter importat principij originis a principio dicente, ut docet Dicitur Thomas questione 1^a de Veritate articulo 2° ad primum inquit: Verbum ratione sui non solum habet manifestationem, sed Verbum processum ab alio: intellectus autem Dei absolute est omnino impro ducta, & nulli principij Verbi patet: hanc intelligere Dei omnino absolute non est dicere; aliter, ex Filio & Spiritu Sancto intelligant etiam dicunt, & Verbum ad intra producit, quod non facit dicere. solum ergo intelligere Divinum pro ut terminatum, & quasi contractum per subiectum & terminatum, quod omnino dicere non est dicere, est aeternum dicere. unde concluditur intellectus ut non a creato & in creato pro quibus est, non importari Verbum; hanc tamen rationem importari neque in omni intellectu creato.

Obijciat etiam, phantasia, & sensus exterior, cuiusmodi obiectum speciem exprimit dicant, huiusmodi etiam Verbum producitur sed impotenter, & cui Verbum non quod non modificatione tribuitur ab intellectu sui ut inquit Pater Suarez 3° de anima Capite 5° non dicitur proprie

di esse aut formare Verby qui nihil affirmat aut negat. Unde ex ter-
nis sensibus nihil in quibus affirmatibus aut negantibus Verby proprie con-
uenire non potest, phantasia vero cuius actus magis accedit ad Verborum
Iudicij, minus in proprie Verby atque tunc.

SECTIO. IV. A
DE VARIA DIVISIONE ACTVVM
INTELLECTVS.

Prima diuisio est in apprehensionem Iudicij & dicendum, de qua plura alibi
proxijs in Verbulis. aliqua tamen nunc de apprehensione & Iudicio tractanda
supponunt; & primo, supposito, apprehensionem esse genus cognitionis imperfecte,
quia simpliciter quoddam intuitu attingitur obiectis, qui de ipso aliquid affirmatur,
vel negatur, inquitur an apprehensio debeat proxijs esse semper Iudicij? affir-
matur, ex necessitate saltem naturalitate proxijs esse ac dicere Iudicij; tunc quia ex-
perientia constat, intellectus obiecta sibi proxijs ponere per apprehensionem, prius quod
dixit Iudicij esse tunc de cetero: tunc quia sicut completa certis in se legitate proxijs
debet amonifici caci, circa apprehensionem Iudicij ne ex eo impetu proxijs at
tellectus; tunc quia id exigere videtur tunc dicitur intellectus non tunc dicitur An-
gelici, ut scilicet ab imperfectiori cognitione, ad perfectiorem proxijs datur.

Quo-
ritur secundo, an apprehensio possit attingere totos obiectis Iudicij, seu sit tunc
obiectis extremorum? affirmatur. Res pondetur ex communi sententia; primo;
quia cum Iudicij infertur de identitate extremorum ex imperio voluntatis, ut
ipsea cadit, necesse est quod proxijs cadat cognitio talis de identitate; quia volens
nequit imperare quod non nouit; sed hoc cognitio proxijs cadens Iudicij nouit; alio-
quin sero impera breu a voluntate: ex hoc apte hinc: hoc igitur attingit de identi-
tate extremorum. Secundo: quod ad idem Iudicij alterius de liberamus de ar-
cibus vel dicimus proxijs stando, ab dubio in mente nostra veritas identitate vel
de tantis obiectis, non proposita per Iudicij: ergo per apprehensionem, nec propo-
sita apprehensionem confundimus ex Iudicij; quia licet non ex obiecto, defe-
runt tamen ex modo tendendi; illa enim tendit inde esse, hoc de cetero; illa proxijs
Representant identitate, per hoc autem identitate at entium, vel de entium: si-
cut ergo licet in obiectis tendent amonificas & inefficas, tamen differunt
ex modo tendendi, ita in presenti.

De Iudicio quæritur an sit qualitas simplex, vel com-
posita? Ex omnium Doctorum 3° de anima capite 5° tenet esse actus compositus ex
triplici conceptu realiter diuincto. Latet in eadem quæstione 2^a in 1^a pariter puta-
tura 223. Capite 3° duplicem tantum conceptus requirit, alterum quo representetur
predicatum ut conueniens subiecto, & alium quo subiectum ut habens præ-
dicatum. pro compositione Iudicij statim citat Nubium, Meteorum, Phoricea &
Phoniam præterea: Communis uero sententia inter recentiores tenet oportere
ascentum Iudicij esse conceptus simplicis & inuisibilis.

Sententia Ex omni placet
& probatur: quia Iudicij humani, ut diuina ad uisum, & Angelico, habet corre-
spondere conjunctionem, & compositionem intrinsecam, unum alteri applicando intrin-
sicaliter; id uisum, nisi in compositione: Ergo est qualitas composita
in seipso Aristotelis 1° per hanc mensuram capite 1° autem, & citat in com-
positione conueniens, & aliter Thomam 1° parte quæstione 88 articulo 1° ubi
arguit: intellectu humano cognoscit compositionem & diuidentem. Constat
etiam definitionem propositionis quæ est oratio affirmans uel negans unum de alio
in seipso uel in alio: sicut enim compositio phisica non dicitur nisi phisica dicitur
unum & alium, conijunctio copulatio, ita nec intrinsecam, nisi intrinsecam
unum & alium, conijunctio conueniens non dicitur autem per se unum &
alium, nisi per conceptus realiter diuinctos: hinc ergo necessarij sunt, ut hæc edu-
catur inueniantur, quas uisum ita necessarius est tertius conceptus copulatio,
& formaliter applicans unum alteri.

Confirmatur exemplo syllogismi qui
ideo compositus est, quia est oratio unum & alio inferens, ac proprie ex
eius constituentibus unum & alium: Ergo similiter dicendum de Iudicio. Ugetur
& explicatur: quia syllogismus est cognitio identitatis duorum inter se, non
quæ sit deducta & illa ita est præmissa, syllogismus non ualere in sola
conclusionem, sed constituentem etiam ex præmissis, addita pericula illa uia
formaliter, & copulatio præmissarum cum conclusione; sed Iudicij est cognitio
identitatis non quæ sit deducta, sed ex terminis, quæ intrinsecam sunt unum &
alium: Ergo includit conceptus, quibus extrema sunt unum & alium.

Opponit
primo: proposita per apertum unum identitate obiectiua, potest intellectus non

pliā actū ex approbatione vel reprobatione; sed hic actus approbatus nequit
 non esse Iudicij ergo Iudicij est actus simplex. Confirmatio: haec unica vo-
 ce est Iudicij utroque voce est formamus, quando ea sola his potestatem utroque
 parti. Ergo an homo sit Rationalis? ergo facilius intellectus unico actu Iudicij
 formare potest. argumty & confirmatio ostendit quod intellectus qui
 potestatem consuetudinem potest in simplici actu approbatione illa ratione; secundo in pro-
 positione composita, quae stare potest. an solo conceptu attingente. Conesio ergo &
 coexistit duplici obiecto. Ergo ipse actus magis; ut actus unius formae literae
 consistit in approbatione et quidem; ultimus completus, ad quatuor formas. De-
 terminatio Iudicij, conceptus subiecti & praedicati determinans ad compo-
 dy. perfecta tamen approbatio saltem formae literae Iudicativa non est, ac provide nec
 utroque Iudicij; perfecta est, & completa approbatio Iudicativa est actus ele-
 ctus approbationis utriusque inter se tamen quae coniungit, & consequenter quae con-
 stituit ut duo in se unione literae; ad id autem nec ratio Negationis tamen conceptus de tunc
 subiecti & praedicati.

Sicut ergo in logico conceptus illationis formalis conve-
 nitenti particula ergo attingit quidem; conesio obiecti praemissae et obiecto
 conclusionis & conceptus Respondens conjunctioni & in propositione compo-
 sita coexistit duplici obiecto. Obiectum quoque propositionis simplicis, quae praesens unius
 saltem ad quatuor essentia syllogismi & propositionis compositae, sed tantum ratio
 formae & determinationis ultimae; ita in praesenti licet conceptus copulae existi-
 atus attingat identitatem tamen non est totum Iudicij, sed coniunctio duorum
 quae essentialiter duo sunt per conceptus subiecti & praedicati, vel divisione
 rationis Varietantem vel variatam, ad conformandum. Vnde illa voce non
 stare utroque Iudicij vocale, sed in illa & alijs vocibus subiecti & praedi-
 cati, quae subintelliguntur; unde potius dicitur tamen non tamen ex praesentia & confir-
 matione paritate Iudicij vocali.

Opponunt secundo. Prae totum 6° Obiectum
 capite 6° comparant amorem & odium vel tantum ex affirmatione & negatione
 intellectus; sed volentes pro praesentia convenientia aut diu convenientia obiecti,
 unico & simplici actu prosequitur aut respicit obiectum; ergo si mihi litera intelle-
 ctus. notata consequenter; quia comparatio inter solus statet, quod sicut
 intellectus asensu vel dicens; sequitur praesentia praesentia affirmatio & negationem,

ita volutus affectus per amorem & odium; de cetero autem ab omnibus quod non
datur utitur quod potest tunc de se per se in modo tendendi per actum, qui tunc per se
advenit vel de cetero; volutus ergo animi medicinalis tendens modo compositionis,
adeo quod potest simpliciter actu obiecti attingere, sicut in casu intellectus, qui per
suum tendit compositione & compositione vero unum & aliud.

Secunda actus inte-
lectus diviso est in cognitionem abstractam, intuitivam & quidditativam, inquam
explicationem, licet mere verbaliter nimis dicitur. **A**uthorem, Iurta aliquos
ad cognitionem intuitivam sic dicitur quia obiectum claritatem est in actu intellectu
actu, quod inter perceptionem sensuum externorum intuitum, seu visum, Verum utitur
primo, quod sit cognitio sui ut existenti pro aliqua de se per se tempore vel pres-
senti, vel per se, vel futuro: unde inquit, intuitum non sit cognitionem
qua deus cognoscit per se, quae nec est et tunc nec unquam existit. Secun-
do Verum utitur, quod obiectum in se pro immediate cognoscitur, non in alio me-
dio per se cognitio: quare beatorum cognitio, qua vident per se in deo clare
visum, licet intuitiva respectu dei, est tamen abstractiva respectu possibili.

Melius tamen & communius independenter ab hiis cognitionibus explicari so-
let diviso, ita ut nomine cognitionum intuitivam intelligatur ea quae fit per se
per se obiectum pro se vel formaliter, vel quod valenter, & contra abstractivam
quae fit per se per se formaliter etiam aut quod valenter, species pro se ob-
iectum, quae esse & natura sua digne est eius virtualis Representatio, sive ab ipso
obiecto producta, & tunc dicitur pro se formaliter, sive ab alia causa,
& tunc est tantum quod valenter pro se. Quare cognitio albedini nisi species
ab ipso immo, est intuitiva, etiam casu quo haec species non ab albedine, sed a solo
deo producat. Et hinc in hac acceptione Cognitio possibilis in deo, de qua
supra, intuitiva est; quia in deo & quae perfecte & clare cognoscitur per se
sua, ac si per se pro se cognoscitur: & quod valenter igitur cognitio
haec etiam respectu possibilis est per se pro se.

Species aliena esse & digne
non sit Representatio obiecti cogniti; assumitur tamen ad eam cognitionem, quae at-
tingit obiectum in se illius cuius est species pro se, ut cum Angelus videtur Iu-
veni alati per huius propriam speciem concipimus: & quod in Angelus in se pro

ducat spe cogit, Cognitio nihilominus eis ad ext ab tractua; quia agni-
 benter species aliena est, ubi aut cognitionibus ad usum dy est, obiecti
 quod unum alterum concipitur, bene terminare cognitionem; quia huiusmodi
 concipitur datamque obiecti illud materiale vitae cuius, et simul obiecti
 spirituale, tanquam quod aliquomodo simile, vel habens aliquam pro portione cy ob-
 iecto materiali et sensibili.

Cognitio quid sit, quae clare et distincte repre-
 sentat quid sit res, seu essentialia praedicata rei. haec potest esse vel comprehen-
 siva, vel non comprehensiva: haec ultima est, quae a perfectione comprehensionis
 aliqua ex parte deficit, adeoque ad eius notitiam sufficit comprehensionis explicare.
 Comprehensiva ipsa est cognitio ad quam, et contra ueniens intrinsece cognos-
 cibilitati obiecti; quia Iuxta Deby Augustini epistola 1012 capite 8 di-
 uido comprehensionem, quod ita videtur, ut nihil eius lateat uidentem, aut cuius
 finis ex cursu sui possunt. haec ipsa cognitio debet praedicata omnia obiecti re-
 presentare, non solum ex parte obiecti, in eis habet quibus cognitio in sententia
 nostra; sed et ex parte actus, et quibus cy claritate et certitudine; unde
 necessariò debet esse uentura et quid sit.

Sed notandum, cognitionem ut
 comprehensiva est, non debere ad quam cognoscibilitati, etiam ex parte ob-
 iecti, seu ex perfectione ipsi representari, quae per quam cy etiam cognitionem repre-
 sentari potest: sic nam omni comprehensio posita in eius obiecti est in generali
 perfectionis, quod est falsum; cy alia alia perfectione non, cognitio enim, quae deus
 comprehendit lapidem, infinite perfectione est comprehensione Angelica eius cy
 lapidum ut ergo absolute comprehendatur lapidum, non comprehenditur, quod imper-
 fectio perfectione cognitione, quae est capax atque in quo consistit cognos-
 cibilitas est, et, sed sufficit, quod cognitio talis sit, ut ea iuste et perfecte di-
 stinguatur, et detegatur tota perfectione rei ea claritate et perfectione, quae ipsius
 uentum motus seu sui quod habet, ut eius ualorem perfecte collat intellectus,
 correspondet; in quo stat entia, et cognoscibilitas: si quidem autem res supra
 merita propria cognoscitur, et cognitio ut super comprehensionem, qualis est
 diuina res perfecti creatus.

Ex his colligitur, necesse non esse ad compre-
 hensionem ex parte ac distincte attingere in particulari effectus etiam naturali,

quos continet, & successive producere potest vel comprehensa, nec terminos
pro tenentis obiectivitate, nec terminos Relationis transiendi talis, aut pro-
dicamentalis. Ratio autem communis est; quia nulla tenet id Requiritur,
ut clare & perfecte comprehendatur talis valor, & ad quanta perfectio
Vei; cui hoc perfecte sciatu colobly quod cognoscit intellectus, Veritatem Ve-
tionis entis creati, in qua consistit Ratio Intransigentis elevabili ad quod libet,
nec arguat majori Vei per se etiam potest obiectivitate ad unum, quod ad ple-
nus effectus similiter sufficienter cognoscitur quod itas perfectionis causis,
cognitio quot simul effectus natura aliter potest producere; ac tunc ea sola
pro clucata Relatione cognosci debent ut talia, quod ut a ceteris dis tincta per-
fectionis arguunt.

Tertia dicitur et incognitionis Reflexae & duplex; duplex
est quod non cognitio, sed aliud habet pro obiecto; Reflexa, cuius obiectum est
cognitio aliqua. dubitatur autem an cognitio possit aut debeat supra se ipsam Re-
flexae, seu se signate representare? Communis sententia dicitur primo con-
tra Nominales, non debere; tunc quia cognitio est obiectum habent distantiam cogni-
tionis a se ipsis, & independentes non secus ac quod quod alia extra distantia:
ergo potest obiectum cognoscere, quod hoc ipso debeat cognoscere eius cognitio; tunc quia,
qui Reflexae cognoscit, se cognoscit extra obiectum, non deo necessario debet se-
re signate, se Reflexae cognoscere, alioquin necessarium esset infinitas Reflexiones
in uno quoque actu exponit potest intellectus Reflexae qui signate cognoscit
Reflexionem, ita potest clare cognoscere, quod signate cognoscit cognitionem.

Dices primo: hoc ipso quod intellectus cognoscit obiectum, certificatur de exist-
tia cognitionis, rogatur quod dico hanc existit tunc affirmat: ergo. Vel potest in inte-
lectu certificari non per representationem signate cognitionis, sed tantum exercit,
quatenus ita te cognitione dubitare non potest de ipsius existit, et de specie
exercit talis, quod producit cognitio promptissime cognoscit potest signate.
dices se modo unio est sui ipsius unio, & actio sui ipsius actio: ergo est cognitio
est sui ipsius cognitio. utatur: ergo negatio existit tunc obiecti est negatio pro-
pria existit tunc ipsius negationis. negatur consensu; quia ne debet pro cessu
in infinity actionis & unionis, necessarium est a ceteris esse sui actionis, & pariter
unionis se ipsi unio, eo quod existit negat actio, quod producat, nec unio quod

lo viatur: unde non posset esse certa cognitio, quae cognosceretur, teneret
consequitur; quid autem Verbat probat.

98
Alexit secundo communiterq; sen-
tentia, positi esse cognitionem creatam reflectentem supra seipsum, non solum subali-
qua ratione communi ut haec omnis cognitio, omnium conceptus, sed etiam sub ra-
tione distincta, et probatur primo; quia quod quid in hac cognitione di-
stincta esse potest, super ergo est in cognitione supra se reflectente, quae nullus non admi-
ttere secundo paritate cognitionum in una classe seipsum representant. tertio quia
Angelus seipsum comprehendens eo ipso cognoscit potestatem quae habet ut se compre-
hendat: ergo attingit haec comprehensio seipsum sub distincta specifica compre-
hensionis, quod satis est. huius tamen cognitionis speciem non bis praeceluc-
retur, sed a solo Deo, nec inter seipsum et obiectum esset velatio velis, quae solum in re-
currit, quae de cognitione et obiectum supponuntur velati excludunt; sicut enclatura
inter cognoscentem et cognitum velatio velis, quando intellectus seipsum cognoscit.

Vltima divisio cognitionum est in certam probabilem, et dubiam: cognitio certa
est, quae habemus innixi motui, quae scimus esse infallibilis, et sub ipsa nul-
la posse latere fallitatem: quare in huius cognitionis firmitate et omni ex-
clusa formidine adhaeremus veritati; duo ergo proinde necessaria sunt ad haec
certitudinem; primo haec fama ad haec excludens omnem formidinem; secun-
do quod sit ad haec ad veritatem: unde licet haereticus excommuniatus suo iudicio
firmissime adhaereat; quia tamen se ipse falsus est, non est verus certus de obiecto,
sed in proprio acerrime estimatione; et contra adentur mixe probabili, et si se ipse
verus est non est certus, quia formidinem non excludit.

Certitudo alia est meta-
physica, et motiva metaphysice et essentialiter sunt infallibilis, qualis est
certitudo actus fidei per naturalis, et scientia, et quae cognoscimus
non est in terra simul Petrus et Jesus carus; alia est physica, quando motiva
infallibilis sunt tantum ex natura rei, qualis est certitudo, quae cum accidit
tibus, scimus, subesse subiectum; alia moralis, quae nihil in motu nostro
lata solum infallibilis, et quae convenit actui, quo cognoscimus ex parte Do-
mini, quae cum certitudo potest summi tripliciter, scilicet vel ex parte principij
influentis in actum certum, ut non possit influere in falsum, et haec dicitur

Vacillatio, quae quae convenit habetibus supernaturalibus fidei; alia est formalis, quae in ipso actu certo consistit, alia obiectiva, quae est ipsius obiecti actus certi ut attingibile per talis actus. **P**rima haec certitudinis potest esse altera Reflexiva, quae consistit in actu, quo intellectus Reflexive cognoscit certitudinem sui actus **duplex**.

Evidentia supra certitudinem solum addit claritatem, ratione cuius adeo claritate motiva cognoscit intellectus, ut sine imperio voluntatis necessitate ad arcanum saltem quoad speciem. Cognitio probabilis est, quae licet inritatur motu in Variabilibus, quae si Vera sufficienter non vere possunt intellectui, tamen certa non est, eo quod haec motiva fallibilia cognoscantur, aut saltem non cognoscantur in fallibilitate, quare in huius cognitione, licet Vera veritas, non ad haec intellectus firmiter veritati, sed in formidine saltem Vacillat: ideo hic actus dicitur formidolosus, non quod formaliter, sed tantum Vacillat, quatenus non opponitur ne excludatur, sed permittit simul adesse hoc Iudicium formidolosus, in quo aut in simili actu stat formido formalis.

Ex his colligitur primo Cognitio eiusdem necessario esse certam, non tamen e contra: unde actus fidei dicit metaphisice certus, non est evidens ob defectum claritatis: Et hinc secundo, actus certus posse esse obiectum obocurritate scilicet non quae consistat in absoluta et pura Carentia lucis, quia omnis actus intellectus est lucis aliqua, et claritas, sed tantum Respectiva, quae verus non est tam interna lucis et claritas unius ac alterius actus. **S**ecundo actus eorum est obocurritate sicut etiam actus certus et formidolosus.

SECTIO. VA

DE ASSENSU, ET DISSENSU.

Assensus est Iudicium affirmativum obiecti, **q**uo **l**ucis **co**nsistit, et dicitur negans, ut lucis non consistit, de quibus dubitatur, quae ex oppositione inter se circa obiectum et in ipso intellectu, et prima circa obiectum, quia affirmare eorum est unum, et negare eorum est alterum, nihil contra dictum involvit. **I**ndem intellectus in duplici prima accidit alteri affirmare, alteri negare eorum est eorum obiectum, **p**rima eorum, scilicet qua oppositione prima, seu in compositione consistit eorum in eorum subiecto, seu intellectu in duplici oppositione, scilicet, qua tenus non possunt esse simul veri aut falsi, nempe dubitat, essentia esse inter assensum et dissensum, qui ut eorum oppositione tenus esse debent in obiectum, ut patet in exemplis adductis.

ne forte intellectus deiciatur eo utramque esse obiecta distincta.

96

Hu ergo ad
sensu questionis pro notari, duplex est sententia, prima est oppositio esse
tantum naturalis, adeoq; diuinitus potest conuenire in eodem uere lecto, a sensu
et diuersi: ita Hominales, et Veritabiles nostri primum ex obiecto, hinc
Quinto, Alphonso et Leonardo. Secundum est oppositio essentialis, esse, affir-
matio et diuersi nec diuinitus esse conueniunt: ita communiter Thomistae, de
tanti et nostri ex eodem disputatione et metaphysicae sectione 2^a numero 2°
quae hac ratione probatur: per a sensu et diuersi simul iudicatur intelle-
ctus, licet eorum et non eorum id implicat essentialiter, et metaphisice:
ergo opponitur essentialiter a sensu, et diuersi.

Patet minor, quia
nec diuinitus potest intellectus iudicari simul esse et non esse contra prin-
cipium eiusdem et generis, cuius certitas omnino necessitat intellectus, nisi
ad eorum actus oppositi tali principio; alioquin posset intellectus a sensu falso,
quod ubi euidenter est falsum, seu affirmari esse eorum, quod certo et euidenter
est falsum. major uero probatur; nam per hunc a sensu licet eorum iudicatur licet eorum
et per diuersi licet non eorum iudicatur licet non eorum: ergo coexistenti-
bus a sensu et diuersi in eodem intellectu hic simul iudicatur, licet eorum et non eorum.

Respondetur, intellectu iudicari, licet simul esse et non esse simul tate tantum
subiectiua, non obiectiua: id est, simul esse in intellectu et iudicari eorum et non eorum
per iudicari eorum licet, quod non repugnat non tamen esse iudicari a sensu
nec, licet de eorum eorum simul eorum: sed contra: per a sensu et diuersi iudicatur
et a sensu intellectus simul tantum obiectiua licet, et eorum licet, seu utri-
usq; coexistenti: ergo nulla est solutio. probatur antecedens: coexistenti-
bus eorum et eorum nihil aliud est, quod eorum licet, et eorum eorum in eodem in-
telligitur, sed intellectu habens simul a sensu, et diuersi in utroque. **R**espondeo, affirmat
pro eorum in utroque eorum licet, et eorum eorum eorum ut est clarum: ergo affir-
mat utriusq; coexistenti.

Contra se uero: a sensu et diuersi sunt agri
ualentia hic actus copulatiua licet eorum et eorum eorum eorum: sed hic ac-
tus repugnat essentialiter, et iudicatur simul tantum obiectiua duplici contradic-
tione.

Reflexe Iudicary, utiq; contra dictionis esse probabili; hoc autem non est
obijci assenti sed Iudicary, pro obijci esse prima mota et fundamenta,
quod dicitur est ab obiecto assensu vel dissentiu, et potest esse certum.

Ad primum
confirmatory nego consequens: nam apud hunc est tantum inde esse Representa-
re; nihil autem prohibet, nec naturaliter, quod obijci contra dictionis absolute
Representata simul, ut patet in hoc actu: *Vis et caritas* *Vis contra dictionis opponi-*
tur; implicat autem, quod ita Representata contra dictionis, ut intellectus assentiatur
simultati utriusq; ac prout quod obijci Iudicatur. ad hunc quoque nego antecedens
nam Iudicary pro probabile violatione talis presupponit caritatis cognitionis eundem desua
falsitate; alioquin non esset probabile, sed potius improbabile; supposita autem caritas
cognitionis eundem de falsitate, implicat, quod propter naturam ad usum
at talis cognitio ut patet: potest ipsa supervenire solum propter temporis
quod ad hunc non est.

Obiectis secundo: assensus et dissentus sunt formae positivae,
quae non essent dictionis, sed tantum contrariis opponuntur; sed Deus potest de potentia
absoluta coniungere formas contrarias in eodem subiecto ut calor, et frigus: ergo et
assensus et dissentus. confirmatur Christus Dominus in caritate affectus summa tri-
stia simul et summo gaudio pro veniente ex bivio beata: ergo patet. *Vis pondus*
plures formas positivas opponi contra dictionis, non quod formaliter sed extrinse-
ce seu quoad effectum, quatenus esse essentialiter excludunt, ut patet in actu
supernaturali fidei de caritate in carnationis. Status personae et bonorum ipsius
hipostatitig; inter formas essentialiter necessitas, ut si duratio est triplex autem
at e durans et tempore. id est accidit in presenti; egeri Regnum, intellectus
Iudicare simul non esse et non esse pro eodem tempore diversitas, vel assenti falso,
ut videtur falso, Regnum et essentialiter conjunctione assensus et dissentus,
qui pro videtur essentialiter excludunt.

Ad confirmatory *Vis pondus* tri-
tis et gaudio Christi Domini *Vis personae* obiecta dicitur, tri-
tis et licet homi-
nis peccata, et mortis acerbum; gaudio autem summo felicitatis; assensus tan-
tum et dissentus, de quibus modo, sunt *Vis respectu* obiecti; quatenus essentialiter
Regnum. ex dictis colligitur eadem oppositio in voluntate inter assensum et dis-
sentum obiecti, in modo ut actus est efficax; nam per assensum vult voluntas, quod ob-

acty existat; per eod. uero quod non existat, unde si acty habet
asimilabilem in se ut tale efficiat eiter quod repugnat: si uero acty intellectus
conjugere potest eum clare uia apprehensionis aliquatenus in elidendo ad assem
ita uoluntas amoris inefficacy obiecti eum nolitione efficaci eum d. ut patet in
catore proxiante merces uigente temperate, qui eum affectu inefficacy eam Ver
tuntur conjugere efficaci nolitionis uoluntatis

SECTIO. VI.

DE OPPOSITIONE ACTVVM FIDEI SCIENTIÆ ET OPINIONIS

Sciunt q. acty fidei diuina Reuelatione uisus, esse certy, sed obiecty; acty sci
entia esse certy & clary; acty probabily, seu opinionis esse acty formi de losy, sal
ty radicaliter, & incerty. hi omnibus actibus potest quidam atropi id obiecty uel
multiplici intellectu ditione, uel acty ab unico eod. successiuo per ipsos copios cente
ry eod. tyra dei potest euidenter cognosci uatione naturali demonstratione
potest ead. uel acty probari potest alia uatione efficaci, & ualde probabili non
tanty certa nec euidenti. hinc de hi actibus soly dubitatur, uty oppositay inter
se respectu quod obiecti; itaut in conjugibiles sint, uel negantur simul exi
tere in uod. intellectu. in conjugibiles esse, asserit prima sententia: ita uero
ny aliqui, & uoluntaty plures quibus accedunt & hominib. non modo naturali
repugnata conty uel acty metaphisica ac ety elep tyra dei absoluta com
muniter tuentes inter huiusmodi actus.

Esos nec naturaliter repugnare
seu naturaliter ety conjugibiles esse tenet secunda sententia quæ est Cri
mij Doctoy diuinitate 2^a de fide de etone 2^a plures etiam uoluntaty
de eor extant; quæ hoc fundamento communi suadet: philosophus
gentili sciens euidenter per demonstrationem eod. tyra omni dei, conuerti potest
ad fidem; sed conuersus debet et eum acty fidei dotali eod. tyra Iurta illud
Pauli ad hebr eos 11°. accipit ad dei oportet credere, quia est, & quia uen
nerat: expo conjugit acty scientia eum acty fidei eum d. obiecti: expo
non uoluntaty acty, sed ety actus opinatiui conjugitio possibilis est natura
liter. hoc e ultima conuertyra constat quia ead. uel omnino simi
li uatio quæ supra tam conuertyra eum scientia nulla eum exi debet in
actu opinatiui; prima auty euidenter: uel pro positay uisus dei eum

deest secundo habitus scientificus in illo p[ro]ph[et]o s[ed] p[ro]ph[et]ia non impeditur
nisi p[ro]ph[et]ia in actu expectetur locus est fidei. Sed contra primo: quia ex
tata specie cohiberi nequit naturaliter actus scientis: ergo in casibus esse
miraculy, ut possit tunc actus scientis; hinc autem secundo fieri nequit, ubi non est
fundamentum, quod sufficienter in solutio non dicitur. Quia quod ad uerum
non est oppositum ad uerum inter habitus fidei et scientis, a se inter actus:
ergo vel perit habitus scientificus in toto casu, quod non fundam[en]to, dicitur
trahit, imo contra experientia dicitur vel non est actus compositus; tunc
est solutio essentialis: tunc quia philosophus illi potest amare actus supra
naturalis dicitur merito attributa dei, quod eundem se per demonstrationem
sed hic actus seculari debet actus supernaturali fidei: ergo. tunc quia homo capi
ent est detractionis conditionis quod virtutis; casus est maior, dicitur perfectionis
certitudinem circa plus obiecta, qualis est certitudo fidei.

Opponit primo: actus
fidei et scientis privative opponuntur: ergo nec de ueritate conuincitur pro
batum ante eorum: ne primus et essentialiter obiectus, secundus uero clarus
et ueritas: ergo q[ui]a opponuntur a se tunc dicitur privatio lucis. falsitas ante ce
desit, et probationis inefficacia constat experientia; ne obiectus actus fidei
conuincit per se uero quod se ex non dicitur tantum claritas, ac proinde
quod excludat a se ipso claritatem utiq[ue], non uero ad obiecto utiq[ue] est: unde
inord[em] ad subiectum nulla contra ueritatem, sicut inord[em] de usq[ue] qua
litate gradus caloris, quod primus et minor calor secundo, probat uniceq[ue]
primus se excludere ex utroq[ue], non tam ad obiecto, nec esse incompar
bilis ex secundo, quod exemplum uelati utiq[ue] con firmari potest.

Replicas:
absolute ueritas est in casu conjunctionis, intellectus clare cognoscere
et non cognoscere clare ut obiectum; sed hoc est contradictio: ergo. ne
p[ro]p[ri]a non minus falsum, quod hoc falsum est de intellectu simul apprehen
dit, et iudicante ut obiectum, cognoscit iudicatum, et non cognoscit
iudicatum, aut hoc amat efficaciter, et non amat efficaciter de uolun
tate ad impente obiectum amare efficaci et amare inefficaci. Veritas autem
est; quia ut hoc intellectus clare non cognoscit inefficaci, sequi
tatur casus omni actus clari, quod non dicitur in casu conjunctionis.

nisi solummodo ergo verum est, utelle etiam clare cognoscere personam actum
et obiectum non clare personam.

99

Opponunt secundo: opinio est incerta et for-
malis de bono: ergo requiritur coniungi eam clare certis et excludentibus formaliter
quod respondetur, incertitudinem opinionum non magis esse contrariam certitudinibus
quod obiectum claritati, de quibus etiam constat quod de certis: et quod, si per intellectum
simul habet eadem obiectum a premissis non certificatur, et tunc certifi-
catur: opinio autem est formalis de bono, non formaliter sed tantum per modum, qua-
ternum esse, et per quod modo aptatur coniungi cum formaliter formaliter, quod non ani-
et per conjunctionem cum certis quod non est certia excludat formaliter formaliter
non tollit, quod opinio actus, quod est esse coniungi tunc formaliter, sicut quod
tunc certum coniungitur a premissis, non tollit quod a premissis esse ut aptatur conjunctioni
cum certis oppositis, ut si accidit amovet effectum conjunctioni cum premissis respectu actus
oppositi.

Opponunt tertio: si deus est de obiecto non videtur Iuxta Apostolum autem,
fides esse argumentum non argumentum: ergo. Respondetur, esse de obiecto non videtur, aut non
argumentum esse ut deus est effectus motus fidei, non autem non videtur esse ut a literis motus
fidei, et reuelatio est motus ex se ideo cum proponitur obiectum, quatenus ex re-
velatione non proponitur obiectum ut cognoscibile ex ratione aliqua, aut prin-
cipio evidenti, ut constat in certis: hoc autem non tollit, quod per motum
fidei ducens in cognitionem potest, datur aliud ducens in scientiam clarum. oppo-
nunt 4°: Deo fides deficit in beatis, quia est in compositis cum claritate in-
sonis: ergo. respondetur, Deo ergo in beatis deficit, quia in ipso ut pote con-
prehensioibus superflua est fides, quod beatorum solummodo est necessaria, ut eorum
actus merito alij sunt, et ab actu supernaturali reuelantur: beati autem et non
sunt in tanta merendi, sed in extremo: quare in ipso reuelatur fides, non
metaphysice sed tantum naturaliter.

Opponunt Quarto: forma esse virtualiter
continentes superflua sunt videtur, subiectis, ac proxime supernaturaliter
incompositibiles; sed huiusmodi sunt actus fidei et scientia de eorum ob-
iectis: ergo. Confirmanus reuelatur conjunctioni paucis et clari deus, et eorum
tunc: ergo. Respondetur, antecedens esse falsum, de formis, quod licet se con-
trahant virtualiter, videtur dissimiles vel constituant effectus formales

intelligitur, ut patet inter lucem & calorem conjunctum in luce, & inter gradus qua-
litate utentis; actus vero fidei & scientia diuersimode ex se fiunt, & ex
diuersis modis: quare superfluum non est: propter quod quod certitudo
fidei maior est nobilitate, ac proinde in certitia non continetur. Assum-
ptis confirmationis uerum est unice si deinde uel respiciat bonum ut possi-
bile athenis, quo supposito conuenit disparitate; conuenit enim cum cognitione ob-
iecti ut athenis, quae excludit uerum cognitionem obiecti ut pro presenti necessariam ad
gaudium: in presenti autem nulla est ratio similis Verugangit.

Opponunt se-
ntis: in casu conjunctionis intellectus esse necessarium, & liberum ad assentiendum;
non assensu scientia est necessarium; fidei autem liberum & meritum; hoc impli-
cans ergo. Confirmatur: fides est actus meritum; sed non est, conuen-
tus cum scientia; non euidencia obiecti excludit meritum. Intra illud quia uidi-
ti me Thomas credidisti, & apud dicitur Gregorius athenis: nec fidei habet me-
ritum, ubi humana ratio probet experientia; ergo. Respondet, intellectus necui-
tari ad assensu scientia est merito scientia; esse tamen liberum ad assensu fidei
quod bene cogitatur; non licet intellectus nequeat non assensu obiecto mate-
riali ex modo scientia, nisi hominum potest negari obiecti esse uel uelati;
quare liberum est credere, uel assensu obiecto materialis ut uelato, in quo sit
formaliter assensu fidei.

Ad confirmationem nego minoris; non euiden-
cia obiecti materialis, non tollit quod motus fidei liberum ad meritum uel
non uerba Christi Domini Verugangit; inquit enim non negatur, uero affirma-
tur fides conuenit cum ueritate ipsi uelati, fidei illi tantum
uoluntate; quia uero ualde facili tamen assensu, superata difficultate, quae
ex parte obiecti materialis sola uelatione propositi, ueri potest. Dicitur
Gregorius et sic dicitur ut cum Doctore uelati uelati de intentione Augusti-
stione 2a. tunc fides meritum non est, quando uero experientia est uelati
ca dicitur uelati ad assensu, tunc haec de fide uelati intellectu non acqui-
erret uelati uelati.

Opponunt tamen: ergo poterit de facto esse fidei uelati-
entia & opinionum uelati uelati obiecti, quod quid sit de consequen-
ti, quod alii admittunt, alii negant, consequentia est nulli; pro eodem

100
enī amonū ad magis; nūmīny esse quā claritas et obsecuitas;
certitudo et incertitudo; necessitas et libertas possent conyungē unū; su-
fructo, sed in actibus dī tēntī, posse etq̄ ad certifi caci interse quōd ma-
jus ac dīfici lius est: supitua tali actus vegupnet, dico certū, vel quīe un-
possibū est p̄p̄ dicta ad certitas, vel quīa cert actus unū dīus morbo
fidei ut ad q̄ quāto in actu secundo, et non sic unū, quā unpossibilia
nost; horū aut nūhil necesse est ad conyunctiōny fidei i cūntā d̄p̄i-
runt.

DISPUTATIO X.^a DE ACTIBVS VOLVNTATIS.

SECTIO I.^a

DE MULTIPlici DIVISIONE ACTVVM VOLVNTATIS.

Actu voly tati est tendētia spiritalis affectiva in obiectū vel bonū, vel
malū; in bonū tendit voly tati actu prosecutioni, seu amor; in malū actu
fugę, et aversioni, secundū: et hęc duo extrema p̄mō cony i tūnt dūi-
vōny actus voly tati, quō duo ta comuny senty tū contra datā Inve
ad quāta est, et omnes actus voly tati comprehendit. amor aut sub dūi-
ditūa in amorē benevolētię, et concupiscentię, hīc est quōatūp̄tū bonū
cy respectu ad commoditatē, et utilitatē; ille quōatūp̄tū bonū se eun-
dū, et in hoc respectū; et dū terminatur ad personā, ut amor amicitū,
similitudū, aliud est abominatiōis contra personā amorē benevolētię;
aliud inimicitū, et aliud contra personā amorē concupiscentię, quō propriū
malū odio habetur. de desiderio, Gaudio, et amore statū sat alibi dūcū
est.

Secundo dūiditū actus voly tati in absolutū, quī sine conditione ver-
p̄it obiectū, et condiciōnatū, quī sub aliqua conditione tendit: unde terminē
natū, cuius terminus est determinatū; et vagū, quī sub dūivōtione ten-
dit in plus terminū: ineficax est, quī affectivē cony i tūnt cy exp̄tūta
obiectū, quatenus excludit volūntē serig ex i tēntū, et inducit quōd quō
absolutate p̄p̄tari potest ad exp̄tūta obiectū necessariū; ineficax aut
est, quī hęc cony i tione caret. tertio dūiditū in i nq̄tūny, et electiōny:
in q̄tū est amor finis; electiō vero amor mediū determinatū conducenti

ad finem. De inchoatione delectatione dubia aliqua sunt breuiter exponenda: primo dubitatur, an debeant esse actus realiter distincti? actus communis posse esse actus distinctos, sed non debere; tunc quia potest finis proponi ut a se quibilibet per hoc solum, quod voluntas sciat non de futura media, quia hanc vel illa de terminare proponantur, tunc potest voluntas finis amare, quod est actus de carnis, quoniam potest elipere medius: ergo actus distincto elipet deinceps medius.

Secundo; quia pro proposito finis a se quibilibet per hoc medius determinatur, non est cum voluntas nequeat unico actu in hoc obiecto, ad quod se pendere, amare et ascultationis finis per tale medius; sed hic actus est unicus et electio: ergo dicitur: Deo elipitur medius, quia amata finis: ergo unicus est causa electionis, ac proinde distinctus esse debet. Verum etiam obiectum materiale attingitur quia attingitur formalis, et nihilominus potest attingi etiam factus, quare respondetur, licet solum denotare prius actus logicus vel philosophicus nontantam proprie plurimum: unde non est unicus unicus est causa plurima electionis.

Dubitatur de secundo, an posita inchoatione finis sit libera voluntas ad electionem? Respondetur non esse liberam ad elipendum, vel non pendendum omnino electionem; quando tamen plura sunt media, libera est ad elipendum hoc pro alio. dubitatur tertio, an sit possibile electio pure materialis, seu quod sit amor medii, quod attingat, nec sit amor finis; an vero electio sit formalis, id est amor medii et finis? amor omnino veram electionem esse formalem, non quod dicitur materialis vera electio non est; quia licet ipse ametur entitas quod est medius nontantam amatur medius, et conuenit ad finem etiam hic etiam tunc existat: ergo non plus electio, quod quilibet alius amor determinatus ad talis entitatem.

Dicitur: actus imperatus non debet attingere obiectum imperantis: ergo patet antecedens: deus enim qui est amor de damnationis sibi imperat amor Dei super omnia, hic amor non attingit motibus alterius scilicet liberationem ad damnationem; si ergo non esset amor perfectus Dei super omnia. Respondetur actus imperatus qui non est electio, non debet attingere obiectum imperantis, talis autem est amor

hinc, qui non est electio medijs, sed medijs electus ad liberationem, cuius amor
est virtus, et actus operans amorem Dei est electio, quae hunc amorem respicit ut
medijs conducent ad finem.

Dubitatur quarto, an virtus efficax finis sit
amor, vel virtus medijs unicus, et simpli cetera necessarij ad finem? quod
medijs est per se suppositum exitum, ut ex ipso finis ob teneatur, necessarij non
est, quod ametur; deo qd per se supposito peccato potest Deus ex ipso virtute deesse per
se, qui amet peccatum; quando vero non per se suppositum exitum huius medijs
dubium est grave et contra hoc disputatur a Philosophis sub his terminis, an de-
us potest per se finire per virtutem ante absolute per se peccatum, nunc si non ex-
tra communis contra Thomistarum quia virtute deesse efficaciter finis est effica-
cetera velle eius exitum, sed simpli cetera velle efficaciter exitum finis, et non
velle efficax cetera exitum medijs simpli cetera omnino necessarij ad finem, quae
le est peccatum ad per se virtutem: ergo requirit Deus per se virtutem virtute deesse, qui velle
exitum peccati.

Dubitatur quinto, an voluntas potest eligere medijs minus
valere, vel quae velle? quod dubium generaliter de quo cygamore pro virtute,
an scilicet voluntas potest amare, vel quodlibet ex bonis & qualibus, & qualiter, aut
quae velle de cognitione propositi, vel ex una qualibus, et una qualiter cognitione
propositi, minus boni, minus, unquam, quod scilicet minus appareat; nam non
apparet minus, sed magis, licet velle sit minus, nemo dubitat qui amari potest.
aferre contra gloriis, sed cy communione scriptura potest ex unum dupl. qd
sect. 6^a, potest voluntas velle libet, vel minus boni eligere amare, altero velle
cetero.

Probatur primo apertio: quia boni & minus, et tam velle boni, et obli-
vety voluntati, qui ab alio majori, ut pote finis non teneatur necessarij: expo-
etiq in eorum actu majori necessitate non est ad ipse amandi: potest velle amare
minus quod amabile est. secundo quia nec Deus teneatur eligere medijs con-
ducentis plus ad sui gloriam: potest enim eligere, et condere mundi perfectionem, qui
non condidit. tertio; qui a sequestris, pauperum non potest eligere de claudis au-
reus oblati & qualis omnino boni & pulchritudinis, vel non potest qui est
dupl. primo & qualiter alteri ad velle ad sumere. Quarto: si voluntas neces-
sario debet amare boni velle diu pro virtute, qui omittit se ex ut videtur

necessario & non li bene omittet; eliget enim ludy, quia videndum pro potu-
ty: ergo tunc non potuit eligere sacry: ergo non peccabit.

Dices primo:
ex scriptura colligi, & a sancti Patribus & de vna parte pro loquunt illud
omni peccari est ignorari, cuius veritas inlo stare debet, quod peccator
eligit obiecty peccaminory, quia ignorat esse minus bony honoro. secundo:
vny eligere est ipy pro ferre alteri: unde inferitur primo, necessary esse mo-
tiby, ut ita pro feratur, si aut est necessary ut simpliciter ametur. secundo
necessary esse cognitiony pro ferenty vny alteri, seu qua representetur ut ma-
gi amabilis: sicut enim ut ametur requiritur cognitio, ut plus ametur,
videtur cognitio requiritur. tertio: bony ut minus est maly: ergo nequit
amari. Quarto inter appetita naturalia & qualitate purgata, ut operetur, neu-
tay superat: ergo nec inter obiecta & qualia, aut & que pro potita pro valere
potuit altery.

Ad primy Respondetur, quod non est esse qui peccat: non quia
ignorat obiecty peccaminory esse minus bony, sed per eum clarissime cognos-
cit, & fatetur, Non tunc esse magis, melius & pro ferendy, & nihilominus oppo-
sity complectitur; sed quia conuersione non adhibet, ignorat plura moti-
ba, quod si affinis consideraret, se ipse illy retraheret a peccato: ad se curdy
Respondetur, amor in nostro casu non debet esse signate specialis, sed posse sim-
pliciter tendere in minus bony, nihil de altero ignorare dicere verdo: & quid
si bonum illud pro potiti, potest vobis Intra aduersarij neutry amare, cui
non minus obsequere simplicita quoy signate illud pro ferat majori.

Deinde,
licet amor sit signate pro latius non debet amare & pro ferre minus bony
quia minus est; sed tanty ipy amare & pro ferre quodvis sit minus comen-
to altero, licet majori: nec ad id necessary est ignorare speciale motibz amo-
ri ut pro latius; sufficit enim motibz, ut simpliciter ametur; quia cy boni-
tas minoru moueat adhuc in conuersione majori oppositi, potest voluntas
ex tali motione ferri, & magis bony Velinquere, non quia magis, sed quia
incompossibile ut minus: & hunc constat ad primy illationy.

Ad secundy
Respondetur necessary esse cognitiony pro ferenty quod de amor signate

propter bonum, quia magis bonum, non tam quando non hac de causa, sed
 quolibet eligit voluntas bonum etiam si sit minus quia adhuc in conspectu
 majori et amabile. Ig vero ut obiectum simpliciter amatum necessaria est
 cognitio, quia voluntas ex trahitur a ratione formalis ubi qua, si amaret
 bonum quod non apparet bonum, non tam ex trahitur et si amet minus
 bonum, quod vere est amabile. nec necessaria est ubi videtur cognitio, ut bo-
 num plus amatur, nisi per cognitionem Confusa obiecti, amatur, ut per se videtur
 me.

Ad tertium Vel ponitur, bonum minus non amari quia minus, nec recedat
 caritatis majori bonitati; sed volu generis sui entitatis et bonitatis positibus, recedat
 quod non est malum, sed bonum, ut questio supponit. ad quantitatem agentia natura-
 lia non superare, quia sunt agentia necessaria, quibus in eadem qualitate voluntatis
 non debetur actio; Voluntas autem electiva est libera est, adeo quod potest se exercere
 amore unum bonum licet non superet, nec ad quod oppositum.

SECTIO II

DE LIBERTATE VOLUNTATIS:

UBI AN SIT INTRINSECA ACTIBUS LIBERIS.

Licet omnium actus voluntatis sit voluntarius; voluntarius enim est, quod est a
 principia voluntatis cognoscitur, non tam omnium actus est liber; plures enim
 necessarii sunt, et sine libertate ex exercitur, unde plura sequuntur Verbo libe-
 ri, quae voluntarij. sed dicitur quod est primo libertas quae est ad actionem, ali-
 bertate, quae est a necessitate actus quoniam in velle, sed sponte, licet necessario elicitur,
 dicitur libera contractione, et talis est amor beatificus; quod beatum non multum
 licet necessitate per voluntatem beatificam elicitur. libertas a necessitate seu indifferetia,
 vel quae necessitate excludit, convenit actui qui trahitur a potestate ad pondus vel omni-
 tendum talis actus, et hoc dicitur libertas contradictionis, vel ad pondus hunc
 actus, aut oppositum hoc amor, aut odium, et hoc est libertas contrarietatis.

De hac libertate indifferetia, quae iuxta fidem convenit nostris voluntatibus,
 sermo est in praesenti, et ad sui constitutorum vel exercitorum multum videtur:
 primo ipsa entitate voluntatis, quae se circum se est potestatis libera in actu primo
 Verbo: secundo ut fiat proxima libertas ad iungendum debent omnia
 Conprincipia activa, quae necessaria sunt ad actus, ita tam apte, et

atq; perata voluntati, ut non operetur nisi de te mixtura a voluntate;
adeoq; omni potestate applicari debet de cetero indifferens ut in phisica explicatur
in stabilitate relinquatur. Requiritur tatio Capta omni compendit in universali
absoluate peractus; sine hac enim non potest voluntas ut proxime potens.

Quarto necessarium est Indivisi indifferens, quod indifferens est, non quia sit in
tractu vel libero, sed soliquia pro potest obiecti, ita ut visum voluntas non respiciatur
necessario ad eius amorem: quod contemnit, vel quia pro potest boni finit, ad
mixtum malo, vel quia licet boni quae boni in infinitum pro gonorat, illud
presentat imperfecte, et confuse. hoc ad libertatem exactu primo pro cetero potest
libertas vero in actu secundo dicitur ipse exercitum, seu actus eliciti a voluntate
sicut in tractu, quod dicitur liber. Inquiritur autem an hoc de nomina-
tio sit actus in se, id est, an actus liber talis sit ab in se, et aut
esse in se et essentialiter conectatur cy eo quod fiat a voluntate ut
libera in actu primo; an vero ab in se, quia tantum potest dicitur
et non in se conectatur a voluntate libera. Clarus an amor
q. qui hic dicitur est liber potest quantum esse, vel potest esse necessarium
seu eliciti a voluntate non libera, sed necesse ad ipse.

Communiter supponitur, po-
tibile esse actus aliquos ab in se liberos, cuius modi arguuntur illi, quos
magis optima ex parte dicitur tendunt in obiecta per amorem, et pro finit ut
talis q. hic volo furari, licet sit prohibitus, et peccatus; si ergo hic actus Indivisi
indifferens supponat, necessario conectatur cy eo quod a voluntate libera elicatur;
quia ad ipse determinari nequit voluntas adeo: quare questio in vice inquiri-
rit, an actus liber ex terminis seu eo pro quod sit liber, sit ab in se liber.

Respondent primo plures Thomistas, libertatem consistere in quod modo dicitur
velationi voluntate exactu et in eo recepto; ac pro inde esse ipse in se. id
et eliciti primo; quia falso supponitur velatio coram ten in modo dicitur
secundo; vel illa modo necessario resultat posito actu vel non? hoc recipi-
di; ergo quod in se receptiva ad in non est; cy potest non in se,
existente actus; adeoq; actus potest esse necessarium, quod in se controverti-
tatis supponit; ergo in eo necessario resultat velatio; quia actus pro supponi-

tux liber: dicitur igitur libertate, quod est pro quoniam, Verus quoniam
 existit vel non sit in re. pro re a actu est subiecty susceptioni illius
 moduli: expositum est et dicitur pro primo ad modum: vel ego dicitur li
 ber, dicitur liber non consistit in modo, quod sit anticipy, vel recusatio,
 dicitur vero dicitur liber ad unum modum.

Ideo alij Thomista, dicitur ex

notum est Pluribus, Luxor, dicitur alij, dicitur, liber tunc est in re, sed dicitur
 tunc actus liber; ex quibus alij universaliter loquuntur, alij solum de libe
 tate contra dictionem, non contrarietatem, Iuxta quos actus liber est in re
 liber tunc est voluntate pro uno potius ad actus, quod amoris dicitur omniomni,
 non tunc ad amoris dicitur. tertia scriptura tenet, actus liber ut talis est
 denominationis ex actu tanquam subiecto, dicitur libertate in actu primo tanquam
 forma, ita ut actus liber ex terminis necessario dicitur libertate non coniecta
 tur cu libertate in actu primo, sed per accidens circa conjunctionem. Ita
 dicitur Doctor secundus de tractatu 2. sup. l. 3. et 3. Garquez, salme
 non Alolina Valentia Anaya obelo Contendit majori sectionis parti

Hic

ultima sententia rationis dicitur probatur per hoc quod quod intelligatur vo
 luntate in actu primo pro uno potius ad amoris est, dicitur ad eius omniomni, vel
 etiam ad adu, dicitur pro potius omni intelligatur amoris dicitur per se sola pro dicitur
 amoris pro eundem alio tunc dicitur recusatio, amor hic intelligitur dicitur
 bene dicitur pro tunc liber: ergo amoris dicitur intelligitur liber, quod quod sit or
 tunc tunc libertate, sed dicitur, consistit in completo actu dicitur libertate
 in actu primo. patet consequenter: si enim verum est antecedens, constat actus
 liber ex terminis, seu eo pro quod sit liber, non esse in re, sed tunc
 dicitur probatur illi pro eundem intellectus intelligitur dicitur verificatur, voluntate
 amari, cu potius pro uno arbitrio non amari, vel odio haberi: sed hoc forma
 lissime est, voluntate liber amari: ergo est etiam amoris esse forma malitiam liber;
 nequit enim voluntate liber amari amor non liber. Confirmatur pro
 eadem actio hic dicitur produci a voluntate libera in actu primo, potest pro
 ri aut e converso dicitur deficientis aliquo constitutus voluntate; sed hoc eam
 est necessarium ergo actio libera non potest esse recusatio, probatur majori
 eadem conversari potest, dicitur de eundem in dicitur mixtura in dicitur determinati.

expō. probatur antecedens: actus voluntatis solum pendet = essentialiter
 alicuius causae quae non variatur, non est eius actio variabilis; sed de eorum
 est solum applicatio causae, scilicet omnimodis: ergo licet de eorum tri-
 seat indeterminate, eadem erit actio voluntatis. patet major tri-
 alicuius dicitur, uno dicitur omnibus admitti, ut assignetur illi eorum inter cau-
 sas et puras conditiones: tri- quia non alia ratione nisi quia nulla cau-
 sa variatur actionis exterioris, eadem est sicut imperatur hoc sicut illo
 actu exteriori.

Confirmatur 2: libertas contrarietatis non est in se cae-
 mori: ergo nec contradietioni. patet consequenter ^{apaxitate} quia inante cedenti est ma-
 nifesta integritas cui eorum ad versariorum difficultati. antecedens conce-
 dunt plures eorum Pluribus et Quorum; quia tam ab aliis negatur in eorum
 sic: elicitio amoris in se eorum. Et eorum sola cognitione bonitatis obiecti non
 malitas, ac providetur libertate addit, sed eorum sola libertate ad omnium
 amoris, potest in se eorum. Superari cognitione malitatis obiecti sed eorum con-
 sensum potest de amoris quia abo dubio exit eorum libertate eorum contrari-
 etatis, ut pote elicitur a voluntate eorum potest addit: ergo. patet minor;
 quia in se eorum. Si nullus principis nulla causa deficit amoris elicitio
 in se, licet adveniat cognitio malitatis, eadem erit et voluntas, eadem omni-
 potest in se eorum applicata, eadem eorum alia principia, nulli eorum opposita
 nulli eorum elidit cognitio malitatis superveniens

SECTIO IIIA

OPPOSITA FUNDAMENTA DILVUNTUR.

Primum est: actus libera pendet essentialiter a cognitione indifferente: ergo
 et in se libera. probatur antecedens: in se variata cognitione variatur
 actus. antecedens falsum est de entitate actus, de qua in hoc dicitur tri- argum-
 tis loquimur; nisi sumatur omnia considerata libertati, dubium non
 est, quod completo eorum sunt in se libera libertatis falsum arguitur; ne actus
 solum pendet a cognitione tanquam ab eorum tri- in se eorum tri- eorum quod ob-
 eorum influunt in actus; potest autem influere per hoc solum quod eorum eorum
 ut bonum vel malum sua indifferente sua non. Consequenter eorum est nulla;
 quia ad huc eorum eorum eorum potest Deus applicare omni-
 potest eorum per de eorum determinati, et actio erit necessaria, quod tunc

concretatur ei cognitione indifferenti: Variatur autem quando objectum
 variata cognitione; quia obiectum unius causae movetur, constituitur
 tunc & variatur pro variatione cognitionis; non tamen semper quia
 variis cognitionibus sepe idem amor dirigitur.

Secundum dicitur: utrum sece di-
 ferunt actio omnium atque sententia, vitali a non vitali: ergo & libera
 a necessaria. Confirmatur: potentia libera essentialiter differt a nec-
 saria: ergo & actio libera a necessaria: nego consequens & di-
 versitas est; ergo actio est in magis & vitalis, et est ab utroque in utroque, ac pro-
 inde est actio sui & sui omnino ad principium seu causam, neglecta pro causa
 in infinitum: quare est in magis & vitalis nequit non esse utrumque sece & diff-
 erentiale; actio vero habet se potest habere ut probatur, quod ut libera est eo quod
 oritur a voluntate intracta prosequitur, a quibus essentialiter non potest
 entitas actionis, ac proinde ab eo sece.

Ad confirmationem per pondera, poten-
 tia radicaliter libera, seculus est apta constitui in exercitio utriusque
 libere operetur, differe essentialiter a potentia radicaliter necessaria, seu
 carere hac aptitudine, ut potentia voluntatis differt a potentia necessarii
 ut at vero potentia proxime libera a potentia carere hac unica pro unitate
 tate; non vero illa aptitudinem essentialiter non differt secundum entita-
 tem, & specificativam, sed solum duplicative secundum prosequitur, per
 quod constituitur pro Xomea dicit, voluntas ut pro Xomea potens non differt
 a voluntate necessitate secundum differentiam potentiae voluntatis sed solum secundum
 prosequitur: hinc autem solum deductivum, eam tantum actionem utrumque &
 essentialiter differe, quare altera est apta exerceri libere, & altera non
 nec vero sicut apta licet altera hic & nunc fiat necessario: unde poten-
 tia radicaliter libera specificativum sumpta est perfectio quae potentia radicali-
 caliter necessaria, non tamen quae potentia necessaria praecedens, & communi-
 cationi liberae, ergo si fiat necessario aptitudinem utrumque sece & exercetur libere,
 quae perfectio non habet actum radicaliter necessaria, ut naturam.

Textus:

actus libera est effectus privatus potentiae liberae ut operatur: ergo ad quae di-
 versitas a potentia libera, est tunc ante cedens: secundum dicitur quod dicit

actus liber, nego; secus dicitur dicitur entitatis actus. Conditio antecedens nego
consequens. actus liber propter entitatis actus secus dicitur quia est effectus po-
tentis ut operatus, dicitur libertatis una etu primo, secus dicitur quia non est
effectus voluntatis liberis ut operatus; quia seipsum non efficit voluntas libe-
ra, sed ut constitutus; non ut exere causus formalis constitutus volun-
tas libera actus esse liberi. Et hinc potest libertas reduci ad actus
secus dicitur per actus liberis secus dicitur dicitur non se dicitur totus quod dicitur, sic
propterea si tantum casus non casus at effectus actus meritorius secundum totum
quod includit; non ut meritorius in cludit propterea ipse per se constitutus
in ratione talis, sed productus actus qui formaliter dicitur meritorius.

Quartus:
actio libera est utitur a vii domini, est electio unius pro alio: ergo sup-
ponit in principio dominii libertatis et potest eligendi, nego ante cedens; non est
vii domini, est electio et formaliter actus est liberis: sed ratio obiecti sicut
est nec habet quod sit liber, ita dicitur ut vii domini, est electio: quare solum nulli
cuiusvisque in quibus pro supponitur dominii in actu primo ut post electio vel im-
tractio, et potest eligendi oppositum, est actus voluntatis vii domini, est electio,
sicut in aliis ex eorumque.

Quintus: malitia moralis est in se contra actibus:
ergo est libertas sine qua formalis malitia non est. probatur antecedens:
malitia moralis est forma qua actus dicitur malus, sed hoc negatur est in se
seca actus: ergo patet minoris. Item enim forma est in se contra malitiam libe-
tas in actu primo, et cognitio legis prohibentis. Ut homo carnis in qua
dicitur si malus; hoc autem esse non potest; quia totus dicitur bonus, et ad hoc amabile;
forma autem malitia est deo odibilis. Confirmatur actus esse in se contra
ut sit malus vel non. Ut actus qui est tantum malus quam prohibitus, non est
obiectus esse dicitur placentis diuini; alius de ne libertas in actu primo est cogni-
tione legis prohibentis: ergo nec completus utriusque est deo odibilis: argu-
ng de se potest esse in se contra actus formaliter seca, quia sit ratio malitia.

Diffi-
cultas pro mut etia. Anteady obijcunt, apud quos libertas contraria
est est eorum seca, et tunc ea posita actus est propter malitia ergo in se
seca non est. nego propterea antecedens falsum diuini alicuius acceptat.

Ad cuius probationem distinguo minores: nequit esse ex parte causa ad quae
 concedo; magis quae nego minores; ne malitia actus prohibiti consistit
 in deformitate contra iustitiam & ad conuersionem actus liberi ut lege
 prohibentur; hoc autem deformitas est Velatio pro di castitatis, quae iuxta
 nostra principia, in magis est tunc Velatio formaliter consistit, quae est
 proinde de ipsa forma malitiae, quae non est forma physice recepta in aliquo
 subiecto, sed est quoddam abstractum, quod solummodo conuenienter ad unum
 putatur a completo actus liberi, & legi prohibentis, sicut humanitas dis-
 tinguitur a completo hominis & non aliter.

Sive itaque malitia in abstrac-

to, sive in concreto significatur solus actus importatur in Vecto; ipsi enim
 soli conuenit nomen mali di formis oppositi legi, licet denominationes eius
 partialiter, & de obliquo constitutur per Veliquas partes Concretis sic
 licet de denominatione patris maioris, patris, & portuensis, presentis & futur-
 us, veri, & falsi ex pluribus extrinsecis constant, non omnia importantur in
 Vecto & si nominibus abstractis significantur per huiusmodi patris, maioris
 & cetera, sed solum alteri, nec omnibus tamen tribuitur haec denominatio, sed eorum alteri.

Nec forma malitiae per se tota, quod dicit, est Deo odibili, sed secundum partem
 ultimam determinatam, ut sit talis forma, seu concretus malus; haec autem pars
 est solus actus, qui ad veniens post Veliqua constituta, eadem denominat ut
 est in completo, cuius proinde tota culpa est, quod dicitur obiectum Deo
 odibile; contra enim esse indifferenter expectant eorum vel omnium actus
 contra legem: unde solus actus positus in his cum totis est Deo odibi-
 lis, non igitur circumstantia, quae uel seorsum actus cum totis nec actus esset
 Deo odibilis; quia non dicitur Velatio di formitatis: sic primum prae-
 iudicium constitutum ex causa praeiudicium, & capacitate animae est Deo odibi-
 lis, quia nec odio habetur capacitas, cum ad Deo ametur, nec incapaci-
 tas seorsum a capacitate sit Deo odibilis: ut est de privatione formae in mate-
 ria, quae si nihil est ab horum materia: sic etiam odibilis est diuinitas
 peccatoris & Iusti, quae per ipsam Iustitiam constituitur, quae haec est odibilis.

Ex his constat ad confirmationem: licet enim nullus extrinsecus sit nec

sum in alium, potest esse malus complexus; quia scilicet utriusque con-
iunctio aut simultas est mala, supra enim consistit Contrarietas, difor-
mitas, aut diuini conuenientia eius lege, quod patet ex exempli apponitis ac etiam
in philosophia malus resultat ex partibus bonis, Quod ex locis bonis bonis, bo-
nis, et suauibus resultat potest diuini gratia et cultu difformis ex par-
tibus optimis seculis; et ex ceteris bonis salubribus, nobilibus confi-
ci potest; quia scilicet denominationes, quae in similitudine ut tali consi-
stunt, partibus bonis non conueniunt.

Dices primo: ergo libertas aut
Cognitio legi dici potest partialiter mala, vel saltem partialiter malitia.
Respondet: licet libertas, ut est de lege et sui cognitione, sit pars constitu-
tione malitia, tamen nec partialiter mala, nec partialiter malitia dici
potest; quia ex his denominationibus tempore sui sufficienter actus nullatenus
nec partialiter conuenire possunt libertati, sicut sumptus, et ut contra-
dictionis ab actus: sic ab absentia constituentis obiecti, uel de desiderabili, nec
partialiter est desiderabilis: sic cognitio constituentis naturam humanam
propter diuinitatem, nec partialiter est propter diuinitatem: sic gratia constituentis actus me-
ritorum, nec in se, quatenus est meritum: sic anima rationalis constituentis
hominem, uel corruptibilis, nec partialiter est corruptibilis: suum tantum
significatur libertatem per partem constitutum malitia, ne de uoce sit quod sit,
dum tamen ut dicitur: in se et ex propria essentia et determinatione, nego-
tantum ut quo, et ex determinatione uoluntatis concedo non conuenire:
sicut nullus est, quod huius concreti mali Deus odio libere habitus sit
ipse Deus constitutus.

Dices secundo: ergo si existente actu necessario
in iustitia, ad ueniat in Deo libertas, actus erit malus in Deo, et homo non
nouo ex exercitio libertatis trahit de iusto impecator, quod repugnat. Respon-
dit, actus ille futurus esse malus in iustitia Deo, et in ipso homine trahit de
iusto impecator non nouo ex exercitio physice, non tamen moraliter; quia
intellectus libertate pro prioribus in iustitia Deo, homo potuit ac debuit omi-
tere actus illos; quare si ex libere conuenit, potuit ultimum deter-
minatum malitia, perinde ac si nullo in iustitia primo produceretur
actus.

nat voly taty se de terminaty, quz sic denominet cetera Compy ci-
 qua: ergo d' consistit in speciali per dicato vntz reo actioni li bery;
 alioqz cur omni poty tam etqz indifery ty in actu primo ad acty bel
 omi vntz sic non d' erit miniat? Vt pond' ctuz actioz se cy dy se esse in-
 difery ty, ut voly taty denominet vel de terminaty tanty, vel se deter-
 ming ty; quando vero ex parte actus primi pr' suppositiva li bery, d' poty
 electiva completa, tunc denominatur voly taty se de terminaty, cuius de-
 nominationis actio ipa sola non est forma, sed actio simul cy pr' suposi-
 tali bery; ac pr' d' e, sicut em libery actiony, ita eius de terminaty, qua
 non ut cy de terminetur voly taty, sed ac ipa, et quid parialiter ex af-
 fecy actioni, includens mody quo voly taty pr' suppositiva in actu primo.

Ideo

acty actio libera omni poty ty / d' est de vntz qui Compy cipij) non d' nomi-
 nat se de terminaty, sed de terminaty; quia non pr' suppositiva omni poty ty
 cy indifery ty electiva ex parte actus primi, sed tanty cy indifery ty nega-
 tiva, d' pura in conexioni. cy al' tunc li bery ty est tunc. hinc qui
 additua actioni libery pr' dicaty vntz reo, quo d' tunc vntz a necessaria,
 vntz sufficienter constituitur vntz reo esse de terminaty li bery. dicitur:
 voluntas potest apere per ill' actiony, quz de nominetur se de terminaty:
 ergo ad d' necessaria est alia de terminaty d' tunc ab actione. d' tunc
 quo ante cedens: voly taty se cy dy se concedo; voly taty constituta pr' mi-
 me li bery in actu primo, nego. Voluntas se cy dy se potest quz apere per
 ill' actiony quz se de terminet, ut quando eg habet necessaria; at vero, si in
 actu primo pr' supponatur libery, non potest eg actiony habere, quz de nomi-
 netur se de terminaty; quia eg habet cy poty ty non habendi: unde suppo-
 nita li bery in actu primo, sola actio simul alia de terminaty sufficit.

Septem: actio libera est quz d' vntz ty motu vntz hntibz, d' vntz vntz
 nra, quod non habet necessaria; sed hoc itaqz requirit, nisi specialis sit natu-
 ra vntz reo actioni libery: ergo, vntz d' e, vntz ty consistit in vntz reo
 actioni in composibili cy omi vntz, vel actu opposito ut conjuncta mo-
 tui vntz hntibz; quia ead' actio, seu d' constet causy non major nec

minon Requiritur, & sufficit ut ponatur effectus sine incoars pecti
 contrarij, sine inabsentia, ut patet in phisicis; ead; ergo est a cetero produ-
 ctiva caloris ut octo in subiecto, sine subiecta; inuisi ratione frigiditatis
 non; neq; contrarij vel influoris causa; Compositura tunc soly ex indi-
 pencia effectus, qui ut exi tat eod; in fluru videt, sine inhi, sine
 malis; eor cum ty tiji. quare sicut ea actio productiva caloris soly
 est ex sece ex actio reali pignencia contrarij denominatur Virtutis, ita
 actio libera soly ex sece denominatur virtus ex Coniunctione sym-
 metrii Virtus hinc est.

Octavij: idij Dei est essentialiter liberij: ergo &
 Veliqui actus liberi. probatur ante cedens: neq; alioq; poterit Deus concu-
 rere ad eod; sui vel decreti determinatij; quo casu est Author idij sui,
 quod supponat. inprimis consequtia est nulla; quia idij non est essen-
 tialiter liberij eo pignie quod ut actus liberij, sed quia est a cetero talij ty d est
 ut supponat Inditij ind fexu, & hoc supposito nequeat nisi exinde cen tra
 adeo determinari; tunc tunc ceat in actibus liberi honoris. deinde sicut
 alij actus mali ut actus peccati, blas phemij, & in ampt; & etno evadere
 possunt necessarij ex defectu cognitionis, cui non est possibile eod; etq; nec-
 sarij; nec inhi casibus Deus, licet concurrat decreto determinato, est
 Author eor; actus, nec ipi imputantur; quia scilicet concurrat Deus
 ex munere causa; pignie, ratione cuius tenetur attendere exigentia; cau-
 sa; & ex d; ratione circumstantiar; necessitate ad eod; actus.

SECTIO VLTIMA.

UTRUM SIT POSSIBILIS PVRA OMISIO LIBERA?

Omisio amoris est vel nisi positio vel casus tra ignis: hinc aut; dicitur vo-
 luntas omittens amoris non pignie, quando casus tra amoris inducitur ab ali-
 quo actu positivo excludente amoris, seu incompoibilibi ex ipso ut quando vo-
 luntas deo non amat, quia habet actus positivus idij, vel no li tunc; Velle est
 amoris; si vero voluntas omittat amoris, qui eliciat actus positivus incompo-
 sibilij ex amore, licet alios actus positivos habeat ex amore compoibiles,
 tunc dicitur voluntas pignie omittens amoris. non soly esse positivus, Velle etq;
 esse positivus pignie omittens amoris, certij est, ut patet in dormiente,

in non cognoscente obiecto, qui pure omittit eius amorem, qui eliciat actus
oppositus in compositibile: quare solus et difficultas, an omittio pura possit
esse libera, seu an voluntas libera ad amorem possit ipsi sui pendere seu non a-
mare, qui ad eliciat actus possit ibi excludere amorem?

Impossibile esse pu-
re omissionem tenent Thomista plures contra alios Thomistas oppositis sententiis
tuentes, et ab omnibus abegit D. Thomas. ex nostris autem sententiis
negantem possibilitatem ad hunc plerumque recentiorum Cy Cardinali de Hugo
Sparza, Alexande Luvio; astantem vero non pauci eius recentiores Cy
Bernio Doctore secundum tractatu 1.º dup. sect. 9.º: et dup. p. 16. metaphis.
sect. 4.º, Molina Castro Ripalda Huerta de Obiedo, Corton, quibus accedunt
secuti, et non erit sub cubiculis: et praeter solutionem argumentorum qua non
ineffectu stabiliter conclusio affirmativa inquisitione disponibili.

Pro-
batur primo positum potest voluntas esse libera ad amorem libertate solus contra
dictionem, et non contrarietatem; sed voluntas libera libertate pura contra-
dictionem, et libera ad pure omissionem amorem: ergo possibile est pure omittio
libera. Consequenter est clara; ne omittio ad quod est potens voluntas, abduci
est possibile: major patet; quia universaliter ab omnibus supponitur libe-
tas contradictionem, quae contrarietatem; ita ut licet omnis libertas contra-
dictum includat etiam libertatem contradictionem, non tamen contra; minor vero
probat: voluntas libera libertate pura contra dictionem non est libera ad
actus positivos oppositos, et in compositibile; ne haec est libertas contrarietatis
quae nulla est distinctio inter bonum libertatem, nullam distinctio liber-
tatem ab omnibus admittit: ergo voluntas est solus libera ad actus et eius pure ca-
pitis, seu ad amorem et pure omissionem amorem.

Respondent ad verum, disti-
ctione utriusque libertatis sufficienter stare, licet respectus positivitas pure omi-
ssionem, et arguunt libertatem contrarietatis esse ad actus tendentes in Deo, ob-
iectum modo contrarium, ut ad amorem et odium; libertatem vero contradictionem
enim ad amorem et omissionem inducit per actus positivum quocumque alio titulo con-
trarium, et excludit amorem, hoc per voluntatem amorem, vel per amorem aliter
in obiecto in compositibile cy amore omittit, ut cy amore ludi inducit tunc

omnino amoris sicut. Sed contra primas non liberas contrarietatis datur
semper ac est libera ad duo extrema positiva contraria inter se; non enim
alia ratione hoc nomine datur libera, nisi quia est ad formas posi-
vas contrarias; sed in omni casu opposito assensui libertatis ad formas posi-
tivas contrarias: ergo assensui omni libertatis esse contrarietatis, et conse-
quenter negas libertatis divisionem.

Contra secundo. Et ulterius probatur
sententia nostra: potest voluntas esse libera ad amoris libertate contra electionem
Deo pura, ut non sit libera ad ulli actus positivis, oppositis amoris: ergo ita
ut sit libera ad puram omnimodam amoris. patet Consequenter quia requiritur
liber amor, nisi sit voluntati possibile alteri extremis vel negativis vel positi-
vis: unde non sit libera voluntas ad amoris, et non habet potestatem ad alios actus po-
sitivos, manifeste deducitur habere potestatem ad puram omnimodam: ante cedens
vero probatur: si voluntas habeat tantum omnimodam principia activa requi-
sita ad amoris et omnimodam potestatem applicatam de creto in se ipsa finis et deinde:
non concurret ad actus positivis nisi amoris, et solum ad ut cognitionem bonitatis non
malitatis obiecti sine ulla alia cognitione erit libera ad amoris; non tamen ad
ullum actus positivis oppositis amoris: ergo verum est antecedens.

Nihil est in
hac hypotesi, ratione cuius ipsa repugnet; non principia activa a-
moris non habent contradictionem ex se ipsis etiam aliorum que necessaria sunt
ad actus oppositis: ergo ea sola possunt inveniri in voluntate; et ipsa etiam
illius cognitionis non coniectiva ex se ipsis alterius, et quod solum boni-
tatis representet, facillime est, sicut cognitio proxima; de creto illud
non est cui repugnet; liberam enim Deo est pro pace concurrens voluntati
ad amoris si voluntas se ad ipsam voluerit determinare non ideo ad alios
actus positivis. quod autem sub hac hypotesi voluntas sit libera ad amoris,
non autem ad alios actus positivis, ostenditur; et imprimis hoc videtur; quia
omnes alios actus positivis videtur impossibilem tendentia de creto, et aliunde
nulla datur cognitio nisi bonitatis obiecti que solum ad eum amoris potest
dirigere: ergo repugnat actus positivis oppositis; nullus enim possibile
est in voluntate sine cognitione aliqua deus ante. deinde ostenditur illud
primis; quia nullus est principium determinans et necessitas voluntatis

ty ad amorem; non cognitio, quae ut pote obiecti finiti non sapit ne-
cessario: non de eorum quia ex vi sup. tendit, solum videt imperio
actus positibus, qui non ut amor. Sed hoc autem Cohæret, quod permittit
tat eorum amoris: ergo voluntas libere potest amare, & consequen-
ter etiam potest omittere.

Dicitur voluntas manere libera ad amorem et
nolitionem Reflexam amoris, quae ut dicitur omissio. Sed contra primo;
quia velle hypothecae de eorum non permittit actus aliquos positibus qui
non ut amor. Sed videtur: hæc nolitio est amor omnium amoris
directi. Contra; nam de eorum potest esse negandi concursum nisi ad amo-
rum obiecti directi; amor autem omnium non est amor obiecti direc-
ti. Contra secundo: quia licet ex vi de eorum non excludatur noliti-
o amoris, et dicitur tamen per defectus cognitionis amoris quæ ne-
cessaria est ad dependendum eorum cognitionis supponit eorum hypothecae nullam ad-
esse cognitionis nisi directi obiecti.

Significat tunc dicitur non dicitur libera
tat ad amorem et non amorem sine cognitione Reflexa amoris, con-
tra est primo: quod sine ullo fundamento dicitur; cognitio eorum ob-
iecti quæ sufficit ad ipsum amorem vel non amorem nulla tenet correcti-
onem eorum cognitione actus tendentis in obiectum. Secundo; quia ex per-
suaasionem notum est, voluntas ut per amorem sine cognitione Reflexa amo-
ris, tunc vel ad nolitionem illam libere amoris est necessaria cognitio Ref-
lexa ipsius nolitionis, vel non? hoc videtur ergo sicut potest vo-
luntas libere nolle amorem, quæ Reflexe cognoscit nolitionem, potest
etiam libere amare obiectum quæ Reflexe cognoscit ipsam amorem.

Se-
quimur: exo potest illa cognitione nolitionis, nolitio est libere ama-
bilis Reflexio: exo ad hunc tenentem amorem libere necessario est co-
gnitio alia ipsius, quæ similiter hic amor est amabilis Reflexe equa-
to amore libero dicitur in finitum: unde ut primus amor directus ob-
iecti sit liber, necessario est voluntas habere infinitas cognitiones,
deve libere ad infinitos amores Reflexos. ex quibus clare constat, vo-
luntatem potest esse libera ad amorem et non amorem, quæ cognoscit amo-

nō omīōny, nec orea aliquid boni apprehendat; hoc enī erit apprehē-
dere aliquid mali, in amōre, & ipſy refleſſore atrop ex, quōd ut probatū
ē, non eſt neceſſary ad libere amōre dī.

Proterea duplex caſus eſt, in quo
extenditūa poſſibili pure omīō actus: primus eſt, ſi volūtas habeat
cognitōny bonitatis obiecti directi & ſimul cognitōny refleſſorū alienū
uſi difficultati in pro amōre: tunc libere eſt ad amōre dī & non amō-
re dī, & ſimul ad imperōre dī & non imperōre dī amōre, ſeu ad volūtionē ſpi-
cāre amōre, quōd eſt ejuſ imperōre, vel volūtionē eſſicaci: ubi cū curſig-
tūy omni alio actu omīō, poſſit volūtas in mediate ſe deter minare
ad amōre directū obiecti, ipſy pure elicūdo ſine imperōre, cū ad hūc amō-
re de tua unne diata libere; ſed tunc caſus pure omīō actū imperōre;
expo. patet hūc emōre; quia nullus actus poſſibilis incompoſibilis cū im-
perōre elicūtur; nō amōre obiecti quī volūtas poſſit, conſiſtibile eſt cū im-
perōre ſi. ſi ſe aſſat ad poſſitū nollitōny imperōre, impugnabere ut
nō; nō ut imperōre ſit libere non eſt neceſſaria ejuſ cognitōny, alioquin
pro eodem in finitū.

Secundus eſt: libere ad amōre dī & odij ſuſ-
citēq; ad ſimplē complacentē de eodē obiecto: expo ſi volūtas ita
libere ſine complacentiā ſe deter minare ad odij obiecti pure omīō actū
poſſitū complacentē. ſi patet; tunc enī non poſſit actū incompoſibile
cū complacentiā; quia ad odij obiecti conſiſtibile cū complacentiā expo
ipſy. nec eſt poſſitū volūtiā complacentē; ſy quia de ſit cognitōny com-
placentē; ſy quia, ut qui habeat odij obiecti, conſtat expeſentā, non
videre hoc actu nullo complecti in obiecto: expo per nullū actū conſi-
ditū complacentē. expo pure omīō.

Ex hū notōre dī eſt primo omī-
ōny puream libere actus poſſitū refleſſori ſe pe contingere & dī dī dīe poſſi-
cū volūtas elicit actū aliquo poſſitū, qui non videtur tale omīōny
eo quōd compoſibile ſit cū actu omīōny; quōd ſi omīōny libere actus po-
ſitū directi nullo alio actu poſſitū eodē dī, ſaxo accidat; quia volūtas
non ſiſtē difficultate abſolvare poſſit ab omni actu poſſitū expe obiecti
pro poſitū. & in hoc ſenſu ab Authoritū ſenſū nō, noſtū dī dīe pure

omnino moraliter impossibili, licet sit possibili phisice. noty dly secundo. 109
conclusionis pro ad ea de possibilitate pure omissionis pax dicit libere volu-
ntate creati; an vero sit possibili vniuersa, an ipse vniuersa possit esse
meritoria, Theologorum est examinare.

ARGUMENTA CONTRARIA.

Prima sunt et non paria subtilia et implexa. prima: Voluntas libere omi-
tens tangit et reducit ad potentiam ad actum; Sed pura omnisio non est actus
ergo voluntas pure non omittit. Confirmatur primo: si voluntas pure omi-
tat, nihil est in actu secundum deo propter id quod est in actu primo, sed per id solum
quod est in actu primo voluntas non dicitur libere omittens: ergo nec
per quod omittit. Confirmatur secundo: voluntas libere omittit est in actu
secundo formale exercitium libertatis: sed pura omnisio est potius causa
exercitii formalis libertatis: ergo voluntas nequit omnino libere per quod
omittit. Respondet voluntas libere libertate contradictioni et potentia
ad operandum vel non operandum dicitur sicut quia est potentia ad operandum ipsi conuenit
dicitur actus secundus positus, et exercitium quod sit operatio, ita quia est
potentia ad non operandum, ipsi respondet actus secundus negatiuus, et exer-
citium quod sit non operatio, seu causa operationis; ad eum uno vel altero
exercitium potest et ad actum reduci.

Sic eadem ratione potentia materiae ut ha-
beat vel non habeat formam ligni vel lucis potest ad actum, vel per quod for-
mam ligni, vel per eum causam in materia, et hoc causa est exercitium,
et actus secundus negatiuus illius potentia. Sic etiam potentia accendit ut illu-
minetur vel non, actus exercitium vel positus per lucem, vel nega-
tium per tenebras, et sic de alijs potentia si in libris. hinc in forma di-
uersus maioris argumti: tangit de potentia solum operandi ad actum, nego;
ad potentiam operandi et non operandi, sub diuersis: tangit ad actum positum
nego; negatiuum concedo maior, et diuersus minor: pura omnisio non
est actus positus, concedo; negatiuus, nego minor et conuenit ergo. ad
quod confirmatio respondet, in actu primo pro eodem ab actu positio-
no et eius omittit; quale in actu secundo additur aliquid negatiuum quod
non est in actu primo, sed licet pura omnisio, quod sufficit ut voluntas
determinetur libere ad non operandum: sicut ut materia in diuersis

in actu primo ad habet de forma ligni vel non de a minutis in actu secundo, suffi-
at si addatur carum forma ligni aqua pro circūditur in actu primo. ad
secundo patet quod omniū esse carum ex exercitij formalis positum, & nū-
hil omnibus esse exercitij formalis negatibunt.

Secundo dicitur: ex exercitij for-
male volūtatū debet esse volūtatū; sed quare omniū volūtatū esse non
potest: tū quia ut pote nihil, veni enim non potest appropinquatio in se
cognoscere: tū quia alioquin quare omniū ergo necessaria dicitur potest
volūtatū, quod ut falsum est: ergo. Respondeo, volūtatū sumi dupli-
citer, primo quatenus est quod elicitur, & causatur ab volūtatē, & hoc conue-
nit volū, & quidam in se esse actū volūtatū positum, & elicitur: alio
quod dicitur volūtatū in se esse; aliud vero est ex se esse, quod dicitur ac-
liberū, & hoc modo dicitur volūtatū quod dicitur sub dominio volū-
tatū, ita ut eius positio in potentate volūtatū sit: hoc tū dicitur modo de ex se
esse est volūtatū quare omniū; quia de latrone ex exercitij formalis volū-
tatū ut pro circūditur apositivus & negatiuus, non est pro circūditur esse in se
volūtatū, sed volū vel ex se esse, ut omniū quare sub potentate volūtatū est,
vel volū in se esse, ut est actus necessarius, vel in se esse & ex se esse, ut actus
positivus liber.

Dicitur tamen hanc volūtatū tradere ad **Thomas**
questione 2^a de malo articulo 1° ad secundum quod queritur, aliquid dicitur esse
volūtatū, non volū quia cadit sub actu volūtatū, seu quia cadit sub potentate
volūtatū: sic enim ipse non velle dicitur volūtatū, quia in potentate volū-
tatū est velle & non velle: quod quidem confirmat prima secundo de lectione
3^a art 3°. omniū enim ne cuius deficit omniū volūtatū est, in se esse,
quia non est actus positivus elicitus a volūtatē, ex tunc eorum quia non est
sub potentate volūtatū; hinc autem volūtatū propter oportet. Conuenit omni-
onī liberū, quare quidam non est ab volūtatē, tanquam appropinquatio ipsa elicitur;
Cuius ipsa, ut pote quare nihil elicit non potest; est tamen ab volūtatē, tanquam app-
cipio ipsa non excludente, quando excludere potest, quod sufficit ut sit ex
se esse volūtatū scilicet liberū, & ut imputetur volūtatū, nec tū procedere
debet ex positivus in elinatione volūtatū, sed tamen ex exceptis in elinatione
omniū sapientia ad actus omniū.

Tertius: exercitius formale volutate debet esse vitia 170

leg. sed quia omnia vitia non est: expo. diuino major: exercitius positivus, concubus; negativus, nego major, & concubus majoris nego concubus. omnia ut exercitius formale potentis quod in actu primo vitia vitalitate exercenda non per quod omnia, sed per actus; et tamen hoc positivum licet vitia in actu primo sit positivum ad opus ergo vitaliter, sed non opus ergo vitaliter, deo hoc videtur extra ut determinabili vel per actus se ergo vitia, vel per causam aut omnia actus vitia. sic licet voluta videtur fore ad amorem & odium sit positivum pro re curat in actu primo, tamen hoc videtur extra determinari potest per actionem avertentem; quia scilicet ut est positivum in actu primo avertentem: similiter ergo in presenti.

Quartus: voluta ut potest rationalis, requirit se determinare nisi ex aliquo motivo, quod videtur potest pro valore suo determinationis; sed quia omnia nullus respiciere potest; quia non est temperata, nec respectus ad motum: expo. omnia aliorum solutione, quia innumerari respiciuntur, et ex aliis ex communio doctrine vel potest, per omnia nullus respiciere motum; quia non est affectus ad velle obiectum movens, sed potest. Causa affectus: nihil omnino ad esse motum videtur, et permittit, non dicitur et positivum, seu positivum movens ad omnia, sed movens negativum, seu non movens ita ad actus, qui vel potest absolvi tunc: et hoc est omnia habere videtur motum negativum tale non copio quod bonitas obiecti propositi non adeo inclinaret ad sui amorem, ut compelleretur voluta amare, permittit ut ita non inclinaret, omnia amorem; ac proinde est motum, ut ita non inclinaret, omnia, non ab ipso dicitur respectus, sed positivum ad quod.

Et hinc ergo habet voluta rationalis, vitiosa quia non amet, rationis quod videtur potest, si licet non quia in omnia sit aliquid boni, nec quia in amore obiecti aliquid difficultatis sit; hoc est enim motus ad amorem reflexus; sed quia in obiecto tanta bonitas non est, ut voluta compelleretur ad ipsum amorem; quod sufficit ut voluta exerceat libertatem quod contra dictionem positivam non elidendo actus per quod omnia: licet enim ut voluta se determinet actu positivum amorem obiecti necessario dicitur respiciere debet in ipso boni tunc ergo quod motum ut ametur; ac pro-

unde ut voly tas recte examinet actu negatiua p[ro]p[ri]a om[n]i[n]o[n]u[m], sufficit
quod non sit motib[us] diruptis & positib[us] comp[er]eri voly tate[m] ad amoy.

Re-
plicanti: voly tati d[omi]ni p[ro]p[ri]e omittit auct[orit]ate[m] sac[ra]m, p[ro]p[ri]e p[ro]poni possunt p[ro]p[ri]a
bona in comp[er]ibiliu[m], & mouentia ad sui amoy, q[uo]d p[ro]p[ri]e sac[ra]m ludu[m] &
u[er]itatis: tunc r[e]p[ro]p[ri]e omittat volitione[m] sac[ra]m, omittat etia[m] volitione[m] lu-
di & u[er]itatis; alioq[ue] omittit volitione[m] sac[ra]m, non aut p[ro]p[ri]e, ut p[ro]p[ri]e
ducta a volitione boni in comp[er]ibiliu[m]; sed h[ic] omittit nulla tenus esse potest
p[ro]p[ri]e aliquod motib[us]: expo. r[e]p[ro]p[ri]e. p[ro]p[ri]e batua minor: quia non potest esse
p[ro]p[ri]e omnia motib[us] simul, quia sunt in comp[er]ibiliu[m]; nec p[ro]p[ri]e aliquod
quia omittit esse non sit p[ro]p[ri]e potius ad unu[m] q[uam] ad aliud. V[er]o p[ro]p[ri]e illu[m]
omittit p[ro]p[ri]e volitione[m] sac[ra]m includere omittit etia[m] ludu[m] & u[er]itatis,
ut p[ro]p[ri]e sit: unde est triplex omittit, & habet triplex motib[us] r[e]p[ro]p[ri]e & in-
dirupte, quatenus nullu[m] motib[us] ex illis omittit ita mouet ad actus positib[us]
coram p[ro]p[ri]e, ut voly tas non possit illy omittit.

Quintus: nullu[m] est exerci-
tius voly tatis possibile sine cognitione dirupte; sed omittit nulla cognitione
dirupte potest: expo. patet minor; quia ceteris cognitione dirupte exercitius, qua-
tenus p[ro]p[ri]e obiectis quod r[e]p[ro]p[ri]e exercitius, p[ro]p[ri]e aut[em] omittit nullu[m] r[e]p[ro]p[ri]e
obiectis. distinguo maior; sine cognitione dirupte vel dirupte & posi-
tione, vel p[ro]p[ri]e & indirupte, concedo; primo modo p[ro]p[ri]e, nego maior,
& distinguo minor; nulla cognitione dirupte potest p[ro]p[ri]e & dirupte, concedo;
p[ro]p[ri]e nego minor & conseq[ue]ntia. omittit ip[s]e dirupte p[ro]p[ri]e
p[ro]p[ri]e cognitione r[e]p[ro]p[ri]e obiectis bonitate, ita ut non copat ad amoy, &
conseq[ue]ntia ut non impediatur sed p[ro]p[ri]e omittit, quia cognitione omi-
tione p[ro]p[ri]e sufficit ut voly tas non amittit.

Sextus: omittit amoy ut
liberant, debet & qui ualere alicui actui positio opposito amoy, seu esse &
qui ualere, & inter p[ro]p[ri]e talis actus oppositum; sed hoc r[e]p[ro]p[ri]e quia
omittit: expo. patet minor: n[on] ut p[ro]p[ri]e sit, debet esse. Car[ter]a non solum amoy
sed etia[m] omittit actus oppositi amoy: expo. ut contra dictione omittit actus
oppositi; sed implicat quod sit & qui ualere n[on] contra dictione; expo. V[er]o p[ro]p[ri]e
dico quia omittit, ut liberant, non indigere illa & qui ualere aut inter-

putatione; hinc ipsa eius sufficientia explicata manet inmoderate libertas omissionis, ut ex dictis constat. nihilominus & qui valet, & utraque potestatis est actus positivus oppositus in ordine tantum ad excludendum amorem, quia non minus ipsi excludit, quam si esset volitio amoris; non tamen & qui valet in ordine ad alia, nec in modo excludendi; volitio enim est actus positivus, & eo modo deo disrupto amoris excludit, quod non habet omissionis sic caritate factum in ordine ad hunc excludit & qui valet caloribus in modo excludendi, nec in ordine ad reliqua, ut ad disponendum materiam ad ignem.

Vixit, omissionis, ut pura sit, debere esse etiam omissionis volitioni amoris, & omni actui oppositi; hinc tamen non inferatur, eam & qui valet suo contradictorio; & ratio est; quia omnis amoris, licet in ratione pure constitutus per omissionem actus oppositi amoris, tamen solum excludit amorem, prout est caritas amoris, non prout est caritas alterius actus, at vero ut conclusio amoris non & qui valet amoris, sed actui exclusivo amoris, scilicet volitioni reflexi amoris: ergo ut est caritas amoris, non amoris sed actui dicitur & qui valet; sed actus dicitur non est contradictorius omissionis, prout ut est caritas amoris: ergo non & qui valet suo contradictorio. similiter ut est caritas volitionis, non ipsi volitioni, sed volitioni volitionis & qui valet: unde non quod omnis ut conclusio actus & qui valet actui exclusivo, sed tantum volitioni reflexi actus exclusivi: sic pura omnis necessaria in ordine ad excludendum amorem & qui valet volitioni necessariis amoris, non tamen amoris; & ut erigit caritas necessaria huius primae volitionis & qui valet alteri volitioni volitionis.

Replicant primo: ergo pura omnis & qui valet inferri volitionibus positivis reflexi. Respondeo & qui valet tantum in ordine ad effectus negativos exclusionis; non vero in ordine ad alios effectus positivos: sic pura omnis necessaria amoris dicitur omnes & qui valet inferri volitionibus positivis quoad effectus negativos exclusionis, scilicet infiniti volitionibus necessariis exclusivi actus, qui per quod omissionem excludit tunc sic etiam pura caritas forma ligni in materia, seu non causata ab alia forma introducta & qui valet in ordine ad excludendum formas infiniti formis positivis. & nota quod omissionem eorum omnium actus solum

esse libera, pro ut est castra eorum, quorum eorum terra erat sub potestate
et dominio voluntatis, non vero aliorum.

Replicant secundo: quia volun-
tas libera omittit volitionem additionis sacri, et citius interpretatur nollens au-
ditionem, sed etiam omittit nollitionem sacri: ergo erit etiam interpretatur volens
sacri. Respondet omittit volitionem esse interpretatur nollitionem sacri: quia
sicut nollitio volitionis, additionis, excludit volitionem et ipsam additionem sacri,
ita omittit volitionem excludit volitionem, et ex consequentia additionem sacri: omi-
tito autem nollitionis sacri non ita dici potest interpretatur volitio sacri: quia
licet excludat nollitionem, sicut volitio, non tamen inducit additionem sacri, sicut
volitio: quare omittit nollitionis sacri non est interpretatur volitio sacri, nec
omittit volitionis est nollitio sacri: unde admissi majori et minori inconfir-
mata consequuntur.

Quia tamen in ordine ad volam esse deus eorum nollitionis,
qui omittit et qui valet volitionis sacri, in hoc sensu precipue admittit conse-
quens: et hinc qui omittit volitionem, et nollitionem sacri, erit interpretatur
nollens et volens sacri tantum in ordine ad excludendum hoc actum, quia
per ipsum omittit perinde excludit nollitionem sacri, ac nullo volens sa-
cra: et per unde excludit volitionem, ac si erit nollens sacri: in hoc
autem nulla repugnatio licet esse repugnet nolle et velle sacri, non tamen
repugnet habere utrumque castro: et consequenter nec ita se habere in
ordine ad unum contrarium, ac si haberet alterum, et e converso: sic subiectum
nec habens frigidum, nec calidum, eodem modo se haberet quoad esse deus eorum
frigidum, ac si haberet calidum, et e contra: unde in ordine ad esse deus eorum
volam, non ad alios effectus positivos, dici potest et qui valet, et interpretatur
frigidum et calidum.

Septimo: voluntas potest esse libera ad infinitum
actus diuersitatis, vel ad hunc, scilicet vel ad illos, vel ad alios: ergo
si tunc prae omittit, omittit concludit infinitas castro. instatur: negi-
tunc eliciat nollitionem reflectens eorum actum, inducentur infinitas castro:
si ergo licet ad unum autem adstruere infinitas castro inductas per nollitionem
cum nobis non licet eas concedere in clausa impura omittit: erunt ip-
sae infinitas castro sine ulla repugnatio, quatenus nullus est excludit

tibus in finitū, ad quos voluntas erat potens disiunctive.

112

Octavus: si
urgente procepto angeli Dei, pure omittatur amor, omnino est peccaminosus,
quatenus inter preteritum est volitio amoris procepti, quod poterat elicere
sed ex infirmitate non libenter potest tribui, non omittat quicquam elicitur, an
ex fragilitate, an ex contemptu, vel ex alio motivo urgente malitia,
ac proinde nec consistat, quicquid futura esset malitia: ergo nec consistere
potest, quatenus et malitia pure omissionis, quod proinde est peccatum, sed
infirmitas, vel incerta malitia. Respondeo, omissionem esse peccaminosam qua-
tenus est inter preteritum volitio. Quarta mensura est qui valentia, et non aliter
et qui valentia autem est tantum in ordine ad exclusionem amoris, cui omnino
oppositiva non pure virtualiter sed formaliter.

Igureo cum omisio non
est qui valeat volitioni in ordine ad alia, ut in ordine ad ipsam, vel res peccati
ad motum, malitia quod ex huius capitibus accideret volitioni, non est qui va-
lentia in pura omissione. ea igitur sola malitia, quod volitioni consistit
propter ut excludit amoris, est in omissione, et hinc non est qui valentia, sed for-
maliter; in hac autem malitia omnes volitiones sunt et quales: ergo licet
non consistat, quicquid elicitur, consistat et certa est ad determinatam ma-
lita omissionis: ut vero Deus ex malitia tantum, necessarium non est, quod at-
tendat ad hanc, vel illam volitionem, sed tantum ad obligationem angelicam, quod de-
terminata est, et cui non minus oppositiva omisio quod volitio.

Non
requirit voluntas reparare perfectione positivam actus, quam ex compensat
alia perfectione; sed omisio est in capite perfectionis: ergo requirit voluntas
pure omittat actus. nego maius: nam etiam quicquid elicit actus imperfectos
actus opposito omisio, non utique compensat perfectionem quod privat vo-
luntas: ergo potest reparare absque compensatione. et ratio est: quia cum
voluntas sit libera et indifferens ad actus, vel eorum actus, potest prohibere
quod perfectionem de peccato: alioquin tenetur elicere semper actus perfecti-
os; cum etiam aliunde perfectio actus necessaria non sit ad statum naturalem
ne in parte debet ex ipso abolytate: quare voluntas nullatenus nec omittit
nec elicit, nec ut libera nec ut causa naturalis tenetur appetere perfectionem

actu.

Decimus: ergo qui peccata non vult ad se la cui, duplex peccat
ey committit alteri commissioni consistens in volitione, et alteri omisi-
oni, quae ei sit comparabilis eius commissioni, qui coexistit; et aliunde ei
ut libera, requirit non esse etiam peccatoy. Respondeo omissionem volitionis anoliti-
one inducitur, non esse puram, ut est Clarius, nec peccatoy distinctoy anolitione;
quia ad hoc operatur, ut elicta volitione, ad huc maneat libertas ad
omissionem; non autem maneat quia posita volitione necessario sequitur omisi-
o amoris ut effectus seey dicitur necessario causatus anolitione, quae et ne-
cessitas antecedens omissioni; huius effectus non constituitur peccatoy eli-
citur a causa.

Dicitur primo: ergo in volitione et necessitate antecedens omi-
sionis amoris, haec omisiō libera debet per se supponere pro gratia caritatis huius
necessitatis seu volitionis; nam caritas necessitatis antecedens est constitutiva
libertatis ad actum. Respondeo, non debet esse pro se primo caritatis
volitionis; quia licet volitio sit necessitas antecedens omissionis amoris,
si sepe et ex utraque volitio, quando vero volitio est libera vel ad amorem et
puram omissionem, vel simul ad amorem, ad volitionem, et ad utramque omissionem, no-
litio est impedimentum aut fatibile, vel per se puram omissionem, inquam in elicitur
omisiō volitionis, vel per actum oppositum, scilicet per amorem; caritas traahit
impedimentum aut fatibile per actum eundem, non debet pro se supponere esse peccatoy
tunc primo.

Dicitur tandem: qui ei libertate ad amorem et odium habendum, eli-
cit odium, omittit etiam amorem; haec autem omisiō est et non est libera: non existit
ut pote causata ab odio, quod necessitas antecedens omissionis amoris; existit
quia coexistit libertati in actu primo, ac proinde habet omnia libertatis con-
stitutiva, nam tunc casus est omnia libertatis constitutiva; quia ei omi-
sio quae quia non est, non potest esse inmediate libera, posita omissione non
puram, sed inducitur ad actum odii necessitante, non posita a causa secundum
reparatum, qui sit capax de no minari. libera a libertate in actu primo: ergo
non sunt omnia constitutiva libertatis.

† TRACTATUS VLTIMVS IN METAPHISICAM.

Metaphisicū dū guta tionebus quib. versant / plura enī metaphisicā pro-
pria alibi tra dita sunt / pro mī tōndy est primo metaphisicā sci entia, est,
nōq; alia, ut pote certū ē eū dēnti bus pīncipi pīs inīta, quib. uno pīs cupia
ac firmiora pīncipia, quib. aliq. scientia naturalis utitur; eō meta-
phisicā dē impa sunt. est pure speculatiua; quia eū finis est specula-
ri ē cōntēplari propriū attributionis obiecti, scilicet enī Reale ut sic
sub hac vniuersaliū ma abstractione, eō qua pro uenit nomina hūiū scien-
tiā vniū dīficultatibus subtilitat. enī autē vni potest vel parti cipi ali-
ter, seu pro ut est participij verbi sum, ē tunc dī significat ac cōu tōny
vel hab enī enī actiū vel sumitūa nominalitē ē subīg tūe, ē sic dī est,
ac hī apta cōu tēre, nō vlla vepūpūg tūa vniū pīs dīcātū pōtūbī, nūc cōu-
tat nūc nōny; ē hōc acceptio est propria eō pīncipi obiecti, sub qua vepūpūg
ametaphisicā.

Pro mī tōndy secundo, vndū pē tanty ē tanq; dē obī-
ecto materiali q; eū metaphisicā dē ente ficto, nō pātūo ē chīmēricā;
quia eōny notitūa mā pōne cōndūcēt ad nō tōny enī Reali, cuiū dīfe-
rentia vniū dīcātōny sunt quatuor: nāpe aēitā, quā soli dēo cōuenit,
solū enī dēo est enī aē: ab aēitā, quā est dīferentia creatūa x; ad dēo agno-
sunt creatūa, ut pote enī ab alio: pēritā, quā cōpētīt substantiā; et
nōq; enī pēre: ac tanq; vniū dīcātū, quā propria et accidētū; cōpīt enī
ad hōc xēre alitē; ideo q; dīcātū enī vniū.

DISPUTATIO. I. =

DE ENTE REALI VT PRÆSCINDIBILI =

SECTIO I. =

AN RATIO ENTIS POSIT PERFECTE =

PRÆSCINDI A SVIS DIFFERENTIIS? =

Inquirunt Thomā Vāzōny enī nō pōtē pēfecte pēscindī a svī dīfe-
rentiā aēitā, pēritā ē, sed eā forma lītē vniū dīcātū sub cōceptūo

ens pro implicato, licet non pro explicito: quare ens iusta ipso. solum pro ex-
plicito pro cindit aliis de fey tjs. . opposita sententia est scilicet testari omni
D. notat. Cy. com. d. p. 2. metaph. rect. 2. . cetera. Vationis ensi omnino
et perfecte pro cindit ad eo. creatura, substantia, et accidenti. hęc sententia
vera est, et probatur primo a priori Vatione pro huiusmodi de difficultate
communi: Vatio in qua aliqua Realiter et a parte Vei conveniunt et similia
sunt, potest ab ipso perfecte pro cindit; sed Deus, creatura, substantia, et acci-
dens vere conveniunt, et assimilantur Realiter in Vatione ensi: hęc ergo po-
test ab illi perfecte pro cindit.

Major patet; nō hęc recte conveniunt aut
similitudine, intellectus ut vi sua procedit: ~~probatur~~ habet fundamentum
necessarium et sufficientem; non ens alio fundamento quod conveniunt et simi-
litudinis inter inferiora perfecte pro cindit Vationes alias communes, ut
inductione constare potest. probatur minor: de Deo, creatura, substanz,
et accidenti veri ficatur esse a parte Vei ens seu apti existeri, et oppositi
chymers: expo vere conveniunt et assimilantur a parte Vei in Vatione ensi;
sicut vero vere conveniunt et assimilantur a parte Vei in Vatione anima-
li bruti et homo; quia de utroque verificatur esse animal; vel ab opposi-
to: si non conveniant vere creatura Deus et a parte Vei in Vatione ensi,
verifica bitur de eorum aliquo non esse ens; sicut quia non conveniunt
bruti et homo in Vatione Rationali verificatur de altero non esse Vati-
onale.

Probatur secundo ad hominē Contra Phomitas: Conceptus ens
obiectus pro cindit Vationis ensi ad i fey tjs: ergo perfecte pro cinditur
Vatio ensi. probatur ante eadens: intellectus per solū conceptū ensi at-
tingit Vationis ensi, ita ut possit videre Vationis de ipsa ipso qd affirmare de-
obrecto; non tamē potest. Verdere Vationis de ali fey tjs; sed potest adhuc
de ipso dubitare: ergo per conceptū ensi. intellectus pro cindit obiectum. pa-
tet consequentia; nō quia homo a longe positus et remouē attingit et ab
intellectu hoc solo conceptu animal, ita ut intellectus non possit Verdere
Vationis de Vationis litate uno possit de ipsa dubitare. vel eē negare, infere
Phomitas Cy alijs obiecti tjs Conceptu animal obiectum pro cindit esse
animalitatis a Rationalitate. antecedens vero constat ipsa experientia;

ergo per se contingit, certo scire aliquid esse ens, et dubitare, an sit sub-
jectum, vel accidentem, seu an habeat de se ergo persistentiam, vel in alicui.

Probatum tertio: hoc propositio persistens est ens est vera; sed erit falsa,
si ens includeret formaliter, quod est pro implicito de se ergo: expo. proba-
tum minus, ergo de persistente pro de carentia alio de se ergo, et in a-
licui, quod ab ipso realiter dicitur tunc: expo. propositio erit falsa, antea-
dicens probatum, ergo de utroque pro dicitur quod in lecto, et si pro implicito,
dicit pro de eate: sic videtur propropositione Petrus est homo enigmata de Pe-
tro pro dicitur anima lictati, et Nationalitati, et alia, quod in pro implicito
en clusa in homine: ergo licet de se ergo, includitur pro implicito in con-
ceptu ens, pro de eate de persistente vult propropositione.

Videtur quod quod
dicitur et ergo pro implicito ex parte subiecti subiectum in propositione ergo pro dicitur
catur quod quod dicitur et ergo pro implicito ex parte predicati. semper conve-
nitur ad idem paritatem; ante ceteris vero probatur ad hominem: quia alioquin
hoc propropositio persistens est ens est falsa, quod sic ostendo: persistens solum
pro implicito est ens; sed in illa propropositione ens pro ex plicite pro dicitur de pa-
rentate: ergo falso pro dicitur. Vel aliter: persistens pro ex plicite non est
ens; sed in illa propropositione ens pro dicitur de persistente solum pro ex plicite,
quod fuit solum subiectum: ergo est falsa.

Obiiciunt primo implicat verasimi-
litudo inter Deum et creaturas: ergo et ratio aliqua communis Deo et creatu-
ris; ratio autem entis est communis Deo et creaturis, si sub conceptu ens non in-
cluditur de se ergo; quia solum de se ergo in clausa impedire possunt quominus
omnibus et singulis conveniat tali ratio. ante ceteris vero probatur: quia ve-
ra Deum et creaturas datur infinita distantia: ergo implicat vera similitudo.
nunc ante ceteris et consequenter probatur: infinita enim distantia videtur quod
Deum et creaturas; quod autem prohibet, quod cum dissimilitudine adma-
tant aliqua similitudo.

Procul dubio creaturae partem partem de divinis
perfectioribus non quia habeant perfectioribus cum Deo identificatas: ergo
quia habent perfectioribus aliquatenus similes divinis perfectioribus:

vel sic neque dicitur; quo sensu dicitur tua creatura parte circa diuinas
perfectiores: vel quo sensu homo dicitur in se factus ad imaginem &
similitudinem dei. dicimus ergo deum infinite distare a creatura; quia est in-
finita perfectior ipsius; nihilominus deus esse ens aptum existeri excluditur chyma-
ris sicut creaturae sunt etiam aptae existeri, & excluditur chyma-
ris ac proinde deus esse similis creaturae licet in ratione toni uel uel in maiori, & non deesse parte
infinite dei perfectioris: sic homo est similis equo, licet ipse perfectior;
quia sicut homo potest sentire, ita & equus.

Obiiciunt secundo: Ratio entis ab-
tracti, vel conuenit esse contingenter, vel necessario; sed si primus deo non
conuenit; si secundus non conuenit creaturae; ergo repugnat Ratio entis com-
muni deo & creaturae. nego maiorem: Ratio entis abstracti, nec positue con-
uenit esse contingenter, nec necessario; quia ab utroque pars cedit, licet ens ap-
te sui quodcumque ens uel sit contingens, uel necessarium; tamen per uelle est da-
tum medius pars cedit ab utroque, scilicet ens, quod nec positue sit necessarium,
nec contingens: sicut licet apate sui quodcumque animal sit uel rationale, uel
irrationale; tamen per uelle datur animal quod nec positue sit rationale
nec irrationale, sed ab utroque pars cedit.

Obiiciunt tertio: si Ratio entis perfecte
pars ceditur aui diffe-
renti, est amplior, & superior deo, ipso simplicior;
ergo talis Ratio nulla formalitatis compositionis adhuc inest rationalem dicitur
deus autem deum non realiter tamen inest rationalem est compositus ex illa Rati-
one communi, & diffe-
rentia contra hanc. Respondeatur, Ratio entis ab-
tracti amplior & superior esse amplitudine & superioritate extrinseca om-
nialitati inest rationalem, quod est omnia est Ratio plures conuenire, ac de-
pluribus posse pars dicitur; secus uero est pars diuina; id autem quod imperfec-
tionis arguit in deo? uno arguit maiorem perfectioris, quia uel licet deus sit
essentialiter unus & singularis; amplitudine autem perfectioris, deo excellentis, supe-
rior est deus infinite omnia Ratio, sua abstracta uenire, et etiam realiter sim-
plicissimus, & omnia realiter compositionis est pars; quod autem inest rationalem com-
positus & plus quae Ratio entis abstracta nullus est in conuenire; idem non
in deo sed in nobis arguit imperfectionis, qui uno conceptu dei perfectioris
est primae non possumus. si quod formalitas hae perfectioris non possit diuina.

diuersitate utroque formalitate, quod sunt attributa quae in formaliter 119
diuersis in deo, nullatenus inferri potest esse perfectioris deo, sed con-
tra esse infinitesimius perfectior.

Obiicit Quarto: ens ut bulbo dicitur, signi-
ficat omnia pars dicampta; ergo ad defectum non potest condit. Confirma-
tus pars dicampta sunt primo seu primario diuersa; non autem ita essent si conue-
nissent in ratione communium entis: hoc ergo ratio non datur. Respondet ens nu-
lly pars dicampta significare actu et formaliter, sed ad omnibus pars conditae di-
citur tam omnia significare potestualiter, quatenus significat rationem con-
trahitibus ad quodcunque pars dicampta; est namque ratio entis totum quoddam potestuale,
sicut ratio abstracta animi mali, quae sub conceptu animi mali etiam potestualiter si-
gnificat speciem rationalis, et irrationalis. ad confirmationem dicimus, pars di-
campa esse primo diuersa, quia nec sub ratione generica proprie tali conue-
niunt; hoc autem non tollit, quod in ratione alia generalissima et transcendens
tali conueniant.

Obiicit Quinto: differentia requiritur perfecte pars condi-
abente: ergo nec ad defectum. probatur consequentia prima: quia si pars conditae
ad defectum, non manet in se; aliter pars conditae et non pars conditae, sed
non manet in defectum, quae pars conditae ab ente, reuertitur in ente: ergo si
pars conditae ad defectum, nec a se sequitur differentiam pars conditae abente:
ergo et contra si differentia requiritur ab ente pars conditae, nec ens ad defectum.
Secundo quia si ens semper manet in defectum, pars conditae ad defectum erit
a se ipso pars conditae. tertio si ens manet semper in defectum, et in primo ab-
tracta habita, erit ita abstractibile in infinitum. Quarto si ens pars conditae
ad defectum, et differentia requiritur ab ente pars conditae, ens per rationem di-
stinctam ad defectum, quae differentia distinguitur ab ente: ad hoc di-
stinctio non erit mutua: hoc est in casu quo. per se minor quia in se est dis-
tinctio reali non mutua. sed quia hoc est extremum autem uatur abula, et illud
non diuinguatur ab hoc: ergo etiam sequitur distinctio rationis non mutua.

Ad argumentum omittit antecedens, quod postea ad ex-
tra, et ergo consequens. ad primum probationem Respondet, ens sub-
conceptu defectum, ergo subito per se manet in defectum; sub
hoc autem non manet in defectum tantum pars conditae; quia si pars conditae

sub tali conceptu non appareat ex parte actus diffe-
rentis; sed si in non su-
matur positus, falsus est ens non manere in diffe-
renti; si conceptus ens ad
ens esset, huiusmodi conceptus vel positus negare identitatem entis ex diffe-
renti, vel positus representare distinctionem diffe-
rentiarum ab ente, quod est falsus.
Ex his autem solum sequitur, ens sub conceptu ens non esse diffe-
rentias seu ab ipso
procedendi, et non procedendi ab ipso sub conceptu personarum; vel conceptus ens repre-
sentare ens, non representari ex parte actus diffe-
rentis, et conceptus personarum
representare diffe-
rentiam simul et ens ex parte actus, licet pro implicito; id autem
non plus representat, quam quod eodem conceptu realiter distincto, licet
circa id obiectum, alter sit procedens, et alter non sit.

Ad secundam Respon-
sionem, ens non procedens a seipso ut representato sub conceptu ens, pro-
cedens a seipso ut representato sub conceptu diffe-
rentiarum, sicut de animalibus
et rationalibus alibi diximus. ad tertiam Respon-
sionem, non magis est ab ipso,
quod semel procedens a seipso diffe-
rentiarum positus utque utque procedens
quod quod homo semel distinctus in animalibus et rationalibus, positus utque utque
distinctus in finibus. In casibus mathematicis divisionibus. ad
vnde ullo in convenienti sequitur.

Ad quartam: non esse paritatem de distinc-
tione reali ad irrationalem; nam distinctio realis est non procedens sed posi-
tione negatio identitatis unius ex altero, qua negatione posita, necessario
infertur, nec hoc ex illo est termino identificari, nec illud ex isto, et conse-
quenter ad unum distinctum; at vero non representat quod unum est ter-
minus, sed ens sub conceptu ens pro cuius nomine identificatur ex personate
irrationalem, et quod nihilominus ex ipsa identificatur irrationa-
lem sub alio conceptu, et quod ipsa ne queat non irrationalem id-
tificari ex ente sub hoc conceptu personarum.

Hoc autem casu distinctio
rationalis non est mutua; quia hoc requirit duplices conceptus, quo-
rum qui libet sit procedens unum terminum ab altero; licet autem conceptus
ens sit procedens unum terminum a personate, non propterea conceptus personarum
debet esse procedens personate ab ente. cum ens natura obiectus conceptus
debet esse pax et similis? potest quidem sine ulla representatione diver-

scilicet, ac proinde deficere potest quod sequitur ad ditionem mutua. ad unum tantum, non loqui de ditione rationis positivae, seu quae sit positiva separatio, quae duplex est, scilicet, intransitiva, et transitiva, et ad unum tantum, quae sola opponitur transcendentis entis.

Non vero loquimur de ditione rationis pure negativae consistente in unico tantum conceptu pro cuiuslibet una formalitate ab altera, seu representante una ex parte actus, altera non representata: sic enim mutua dici potest ditione entis a perentate per conceptus eius, quatenus cognitio eius non cognita ex parte actus perentate, ad quod non sequitur quod per entis sit conceptus, sed per actus cognoscentis sunt entis, ac proinde optime colligitur transcendentia entis, scilicet perentate sub conceptu perentate formaliter includat entis: hinc perentate per conceptus eius distinguitur tantum negativae, ut potius procedit ab ente, quatenus perentate non est intransitiva, sed transitiva, quae ad hoc opus erat quod perentate positivae esset intransitiva ex parte alicuius conceptus, ex parte cuius entis non est intransitiva.

SECTIO II

AN RATIO ENTIS UNIVOCE CONVENIAT DEO, CREATURIS, SUBSTANTIIS, ET ACCIDENTI?

Affirmo ex doctrina et communis philosophorum, contra Thomistas, et eorum alios, adhibet esse analogam. probatur conclusio: Ratio univoca est, quae, cum eius nomen sit commune, sit omnino eadem; sed ratio significata per conceptus communes eius est eadem omnino; ergo est univoca. probatur minor; major enim est univoca definitio: tunc ratio significata per conceptus est omnino eadem, quod ex parte conceptus nulla apparet diversitas in illa ratione nec ex parte ente, nec implicite; sed ex parte conceptus eius, nulla apparet diversitas: ergo. probatur minor: ut supra pro ea videmus, entis sub conceptu eius, pro explicite, quae pro implicite procedunt ad idem; sed diversitas solus ad idem fieri potest: ergo ex parte conceptus eius nulla apparet diversitas in ratione entis.

Responsetur, ut Ratio sit analogica debet esse partim diversa sub conceptu analogante, sed Ratio entis sub conce-

plus est nulla sensus est diuersa, cy procedat perfecte adfectu, in quibus con-
 sistent diuersitas: ergo non est analogia: est igitur uniuersa. Confirmatur a-
 naloga sunt ea, quibus unica definitio aut explicatio apta non potest; nec
 si hoc etiam cuiuspiam conueniat ratio analogia, unica responsione potest fi-
 eri satis. Sic tamen analogia est; quia nec sanitas hominum & medicinae uni-
 ca definitio de finiri potest, nec interopanti cuius hominum & medicinae con-
 ueniat sanitas? unica responsione satis facere possumus: hominibus con-
 uenit, quia sanitatis suscipit, medicinae uero non, sed quia ea causat;
 sed Deus, creatura, & sub conceptu eius posunt unica definitio aut
 explicatio de finiri, scilicet apud eum, & interopanti eius ratio entis
 conueniat vel deo, vel creaturae, & hac unicam responsione quia et aptum
 existere satis facere possumus: ergo uniuersa conuenit Deus, creatura & sub
 ratione entis.

Obiectum primo est Thomisticum: inter finitum & infinitum, nulla da-
 tur proportio; sed hoc necessaria est ad uniuersa capi ergo Deus & creatura
 neque uult sub ulla ratione uniuersa. Confirmatur primo: nominibus di-
 stat Deus, a creatura, quae est reale affectu, seu chymico; sed ab his non potest
 abstracti ratio communis uniuersa: ergo nec a deo & creatura. Confirma-
 tur secundo: solum Deus est simpliciter ens. Tunc illud Genesim ego qui
 & creaturae autem a parte Deum sunt quasi nihil; sed ab ente simpliciter talis
 & non simpliciter talis, nequit abstracti ratio utriusque conueniens uniuersa: ergo.

Axiomata nimis probat, ac proinde nihil eum est; non solum enim uniuersa con-
 uenit ablatione entis, uerum etiam analogia, ad quae aliqua proportio inter
 analogata requiritur. Velpondeo, ad uniuersa conueniens sufficiens proportio
 uerum similitudinis in aliqua ratione, quae proportio datur in ratione entis inter
 Deum & creaturam, ut supra constituit; nec hoc ergo quod nec haec similitudo ueritate
 quae ratione fundamtae habet intellectus, ut Deum confundat cy creaturae,
 sub conceptu representate solum ex parte actus illius rationis similitudinis: non
 tamen requiritur proportio quae titulus perfectionis, quae procul dubio nul-
 la est inter Deum & creaturam; quia scilicet creaturae perfectio non solum
 quae ueritate non potest, aut ad quae Dei perfectionis, sed nec quae tribu creaturae
 non propter plus quae antea accedit ad hanc & qualitatem; semper enim

infinite distabit, in quo hoc in proportio conuenit, quod tangit partem alteram
monu, alig proportionis alicuius similitudo non tollit.

Ad primam confi-
rmationem: licet non minus, vel etiam magis distet Deus a creatura, quae
reale a seculo, seu a non ente; diuersimodo de tam distat, ne inter Deum et
creaturam est distantia positua ex parte utriusq; termini seu eorum di-
stantia: unde licet quia infinita excludat proportionem quae tati perfecti-
tatis, non tamen excludit conuenientiam in pro dicato positua utriusq;
entis, quod utaq; extremo ut pote positua conuenire potest; at distantia
entis realia a non ente, ex parte huius est negatiua quare excludit con-
uenientiam utriusq; in pro dicato positua utriusq; nullus enim conuenire
potest non entis, cum sit pura negatio; adeoq; hoc distantia impedit uniuo-
cationem inlatione entis, non uero altera.

Ad secundam seu potius, solum Deum
esse ens exiitens per euentum et necessario, quod tantum uerbi illis signifi-
catur per concepta positioem ad creaturas, quae contingenter exiitunt. at
uero esse apte exiitens, qui neget etiam conuenire simpliciter creaturis?
Creaturae equid; exiitunt: non expositae sunt inaptae ad exiitendum: expositae sunt si-
mpliciter aptae. non ne Thomae negabit forisq; substantialis licet cre-
aturae, dare esse simpliciter tale materiam primam? esse ipse simpliciter ta-
le uultu naturae in creaturis, licet con; Deo sunt quasi nihil; quae locu-
tas solum significat infinitam distantiam Dei a creaturis; hoc autem distantia
non conuenit Deo pro cuius est entis; sed quia tale est; ab hac tamen
distantia procedit uatio entis sub conceptu ens.

Obiecti secundae cau-
sa superioris uero in ad effectum esse non potest eius causa uniuoce: exponere
Deum infinite superiora creaturis potest uniuoce cum igitur conuenire. insti-
tuta exponere solum potest uniuoce conuenire cum aucto inlatione sub; tatis,
eo quod sit eius causa superior et quiuoce: et uniuersum probat expump-
ty, causam quiuocam et nulla ratione uniuoce conuenire potest cum effe-
ctum, quod est aperte falsum; neque alia omnia, licet sit causa quiuoca
caloris, et tamen cum calore conuenit uniuoce inlatione a eadem ma-
teriali. uero igitur consequens; quia est causa uniuoce ex acceptione

Et usu vocis est esse quod est infans, speciei, seu uniuscuiusque effectus ratione specifi-
fica, quod respondet causae superioris ordinis ad effectum; hinc
tam non respondet uniuscuiusque effectus alio sub ratione non specifica, sed vel
generica, vel transsubstantiali: Deus contra licet infinite superior unius-
cuiusque effectus creatura sub ratione entis.

Obtinens tertio: Ratio entis propria
in creatura producit ad deum: ergo creatura quatenus est ens dicitur de-
pendere a deo, quod non dicitur Ratio entis conveniri ens Deo: ergo diversi-
mode et non qualiter convenit Ratio entis Deo et creatura: ergo non est
univoca. Confirmatur: ens pro dicitur de Deo necessario et essentialiter
et de creatura vero contingenter: ergo diversi modo de ipso convenit ac
Deo. Respondetur, Ratio entis ut contracta ad creaturam produci, et dicitur
dependere a deo; non vero ut pro cuius adfertur; si enim pro dicitur
ab eo quod est producta et dependens, vel non: unde sub conceptu
ens eodem modo ut Deus ens, ac creatura, seu eodem modo Representatur
ens Dei ac creatura; quia una qualitas entis divini non provenit a Ratio-
ne entis sub conceptu ens, sed a dicitur.

Hinc dicitur tempore ante eadem
Ratio entis propria in creatura, ut contracta ad ipsam, concedo; ut ab-
tracta nego antecedens, et dicitur tempore consequens: quatenus non est
pro dicitur dicitur dependere a deo, nego; quatenus ens creatura concedo. ad-
confirmationem Respondetur, ens nominaliter sumptum, de quo unice inpro-
sentitur essentialiter et dicitur necessario pro dicitur de creatura; quia est ens
essentialiter pro dicitur; non vero ens parti essentialiter quod tantum probat di-
versum modo conveniri Deo eodem modo ac creatura, Deo scilicet necessario et
essentialiter, creatura vero contingenter; eodem modo apte eodem modo pro dicitur
de ab eodem modo actuali, vel non eodem modo, necessario et essentialiter convenit
creatura, sicut ens animal rationale necessario et essentialiter convenit
hominem.

Obtinens Quarto: accidens ut pote in alio, nequit de finem nisi
in parte in ad subiectum: ergo solum analogice convenit ei subiectum trans-
substantiali sicut non potest explicari nisi in ordine ad animal solum, solum
per analogiam convenit ei animali. Confirmatur: accidens non movet

ens perse: ergo non est simpliciter ens: ergo non convenit univoce cu
 sub tertia. Respondeo accidens sub conceptu ens proscindi ab inaliitate;
 ac pro inde sub tali conceptu esse ens proscindi do ab ordine ad sub t
 tiam definitio sine talibus, hac definitione aut explicatio negat
 ens esse, & consequenter sub tali conceptu univoce cu sub tertia.

At vero

sub conceptu accidens ab inaliitate non proscindit; adeoq non est defini
 bile nisi per talia ad sub tertia; sub hoc autem conceptu non confin
 elicitur sed difert a sub tertia: sanitas autem medicus nulla tenus est ex
 pli cabili proscindi ens ad aritate animalis; quia non aliter dicitur
 sana, nisi quatenus sanitas animalis causat. Confirmatio est mera
 & quivo catio illius termini perse: dicimus ergo, accidens nulla tenus, nec
 simpliciter nec secundum quid esse ens perse; pro ut ens perse contra ponit
 tur enti inali; esse tam simpliciter ens perse, pro ut ens perse est t
 tiam ens esse, & ex clusivum eius mere; idem simpliciter, & ex t
 tiam pro dicato convenit accipi, quod perse ipse ex cludit sui significatione.

Post dicta Thomistarum fundamenta, obicitur ex aliis Quinco: Ratio entis
 partit ad partem diversam: ergo est analoga. probatur antecedens: Deus
 & creatura formaliter difert in relatione entis: ergo hoc est partem diver
 sam. antecedens probatur: difert formaliter in astate & ab alitate;
 sed huiusmodi difertus sunt formaliter ens: ergo difert in relatione
 entis. nego antecedens, & ad probationem dico, Deus & creatura forma
 liter difere in ratione entis ut representata per conceptus difertiarum
 astate, & ab alitate; secus vero ut representata & conceptus ens: un
 de vobis deducitur, Ratio entis sub conceptu difertiarum esse diversam;
 non vero sub conceptu isto ens, sub quo proinde est univoce: sic Ra
 tio difertus ultimus univoce convenit sub hoc conceptu obtema dife
 rentia Rationalitatis & Irregularitatis licet ipsa trans eundem forma liter
 & consequenter ut concepta cognitionibus difertualibus diversa
 ut

Obiciunt sermo Aristotelis, Deby Thomae & ex aliis, qui omnes
 contra univo cationem entis loquuntur. ceterum Philosophus sepe loquitur

et notabit Dater Phonsica ut nobis contrarius de ente omnino
latente ^{re} reali et ficti, quibus equid non convenit univoce est.
alibi tamq. quod in de ente reali loquatur, sicut et in Debus Thomae,
cujus tamq. et explicandus est, ut Carmus Doctor qui dicitur quatione 24
metaph. sect. 32 aliqua analogia concedit enti. Sed primo hoc est hu-
jusmodi aduante numero 11 quod quod ut uery fateat ~~hanc~~ inter eos qui
admirantur uny conceptu confusy enti, hoc potest esse in sua equatione
diferentia de se sed de modo loquendi. hinc de duces, pany vel nihil referat,
cy de se non dicitur, quod aliter ac Philosophus, Debus Thomae, et Cri-
muis locuti sunt, loquuntur esteri.

Deduces secundo ex omni post Ari-
totely et Deby Thomae, notat et in Authores pro analogia enti cy omnino
loquantes, diuersissime via ac adteritima diu de ea, longeq. aua Tho-
misticam; hinc analogia enti deducunt ex differentijs formaliter inclusi-
sub conceptu est, quibus Iusta ipso non potest prescindit; id tamq. notat
cupant firmiter cy omnino, et ex alio capite est analogia dicit ac
appellari uolunt. docet expo omnino, est perfecte est ab tra est, ad differ-
entia sub conceptu est et ut sic abstracty est quod uny, et potest habere,
ut sit et pro dicitur de pluribus modis uno est conceptu est, sicut
notat de Deo, sed et de creaturis, de quibus sine addito proprie ac sim-
plicitate dicitur, et pro dicitur.

Qute tamq. hoc potest enti abstracty,
ut participet, vel sicut tanq. terminy participationis ipy enti, et cy hoc
fiat cy diuersitate; na est contractum ad Deo, tanq. ad prius scilicet
omni, et maxime; ad creaturam uero tanq. ad posterius cy sub ordina-
tione, dependit et habitu ad Deo; hinc infert omnino, uita pot-
est esse esty ad hanc diuersy participationis enti cy habitu
unius ad aliud; ac provide oriente et in abstracto esse est dicitur quod
diuersitate consistit in ipso dicta est centia; et hanc diuersitate acty
sufficere ad aliquy mody analogia attributionis.

Hoc si recte intelli-
gantur, facile concedi potest salua assertionem notat: primo ta-
m ad uery dicit, hanc diuersitate est dicitur / sine proprie sine inpro-

prae hoc nomine de natura potest etiam abstracti ut participari non
 ita statui debere, ut desinat unitati rationi abstracti, eius ve
 indifferens, ut contrahatur ac prae dicatur de omnibus et singulis; ali
 oquin Authores isti sibi aperte contra dicent, et inconsequenter pro
 cedunt; sicut Iusto ipso ratio entis perfecte prae videtur a differe
 nti, absque dubio fit una unitati ^{uni}uersalitati et indifferens, ac pro
 de quod quod prae prius est naturae uniuersalis coherere debet, quae
 appellatur diuersitatis radicalis.

Secundo aduertit dicit, quod, cum haec
 potest contrahatur per differebras diuersas, conueniet cuiusque na
 turae uniuersali, quae libet etiam potest in hoc sensu dici diuersa radi
 caliter; nam quod animal est etiam potest participari ab irrationali et Vap
 bili, quae sunt differebras diuersae: unde colligitur manifeste, non quod
 diuersitatis radicalis sufficere, ut ratio dicatur analogae alioquin nul
 lus est unicus in istius natura, nec animal uniuoce conueniet ratio
 nali et Vapibili, quod est plus quod falsum: aliquid igitur speciale esse debet in
 experientia diuersitate radicali entis abstracti, quod non conueniet
 alijs etiam radicaliter diuersis, ratione cuius ens prae potest in aliquo
 sensu appellari analogae. **¶**

Id autem est, quod ratio entis abstracta
 habet potest etiam ad differebras diuersas, per quas formaliter et meta
 physice inferiora sunt ens per habitudines dependens, ac subordinati
 onis ad aliud; quia ipsae differebras sub conceptu differebrarum sunt huius
 modi habitudines entis formaliter inclusi in tali conceptu, ut ab ali
 etas formaliter et meta physice est respectus entis creati, ratione cuius
 creatura est ens per habitudines subordinati et dependens ad Deum.
 In hoc autem est aliqua similitudo ad analogae attributionis, ratione
 cuius analogae inuis principaliter participat rationi communi per
 habitudines ad aliud qualis est analogae sanis: cum haec tamen differebra
 quod ratio sanis proprie talis solus participatur ex principali analogate
 scilicet animali, non autem a medicis, quae potius participat ordinem
 et habitudines ad sanitatem, non ipsam sanitatem: adeo quod ratio sanis proprie
 talis ut est quia hoc nomine communi aut conceptu sanis proprie

dicatur de modis: Ratio vero entis, ut ex quibus per conceptus ens proprie & ad quate proprie dicatur de quolibet.

Hinc constat, Ratio animalis, & si habeat potestatem ad diffeptas diuersas, nullatenus esse analogam, & esse duplici capite: primo quia diffeptas non sunt habitudines dependens, aut subordinationis unius animalis ad aliud. scydo quia licet tales essent, ad huc non forent habitudines metaphisice animalis; quia scilicet diffeptas animalis sub suis conceptibus proprie videtur formaliter ab animalis; hoc ens diffeptas non trans conuertit; adeoq; essent tantum habitudines phisice, non uero metaphisice animalis, ut pote ob ipso metaphisice distant. hinc etiam uisus licet trans curdat conimale, non est analogus, quia per animal non constituitur eius sub ordinationis, & habitudine uisus animalis, ad uisus non animal, seu quae vegetabilis; adeo q; uniuoce conuenit utriusq; duo uisus ad hanc analogam requirentur, primo quod Ratio, quae sic dicitur analogam, constituitur per diffeptas eius illa habitudine: secundum quod trans curdat formaliter diffeptas, ut utriusq; sunt habitudines metaphisice illius Ratio entis, quae duo entis conueniunt: & quia consideratio huius trans curdatis & habitudinis ad metaphisice pertinet, optime hanc analogam appellatur metaphisica.

Ex his dicimus, Ratio entis sub conceptu ens proprie & logice uis uniuoce, non minus quae Ratio animalis, aut quae uis alia, quia est una potens esse & proprie dicatur de multis logice & metaphisice uniuersali, & pro ut aperit sub conceptu ens, eadem & qualiter proprie ac simpliciter omnibus conuenit; quae ad uniuocationem proprie & logice tantum necessaria sunt, ut ex definitione uniuoce constat; tamen propter dicta posse ens appellari analogam in proprio, et tantum metaphisice: & Iurta hanc ex phisice sunt Philo sophus, Angelicus, & Crimus, qui ab his non dissentit, uno hanc eadem tradit loco citato numero 2o sequente uerba;

Sic ipse dicitur potest Iurta illas de finibus uniuoce ens potens uisus ens ad uniuocam, quae ad & quiuocam; atq; ad eo uniuocam ad uisus de alecticy dicitur uniuocam; quia & potest esse modus de

monstrationis, & simpliciter ac sine addito dicitur de ente creato 120
& in creato, & secundum nomen & conceptum commune est; meta physice
vero esse analogum; quia non eodem modo & modo est in in finibus
ut de claratur est.

SECTIO. IIIA

UTRUM ENS TRANSCENDAT

FORMALITER DIFERENTIAS.

In hac subtilissima questione sexto est de ente nominaliter sumpto, pro-
ut id est, ac apte existeret, oppositum nonenti & chymico, seu figmentis
& impossibilitati vel; & inquiratur, an hoc ratio sit de conceptu diffe-
rentis, siue quae immediate sunt, ut veritas personarum, siue quae sunt medi-
atae, ut rationalitas, nobilitas, &c. supponitur sicut certum esse de conce-
ptu specierum, & universalia de conceptu omnium praedicatorum, quae in
linea recta praedicatorum collocantur: unde in ista, corpus, vivens,
animal, &c. sunt formaliter ens: dubium ex solo procedit de diffe-
rentis, an in eorum conceptibus includatur ens, tanquam quod in se
tutibus formaliter videtur ab ipso.

¶ Et ex aliis dictis vobis eg-
notes est, ad hanc sententiam, seu ut ratio generalis & universali sit de
conceptu diffe-
rentis generis; cuius conceptus proprius diffe-
rentis generis, hoc ipso generis est cui adhaeret representatur sub conce-
ptu diffe-
rentis, & nihilominus dixerimus, generis nomine de conceptu diffe-
rentis, seu non transcendere diffe-
rentis, quia non conceptus ut constitu-
tibus formale videtur ad diffe-
rentis, sed ut terminus, copulatus aut subi-
ectus, quo ipse diffe-
rentis adhaere formaliter distinguitur. Quisitioni
sic propositae respondet Scotus omnes cum subtili Doctore
plurimum nostri recentiores cum Patribus Inquendo, Arriaga, Quirós, Fer-
re, & Deinado, qui omnes acutissime sententiam sustulerunt, & senten-
tiam sententiam impugnant. hanc tamen tenent Thomae omnes, nos tamen
major pars cum Patre Vazquez Phonsca, comitibus, Fluxbad,
Dinedo, Rubio, Allex, & Alfonso, a vixit pro qua etiam est etiam Do-
ctor cum 2ª metaphis. sect. 9^a.

Sit ergo nostra Conclusio, *ent formaliter tran-*
siens esse differens omnes, & probatur: *per seitas* *by sub hoc conceptu*
est formaliter aliquid, & possibile: ergo aliquid est possibile de conceptu
formali per seitas, seu ipis transiens: sed aliquid est possibile by est ac
ens: ens ergo transiens est formaliter differens. omnia constant propter
ante cedens, quod eadē ratione sed multiplici forma probatur, de quā
efficacia non lateat: primo: per seitas sub conceptu differentiali non est
nihil aut impossibile: ergo et aliquid est possibile. se cundo: per seitas est de-
feribili sub tali conceptu: ergo habet formaliter eventus per cuius expli-
cationem definitiva: ergo habet aliquid essentialē, quod est ejus obiectiva
definitio: ergo est formaliter aliquid. tertio: per seitas sub tali conceptu
separatur ut habens esse positivū; sed esse positivū requirit non esse ens,
ut pote realiter distinctū a non ente, seu ab esse negatū, quod est non ens:
ergo per seitas est formaliter ens.

Quarto: *per seitas est perfectio sub hōis:*
ergo est ens: probatur ante cedens: ratio est perfectio a cadenti, non
quia partia per rationem entis incommuni; hōc ens non convenit accidenti:
ergo quia se cū identificat per seitas: ergo ens perfectio ^{constituit} per seitas:
ergo per seitas addit perfectio entis: est ergo perfectio: id ipis impetua in se-
itate, per quā deus et infinite perfectio creaturū; non quia partia per
rationem entis; alioquin quid quid est partia per, erit infinite perfectio. Qu-
to: per seitas ut tali conceptu positivē realiter distincta ab omni non ente
formaliter tali, seu ab omni conceptu formali entis: ergo conceptu ut ens
patet consequentia: nihil ens positivē est realiter distinctū a omni non ente,
nisi ens: ante cedens probatur: per seitas est formaliter conjungibile quo-
ad ens by hōis simul tanq̄ cū quolibet ente: ergo est positivē se separans
identitatis sui cū omni conceptu formali entis; nō conjungibile positivē cū
ente essentialiter se separans in conjungibile, quale est quid quid identifi-
catur cū conceptu formali entis, sed positivē se separans identitatis sui cū ca-
ceptu formali entis est positivē distinctū a tali conceptu: ergo.

Secundo:
per seitas formaliter excludit sui contradictionem: ergo est formaliter
ens. patet consequentia: quia formale contradictionem, per seitas est

eius pura caritas; hæc autem est puritas, non quod autem est contradi-
 ctory non ens, nisi, sicut nihil contra dictionem non Petri, nisi
 Petrus, ante cedens probatur: contra dictionem persistens solus excludi-
 tur formaliter persistens contradictionem, ut est clarum; sed sola persistens
 est contradictionem contra dictionem persistens: ergo. septimo: persistens
 formaliter excludit impossibilitatem & Verumque persistens ipsius con-
 tradictionem opponitur; sed contradictionem imposibilitatem & Verumque
 persistens est formaliter possibilis & non Verumque persistens: ergo
 persistens est formaliter possibilis. patet major: quia persistens for-
 maliter includit esse contradictionem & difformem entis: ergo formaliter
 esse simul, & non esse talis contradictionem; sed esse & non esse est Verumque
 persistens: ergo. tertia quia persistens formaliter excludit Verumque
 persistens identitatem inter prædicata perque est difformis: ergo formaliter
 propriis essentis: ergo sui Verumque.

Respondent primo adversarij, per-
 sistens sub conceptu persistens, nec esse ens nec non ens, nec aliquid, nec ni-
 hil, nec possibile aut impossibile, & sic dicunt prædicatum, sed ab omnibus
 prædicatis: ut eius contradictionem nec esse ens nec non ens, sed ab utroque
 utroque prædicato: unde licet formaliter excludatur a prædicato, non pro-
 pterea infertur, persistens esse ens. sed contra: quia persistens forma-
 liter non prædicat ab eo quod sit possibile vel impossibile: ergo nulla est
 solutio. probatur ante cedens: non prædicat ab eo quod potest vel non con-
 trahere ens, & identificari ex ipso; ergo est positivè potens contrahere &
 identificari ex ente: ergo dicit formaliter positivè possibilitatem huius iden-
 tificati; sed omnis possibilitas est ens: ergo dicit positivè ens: ergo non præ-
 dicat &c.

Secundo: persistens non prædicat ab eo quod sit contrarietas, tale-
 itas, aut difformitas entis possibilis, alioquin accipitur, seu ab essentia perque
 Iuxta adversarios definitur prædicat: ergo est positivè contrarietas
 talitas, & difformitas entis possibilis: ergo non prædicat ab eo quod sit di-
 formitas entis possibilis, vel difformitas entis impossibilis, & chymicis; sed di-
 formitas entis chymicis est impossibile: ergo persistens non prædicat ab eo
 quod sit impossibile, vel possibilis. tertio: persistens non prædicat ab eo quod

ut vel non sit per se: ergo positivum non est non per se: sed non per
seitas est purum nihil: ergo per seitas non procedit ab eo quod sit vel non
purum nihil: vel ergo est purum nihil, quod nihil falsius, vel est quid oppositum
quod nihil seu non ens: ergo est ens. Quarto: per se contra dictorum pen
seitas procedit ab ente et non ente: ergo per seitas sic non procedit.
probatum contra egyptia: nam per seitas ab ente et non ente non est contra di
ctorum per seitas ab ente et non ente sed non per seitas vel ergo per seitas
non ita per seitas et contra egyptia est ens: vel eius contradictorium non procedit
ut, et sic est non ens: contra dictorum autem non ita est ens: ergo per se
itas est ens.

Secundo et communiter per seitas per seitas for maliter
solum esse ut quo positivum non ut quid, excludere ergo ut quo contra dicto
rum, ac proinde esse ens ut quo, seu quod id est, esse ens quale, vel qua
litate ens, non vero esse ens quid; esse tale ut quo, quod ens est hoc vel illud ens,
non vero esse ens. Sed hoc non ita faciunt; contra ita primo: ergo per
seitas est id, quo est ens tale ens; sed id quo ens est tale ens, est ut quod per seitas
positivum ens: ergo per seitas est ut quod per seitas positivum ens. patet minor: nam
ens in seitate huius vel alterius ens non constituitur per seitas per seitas ne
gativum, seu per seitas negativum. nonne sic: sed omne per seitas positivum est ens
ut quod, et excludit ut quod sui contradictorium: ergo per seitas est ens ut
quod et ut quod excludit contradictorium.

Probatum subsumptum: omne
per seitas positivum hoc ipso quod tale sit, et procedendo ab eo quod ut id quo
alterius constituitur tale vel tale, est positivum Verumptamen esse nihil seu per seitas
negativum: ergo sine ordine aut Relatione ad alterius quod constituit
tale vel tale, est per seitas positivum Verumptamen esse nihil seu per seitas ne
gativum; sed quod positivum Verumptamen esse nihil est ens et aliquid: ergo omne
per seitas positivum est ens et aliquid sine tali ordine, et Relatione: ergo est
ens et aliquid ut quod; quia quod per seitas est ens ut quo non est ens sine
ordine et Relatione ad illud ens, quod constituit tale vel tale, seu Verum
tamen cuius dicitur id quo, vel ens quo: ergo si per seitas est ut quod per seitas
positivum ens, est ens et aliquid ut quod, et omne per seitas positivum
sit ens ut quod. deinde quod sine tali ordine, Verumptamen esse nihil, sine

tali ordine excludit sui contrarium seu contradictionem: ergo ut quod est 123
excludit sui contradictionem ^{omni} ~~omni~~ predicatum quibus: ergo et persistat

Contra secundo: persistat est ut quod in compositibili cum non contradic-
torio: ergo excludit ut quod sui contradictionem. patet consequentia;
quia exclusio sequitur oppositionem et incompossibilitatem. antecedens tra-
ditur: persistat ut quod in compositibili cum non persistat: ergo. pro-
batum antecedens: persistat proprie ac simpliciter est in compositibili cum
non persistat, ut videtur in reprobabile: quod enim proprium ac simpliciter
incompossibile cum existat, quod id cuius est existat: ergo est ut in com-
possibili cum non persistat. probo consequentiam: persistat formaliter
est ens tantum ut quo, non est proprium ac simpliciter ens: ergo ipse
est solus ut quo in compositibili cum non persistat, non est proprium ac sim-
pliciter in compositibili cum existat: ergo et contra si est proprium et simpliciter
incompossibile, est ut quod in compositibili.

Contra tertio: persistat est
ut quod proprium sua essentia; alioquin non est simpliciter sua essentia;
vel si nihil omnino est simpliciter sua essentia, est etiam ens simpliciter li-
cet sit ens tantum ut quo: hinc autem inferatur primo: ergo excludit ut quod
existat sui essentia. secundo: ergo est ens quod; quia omnis essentia est quod
vel quoditas. Contra quarto: licet persistat sit id quo ens est tale vel tale
ens, non tamen est id quo ens est ens, nec possibile nec aliquid: ergo si perse-
tat est aliquatenus ens, aliquid et possibile, est ut quod et non est quo. proba-
tum antecedens: ens persistat immediate et proprie cum a se existat est ens,
aliquid, et possibile, alioquin enim non videtur esse ens utale, non enim ens posi-
bile aut aliquid.

SECTIO. IV. A

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

Primum: Rationale est ultima dei creatura, qua homo de se fert ad superbi-
li: ergo non est formaliter ens. probatur consequenter: si est formaliter
ens, est ratio conveniendi cum superbi, quod pariter est formaliter ens:
ergo non est ultima creatura; quia hoc est de bet esse, quia nullatenus
homo conveniat cum a se. notatur: nam Rationale formaliter est et ob-

tama di feytra contra etiam d' talibus entis pro credibili Iurta
ad ueracius ab ente vel pro credibili abente d' nonente, quod omnia etiam
conueniunt Vupibili: expo etiam Iurta ad ueracius est Vatio conueni-
entia cy Vupibili: expo nec est Iurta pro ultima di feytra; quia
noret quia nullatenus homo conueniat cy Vupibili. vel aliter Vati-
ones expo unytra: parte Vupibile non trans conditur, sed pro conditur aben-
te: expo Vatiore le trans conditur, et non pro conditur abente; alioquin aut
Vatio conueniendi cy Vupibili, ac pro uide non exit ultima di feytra.
haec noty da sunt pro omnibus obiectionibus, quod unytra pro dicati unytra-
tur.

Conuenio ante cedente expo conuegytra, ad cuius probatory disproprio
antecedenti: est Vatio conueniendi confundens hominy cy leone aut Va-
gibili, expo: uere d' absolute di cernens hominy a Vupibili conuenio ante-
cedenti, d' expo conuegytra; quia ut pro di catur sit ultima di feytra ho-
miny, non sequitur quod sit quae d' omnino diuina Vupibili, sicut
nulla habeat formaliter ad moty conuenytra Vatiore; hoc eny pro dicar-
ty hominy est chy mexicy; nq saly Vatiore talibus seu di feytra Vup-
ibile etiam commony debet formaliter unytra; Vatiore ity pro di catur positi-
ui constituenty speciei complexy pro triby ex omni parte: sicut expo im-
possibile est in d'ca unytra ita pury, seu ab alia diuersy, ut cy ea
non conueniat in huius pro di catur; quia implicat di feytra aut talibus,
quod formaliter noret di feytra aut talibus, ita quia implicat di feytra
aut talibus, quod sit nihil, d' conuegytra quod noret aliquid nunquy
deuenire possumus unytra feytra, quod in hac saly Vatiore non conuenytra

Difcepta expo ultima est, quod uere d' absolute di cernit specy unytra
ab aliy; d' dicitur ultima, quia post di feytra specy feytra unytra non est
aliter; individuali eny consideratione philosophy noret; non quia ut
omnino pura, licet auty in aliquo conueniat Vatiore cy Vupibili, uere
d' absolute di cernit spe cy hominy aspece leony; nq Vatiore ignis ha-
bet homo, quod non habet leo; sicut in ensu reali uere d' absolute homo
di cernitur d' est diuina leony, licet realiter aliquatenus conueniat
d' sit similitudine. ex huius auty noty, di feytra entis, quod tum ty

concepituri ens ab ipso Vatrony Communis, semper tam sub
 propriis conceptibus includere ens formaliter itaq; pro credibile in-
 finitum, quod unguis derivatur ad de-fectum quod ut pura de-fectiva nec
 dicitur formaliter confundi de-fectiva sub conceptibus de-fectivis, sed
 id tantum esse simile in aliquo pro de-cato inter se, et semper pro bene fi-
 damus in hac similitudine ut possunt confundi ab intellectu nullius aut
 infinites Verus entis. Conceptus igitur ens.

Secundo: sicut in compo-
 sitione physica deuenire debent partes physicae distinctae, quarum neutra alteram
 includat, ita in compositione metaphysica partes metaphysicae distinctae,
 quarum neutra formaliter aut metaphysice includat alteram; sed sub tota
 metaphysica compositione est et persistat: ergo persistat et ens sunt par-
 tes metaphysice distinctae, quarum neutra metaphysice aut formaliter al-
 teram includit. in primis partes compositionis physicae Vetroquetur in ad-
 uersione: nam repugnat vera compositioni physicae et partibus, quae physice
 non sunt ens proprie ac simpliciter: ergo implicat compositioni metaphysicae
 et partibus quae metaphysice et formaliter non sunt ens proprie ac simpli-
 citer: persistat ergo formaliter est ens ut quod. secundo: in omni compo-
 sitione physica pars superueniens alteri debet ipsi aliquid physice addere: ergo
 persistat superueniens ens entis huic addit metaphysice aliquid: ergo ipse est
 metaphysice aliquid. tertio: in compositione physica pars est vera causa
 communis cum esse composito physico: ergo etiam pars metaphysica in compo-
 sitione metaphysica; sed vera causa esse communis nequit non esse
 proprie ac simpliciter ens et aliquid: ergo.

Nego igitur in non argum-
 ti: sub tota enim non est compositum metaphysicum; quia non est resoluti-
 bilis in duos conceptus, quarum neutra includat alteram; licet enim hic ex pre-
 sionibus explicita ens perse, at si perse inibit pro implicito ens ipsi, quod
 pro explicito dicit illa altera expressio ens; quia conceptus hic perse repre-
 sentat etiam persistat, non ut nihil, sed ut aliquid ex clusibus sui contra-
 dictionis, et consequenter ut aptus coiteri: quare ipse Verus entis in ordine
 etiam ad connotatum et utentis erexat, sicut conceptus ens: conceptus
 autem Verus entis et obiectus in ordine ad usum connotatum inepti sunt, ut di-

tionem rationum efficiant, ac proinde ne metaphisicę compositiones faci-
unt, nec oportet quod omnis ratio communis compositionem metaphisicę
faciat et differenzę, ne ratio communis pro indubio ab ente, nequit et con-
tinetur et differenzę persicitatisque transmittit; nec ratio communis diffe-
rentis, nec ratio contractionis. Hic de alijs exemplis, que deinceps dabimus.

Replicant enim: persicitas contractibilis; sed ex pro dicitur contractibili;
et ratione contracta fit compositio metaphisicę expo. ut statim ut supra
et hęc per dicitur ex ex unio Doctore rationem entis contracti ex eitate, non
per modum partu formalis, ut rationale contractit animal; quia non est for-
maliter dicitur ab ente; sed per modum ex pro conu unius inferioris con-
ceptu sub ratione communis entis, quatenus conceptu persicitatis explicatur et
representatur ex limitatis, et dicitur minaret, quod sub conceptu communis
confusus erat ut ex textu. hoc expo est dicitur unio conceptu persicitatis
et rationali, quod conceptu rationale non est conceptu totius inferioris
contenti confusus sub conceptu animal, sed pro dicitur formaliter dicitur entis
ab animal; adeo contractit animal per modum partu formalis, et formę
metaphisicę; conceptu vero persicitatis et conceptu totius inferioris con-
ceptu confusus sub conceptu communis entis; adeo non est ex pro pro partu for-
maliter dicitur ab ente, sed ex pro totius inferioris, et consequenter solum
contractit per modum ex pro conu entis dicitur determinati et limitati.

Id explicat ex omniu duplici exemplo ad rem apertissimo: primum in ratione quatuor-
tatis, que contractit per cubitę, et bicubitę, quę quę eras bicubita me-
taphisicę componatur ex quantitate, et bicubita, ita ut bicubitę non in-
cludat quę eras, implicat enim conu ex bicubitę, et non quę eras: expo contracti-
tatis tantum modo dicitur. Sic et in ratione caloris contracti per calores
ut octo, qui non componitur nec est resolvable in conceptu, quorum neuter
includat alterum ne differenzę caloris ut octo necessario includit forma-
liter calores. hęc pro ex exempla supra aducta nullu pro dicitur transmittit
tatis, addit et potest contractio numeri per ternarię alit binarię; ter-
narię enim est formaliter numerus nec aliter contractit rationem numeri,
nisi explicando totę inferioris conceptu confusus sub hoc conceptu numerus.

ergo non est formaliter ens. Confirma tunc primo: persistas est diffe-
 rentia entis ergo formaliter ipsi non includit, sicut Rationalitas non
 includit animal, cui adiacet. secundo: persistas est ratio formaliter su-
 perueniens entis: ergo non est formaliter ens, alioquin sibi met superueniret.
 tertio: sub tota non est pars esse ens; alioquin nondi ferret a ceteris entibus,
 sed est etiam aliquid aliud; at qui aliquid aliud ab ente est aliquid distinctum ab en-
 te, ut constat ex tertia: ergo sub tota et aliquid aliud quod non est ens; sed
 hoc nequit esse aliud nisi persistas; quia sub tota nihil dicit nisi ens, et persistas
 est ens aut nequit esse aliud, et distinctum a se ipso: ergo persistas est, quod est hoc
 aliud distinctum ab ente in dicitur ens sub tota: ergo persistas est formaliter distinctum
 ab ente, dum tunc ante dicitur ens expungitur: est talitas entis excludens a ra-
 tione entis, scilicet: excludens totum esse non, et latitudinem rationis entis, conce-
 do ante dicitur, et nego consequenter: persistas ergo solum est diffe-
 rentia et talitas
 non ex modo, pro cuius formaliter distinctum ab ente cuius est talitas, sed qua-
 tenus est ens talis limitatum et dicitur minus, ac proinde distinctum ab ente, et
 unius alicuius, quod habet ratio entis sub conceptu ens.

Ad primum confirmat
 tionem. Sed potest persistas esse diffe-
 rentia ergo explicite, seu ex modo explicite,
 quo representatur; non tamen proprie adiacentis: unde solum sequitur, persistas pro
 explicite non esse formaliter ens, non tamen proprie non esse formaliter ens, quia
 proprie non adiacet, sed solum quatenus conceptus quo representatur hic nimen-
 ty ens persiste ex modo explicite representandi est simili conceptui, quo solet repre-
 sentari diffe-
 rentia, ut pars formaliter distincta a se ipso, et consequenter ut pro-
 prie ipsi adiacentis: quia tamen sub tali conceptu persistas implicite nondum inquit
 tur ab ente nec ipsi proprie adiacet: sic patet in integras in his ex personibus
 natura ipsius, essentia hominis ex modo explicite ipsius representatur natura
 ipsius per modum forme potens ab ipso, et similiter supra hominis ab homine,
 qui proprie non sunt forme, nec metaphisice ab ipso potens proprie loquendo, sed ergo
 est proprie, quia ipse non est. nec metaphisice cum ipso potest proprie potens, ut
 est proprie, et non ut inquit metaphisice tunc forme ipsius ipsius, ut
 forma dicitur a subiecto potest.

Ad secundum. Sed potest, persistas ut repre-

sententia ex praeiudice illa genere superuenire entis representatione illa ex praeiudice
entis, quod nihil aliud est, quod unum ex praeiudice ad alterum accedens: hinc autem
et solum infertur, praeiudice et explicat superuenire sibi non explicat, et etiam
entis implicat, in conceptu genere superuenire sibi explicato conceptu entis,
quod non sequitur: notandum superuenire praeiudice entis, et quod praeiudice distantia
alteri praeiudice: sic in hac cognitione numerus ternarius, ternarius superuenit
numero, non tamquam praeiudice distantia alteri praeiudice, quia ternarius formaliter
est numerus, sed solum per modum notum, ac distantia ex praeiudice alteri implicite
claudenti.

Ad tertiam vel potius, subteritiam Iuxta aduersarios non debet
esse aliquid aliud praeiudice entis, quia praeiudice entis est solum praeiudice, quae non est ali-
quid Iuxta praeiudice. Vel potius autem, subteritiam non esse solum entis, sed entis tale;
ut tamquam entis, quod subteritia non est solum entis, non sequitur quod id quod
subteritia est praeiudice entis, non est entis formaliter, sed sufficit quod entis sub con-
ceptu entis non est totum quod est subteritia sub proprio conceptu: vel aliter
non sequitur quod illud praeiudice dicitur quod in claudenti in subteritia sub con-
ceptu pro quo tali praeiudice dicitur non est entis: sed sufficit, quod entis sub proprio con-
ceptu entis non est illud praeiudice dicitur; quod optime uerificatur; nam licet hoc praeiudice
dicitur scilicet praeiudice non praeiudice sub proprio conceptu, nec diuina
formaliter ab ente, nisi pro explicato, entis tam sub conceptu entis praeiudice dicitur a
praeiudice: unde diuino consequens est aliquid aliud quod est aliud ab ente et
tamquam explicite, concludo: explicite et implicite, nego consequitur. subteritia ipse non
est entis solum, sed etiam praeiudice, quod tamquam solum explicite est aliud ab ente; quia so-
lum pro explicato ab ente distinguitur: sic numerus ternarius non est solum numerus,
sed etiam ternarius; qui tamquam non est aliquid aliud a numero nisi explicite, dicitur
de aliis rationibus transcurrentibus.

Interitiam: vel subteritiam esse aliquid aliud,
quod est aliud ab ente tamquam explicite est esse aliquid aliud ab ente pro praeiudice ac
simpliciter, vel non? respondetur: ergo praeiudice est esse pro praeiudice ac simpliciter
aliquid aliud ab ente: ergo praeiudice est pro praeiudice ac simpliciter diuina ab ente
ergo non est simpliciter entis. siue cy dicitur: ergo subteritia pro praeiudice et simplici-
tatem non est aliquid aliud ab ente: ergo pro praeiudice ac simplicitate non est ali-
quid praeiudice entis: ergo pro praeiudice ac simplicitate solum est entis. sed respondeo: subteritia

esse aliquid aliud ab ente, est esse pro p[ro]p[ri]e ac simpliciter aliquid p[ro]p[ri]e
vel non? si seculy: ergo nullus est exp[re]ssus ad unum entium; si p[ro]p[ri]e: ergo
p[ro]p[ri]etas est p[ro]p[ri]e et simpliciter aliquid; ac p[ro]inde exit simpliciter ens:
instatur etq[ue] Repl[ic]a ut supra.

Deinde Respondeo, sub[st]antia est aliquid
aliud, quod sit aliud ab ente tanty explicity, est esse p[ro]p[ri]e ac simpliciter
aliquid aliud, non quod p[ro]p[ri]e ac simpliciter sit aliud ab ente, seu ab ente di-
stanty, seu quod sub p[ro]p[ri]o conceptu non sit ens; et tamen esse p[ro]p[ri]e ac simplici-
ter aliquid a quo ens sub conceptu ens est aliud et distanty; namq[ue] hoc quod est
sub[st]antia sub p[ro]p[ri]o conceptu non habetur habente sub conceptu ens, hoc
sufficit ut sub[st]antia non sit tanty ens, sed aliquid p[ro]p[ri]e, li p[ro]p[ri]e signifi-
cante soly distanty entis sub conceptu ens ap[er]tate, non tamen significat
distanty p[er] se sub conceptu p[er] se ab ente: unde significatur
sub[st]antia non esse soly ens, q[ui] inde sequatur esse aliquid quod non sit ens,
seu quod non includat formalit[er] ens.

Quarty: sub[st]antia formalit[er]
differt ab accidenti; non in ratione entis; ergo in aliqua formalitate, qua
non sit formalit[er] ens. Confirmatur: sub[st]antia non differt ab accidenti
p[er] formalit[er], cuius tota ratio formalis inuenitur in accidenti; sed ex-
pressas est formalit[er] ens, tota ratio formalis p[er] se inuenitur in acci-
denti: ergo non differt ab accidenti p[er] p[er] se. probatur minor: nisi p[er] se
est formalit[er] ens, nihil est in p[er] se, quod non sit ens; sed tota ratio en-
tis inuenitur in accidenti: ergo. argumty instatur: in p[er] se formalit[er]
differt ab inualitate; non in ratione talitatis entis: ergo in aliqua ratione
qua formalit[er] non sit talitas entis, quod sit manifeste falsy. omni alio vs-
t[er]m[in]e, Respondeo, concedo majori d[ic]t[ur]o minus; non in ratione entis
exp[re]ssa conceptu, concedo; Conceptu p[er] se inuenitur in acci-
denti: inq[ui]t supra d[ic]imus, sub conceptu p[er] se vere et absolute d[ic]t[ur]o carit[er]
sub[st]antia ab accidenti, licet admi[ss]atur ratio similitudinis, qua sit funda-
m[en]t[um] ad d[ic]t[ur]o ab[st]ractio[n]is entis p[er] conceptu ens, sub quo sub[st]antia
confundatur ey accidenti.

Ad confirmationem Respondeo d[ic]t[ur]o minus
minor: tota ratio formalis p[er] se inuenitur ut exp[re]ssa conceptu ens inue-

nitur in accidenti, concedo; Conceptu persistat, nego minor; in accidenti
enim representat tota ratio formaliter explicata conceptu enim non tam explicata
conceptu persistat: unde solus deducitur persistat sub conceptu enim non est ratio
differens tam sub conceptu persistat. ad probationem minorum duobus temporibus majorum:
nihil est in persistat, quod non sit ens tale et limitatum, concedo; ens ut pro-
prie subest conceptu enim, nego major, et duobus temporibus minorum: tota ratio enim
ut subest conceptu enim, in accidenti, concedo; limitata conceptu
differens subest, nego minor et conceptu enim. solutio patet ex dictis.

Quantitas: supposita est formaliter ens, est tota quidditas subest; hoc est
falsum: ergo. probatur minor primo: quia alioquin persistat non erit differens
subest. secundo: quia id est ens dicitur, subest est ens perse, ac dicitur
est ens. tertio: quia male definitur subest per ens perse. Respondet
persistat esse tota subest ratio, et eadem quare formaliter includit,
non pro explicato; quia sic non dicitur ens, sed pro explicato simul et implicito; quia
nihil est subest, quod persistat non includat formaliter vel pro explicato vel
pro implicito: differens tam ex modo quo significatur conceptibus subest
et persistat; primo enim representat subest in actu concreto, secundum in actu
formis abstractis; hoc autem unice denotat imperfectum non tamen intellectum, qui
simpliciter copiosus in actu. Compositum: sic subest conceptu Deum et Deitas;
et tam eadem propositum ratio explicat, et formaliter inbit unus ac aliter.

Nego
ipsum assumptum minorum, ad cuius primam probationem respondeo, persistat non
esse differens per modum generis formaliter distinctum a ratione contracta, sed per
modum inferioris contenti sub ratione communi entis: sic etiam de aliis contra-
ctionibus rationum transcendens ab omnibus ad minus dicitur ad seipsum nego
assumptum; nam hoc expressio ens non est contractiva rationi entis per modum
expressioni inferioris contenti sub ratione entis scilicet subest, sicut ex-
pressio ens perse. ad tertium: subest non est proprie et stricte de finibili-
bus, ut potest quod non est explicabile per genus proprie tale, nec per differens
strictum, in quo nihil absurdi, sicut nullus est in eo quod ipse ens non sit stri-
cte de finibilis: optime tam de finibili subest per ens perse; quia sub
hac expressione clarius et magis explicite representatur essentia substantia;

licet aut ex plicata videri stuctz de finitioni non atempet, nihilominus esse potest sufficienti descriptio, ad quz minus requiritur, & sufficit.

Sextus: si omnes formalitates hominū & equi sunt formaliter ens, homo & equi esse summe similes quod est falsū; probatur tamz: ex ut similes in omnibus pax di cati etz forma licet sumptū; sed nulla est major similitudo, quz in omnibus pax di cati formaliter sumptū: ergo. utatur in ista ratione cognoscitū, in ista ratione pax di cati, formalitati, quz transcendunt omnes formalitates hominū & equi: quare ex ut etz hac de causa summe similes homo & equi. nego ip etz sequelz, ad cuius probationem dico, omnes formalitates hominū & equi etz formaliter sumptū esse similes in ista ratione entis, & fundamptz est in ista, ut sub conceptu communi confundi possint, quz propterea homo & equi sunt summe similes; quia hęc similitudo semper conjuncta est cū dissimilitudine, ratione cuius requit uel fieri de formalitatibus equi quid quid de formalitatibus hominū uel fieri, nec equo applicari potest omni conceptus applicabilis hominū, ip conceptus rationale, quia necessariū erat ad sumptū, & omnimodā similitudine.

Replicat: datur pura conuenientia intrinseca pluraz ab oq ulla eoz intrinseca diuersitate, qz sub isto conceptu communi est: ergo debet etz dari pura diuersitas intrinseca sine ulla conuenientia, aut similitudine. Concesso ante concepti nego consequentz; & di paritate: quod intellectus potest quidq pax di cati ad ueritate, & plura ut uny ita concipere, quz ut talis conceptus diuersi possint illa plura intexere: quare sub illo conceptu est intrinseca conuenientia, & potentia identitas sine ulla diuersitate ex parte actus: at uero nequit intellectus concipere formalitaz diuersaz & ab aliā, quz ipz concipiat uny itate, ut uerq formalitaz, uerq diuersaz, & consequenter quz uny ita aliquid simile concipiat alijs formalitatibus, & diuersaz; adcoq nequit omni excludere similitudine.

Septimus: impossibile ut formaliter ens ens pax di cabile de homine non soloz in quale sed etz in quid; quia ens quod includit, est de essentia & quiditate hominū; hoc est falsū: ergo. nego maiorz; quia ens sub quo est conceptus includit non est de essentia hominū, sed ut includit sub

genere animal, uel diffeſtra rationale; in cluſu autē ſub conceptu ſibi
ſibi ſolus est proſicitas metaphiſica; non autē ſepugnatur, quod pro conceptu
ej diuerſitate diuerſimodis est cui proſicibile; ſic ſub conceptu animal proſi-
dicatur in complete inquit et ſub conceptu homo complete inquit: nec et
ſepugnatur, quod est contra habitum ad proſicitatem proſicibile tantum inquit; ſicut
ſicut est ratio entis est indiſcreta, ut includatur ſub conceptu contractu
te, ſub quo ſit accidens, uel ſub alio ſub quo ſit ſubſtantia, ita ut includatur
ſub conceptu ſub quo ſit eſſentia, uel ſub alio ſub quo ſit qualitas metaphiſica
ſeu proſicitas.

Octauo: perſectas est ſaltem pro explicito diſtincta abente;
ſed et ita diſtincta abente, est diſtingui perſectas diuerſis expreſſionibus: ſic ipſa
diſtinguitur. hoc autē ut concedere diſtinctionem rationis iuſta non uide pro-
bitum, ſcilicet per formalem proſicitionem, quae tantum est diſtinctio perſectas diuerſas ex-
preſſiones. ſedpondeo perſectas diſtingui abente perſectas expreſſionibus diuerſis diuer-
ſitate inſufficiente ad diſtinctionem rationis etiam in proſicitione formali; haec
enim debet eſſe diuerſitas conſiſtens in eo quod expreſſio attingat obiectum in or-
dine ad connotatum diſtinctum, et non in ordine ad ipſum connotatum; licet autē
expreſſio perſectas attingat obiectum in ordine ad connotatum diſtinctum, ſcilicet
ad modum peculiarem exiſtentem, tamen ſeruetur etiam connotatum exiſtentem in
ordine ad quod attingitur obiectum per conceptum entis; quia ſuperſectas uere
est diffeſtra, et eo cluſa non entis, necario ſepugnatur ei in ordine ad con-
notatum entis.

Nony: animalis formaliter entis, ſed rationale non est forma-
liter animal: ergo rationale non est formaliter entis. diſtinguo maioris; entis con-
tractu ad animal, concedo; abſtractu, nego; et conſeſſa minori diſtinguo
conſeſſens: ergo non est entis potens uenture, concedo; diſcreta, nego et conſeſſen-
tis. de ſimili: perſectas pro explicito non est entis; ſed est diffeſtra pro expli-
cito: ergo pro ut est diffeſtra non est formaliter entis. ſed uero quae parui mo-
mēti ſunt huius modi rursus, conſtat hac inſtituta: homo pro explicito non
est rationale; ſed pro explicito est homo: ergo pro ut est homo non est forma-
liter rationale.

Conſeſſa igitur maioris et minori diſtinguo conſeſſens:
ergo pro ut est diffeſtra non est formaliter entis abſolute et ſimiliter, nego;

non est formaliter et adiecto ali' interpretatione, concedo consequenter. per
 scilicet non esse ens pro explicito non negat implicitam formalem persentiam
 esse: quare absolute et simpliciter est formaliter ens persentiam, sicut ho-
 mo et simpliciter animal rationale, licet tantum pro implicito: solum ergo
 negatur, et expressio eius inueniri in hac expressione persentiam: quare
 licet negatio sit de ente, ratione tantum illius adiecti pro explicito alienatur,
 uel potius uariatur eius appellatio, ita ut solum cadat supra expressionem
 eius: hinc autem nullatenus informatur absoluta ueritas de unitate forma-
 li persentiam eius ratione entis.

DISPUTATIO IIIA
 DE ENTE UT POSSIBILI.
 SECTIO IA
 IN QVO FORMALITER CONSISTAT
 REERVVM POSSIBILITAS.

Statuimus in premissis, ut esse ens sumptum termino ens nominaliter
 esse, ac ut esse possibile, seu non implicare contra dictionem: quare certum est
 ut ipse quod eo modo nostro concipiendi denominatur per se ubi possibilis
 tate, esse se eiusdem sui met entitatis subiecti huius denominationis: quæ-
 stio igitur ut solum, in quo formaliter consistat, seu quid sit forma hęc
 abstracta possibilis. Vbi duplex tamen datur possibilis, alia actus, et
 essentia. Vbius possibilis, quæ est ipsa dei uoluntas productiua creaturarum,
 alia est intrinseca et passiva, uicini formaliter. Vbius sunt et dicuntur
 intrinsece possibles, nullæ q' implicantes contra dictionem usui prædicti
 intrinseci, et uari fieri possunt hanc. Vbius pro positione. Antecessorius est
 possibilis, quoniam tempore prelati sui scilicet proferatur obiecto actu
 existente, uel non existente.

Duplici uia Vbius possunt Authores ques-
 tioni pro posse; plures ens inquirunt, Vbius possibilis, per quod pro posse
 illa aut uari uari fieri, aut ab eterno uari fieri potest, esse
 aliquid positivum tota diuinitate præcedens Vbius existens; sed inter as ingre-
 dy quod sit hoc aliquid, diuiduntur huius opinionum Authores: scilicet
 plures, quibus Vbius positivum, disp. 63. metaph. quest. 52. conclu-
 sione 22. numero 22. censent illud esse quoddam ens diminitum et in diu

interens reale & rationis, quae sententiae tunc tenent etiam Scotus; et tamen de-
mente subtili Doctoris non esse satis ostendit Cominus d. p. 31. metaphis.
sec. 3^a. numero 2.

Alij, possibilitatis colorem in quodam modo positum di-
tento a Deo, essentiali & actuali tantum essentia, non existens, indefecti-
bili & necessario, quod creaturae habent ab aeterno: ita et aliquibus Thomis-
tae Sotoy, tomo 1. inter eius partes d. p. 36. Molina, Aluaximus, Garzadus,
Amicus, & alij. aliqui tamen asserunt, possibilitatis Veri nihil esse distinctum a di-
vina virtute & omni potentia, a qua Veri ipsi ab aeterno denominantur possibilis,
& non implicantes contra dictionem: possibilitatis autem quae sit pro dicitur inter-
secy creaturae, & consequenter usque possibilitatis parum ab actuali distinctum
omnino negare videtur Auctoribus istis. ita Latus. Antonius Perez, Sepa-
ra, Vicede nueva, & Collegij sancti Thomae Complutense, & alij, ut testatur
Thomista.

Secy de sententia, huius omnibus opinionibus contraria docet
quae possibilitatis non esse nec Dei omnipotentis, nec aliquid ab ipsa distinctum,
quod actualitatis ulli habeat ab aeterno, aut ante Veri existentiam, sed esse
tantum ipsi met Veri existentia, quae si existeret nulla implicaret contra dictionem,
sed pro dicitur intersecy, nec haberet optime & sine ulla suppositione intersecy
consistentia. Iusta quae sententiae Veri possibilitas ab ipsa Veri non distinctum
ac proinde possibilitas in eipit ~~esse~~, absolute, quando Veri ipsa incipit
existere; & cy ab aeterno Veri absolute fuerit nihil, ita possumus possibilitas
ab aeterno & ante Veri existentiam absolute esse nihil. sic plerique Auctores nostri
dicuntur admodum Doctoris Cominus loco citato, quorum sententia vera est,
& probanda primo contra impugnationem.

Illud aliquid positum procedens tota distinctate Veri existentia, siue ens diminutum appellatur siue esse
actuale actualitate essentia, est omnino chimericum & suppositum: expono
etiam non potest formaliter Veri possibilitas. ostenditur ante cedens: illud
aliquid nec potest esse a se ipso, nec a Deo: ergo est chimericum, & suppositum.
patet consequenter, quia non datur medij inter contraria ante cedens; quod
eius non esse ab alio, necessario debet esse a se; quia esse a se nihil est formaliter,
nisi non esse ab alio, & eatenus Deus dicitur esse a se ipso, quatenus est, &

non ab alio. antecedens probatur quoad primam partem; nunc illud aliquid
 est aut non est a deo; sed esse positivum distans a deo, quod non est a deo repugnat:
 ergo. probatur minor primo: quia ut ex principiis fidei et sanctorum
 Patrum doctrina ostendit ex omnium, quod quod a deo factum non est, vel est ipse
 Deus vel nihil: ergo implicat esse positivum distans a deo, quod non est a deo.

Secundo quia esse ens aut est habere positivum infinitam perfectionem, et a se ipso
 est in se ipso infinita dei perfectio: ergo illud aliquid si esset aut, esset infinitum
 perfectionis: tertio illud esse non est formaliter esse creatum, seu creaturam, sed a deo
 dependens; hoc ens formaliter ostendit ab alio: sed repugnat ut ens esse distans a
 deo, quod non est esse creaturam, et dependens a deo; repugnat ens quod aliquid ut
 vere et realiter aliquid, et quod non est Deus, nec creatura: ergo repugnat quod
 illud aliquid non est a deo. Quarto illud aliquid non est a deo, realiter partem
 capabit rationem entis, quod aliquid habeat distinctum entis: ergo est ens realiter
 positivum ab omni distincto, quod repugnat. probatur antecedens; nec ens habe
 bit a se ipso, ut potest distinctum solius Dei positivum, nec ab alio: quia non est
 ab alio, nec positivum aut negativum, quia non est nec positivum nec negativum exi
 stens, nec positivum habet in eo statum ad existendum: ergo.

Antecedens quo
 ad secundam partem, nempe quod illud aliquid esse non potest a deo ostenditur
 primo: Iuxta factum Deus nihil de facto ab eterno fecit: ergo. secundo non
 potest esse a deo libere operante, nec necessitate: ergo nullatenus. non libere
 quia quod creaturam sine possibili libere deo non est: non necessitate quia
 et deum nihil sine libere operante, et esse ens creatum ut tale, est esse contra
 litera contingens: tertio: illud ens non potest esse a deo, nisi media aliqua
 actione, ut patet; aliunde non potest esse media actione aliqua: ergo nullo
 modo. probatur minor: quia omnis actio pro dicta terminatur ad ex
 istendum, deorsum conceptum factum est existens; sed illud ens non habuit exist
 entiam ab eterno: ergo nulli actione potuit ab eterno terminare: ergo non potuit
 esse a deo media actione aliqua.

Probatur secundo conclusio, et simul im
 pugnat obiectum oppositum sententiam tuendam: est in se ipso ipse crea
 turam positivum ostendit positivum formalis possibilitatis: ergo et possibilitas creaturam

Et aptitudinis distantia non est, & male statuitur identificate cum omni
forma dei. probatur antecedens in verbis creatis est intrinseca & essentiali
capacitas seu aptitudo ad existendum; sed hoc est formalissime possibilium
nec hoc nomine quidquam aliud intelligimus: ergo in verbis est intrinseca
proprietate possibiliter, omnia liquent & major est certis: sed enim creatis
quando existunt, profecto non existunt sine capacitate, & aptitudine
existendi. Confirmatur: est in verbis proprietate intrinseca existendi; sed hoc est
aptitudo intrinseca ad existendum, & formalis possibilitas existendi. **P**

Probatur se eundo
ut antecedens: conuenit verbis intrinseca producibilis pariter: ergo & pariter
possibilitas. antecedens non minus constat, quia maior superiorum probationum
& quia actus producibilis omni potest necessario coexistere in verbis pa-
riter producibilis. Consequenter constat; quia si pro producibilis forma-
liter includit eius possibilitatem: quia si iuxta aduersariis actus producibi-
litas dici ualeat possibilitas, & a fortiori & propter producibilis pariter ap-
pellanda est eius possibilitas. textus: si non implicare contra dictionem, ut forma-
liter est possibilis; sed si ipsa quando eorum existat ratione conueniunt & coex-
istentia suorum proprietatum, quocumque alio recluso, habet esse formaliter non
implicare contra dictionem: ergo.

SECTIO II^a

SOLVENDI ARGUMENTA.

Quis in contrarium obijci potest, licet aduentus tam oppositum solide stabili-
entis minime sufficiant, propter sophistram tam eorum subtilitatem satis
molita sunt. obijciunt primum: Petrus .i. modo non existit; sed
modo est possibilis, seu existit eius possibilitas: ergo possibilitas Petri ab ipso
distinguitur. Confirmatur primum: possibilitas Petri est necessaria, & exis-
tens est contingens: ergo. secundo: possibilitas est obiectum scientie simpliciter
intelligentis, quia necessaria est, existens uero est obiectum scientie condi-
tionis, quia est contingens: ergo una ab altera distinguitur. tertio: nunc
existit ueritas huius generis propositionis Petrus est possibilis: ergo nunc existit
eius obiectum affirmatiue de presenti; sed hoc est possibilitas Petri: ergo nunc
non existente Petro, existit eius possibilitas: ergo a Petro distinguitur.
Quarto: producibilis pariter Petri datur ab ipso: ergo & eius possibili-

tas. ante eadem probatur: abq; terro datur pro ducebilitate actua. 130
tū expo d' pasua. Innegua nequit actua dāri; quia nequit Petrus esse
actua pro ducebilitate, ut non est p'vise pro ducebilitate.

Ad huius, et aliar
re obiectio. solutio. notari debet ex loquēdo Doctore, pro positione
de materia necessaria, quae sunt pro positione enuntiatas predicatū exp-
trab, licet explicita sint et uideantur Catholice, ut tam implicita
vel generaliter huius potest, seu conditionati. Si autem enuntiatas est, ver-
ty latrone pro dicatū alienatur a propria significatione temporis pro-
sentū ad significandū vel pro textū vel futurū, ut vbi pro positione
Petrus est futurū, est pro textū; ita et latrone pro dicatū ualidū
terminū additū, qui conditione explicita, vel uerbatū, alienatur ad signi-
ficandū conditionate uerby, quod secūdy se d' scay a talit' termino pro uer-
ficatū absolute. Ne vbi hac pro positione conditionata, Petrus currit
mouetur, uerby mouetur esse significans absolute notū significat
conditionate uerby a potest, d' ex p'vise conditione.

Si etiam uerba pro-
positione Petrus est animal uerby pro textū eius uerby non ueritur
petrus ad tempus dicitur animal, sed ampliatū ad omne, non ita ut affirmatū
pro dicatū de uerbo pro omni tempore absolute, sed pro omni
conditionate. Uerby nec dicitur ad uerby, et aliunde latrone con-
tat p'vise; quia si affirmatū pro omni tempore absolute, affirmatū
Petrus etiam nunc habet secūdy significatū animalitatis, quod est falsū;
quia modo est nihil et non existens; quod autem nihil est nec existens
modo, nihil habet modo. secūdy: Iuxta aduersariū, quia in hac pro-
positione nunc uera Petrus est p'vise absolute affirmatū de Petro p'vise
bilitat, inferunt existens modo p'vise bilitat; expo si in hac pro positione Pe-
trus est animal absolute affirmatū de Petro habet animalitatis Petrus
modo habet animalitatis. tertio: quia si affirmatū absolute est pro
aliquo tempore, ut sit uera necessary est, quod Petrus uerby pro aliquo
tempore habet d' p'vise uerby animalitatis, et consequenter quod uerby
aliquando; hoc autem falsū est; ne illa pro positio uera est, quia si Petrus
nec unquā existit, nec sit existens.

Prædicta igitur propositio affirmat pro
toto tempore non absolute, sed conditionate, ita ut sedat hunc sensum
se existit vel quando est exiit Petrus, habebit identitatem ani-
malitatis, sed erit animal: id est facti coguntur aduersari, in hac pro-
positione & tenet ueritatem consistentem creaturæ est actus essendi facti
imperfecti, qui uerificatur actu independentem ab eo quod acti-
ditur vel non existit creaturæ; non per se diuinitatis vel actuali
actualitate tantum essentis; hoc enim realiter diuinitatis aduer-
sarius ab existentiæ, ac proinde nequit esse uerificatus tali propositio-
nis essentialiter respicientis ut obiectum existentiæ: nec est per omni tempore
Dei quia illa propositio nihil significat diuinitatis, seu potius quod un-
perfecti est diuinitatis pugnantis: ergo uerificatur solum per se existentiæ,
quod non adit quando propositio est uera: ergo non aliter uerificari po-
test, nisi quia tenet implicite aut & quicquid tenet tenet habet conditionatam

Quod ergo in prædicto accidit pro positionibus, euenit etiam ueritas Petrus
est possibilis, qui est & tenet ueritatem, affirmat & de Petro prædicatum essen-
tiale anima trahenda a tempore de tempore, adeo quod pro omni tempore non
tam in ensu absolute, sed alienata copula ad conditionatam uel prædicatum
possibile, ita ut non significetur esse absolute de presenti positionis colli-
tionis prædicatum Petrus, seu quod est Petrus non impliciter contradic-
toris, sed existentiæ hanc non implicatorem, quando est Petrus existit:
unde propositio illa existentiæ genita, quando est Petrus existit non
impliciter contradictoris, quæ est propositio conditionata ex parte
aperta conditione, qui implicite & quicquid tenet tenet hanc altera
Petrus est possibilis.

Huiusmodi licet notari solide & satis expedita sol-
tytra fela ad aduersarij Reflexiones. in forma ipse con celama-
poni argumti, in qua ueritas ueritatis perstat & in ulla ampliatione
diuinitatis minoris; sumptis licet, uel licet sit absolute & perstat,
nego; conditionate & est ampliatione copulata, concedo minoris,
& nego consequitur: in eo igitur sensu quo Petrus est, ut est & non
aliter est prædicatum in se est essentialiter possibilis: unde quando

Petrus non existit absolute nec absolute existit quia in se posibile quod
 autem veritas illa pro positio Petrus est possibilis modo vel datur modo
 possibilitas Petri, pro unitate ex eo quod sumptis verbo conditionate, et per
 ampliationem, non affirmatur absolute quod ab ut modo pro dicatur
 reale possibilitatis seu conditionate, seu quod ad exitum Petri, vel quod
 Petrus existit quare nihil possibilitati convenit quod Petrus pariter
 non conveniat, ac proinde non dicitur tempus.

Ad primam confirmationem distinguo majorem: possibilitas Petri est necessaria necessitate abso-
 lute, eorumque possibilitati, neque sic est solus Deus est ens necessarius, ne-
 cessitate eorumque conditionate, ut affirmatur hac pro positio Petrus est
 possibilis, concedo; et concedo mihi non nego consequenter. possibilitas creaturae
 nulli esse habet actualem realitatem, quod absolute sit necessarius, et proinde quo
 ad eius existitatem absolute, sicut nec deus licet necessarius in tex ho-
 minum et animal essentialiter, non est tamen necessarius quo ad eius abso-
 lute existitatem, quod factum debent ad veritatem, nisi velint, quod esse
 possibilitatis sit ab eterno et necessarium, non solum a divina libertate essentia,
 sed existitatem. solum ipse est necessarius possibilitati, pro ut affirmatur
 per pro positio Petrus est possibilis in qua solum conditionate existit
 affirmatur, scilicet quod existit, si existit Petrus; ac proinde ipse pos-
 sibilitate absolute est necessarius, quod scilicet existit sine implicatione, si Pe-
 trus existit, et nihil amplius: invocatur sensu non sola possibilitas Pe-
 tri sed omnia eius pro dicata eorumque habent eorumque necessitatem: deus ergo
 convenit Petro et possibilitati.

Dico primo: exo in hac pro positio Petrus
 est possibilis, Petrus non dicitur vere et proprie possibilis, sed in pro parte, et ven-
 ty alienatur. distinguo consequens: non dicitur vere et proprie pro pro-
 priate conditionate conditionate, concedo; absolute, concedo consequenter:
 licet veritas alienatur a sensu absolute ad conditionate, nihilominus vere
 et proprie pro propriate, quae cadere potest in propositione conditionate, affir-
 mativa de Petro possibilitas non minus quae existit si Petrus existit non
 implicabit contra dictionem. dicitur secundo ergo Petrus requirit dicitur po-
 sibilis absolute sed conditionate, distinguo conditionate sola conditione

inhibita ergo dicitur possibile, uel in modo quo pro dicitur, concedo;
conditione alia superaddita nego consequentiam. Petrus igitur dicitur possi-
bili absolute absolute excludente conditiones alias propter inhibita intermi-
no possibile, quarum hac conditione non est alia uera est absolute, quae supe-
radatur alia conditio. Petrus est possibile, & absolute uera est tali pro-
posito.

Dicitur tertio: ergo si senty conditionaty modo explicato habet pro-
positio Petrus est possibile, ut ualeat ac ista: si Petrus exiit exiit, uel
ita quando exiit exiit, uel hoc exiit possibile quando uixit exiit possi-
bili, quae negationis & si dicitur sunt. Respondet & qui ualeat huius propositio-
nis quando dicitur significaty non tam quodam modo dicitur si uixit, in quo
solum exiit, quod negationis uixit: Cuius exiit terminus non non uixit, uel
illatio euadet uixit; & non formalis: infra e autem si Petrus exiit exiit non
implicabit contra dictionem. modus huius omnino uixit, ac proinde nec
ita, nec explicata per ista negationis sunt, licet si exiit significat
ac illa negationis: sic hoc propositio: si Petrus ut homo exiit animal rati-
onale negationis non est, licet quodam si significat & qui ualeat huius: si
Petrus ut homo exiit homo.

Dicitur quarto: ergo Chymera est possibile.
probatum: de chymera est uixit, quod si exiit non implicabit con-
tradictionem, sed quod si exiit exiit; sed hoc est iuxta doctrinam tradi-
ta uixit uixit possibilitaty de chymera: ergo. nego negationis; quia chymera
est conceptus non est contradictio inconueniens & non est negationis pro dicitur
cetero, ac proinde si exiit exiit hoc contra dictionem, & non contra
negationis: ergo si exiit, implicabit contradictionem, nec ita uixit uixit
de chymera quod si exiit absolute exiit, sicut uixit uixit de Petro;
sed quod si exiit, exiit simul & non exiit.

Ratio est; quia cum chymera sit
mixta est uixit ad exiit, chymera exiit exiit exiit con-
iunctio exiit & non exiit: unde exiit quod chymera exiit
sequitur exiit & non exiit; non tam quod exiit absolute; hoc au-
tem non est possibile, nec de ipso uixit uixit quod de Petro. hoc igitur pro-
positio si chymera exiit uixit uixit & qui ualeat huius: si

chymera existit dixerit eorum; id est ex hac conditionali si chymera
existat sequitur hęc conditionata, eorum tunc dixerit non existet, in qua
nulla vera possibilitas affirmatur, sicut nulla vera existentia.

Ad
cujus confirmationem respondetur, scientias visionum simplicium intelligi-
tis, licet respectantur ad obiecta specificata, differre eo modo tempore
scientia eius visionum respectu obiecti unitati eorumque absolute, altera vero
unitati eorumque conditionate; quare namque quod eorumque nomine etiam obiecti
scientia simplicium intelligentia, ut negandum est ab omnibus; nam existentia
ut sit essentialiter, et necessario actus essendi, et obiecti simplicium intelli-
gitur, nec separatur, quod ad obiecta licet diverso modo respectu, unificet al-
teram propositionem contingentem, diciturque necessariam, ut patet verbi: Petrus existit,
existitque Petrus est contingens, quod ad obiecta habent, licet prima sit contun-
gens, seu contingenter vera, secunda necessaria vera.

Ad tertiam respondetur,
ut modo sit vera propositio affirmativa conditionate, non sequitur quod aliquid
verificatum existat absolute, sed eo modo quo affirmatur, modo ipsa est
vera, et absolute vera hęc propositio, Petrus est possibilis, quia licet con-
ditionate, quod absolute non existit possibilitas; quia non affirmatur
existens absolute, sed conditionate; conditionate autem existit, id est, exi-
tet si Petrus existat: sic ut propositio de futuro, vel de presenti sit depre-
sente vera, non sequitur quod de presenti existat eius obiectum: est exponere
illa propositio non per absolute existitque omnium partium veritatem, quia
solum altere pars, nempe propositio ipsa existit absolute, sed per existentiam
absolute unius, et conditionate alterius, quod sufficit ut nunc de nomi-
netur vera.

Ad quartam respondetur, ab eterno dari producibilitatem pa-
rimus et possibilitatem Petri si dari sumpto non per se, sed per alienationem;
quia verum est ab eterno Petri non implicatur contra dictionem, quoad eum
existens. eorumque autem quod absolute datur ab eterno actus producibili-
tas seu omni potestas, non infertur quod datur etiam absolute ab eterno pro-
ducibilitas passiva, alioquin eorumque existitque sit utique producibilis, da-
bitur ab eterno absolute esse utique existitque, quod etiam aduersarij ne-

gani. Dicitur enim, quia ut Deus habeat ab exteriori potestatem pro ducere Petri, quod pro ductibilitas terminum sit possibilis; postea enim ut talis dicitur Veritatis ad effectum non est si est deus possibilis; pro ductibilitas vero Petri esse possibilis, non est ipsa absolute per statum dandi, sed temporis conditionate.

Sicut hinc inferas; ergo Deus potest pro ducere quod est absolute nihil, et sic pro pacto potest Deus producere etiam quod quod videtur absolute nihil, seu quod modo non est contenta. videtur ergo dicitur pro consequenti, illud est simile pro positione nullius diuinaque omnia illud oppositum: quod est absolute nihil tantum quatenus non est modo aliquid, concedo; quia id ipsum quod modo non est, pro ducatur postea a deo, et sic accipit; quatenus vere identificatur cum nihilo, nego consequenter, vel potius supponitur; nunquam enim Petrus vere identificatur cum nihilo; in hoc enim sensu hoc pro positio Petrus modo est nihil et omnino falsum; est tamquam in communi acceptione; sic enim quod valet huic Petrus modo non est.

Replicas: modo uerum est dicere: Petrus est nunc possibilis: ergo datur nunc possibilitas Petri diuinaque antecedens: alienato termino nunc simul et copula, concedo antecedens; non alienato nego antecedens et diuinaque consequens: datur nunc, sumpto uerbo per statum, nego; alienato, concedo consequenter. semper ipse ac ipso positione affirmatur, Petrus absolute habere nunc pro dicitur aliquid entitatis, quod esse sit illud pro dicitur falso affirmatur: quare nisi terminus nunc sapiat etiam alienationis copula, falsa est illa pro positio antecedens, et sola est uera quatenus quod valet huic uerenti quo communiter accipitur, nunc est uerum Petrus non implicatur contra dictionem ueritatis; uero terminus nunc faciat uerum per statum significare absolute diuinaque conditione, negabitur pro positio illa, non minus quod quod: possibilitas Petri datur, sumpto uerbo per statum.

Obit ut secundo uerba de nexa: comodo ^{quod} deficit uerum contra dictionem erunt aliquid; sed modo absolute de fit impossibilitas Petri: ergo eius contradictionem scilicet Petri possibilitas absolute datur, alij omnia uerba eius, quibus huius inuenitur et replicas fallacia deceptur, haec sunt manus ferre: modo

deficit ex utraque impossibilitati Petri: ergo modo datur ex utraque possi-
 bilitati. vel aliter: impossibilitas Petri ab eterno non existit: expositi-
 onem ab eterno Petri possibilitas, quod etiam aduersarij esse fatentur, supra
 quos ab eterno non datur ex utraque ulla creatura. secundus modo absolute
 deficiente Petro (ut semper supponimus) deficit absolute Veritas identitatis
 Petri ex Rationalitate: ergo absolute datur distinctio Veritatis Petri a Rationali-
 tate, penultima consequentia.

Ad argumty communiter Ves pondetur,
 distorg idem majoris: existit alteri ex genere existentijs, quo opponuntur
 contra dictiois, concedo; alio, nego majoris & distinctio minoris: deficit
 tantis absolute, nego; etiam conditionate, concedo minoris & nego consequen-
 tijs: possibilitas igitur & impossibilitas Petri, licet absolute opponantur contra
 dictiois, non sunt contra dictiois absolute, sed conditionate; hęc autem
 contra dictiois quoad ex utraque absolute, obij opponuntur contra dictio-
 nis: unde licet ex utraque utraque absolute nequeat simul dari; tamen
 potest utraq; deficere: sic hęc contra dictiois: si Petrus currit mouetur,
 si Petrus currit non mouetur, quoad ex utraque absolute, ponunt simul de-
 ficere; quia Petro sedente, nec absolute datur motus, Petro currente,
 nec cessat motus Petro currente.

Quoad conditionate vero ex utraque con-
 tra dictiois opponuntur; sicut pro positio conditionate, qd. si Petrus cu-
 rrit mouetur, non opponitur contrarie pro positio absolute, qd. huic Pe-
 trus non mouetur, sed huic alteri conditionate si Petrus currit non moue-
 tur, ut expositio absolute oppositio contra dictiois possibilitati & impossi-
 bilitati, non sequitur, quoad altera absolute deficiente, altera absolute
 existit, sed quoad altera deficiente conditionate, altera existit condi-
 tionate; hoc autem unificatur in presenti; deficit ex conditionate im-
 possibilitati Petri; quia si Petrus existens deficeret implicatio contra dictio-
 nis; possibilitati vero conditionate existit; quia si Petrus existens
 non implicabit, seu existet non implicatio. hęc quidam obscura sunt
 sed oportet unissima confusione, qua aduersarij etiam involuunt, & sic egua-
 li mente quærabunt. periora Vestant.

Obicitur textus: impossibilitati chy-

merg non iustificatur ex chymera: expo nec possibilitas Petri ex
Petra. consequenter constat veritate rationis; ante eadem probatur
propos: impossibilitas chymera est possibilis; chymera non est possibilis:
expo impossibilitas eius tempore a chymera. patet maior; verum enim
est dicere, possibile est chymera esse impossibile; secundo: possibilitas
chymera est impossibilis: expo quia impossibilitas est possibilis: expo cum tempore
est a chymera impossibile: tertio: possibile est id cuius impossibilitas est
chymera; sed chymera non est possibilis: expo impossibilitas chymera
non est chymera. Vbi respondeo negando ante eadem: eodem enim modo dic-
endum est de impossibilitate chymera ac de possibilitate Petri: impossi-
bilis expo inter se chymera ab ipso non dicitur tempore; quia nihil aliud est,
quod implicatio contradictionis sub conditione coniecta; hoc autem est for-
maliter in ipso chymera.

Ad probationem nego majoris; quia impossibilitas
est possibilis, est impossibilitas si erit, non implicare contradictionem, quod
est falsum; nam etiam si erit, implicabit contradictionem: impossibilitas expo
est impossibilis, et nihil predicari potest dupli, nisi quod sit formaliter impos-
sibile. probationem subiunctam periculo; unde tamen non infertur, chymera
vel impossibilitatem habere aliquam possibilitatem; sed hoc tantum esse possibile, quod
si chymera erit, implicabit contradictionem; hoc autem est unice a formaliter
esse possibile, quod chymera nullam habet possibilitatem, si erit; unde non infertur
quod habeat.

Ad secundam Vbi respondeo, concesso antecedenti, dicitur ergo de con-
sequenti: expo impossibilitas est possibilis possibilitate excludente implicationem ab
ipso impossibilitatem ac proinde vera possibilitate, nego; quia possibilitas predi-
cari nequit excludere conceptus formales talis predicati; at qui conceptus for-
malis impossibilitati est implicare contradictionem: expo possibilitas impossi-
bitati nequit ex implicationem excludere, ac proinde nequit esse vera possibi-
litas: impossibilitas est possibilis possibilitate non excludente implicationem, con-
cedo, quod non est esse vera possibilis. ad tertiam Vbi respondeo dicitur tempore maioris:
est possibile id, cuius impossibilitas ab ipso distantia est chymera, concedo:
id cuius impossibilitas distantia ab ipso est chymera, nego maioris; et con-
sequenti nego consequenter. quando expo impossibilitas si distantia ab

ipsa se est chymera et impossibili; Vei ipsa est possibilis; quando vero im-
possibilitas Vei identifiata est cy ipsa est chymera, nequit non hinc
Chymera: unde impossibilitas est chymera, sicut chymera ipsa est im-
possibilitas

DISPUTATIO IIIA
DE ENTE VTEXISTENTE
ET VBSISTENTE.
SECTIO. IA

UTRUM ESSENTIA REI AB EIVS EXISTENTIA DISTINGVATUR?

Essentia rerum sunt p[ro]p[ri]a cu[m] cata illa p[er] qu[od] definiuntur; ex utra
vero est id p[er] quod Vei acta est aliquid in Vei natura, d[omi]ni car[act]er[is]
excludit, non ut cy[ber] sed formaliter; non eni[m] loquimur de ex[ist]entia
brali, qu[od] in actione p[ro]ductiva consistit, sed de formali. Thom[as] q[ui]
de i[n]not[ent]is aliqui cy Molina et Phonsca affirmant, ex[ist]entia esse en-
tita[m] realiter d[ist]incta[m] ab essentia, quia ipsa essentia denominatur ex[ist]entia:
id negat contraria sententia, qu[od] est Scot[us] et Aristot[elis] cy ex om[n]i
doctore disp. 34 metaph[isic]a sec[un]da p[ar]te d[icitu]r p[ri]mo: nullu[m] est fundam[en]tu[m]
distinguent[is] ex[ist]entia[m] Vei ab ex[ist]entia, quod non probet et[er]a, essentia[m] ipsa[m] con-
sistent[em] d[ist]incta[m] ab ex[ist]entia p[er] qu[od] ex[ist]entia[m] sed ex[ist]entia non d[ist]in-
bet ex[ist]entia[m] p[er] altera[m] ex[ist]entia[m]; ergo nec Vei essentia, p[er] ex[ist]entia[m] d[ist]incta[m]
consequitur inferentia, et minorat[ur] certu[m]; alioqu[od] necess[ar]io in fortis p[ro]-
cessu ex[ist]entia[m] veritas aut[em] maioru[m] ex ipsa p[ro]positione assumptio[n]is
constabit, ea q[ue] p[ro]cludit ad i[n]ferentia[m] ex[ist]entia[m]; om[n]is eni[m] d[ist]inctio p[er] se
conuenit, aut p[ro]ducentia, quia fundam[en]tu[m] quod actio[n]is q[ui] d[ist]inguit
nisi a causa, et effectus non p[ro]bat, necess[ar]io esse actio[n]is d[ist]incta[m] p[ro]-
ductu[m] d[ist]inctu[m] a causa.

Secundo probatur: essentia i[n]ta ad i[n]ven-
tos et subiecty receptib[us] ex[ist]entia[m]: ergo est ex[ist]entia p[er]cipit sine ex[ist]entia
d[ist]incta. probatur consequentia: sine ex[ist]entia d[ist]incta consti-
tuta essentia in se ~~non~~ subiecti proxime receptib[us]; nulla eni[m] forma sub-
iecty consistit in se proxime receptu[m] eius de forma; sed subie-
cty proxime receptib[us] non est nisi ut ex[ist]entia: ergo essentia est ex[ist]entia
p[er]cipit sine ex[ist]entia d[ist]incta. tertio: essentia ut contra d[ist]incta ab ex[ist]entia

tentia terminat aliquam actionem sui productum dicitur ab actione
productiva existens, ut con cadunt le centones Thomistis; alioquin
ergo verus esset & terminus & improductibilis, quod falsum est, & superius
constat ex alibi dictis; sequetur ergo Humanitatis Christi & Domini esse in-
productum in essentia Thomistarum, apud quos existit per existens Veri-
inproductum.

Hinc autem deducitur, essentia proprie pro ut terminat
proprie actionem, vel habere aliquam existens, sicut vult vel non: primo
impugnata est alibi, & abunde hoc vult existens per se identificata
cum essentia; & tunc contra hanc identitatem probant omnia Thomistarum
dilecti, non minus quae contra dicitur, cum perfecta existens: ergo nec
ita debet dicitur ab essentia. secundo impugnata primo, quia implicat
actum, quae si nulla tenus contrahat a nihilo; sed essentia bene ulla existens
nulla tenus est contracta a nihilo: expo. secundo: quia terminare acti-
onis est quod contingens; sed per se nihil contingens intelligitur in essentia
sine ulla existens: expo. si nulla tenus existit nequit terminare ulla acti-
onis.

Probatur etiam conclusio: essentia hominum existit per se per quod
excludit formaliter actu sui contra dicitur; sed id probatur formaliter
per se: ergo. patet major; quia existere est actu excludere carptum sui:
ergo forma qua homo actu excludit sui carptum est eius existens. probatur
minor: implicat quod existit excludat formaliter sui contra dicitur
vel sui carptum per aliquid Realiter dicitur ac ipsa: expo. probatur ante-
cedens: quod est dicitur ab essentia non opponitur Contradictione carptum
existens, ut est manifestum; sed Contradictionem nequit excludi forma-
liter nisi per id quod Contradictione opponitur: expo.

Obiectum primo: ex-
istens identificata cum essentia exit actu per se & limitatum; hoc superius:
ergo. major probatur; quia non erit recepta malis, nec recepta alte-
rius actu, sicut ipsa actu ultimus: est huiusmodi solum capitulum provenit
limitatio. Confirmatur primo: si creatura non componitur ex essentia
& existens aditum, exit summe simplex in se, ut Deus. secundo:
solum Deus existit per se: ergo. ad argumentum superius, nullum

essentiam creatam identificatam cum existentia quae non sit receptiva et perfecta per actus aliquos saltem accidentales ad venientes eius prout existit; nam etiam Angelus existens per sua operationa per se factum: unde constat omnem esse limitatam, et aliquam habere potentialitatem.

Ad primum confirmationem vel pondus creaturam quae non componitur ex essentia et existentia, tam semper dicere compositionem inesse enti unum quaeque completi et perfecti omnium perfectione, cuius est capax; unquam infinite dicitur ad eam, qui omnem habet perfectionem sine ulla compositione; quod vero creatura inesse enti in completi et imperfecti nullam dicat compositionem, et in hoc sensu ut omnimode simplex, absurdum nullum est, sed ab omnibus admissum; alioquin ipsa essentia compositionem habet, et ipsa etiam existit. ad secundam cum tempore solus Deus existit per se, id est esse et ineffabilem, concedo; per se existit tanquam per formam quae quasi forma existit, neque; quia id convenit etiam creaturae: id existit in se. Iuxta ad veritatem per se ipsam, et consequenter per se existit.

Officiunt secundo: existentia accidentaliter praedicitur de essentia: ergo ab ea dicitur praedicta. confirmatur hominem existere est contingens esse vero animal rationale est necessarium: ergo. veritas in praedicta essentialiter ipsius existentis, quae necessaria sunt, et tamen existentia eius contingenter existit; et tunc existentia vitalis, quae essentia concedunt. Thomam. deinde dicitur tempore antecedens: de essentia philosophice, et realiter sumpta; neque sumpta logica concedo: unde solus inferatur, existentia ut nonnulli esse aliquam in propria ditione rationis dicitur ab essentia eiusque accidentis logica non philosophice, logica et non philosophice adveniens existentis. essentia philosophice sumpta dicitur de se esse essentia in eo statu unquam ponitur in actionis productiva, et tunc praedicta identificatur cum existentia; de suppositione quod existentia praedicitur de essentia ut sic posita, non accidentaliter, sed essentialiter praedicitur; implicat enim tali essentia esse existentia.

Quia tamen essentia est defectibilis, et quidquid habet absolute, habet defectibiliter, id eo dicitur existit concipimus se cum sua tantum praedicta essentialiter, praesens unum

ab eo quod *Veipia* habeat absolute, vel non habeat hoc videtur.
Et de essentia sic sumpta solum accidit taliter praedicari potest quod quod
est absolute habere aut quod non modo aliquid existens sed etiam
essentia; nec enim minus defectibiliter homo habet essentiam quam existens
est; quia vero deus de essentia praedicatur praedicatur essentialiter, proportio
est virtualiter conditionata, deo non accidit taliter sed essentialiter
et necessario praedicatur; quia sub conditione quod homo est, sit, necessarius est
animal: quando autem per se praedicatur, accidentaliter praedicatur; quia
existere ex omni communi non conditionate sed absolute significat; hoc autem ni-
hil aliud est; quam de homine praedicari accidentaliter sub eo operatione tantum existens,
quod existens est essentia, defectibiliter absolute habeat, seu quod defe-
ctibiliter sit absolute homo.

Item ergo convenit essentia quod existens;
Et hinc constat ad confirmationem, eodem sensu esse contingens quod homo
existat, et quod sit animal rationale; quia quod absolute est praedicatum
sit animal rationale, deficit non existente homine sicut ipsa existens
est; quod autem conditionate necessario sit animal rationale, non defi-
cit quod de deficiente homine, verum nec est quod conditionate exis-
tat necessario: sicut enim homo, nisi absolute homo, necessario est ani-
mal rationale, ita est ex suppositione quod sit absolute homo, nec-
essario existet. Unde scies etiam hanc duplicem propositionem homo est animal
rationale, homo existit, si utrumque conditionate intelligatur esse necessarium,
si praedicatum, utrumque esse contingens, licet secunda ex unum significet absolute,
nisi aliter vel ex contextu, vel ex addito aliquo constet. dices: essentia
est praedicatum sumpta contingenter existit: ergo existens praedicatum ad unum
essentia, distinguitur antecedens: licet contingens praedicatum distans defectibilitatem
existens simul et essentia, concedo; solum existens negans antecedens et con-
sequens; eodem enim sensu quo contingens, et defectibiliter existens, est etiam esse
praedicatum sumpta.

Obiicit tertiis: essentia est indifferens ad habere deus vel
non existens: ergo ab ipse distinguitur. vitio: existens est etiam indif-
ferens ad existendum vel non: ergo non existit praedicatum. Respondetur, ex-
istens esse indifferens et indifferens praedicatum logicum et negativum; quia si praedicatum

sua nominatur, non dicitur ne existat existens; hoc autem in defectu
 nihil aliud est, quod non repugnat ad existens, aut non existens,
 quod est etiam existens; convenit: non tamen est in defectu in defectu
 physica, seu physici subiecti, quod ad huc est suppositione quod actu sit, est
 in defectu ad habens vel non habens formam; implicat enim actualis exis-
 tentia sine existens. Et hinc etiam notabilis, essentia esse tantum in physica
 non tamen in physica ad existens; quia esse in physica physica est esse actu phi-
 sica, et non habere actu existens, quod repugnat.

Obiicitur Quarto: extra
 tractat separabili ab existens: expo. probatur ante ceterum: essentia dicitur pure
 possibili, separata est ab existens. Vnde in existens pure possibili, et respondeo
 negando ante ceterum, cum probaturum dicitur tempore: essentia quoque est separata est
 ipsa, concedo; alio, nego. Essentia dicitur pure possibili, et separata ab existens
 absolute sumptis; quia non est absolute, sed tantum conditionate existens;
 unde autem sensu essentia a se separatur; quia uno statu non est essentia ab-
 solute sed tantum conditionate, quod non est essentia vere separari; ad hoc enim
 necessarium erat, quod ipsa essentia esset absolute, et non esset absolute existens.
 ut ipse nec existens, nec essentia esset absolute: quare essentia quae est nunquam
 separatur ab existens, quae est, nec essentia quae esset ab existens quae esset.

Obiicitur Quinto: nihil potest concipi esse contra dictum per dicitur seque
 realiter identificari; sed essentia concipitur esse negatione existens; exponitur
 identificatur esse existens. Vnde, et respondeo dicitur tempore minorum: essentia
 absolute sumpta concipitur esse negatione existens, nego; conditionate sum-
 ptis ubi dicitur tempore esse negatione existens absolute, concedo; conditionate, nego;
 quando expo essentia non absolute, sed conditionate concipitur, id est, quando
 concipitur essentia, quae tantum esset, negatur existens quae sit; sed quod minus,
 esse negatur etiam ipsa essentia, quae sit; non tamen negatur, esse existens eo modo, quo
 concipitur esse essentia scilicet conditionate.

Obiicitur sexto: hoc propositio Ante-
 Christi essentia non esset est vera; sed ut negatur sit vera sequitur dicitur tempore
 subiecti a se dicitur: expo essentia dicitur tempore ab existens. Vnde etiam est vera
 hoc existens Ante Christi non esset: expo dicitur tempore ab existens. Respondeo;

trij unione ad dignum: expo. pro batua minor: hęc negatio est ipsa non communicatio, sed non communicatio naturam non constituit incommunicabilitate: expo. probatur minor: non communicatio quod supponit in communicabilitate; quia natura non est incommunicabilis, quia non communicatur, sed contra non communicatur, quia est incommunicabilis: expo. **Secundo** natura ut subiectum proprio proprio subiectum, induit tanquam effectus secundarum causarum subiectum: sicut materia in formata forma ignis, copulatione forma ligni: sed hoc est falsum, si subiectum est pura negatio: expo. minor probatur: si subiectum sit negatio unioni ad dignum, est negatio subiectum extra neg. in natura; sed hęc non potest esse causa inductiva sui: expo.

Probatur de iure conclusio: subiectum creata est participatio subiectum Divini; sed hęc impossibilis conuenit: expo. Dilla patet consequenter; quia licet pro dicatur quod in Deo est absolute subiectum participatio a creature, sed perit in ipso modale aut accidentale; tamen nullus est, quod sit in Deo positum, et participatio negatiua in creature: quod patet ex aliorum inductione, scilicet in participatione intellectuum, ubi dicitur: et ratione: quia pro dicatur positum participatio, et formaliter datur in creature positum aliquatenus illud pro dicatur, quod per solam negationem fieri nequit. tamen probatur: quia Concilia Contra Hereticos idcirco definiunt Verbum assumptum Humanitatis, non uero subiectum creatum humanitati, ac proinde in Christo nomine inuentionem subiectum Divini; Namque subiectum creata solum in negatione consistat, esset de fine, in Christo nomine simul unionem humanitati ad personam Verbi, et uerum unionem carnis, quod est ledere definitionem negationis, et erroris damnare, quod in nullis scriptis uerum potest: ergo in hac re hereticum contra uerum ex utraque parte supponitur, subiectum creatum nomine mixta negationis unioni: id expo. est de mente Conciliorum, confirmata: Iuxta sanctos Patres subiectum Verbi communicata Humanitati supplet in se ipsum subiectum creatum; sed nequit sui carnis replere: expo.

Obiectum primo: natura subiectum, est non existere unitum alteri: expo. quod negatiua. nullo autem: quia non existere unitum alteri, est tantum effectus secundarius subiectum; sicut autem materia in formata forma ignis, non est formaliter materia non in formata forma ligni; quia huius copulatio est effectus secundarius.

clarus, ita diu cuiusque est impigritas; primarius uero effectus subiectus est con-
 tituere naturam incommuniabili, quae denominatio quod positivus est, licet termino
 nativus signi-
 ficetur: sic videtur, dicitur impotenti uenti fieri ex alio; et tunc
 significatur per dicitur inuicem durationis, quod positivus est Iuxta omnes: nec est im-
 penetrabilis signi-
 ficat entitatis positivus quod tunc, usque est de immortalitate,
 in concupiscentia, in dependentia et aliis, quibus positivus per dicitur Veri signi-
 ficamus.

Secundo: natura per se ipsa est incommuniabilis: ergo id habet
 vere forma positivus. Sed uideo ego: ergo id habet vere forma negativus, ac pro-
 inde ut subiectum non super addet quod negativus. Respondet, natura per se ipsa
 est incommuniabilis tantum radicaliter et exactus, non uero formaliter: sicut
 est materia tantum radicaliter impenetrabilis, quatenus excipit quod tunc,
 aqua habet formam denominationis impenetrabilis, ita natura sola a forma po-
 sitiva habet formam denominationis incommuniabilis: unde per se ipsa sola
 radicaliter est incommuniabilis: similiter materia quanta sola est radi-
 caliter extensa in loco formaliter uero extensa denominatur per se ipsa obiectio-
 nis.

Tertio: subiectus est perfectio positivus, et naturaliter excipit naturam: ergo
 excipit impedimentum in uicinis huius positivus, et consequenter excipit in uicinis eorum quod
 implicat. Sed uideo: nam homo non potest excipere naturaliter quod tunc, aut
 prauiat: quia sunt impedimentum penetrabilitatis, et opulenti, cum est excipere
 eorum carnis, quod inter beatorum deo numeroque: nec potest naturaliter
 excipere beatitudinem naturalem, Iuxta plures in compositis et naturalibus
 et supernaturalibus. Respondet igitur, natura excipere subiectus proprius,
 sed sub conditione tacita, sicut quod libet et alii terminus, quod melius est
 utilioris non dicitur ac proinde licet non excipat subiectus tunc. Verbi gratia po-
 te videtur, et non dicitur, sed admittit, quia ubi longe melius est utilioris,
 emittit quod supplet subiectus creatus.

Quarto: Verbi gratia, ut sancti
 Patres loquuntur, assumpit naturam humanam cum omnibus suis perfectionibus
 sed non assumpit eius subiectus: ergo haec non est natura perfecta.
 Respondet: nam ipsi sancti Patres semper excipiunt subiectum a reliquis
 perfectionibus assumptis: namque perfectio non esset, tali exceptione non

indigent. Vel potest ut Verby assumptis - omnia perfectionis na-
turae in eadem natura, seu ut natura est, non tam in se supposita, seu ut est
supposita, quod est ut tale per se uny subiectuale, nequit non esse ut tale
quod potest etiam per se formam, aut quod formam; quia pura negatio ne-
quit constituere uny, quod ut tale est subiectuale.

Quinto: nullus effe-
ctus formalis assignabilis est subiectus potest: expo. negatio ante ad esse
sicut est primarius effectus formalis formae subiectualis est ipse compo-
situs, ita et subiectus est suppositus. Sicut Augustinus. quid sit suppositus?
Ita pondeo, esse naturam completam, et ultima terminata in se subiectuale,
ac proinde incommunicabilis supposito alterius naturae, a quo potestatur, et
cuius sui concedatur. nec clarius explicari valet effectus formae, non alio-
ter cognitus, nisi ex principiis fidei; nec clarius exponitur aduersarij, cui
natura est negatione unonum ad dignius dicatur subiectus, vel suppositus:
nec tam necessaria est obsequia explicatio; sicut est quod non personam, quod
ut formam igni vedere materiam ignis, vel albedinis vedere subiectum albi, ita nec
quod necesse est quod ut subiectus vedere naturam subiectus.

In alijs minoribus
moniti dubitatio ex ea subiectus hoc vult de surto, quae communio sententia
Voluit, quae latius est etiam videtur licet apud Exonum, et pro se apud Bernardum:
primus, subiectus esse entitatis subiectualis, quia est constitutus suppositus, quod ut
tale est uny per se subiectuale. secundus, esse modum essentialiter aliquid huiusmodi
no naturae: unde subiectus creata naturae Deum nec est ab ipse separabilis, nec
altera naturae vedere potest subiectus, sicut obicitur Deum nequit de nomi-
nari Paulus obicitur. Tertius, naturae non posse terminari duabus subiectus-
tis, quae sunt duae naturae: Deo et naturae humanae nequit terminari subiectus-
tra creata et increata potest vero terminari duplici subiectus tra quod natura-
re.

Sicut est natura diuina communitate subiectus Deum, communi-
catur etiam subiectus Filij et Spiritus sancti, quia sunt subiectus non
duplici naturae sed eadem: sic etiam ex subiectus possibilis naturae Deum
potest natura Deum diuinitus plures simul habere. Quartus, Causa effectus
et subiectus subiectus esse ipse naturae subiectus aquae naturaliter ve-

sultat. Quarta, pro multiplicitate partium comparati subiectuali esse etiam
multiplicis subiecti. Sexta, subiecti esse natura vel prosequi ad
operationes naturas, non quia esse sit virtus uoluntatis, sed quia quiescit na-
tura per se in suo ordine subiectuali, quod aliis operationibus esse exerceri. hec
non est certum fundamentum, quod in presenti non aduenit, quod maiori congruentia
ducti communius admittunt sententias nostras, patenti sunt Thomae, sive
Tenenti.

DISPUTATIO IIIA.
RELIQUA DE ENTE REALI
COMPREHENDIT.
SECTIO IA.

DE ATTRIBUTIS ENTIS ET RADICE
INDIVIDUATIONIS.

Attributa entis, quae eius passionis, aut proprietates dicuntur, sunt Veritas, bonitas, et unitas, quae omni enti reali conveniunt. Veritas est intrinseca capacitas entis ut cognoscatur, seu cognoscibilitas. Bonitas est ens ut appetibile, seu appetibilitas intrinseca. Unitas est indivisio esse, et diuisio a quo libet alio: Unitas uero indivisio entis esse, quae de finitione in logica explicata sunt: duo hic sunt scienda. Vestari, quum unitas, licet termino ueritate ueritatis uero significatur, esse pro dictis positibus non formaliter distincta ab ente uero per se explicata, et simpliciter, sicut nec aliter distincta sunt alia entis passionis, quum luxa omnes sunt positus; quia tamen in proprie passionis et proprietates entis appellari possunt. Individuone ipsa significamus sequitur entis ut de distincta, quae nihil aliud est, quae entis tamen necessario esse quod est.

Secundum, quum sit ueritas unitatis quum ueritatis, seu ueritate unitatis, quod unitas sit solo numero distincta ab alio, uel quid natura unitatis pro quae speciei admittat plura solo numero distincta? Respondent Thomae, unitas seu distinctio individualis, de uni materia distincta quae unitas, non quia materia separata sit intrinseca uel individualis seu ipsa unitatis pro dictis ut contendebant Thomae uocales, et falsum quod approbatur ueritatis; forma enim materialis quae singularitas uel distinctio est ipsa; alioquin ab eodem modo consecrata, separata materia

non est singularis, sed quoddam esse in communi uniuersali a parte
Vt, quod respicitur, Dp f. est de quo libet esse Vt alia materia quata
distinto.

Non hac de causa inquirunt moderni Thomistae, sed quia ma-
teria est distincta ex seipso in uniuersum, quae solo numero distincta
quatenus dicuntur in uniuersum ad materiam quata distincta; et hoc ordi-
ne posito in aliqua natura, hoc ipso est multiplicabilis numerice, illo autem
recluso est in multiplicabili in uniuersum solo numero distincta. hinc infe-
runt primo, contra materialia, ut pote dicuntur hanc in uniuersum, esse
numerice multiplicabilis secundo, nec diuinitus posse conjugari unius
subiecto plura accipitur solo numero distincta inter se, quia unius Vt si exant
distincta, ac prout numero nondum conjugata. tertio, subiecta hanc de-
notat ab omni materia, seu immateriali, ut Angelica, nec diuinitus posse
numerice multiplicari.

Hoc merito improbat a Scotis et modernis.
primo quia unius materia quata ex seipso. successue recipitur in multiplex
lux solo numero distincta, multiplex calor numero distincta: ergo multi-
plex lux dicitur in uniuersum ad eam materiam quata: ergo hic ordo est pro-
dicat communi multum: ergo ex ipso in uniuersum non possunt unius esse et
conjugari nec ex seipso materia quata in uniuersum illa lucis. inquit,
distincta esse materia quata, non ut ex se, sed ut connotantur hoc numero
actionis, et hoc numero tempus determinatur.

Sed contra primo: quia un-
de sumemus distincta numerice huius actionis, et huius unius determinati?
materia signata quata esse et sufficiens non est; alunde in hoc un-
tanti determinato, et ex hac actione requiritur aliquid uniuersum, nec altera
actio, quae connotatur materia quata: ergo in uniuersum data in uniuersum.
Contra secundo: hoc eadem numero lux perseuerare potest per aliam actionem in
alio uniuersum: ergo in uniuersum non accepit materia quata ut conno-
tatur hanc actionem, et hoc uniuersum. Contra tertio: Deus in uniuersum in uniuersum
tanti materia potest nulli in uniuersum vel animi A, vel, D. solo numero
distincta: ergo nondum uniuersum numero ex ipso uniuersum ad productionem unius un-
tanti.

eadem numero anima potest esse informare hanc vel alteram materiam ut patet in homine multaque materiam per substitutionem; ergo. tertio, accipitur spiritus tria, id est duo prout sanctificantes duo quoniam beatificans, vel duo cognitionis, quae unius ejusdem obiecti formalis, solo numero distinctivum iuxta Thomam; et tamen non dicunt unum ad materiam quibus; ergo sen hoc ordine potest natura esse numerice multiplicabilis. inquit, Angelus esse subiectus potestiale et perfectibile per huiusmodi accipitur spiritualia, ac proinde unitati aliquomodo personalitatis materiam, esse materiam analogice et proprie, ex qua individua possunt illa accipitur. Sed contra primo, quia unum Angelus recipitur plura accipitur numero distincta; secundo, quia unum ad materiam analogice sufficit ad multiplicationem, a fortiori sufficit esse materiam analogice; ergo Angelus est numerice multiplicabilis.

Opponunt primo Antitodis auctores de metaphysica capite 6 quibus quod non unum multa ea materiam non habent. Respondeo Philosophi accipere materiam pro subiecto perfectibile, unde infert tantum solum deum esse immultiplicabilem; quia nullus habet potestiale ut perfectiatur; Angelus vero in hoc sensu materiam habet et potestiale aequalitate naturae Angelis, scilicet potestiale ut perfectiatur. secundo: distinctio numerica dicitur materialis; ergo. Respondeo, ita appellari solum quia ad scitiam considerationem de materiali re habet. tertio, a forma sumitur distinctio specifica; ergo a materia distinctio numerica. neque consequenter; quia compositum esse hoc numero ad quod non solum dicitur hoc numero ~~formam~~ materiam, sed etiam hoc numero formam, ut est certum; quod autem a forma sumitur distinctio specifica pro unum solum ex indifferente materiam nulla autem est indifferente formam, sicut ut constituat compositum speciem diversam, ita ac ut constituat compositum numero distinctum. ad alia autem individua, quae ex materia et forma non constituentur, expungitur et infertur.

Veraxipitur sententia ut Videlicet multiplicabilitatis individuum valde esse finitum et imperfectionis naturam, quae hoc ipso quod talis sit, non excludit aliquam similitudinem, sicut nec aliquid perfectum. ut dicitur in libro distinctio unum individuum ab alio est per dicitur eccitatis: quia tamen hoc a nobis non dicitur certum

nisi eo ex se cu d'accidit, tunc, quod illi veritas forma figurata
enungetur, idco vni ab alio distinguitur quod nos d' pure ex se
per huius modi circumscribit, non tunc per diuinitate in se, nec
tanquam per se in se, sed tanquam per se in se, sed tanquam per se in se, sed
dentale ex conuenientia vni per alio, quod nos ducunt in cognitionem
cu ex se vni ab alio

SECTIO IIIA.
DE ENTE SUBSTANTIALI
ET ACCIDENTALI.

Præcedenda quæ de substantia d'accidit per alias Philosophus partes cui genus
sunt, duo restant in præ sentia de quibus: primus in quo substantia ab acci-
denti cui tripartitur, seu quod si per se perficitur li per se, in communi definitio-
ne substantia? opinio communi recentiorum post Latium obitio d' Pena
do resoltit substantia d' in se ad accidit, quia ut d' quod ita in se de-
tur propter se anatura, ut non in se datur ut vno pro se alio d' ad
g quæ se d' in se in se per se datur; idco licet creatura pro se de-
y ut vltimus fuerit posuit esse substantia, quia non in se datur, ut
dey in se per se datur; d' quæ in forma substantia in se per se datur
cuius materia, substantia datur; quia non in se datur pro se materia vlti-
mo, sed pro se composita, quod a forma non est ad g quæ se datur.

Hinc
accidit conceptus est non ut ex se esse in alio, quod in se datur in se datur
nisi; idco conuenit et g forma substantia materia alij; sed esse in alio ad
g quæ se datur, pro se quod in se per se datur in se datur anatura;
albedo ex se datur pro se datur pro se datur in se datur in se datur
pro se datur, ut in se in se per se datur; licet ex natura per se datur
in se datur facere alij, non tamen in se in alio, sed hanc de nomina-
tionem quæ ad in se datur in se datur in se datur, quod pro in se datur
ferit vltimus natura in se datur in se datur.

Secundum inter accidit
desola quæ veritate datur in se datur, and in se datur a substantia corpore
rea? in se datur, quod sequitur ex nostro nonnulli ex datur
pa d' in se. at vero in se datur in se datur, datur in se datur, aqua in se datur

re non licet: primo; quia nullus est fundamentus, nec mediocriter impens,
 ut dicitur. Conclusio, in qua scilicet omnia conveniunt per doctrinam Aris-
 telis, Subtilis, & Eximii. secundo; quia aliquis nullus est accidentis, quod ali-
 quatenus potest materiam, ut specialiter ignis proprietas, nulla autem est substantia, quae
 aliqua specialiter proprietate non gaudeat.

Dubitatur autem, quae effectus for-
 malis praestet quae sitas? de eodem est primo contra Thomam antiquum, eius
 effectus formalis non esse distinctio actualis partium materiam; quia ad hanc
 distinctio quae sitas necessaria non est, et proportioni ad ipsam existat materia
 ut pote causa illius, et consequenter eius partes actualis distinctio habent
 interesse independentem a quae sitate. deinde quae creclat, partes materiam octa-
 distinctio inter se per aliquid distinctio? de eodem est secundo contra moder-
 nos nec esse effectus partium materiam, in ordine ad se ipsas; quia cum hoc ex-
 tensio consistat in tota Thomam in eo quod partes oriuntur non secundum
 se totas, sed per extremitates, ut quod caput non secundum se totum sed per ex-
 tremitates sui oriuntur collo, tota haec extensio intelligitur sine quae sitate
 intellectus, solum certis unionibus continuantibus cum caetera aliam.

Decendit
 quae sitas est effectus communis nostro ut per Eximii, effectus formalis quae sitas
 esse vedere corpus impenetrabile cum alio corpore quanto: et hinc descendit
 quod quae sitas sit radicaliter extensio corporis velloc; quia si quae sitas ve-
 det partes corporis interesse impenetrabile, hoc ipso est radicaliter deter-
 minat, ut non penetratur actu, ac proinde ut effectus sunt. sed adverte
 primo, quae sitas vedere corpus impenetrabile cum alio affecto aliam quae
 sitate, non vero cum spiritu, vel cum entitate non habente distinctio quae
 sitas, ut cum forma quae cum materia penetratur: secundo, impenetrabile
 quae sitas quae sitas solum esse est natura rei; non est dubium quae de quae
 sita absoluta superari potest.

DISPUTATIO VLTIMA.
DE OPPOSITIS ENTIS REALIS.
SECTIO I.^a
DE CARENTIIS.

De his omnibus quae sitas, in quo formaliter consistit? Res pondent primo

Phonitiz, consistere ueritate Verborum ficto, hoc autem falsum est quia non
ficti sed uerum est Ante christum non erit textus, et uidebimur abominabile
clausi fictione creatas non fuerunt ab eterno. Et de hoc respondet alij cy de
tibus Antonio Perez. Et nota de ueritate consistere in aliquo positum in con-
possibili cy erit ista Veritas, scilicet in de creatio diuino de non est ista Veritas
hoc tamen de creatis erit quod facti calu dillatua carptas, non uero forma-
li: nec ipsi opponitur vsu contradictonis sicut opponitur carptas ui. Perio
plexus apud Conton inquit, carptas esse quodam esse negatiuam diuinitatis
ab omni esse positum, quod tamen uere constat huius ueritatem pro diuinitatis, et
suo modo existat a parte sui, recedat qd accedente entitate, cuius est carptas.
et tunc non recte labitur uerum et esse negatiuam, et diuinitatis ab omni
positum, de quo dicitur falso, quod ullo modo uere et pro priu existat, quod
uere constat pro diuinitatis ueritatis; cy potius de carptas ut non habere uerum
erit ista, et constare non pro diuinitatis, potius quod pro diuinitatis.

Propter hoc
notionem plerumque questionem respondet, cuius superius negat, et inquit, car-
ptas nec esse, nec formaliter consistere, ac prout nullo qui diuinitatis uere
habere, non uolens positum, uerum nec negatum, quod ut affirmabile esse pro-
prie et ueritate per ueritas est, quod sententia ueritatis est, et solo expli-
tione probatur: cy enim uerba esse significent esse esse tale de subiecto,
nisi aduatur negatio, uel ueritas aduatur per pro diuinitatis, ita ut pro positio
non sententia affirmatiuam, sed negatiuam habeat; et cy carptas nullo esse uere
talem conueniat, quia ipsi conuenire nequit esse positum, quod unice est
uerum esse, omne enim aliud potius est non esse; hinc est quod pro priu et in
uigore falsum ut carptas esse, carptas formaliter consistere; atq; qd omni
pro positio affirmatiuam pro priu et absolute accepta ueritate affirmatiuam
est falsa circa carptas.

Ideo, cum sic loquimur; carptas est, datur, erit
tit, improprie loquimur, diuinitatis ueritatis potest locutio, quia unice ut
dicimus sententia hanc pro positio, uerum non est, non datur, non erit, quod
tunc potius loquor cum erit. Adeo qd carptas sunt tantum explicabiles proprie
per pro positio negatiuam, quod de rebus ex clausi ueritate ea pro diuinitatis
quod absolute habent cum existunt. Veritas cum dicimus: carptas est propriu-

hujus causae est non esse possibile Veri; Verum quod dicimus, sed per alienationem summum Verum est; Verum non significat Verum aliquod Verum Verum Verum, quod conveniat causae cy puro nihil, aut puro non esse; hae enim Capacia non sunt tali identitati, quae quid positum est: Verum ex Verum habent praedictas locutiones: quatenus ip ni ficant non identitatis Verum causae cy esse vere tali, ac si diceretur: causae non est Veri, causae non est esse possibile Veri.

Quare si importunus quis veni, inquit consistat causae, vel ip ni hujus aut ip ni non esse Veri, et falso supponit, et amplificatione quod ip ni malitex consistere et habent hanc, aut ill quid identitatis, adeo est quod vere quod entitatis aut quiditatis habeat non entitas, aut non quiditas, ac si quis rexi, quid est esse non esse? qui Calor est non calor? quod ip ni ip ni est, quid non est causae? et tunc optime Veri posse poterit, non esse ip ni hanc vel ill qui causae Veri ni hul aliud est, quod ip ni ip ni non esse; non quia Veri ip ni, quod non est identitatis fi certum cy ni causae; Veri enim non est ut ens non habet actualis identitatis, aut quiditatis; sed quia causae est non est veri aliquod actualitatis, sed tantum de ficere actualitatis Veri positum.

Oppones tamen primo: Veri quod nunc est ut est, postea non est ut est: ergo est ut est et non est ut est. Identificatur cy Veri. neque consequitur; quia ut Veri quod nunc est ut est, ut quod postea non est ut est, nisi est quod postea non habeat se cy identificatur est ut est, quod vere est, quia Veri non est ut est nihil habet se cy identificatur; non autem requiritur quod habeat ab alio lute se cy identificatur non est ut est: unde haec propositio: Veri nunc est ut est et postea non est ut est vera est si Veri ratione praedicti ip ni ficet negativus, scilicet non identitatis actualis cy est ut est; falsa tamen si affirmet identitatis actualis cy non est ut est.

Secundo verificatio hujus pro positionis Ante christi non est ut est et ab et et; sed verificatio est causae Ante christi: ex aliquid esse habet ab et et. neque major verificatio est Ante christi ut non est ut est, qui ut tali non est causa est pro positio illa ex pro positio ab et et verificatio non est verificatio, quod vere est pro positio ut est ab et et nec certum tempore, sed per ip ni Ante christi qui non est pro ut non est. dicit: illa pro

positio Vel p[ro]p[ri]e p[ro] obiecto negationis; h[oc] de facto datur expo. nego ma-
jor; n[on] negatio est p[ro] p[ri]nc[ip]io logiq[ue] de modis formalis tendendi ipsius p[ro]-
positionis negatus, qu[od] scip[s]is non Vel p[ro]p[ri]e p[ro] obiecto.

Tertio: oppositio
contradictoria est inter duo extrema Valiter distantia: expo huius modis sunt
Letus & esus carptus p[ro]inde carptus habet esse distant[em] a Leto exclud[en]s,
& non existente. Vel p[ro]inde, oppositio[n]is constituitur ex p[ro]positionibus esse in-
ter extrema Valiter distantia, ut patet; obiectiva vero inter se & carptus
non est inter extrema, qu[od] absolute sunt duo extrema; quia carptus Vel
absolue est nihil: sunt igitur Vel ead[em] ut existens, & non existens; Vel
aut[em] ut existens & non existens sunt extrema non positiva, sed negativa
distantia, s[ed] quatenus Vel non existens actu non habet existenti[am] actual[em]
s[ed] ipsa. qu[od] totu[m] patet; quia p[ro]positiones contradictoriae ut ex summu-
lis constat, ut habere debent obiecta, cu[m] sint ejusd[em] & de corp[or]e: quare dydi-
catur, negatur tendere in carptus Vel, s[ed] s[ed] significatur tendere in se ead[em],
non tunc a se mag[is] de sed negando de ipsa existenti[am].

Quarto: dy de ficit
un[um] contradictorium, datur alteru[m]; nunc deficit Antechristus; expo da-
tur ejus carptus. d[ist]inguo mag[is]: datur alteru[m] vis[us]u quo potest v[er]u[m]
esse qu[od] datur p[ro]p[ri]e scilicet, vel alienatur, concedo; alio sensu nego ma-
jor, & concessa minori d[ist]inguo consequenti: datur ejus carptus si h[oc] p[ro]-
positio significet tantu[m] non d[ist]inguo Antechristi, in quo v[er]ice sensu est v[er]u[m]
concedo; si significet v[er]u[m] & p[ro]p[ri]e existenti[am] ipsius carptus, nego con-
sequenti. solutio patet ex dictis. dicent[ur]: Iuxta solutionem nunc non datur
p[ro]p[ri]e carptus Antechristi: expo datur p[ro]p[ri]e Antechristus. nego con-
sequenti; quia licet carptus p[ro]p[ri]e existenti[am] non habeat in p[ro]p[ri]a
sufficiat ad excludend[um] existenti[am] Antechristi; existenti[am] eni[m] in p[ro]p[ri]a
carptus est non existenti[am] p[ro]p[ri]a Antechristi.

Quinto: carptus An-
techristi, est possibilis: expo potest existere. Vel p[ro]inde esse possibilis, non possi-
bilitate entitatis sed t[em]p[or]is veritatis, quatenus potest esse v[er]u[m] d[ist]inguo An-
techristo a se mag[is] qu[od] non existat. sed t[em]p[or]e: a se mag[is] mutatur p[er]
tenebras; expo sunt aliquid a se mag[is] v[er]u[m]. Vel p[ro]inde mutari v[er]u[m] non

per accessu alicuius veri formae intyrecis, adeo q' tenetis non sunt aliquod
intyrecis aeri; sed per recessu lucis, quatenus aer antea lucidus nunc non
est lucidus; si quidem autem dicimus aeri esse tenetis ab usum loquimur; quia
tenetis esse in aere, t'q' est in ipso non esse lucem.

SECTIO IIIA
DE ENTE RATIONIS
SEU CHYMERICO.

De ente Rationis pure obiectivo, quod nullus esse habet nec habere potest praeter
esse obiectivo in intellectu, scilicet est in ipso senti, ac proinde de ente impossi-
bile d' chymerico, de quo inquiritur, an sit distantia ab omnivente possibili, id est,
an obiecty actus serpenti vel Veprenigati ens Rationis, sit ad quate ex parte ob-
iecti ens Realis; an vero aliquid saltem includatur in ipso obiecto distantia ab omni
ente Realis. questio non minus inutilis quae implexa, et mille fallacis obscurata,
propterea a recentioribus nostris breviter veniat impemur, quae latius tunc esse pote-
rii apud Fernando tractatu 2o logicae disp. 3a sect. 1a. et in alijs ab ipso Relatijs.

Prima sententia est Datus Antonij Perez, Cruz, Cardinalis foris, Lincei
et aliorum, quae constanter sequuntur Recentiorum nostrorum plurimorum eam tenet, ob-
iecty actus serpenti ex parte sui nihil includere impossibile, sed coalescere ex ob-
iecty Realitatis inordinatae cognitae, et ad unatum per cognitionem fieri: unde chy-
mera in hac sententia t'q' est obiecty ad quate Realis denominatae a cognitione
serpente, in quo a proprio nihil est quod reale non sit. Communis tamen vrom-
ni schola sententia docet, obiecty actus serpenti, ex hunc certe saltem in ad-
quate esse distantia ab omni ente Realis, nempe esse distinctam impossibilem dupli-
ci extremi Realis quae formaliter non consistat in ipsa cognitione, sed sit ob-
iecty Representaty per se ipso.

Communis et vera sententia probatur: ens Rationis
Iuxta definitionem obiq' recepty est quod t'q' habet esse obiectivo in intellectu, sed
hoc requirit non ut unquam ab omni ente Realis: ex quo probatur minor de nullo
ente Realis verificatur, quod t'q' habeat esse obiectivo in intellectu: ex quo
videtur ab ente Realis, non potest esse ens Rationis. Confirmatur primis: appo-
pate ex entibus Realibus, et cognitione Realis, licet serpente, non sit impossi-
bile formaliter, sed potest esse in se, sed chymera est formaliter impossibilis.

ergo chymera consistat in aliquo dicitur ab hoc appropato. secundo: hęc pro-
positio aliter Deus est impossibilis. vere affirmat impossibilitatem de aliquo subiecto;
sed impossibilitas non est affirmabilis vere de illo ente reali: ergo ergo affirmat de
subiecto dicitur ab omni ente reali & possibili: ergo representat subiectum dicitur
ab omni possibili.

Inquirunt, obiecti actus facienti ens rationis esse impotens ex-
istere eo modo quo representatur per cognitionem, & consequenter solum impossibilitate
veritatis, non tamen quia esse absolute et potens existere, non tamen ita ut pro possibi-
litate veri fiat falsitas. sed contra: ideo obiecti veri fuisse non potest propositio;
quia nequit esse habere modum impossibilis, quo representatur; sed hic modus re-
presentatur per ipsam propositionem: ergo representat aliquid impossibile. probatur
minor; quia si hic modus non representatur per propositionem, eius existentia
necessaria non esset, ut propositio esset vera; ad hoc enim nulla propositio sequitur quod
existat id quod ipsa non representat, sed tantum quod existat eius obiecti: ergo ille
modus impossibilis est obiecti talis propositionis.

Præcipue fundamentum est, quo ad-
versarij recedunt a communi sententia sic proponitur: cognoscibilitas est attri-
butum entis reali: ergo quod vere non est ens, et possibile, non est cognoscibile sed
quod est obiecti actus intellectus, est cognoscibile: ergo obiecti actus intellectus
nequit esse dicitur ab omni ente reali & possibili. Confirmatio prima: obiecti
ut cognoscibile pro dicitur cognitionem; sed ens dicitur ab omni possibili non
potest pro dicitur cognitionem: ergo. secundo: non dico quia obiecti cognoscitur et
cognoscibile, sed contra; atque ens dicitur ab omni possibile non potest cognoscitur
quia in se ut cognoscibile: ergo. sed dico si ens dicitur ab omni possibili et ut cognos-
cibile, quo pacto seipsum affirmat esse incognoscibile? profecto vel quia cognoscitur
incognoscibile, vel quia temere enunciat de subiecto quod nunquam notat.

Respondeo
ergo dicitur tempore antecedenti: cognoscibilitas motiva, seu per modum obiecti motivi,
concedo; per modum obiecti pure terminativi, sub dicitur tempore: cognoscibilitas physica
dicitur tunc, concedo; est physica et pure obiectiva, nego ante dicitur et dicitur tempore
consequenti: non est cognoscibile cognoscibilitate motiva, vel terminativa. in phy-
sica, concedo; terminativa est physica et pure obiectiva, nego consequenter. sub-
stantia autem dicitur tempore: ut cognoscibile cognoscibilitate motiva, vel in se eadem

minaturus pro cuius, nego; aliquid cognoscibilem, concedo minus, et nego con-
 sequitur. impossibile, sicut etiam nihil, neguit habere mox quod cognoscibilem
 est; quia eius cognitio causatur ab intellectu solo per species extra Veritatis; nu-
 llus enim ab obiecto impossibili hauriri potuit: nec ita habet cognoscibilem ter-
 minaturus intus; hanc enim est predicatum plura Veritatis, quod uere conuenit
 neguit impossibili; potest tamen habere cognoscibilem extrinsecus, et pure ob-
 iectum, denominaturus scilicet a cognitione Representante non ens, et impossibilem
 extra Veritatis.

Sicut enim modo Antichristus cognoscitur, qui modo habet
 intus cognoscibilem, ita pariter ut impossibilem cognoscatur, necessarium non est
 quod uere habeat cognoscibilem intus, sed sat erit si extrinsecus accipiat
 a cognitione ipsius Representante, ipsi communicante uere pure obiectum. Ratio
 quia intellectus est postea quod per species unius obiecti Veritatis, et extrinsecus cognos-
 cibilem sicut nobis alteri obiectum conformare et facere, id est, prout dicitur impossibile Re-
 presentat, quia dicitur fingit deperitatis impossibilem hanc, et Cerbi, et apprehendit in-
 tra deperitatis Veritatis: omne ipse obiectum impossibile, quod de intellectu computat
 apprehenditur ab ipso aliqua Veritate, non quod ipse uere conuenit intus, et in-
 tra, sed quod tamen extrinsecus modo quo Representatur, ipsi conuenit, ac proinde
 extrinsecus, pure obiectum, et denominaturus a Representatione.

Ex his intelle-
 ctus uere cognoscit ipsi impossibilem uere distantem ab omni possibili, licet
 uita extra Veritatis, et Veritatis a parte extrinsecus conueniente, sicut uere
 cognoscit Angelus, licet ipsi concipiat uita Iuuenis: impossibile ipse
 terminat cognitionem; quia licet esse extrinsecus et secluda Veritate, quod
 ipsi a parte extrinsecus conuenit, nequeat terminare cognitionem, tamen ut a parte
 habens Veritatis illi potest terminare et uere terminat: sicut uere ob-
 iectum impossibile et uere sine ulla bonitate extrinsecus, tamen ut a parte boni
 terminat amorem, ita ut ipsi obiectum impossibile ut quod amatur, non quod
 cognitio. hanc ipse extrinsecus cognoscibilem nisi ut ad terminandum cognitionem,
 nec requiritur altera, tota hanc doctrinam, clare confaxat dicitur Tho-
 mas in parte quest. 16 artic. 3 inquit: non est non habet uide cognosca-
 tur; sed cognoscitur uide quod intellectus facit illud cognoscibilem: uide uere
 fiduciam in entem, inquit non est quod est ratio apprehensum, scilicet a

Vatione.

Hinc ad primam confirmationem respondetur obiecti actus quae
speculatiui, seu non nobis facti casti obiecti praecedere ut cognosibile co-
gnitionis ipsi; secus uero obiecti actus nobis facti cogiti obiecti ut ens rationis.
ex quo constat etiam adiectionem ens rationis cognosci non quia unum sit intelli-
gere cognosibile, sed tantum quia est cognosibile ex se ipso, id est, quia est po-
ssibile actus nobis facti uisibile obiecti. **Replicas primo:** ut obiecti deo minima
cognitas, necessaria est ipsi intus seca Capacitas sui capendi denominationis ipsi;
sed hoc est intus seca cognosibilitas: expo. sed Vero quae intus seca Capacitas ha-
bet modo Ante christum? distinguitur ipsa major: intus seca Capacitas, quae
ipsi uere conueniat, nego; cuius quae apprehenditur ab intellectu, concedo: Et appli-
cata minori hac distinctione, nego consequens. obiecti apprehensum est, et eius ve-
ralitate, hoc ipso apprehenditur eius Capacitate intus seca; Et hoc apparenter conue-
niens impossibile, sufficit, ut ex se seca denominetur cognitio ipsi impossibile, sicut
ut denominetur amari, sufficit intus seca Capacitas, seu amabilitas apparenter
ipsi conueniens.

Replicas secundo: expo intellectus extrahitur omnia Vatione
formali sub qua. nego consequens; quia licet cognoscat impossibile, illud attri-
bit ut apparet ens, et uerum; ratio autem formalis sub qua intellectus est quidam
uerum uerum, uel ueritas; non tamen praedicat quae uere conueniat obiecto dete-
minatum, sed quae saltem apparet conueniat, sicut bonitas saltem apparet est ra-
tio sub qua uoluntatis. **Replicas tertio:** haec propositio: haec certum non est possi-
bile non habet pro obiecto aliquid chimericum; est deus falsus: expo nec illud ha-
bet pro positio contradictionis opposita; quia contra dictum deus debet esse de-
us obiecto. nego antecedens; quia illa propositio ex parte subiecti apprehendit
deus intus seca chimericum haec est exibi; ideo est uera; quia de subiecto impossibili
negat possibilitatem, alioquin uerum falsum. **Replicas quarto:** in hac propositione haec
certum est, uel praedicatur ut ueritas uera uel ficta? uera nulli impossibile
est obiecti illius propositionis; si ficta uera est propositio affirmatiua deus ita uerum
fictum inter praedicata ficta deus ficta. Respondetur praedicari deus ita uerum,
quae uera est ficta, sed praedicari ut deus ita uerum, ac proinde falso praedicari.

Sed uero haec alia sunt innumera, quae hic replicari possent, longiori calamo

persequi nec vacat nec licet: quando quidam ego prius ad curas intonat, in
 geminata voce toto hoc Das chali tempore nos Iuset Apollon, ab his, quos
 deorij sunt ad altiora mentes expere, ea nempe quos iuris sunt quos xere,
 ea q tantij quos nary sunt sapere. ~~quos~~ ego quos nary sunt quos xere, quos nary
 sunt sapite non quos iuper tery, quod tanquq vltimij Philozophici mei et
 ga vos Kapitexij documty, p'is omnibus ceteris vif nunc tra diti, alta ver
 ty omny myte Repo. Eura veloni, sicq biennalij meij exa vos met laborem,
 quali cy q ille fuerit, satij iuperq vependiti. valete.

VALETE.

FINIS TERTIJ CV
 RSVS PHILOSOPHIAE.

DIE .XV. APR.

ILIS.
 FVITFI
 NIT
 VS

INDEX QVÆSTI-
ONVM QVÆ IN HAC TER-
TIA PHILOSOPHIÆ PARTE
IMPRESSÆ SVNT ANNO DO-
MINI. M. D. C. C. C. C. IV.

Tractatus 1 ^{us} De actu, & interi- tus — fol — 1	An toty composity sit subiecty le- ceby accidety — fol — 24
Disputatio 1 ^a De alteraone — ibid	An entitas des tracta possit natu- raliter repro duci? — fol — 26
Sensy circa uny mony quid ita & refery tur — fol — 3	Tractatus 2 ^{us} de Corpore Elementary, Mixto, Methoico logico, & Cœlesti. (ut infra)
Vera Sensy tia circa uny mony pro- baty — fol — 3	Disputatio 1 ^a de corpore ele- mentary & mixto. (num. ut infra)
Uty gradus uny mony snt homo- geny vel heterogeny — fol — 7	De Elementary natura, numero sntu diltintione amertiy, & de eory qualitatibus — fol — 27
fit satis aliqui bus dubiy — fol — 11	Disputatio 2 ^a de Corpore Methoico logico, & Cœlesti —
Disputatio 2 ^a de generatione sub- stantiali — fol — 16	Quid sit Methoico & quoyplex? — fol — 30
De conversione augmty tatione dimi- nutione vbi desaro et darsy — fol — 18	De Cœlo Sy darsy & Planetary — fol — 32
De augmty tatione & conuersione — fol — 18	Tractatus 3 ^{us} de anima Disputatio 1 ^a De natura videntis & animy
De darsy & darsy — fol — 19	
Disputatio 3 ^a de corruptione sub- tytaly — fol — 21	
Quid sit corruptio subtytaly & an in ea fiat Verso lutio vsq ad materiã primã — fol — 21	

Ha

De essentiali conceptu viventis +	li	fol	68
De vitis		fol	53
Quid est quatuorplex vis animae		fol	36
Disputatio 2 ^a de informatione animae			
Quidnam sit solidus corporis informativa anima?		fol	37
An partem fluidi animi sit?		fol	38
Disputatio 3 ^a de anima vegetativa & sensitiva			
De equi divini habitate		fol	40
De homogeneitate aut heterogeneitate partium animae vivente		fol	47
Disputatio 4 ^a de anima vegetativa, ubi de qualitate aut inaequalitate animarum			
De defectu animae vegetativae ut spirituales & indivisibiles explicatio		fol	54
De immortalitate animae ubi non nulla de statu reparationis		fol	55
An animae diversae speciei possint esse & quales in perfectione		fol	56
An inter individua quaedam in forma speciei possint esse inaequalitas perfectionis		fol	58
Disputatio 5 ^a de potentia animae in communi			
Utrum distinguantur ad quae ab anima?		fol	61
An aliter potentiae in ad quae ab anima distinguuntur		fol	63
Reliqua dubia circa potentias in communi & subiecti actus & ita			
Disputatio 6 ^a de potentia materialibus in particulari			
De quibus sensibus exterioribus		fol	69
De potentia materialibus interioribus		fol	71
Aliqua dubia circa sensus & sensibilia volutiva		fol	72
Disputatio 7 ^a de potentia spiritualibus			
De intellectu		fol	73
De volutate		fol	75
Quid cognitio & quatenus vegetativa ad amorem?		fol	76
Disputatio 8 ^a de speciebus in praesens & habitibus			
De necessitate statuendi species in praesens		fol	78
Difficultates quae ex hac questione suboriantur		fol	79
De habitibus		fol	82
Disputatio 9 ^a de actibus intellectus			
In quo formaliter consistat essentia intellectus		fol	83
De Verbo mentis		fol	89
De beatia divisione actuum intellectus		fol	92
De assensu & dissentiu		fol	95
De oppositione actuum fidei scientiae & opinionis		fol	97
Disputatio 10 ^a de actibus voluntatis			
De multiplici divisione actuum voluntatis			

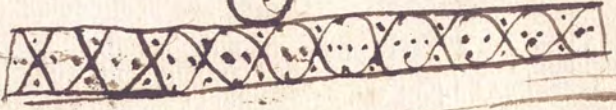
De

tati --- fol --- 100
 Veli beatate uoluntati: ubi an sit
 utraque a ceteris liberis. fol --- 102
 opposita fundamenta diluuntur. fol --- 103
 Vbi sit positio si pura omnis liberis
 --- fol --- 106
 Ina status Ultimus in Me-
 taphis eg.
 Disputatio 1^a de ente
 reali ut proprii audibili
 An ratio entis possit per se esse proprie
 diuersi difformis? --- fol --- 113
 An ratio entis uniuersae conueniat
 Deo, Creaturæ, subiectis, & acci-
 denti? --- fol --- 116
 Vbi ens transiunt formaliter ad

ferentia --- fol --- 120
 Disputatio 2^a de ente ut possibili.
 in quo formaliter consistat Verumpos-
 sibilitas --- fol --- 128
 Disputatio 3^a de ente ut existente
 & subsistente.
 Vbi essentia rei ab eo existente ditin-
 guatur? --- fol --- 134
 Disputatio 4^a de aliqua de ente
 reali ~~comprehenendi~~ ---
 De attributi entis & radice indui-
 duationis. --- fol --- 139
 Disputatio 5^aultima.
 De oppositi entis reali
 De carentiæ --- fol --- 141
 De ente rationis seu chymico --- fol --- 143

LAVS DEO

MATTHIAS
 RODRIGUEZ
 SCRIPSIT ME

1740

MATTHEW

F. O. R. J. O. N. E. V. A.

1740

XXV

